วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๖๙ มกราคม - มีนาคม ๒๕๔๒

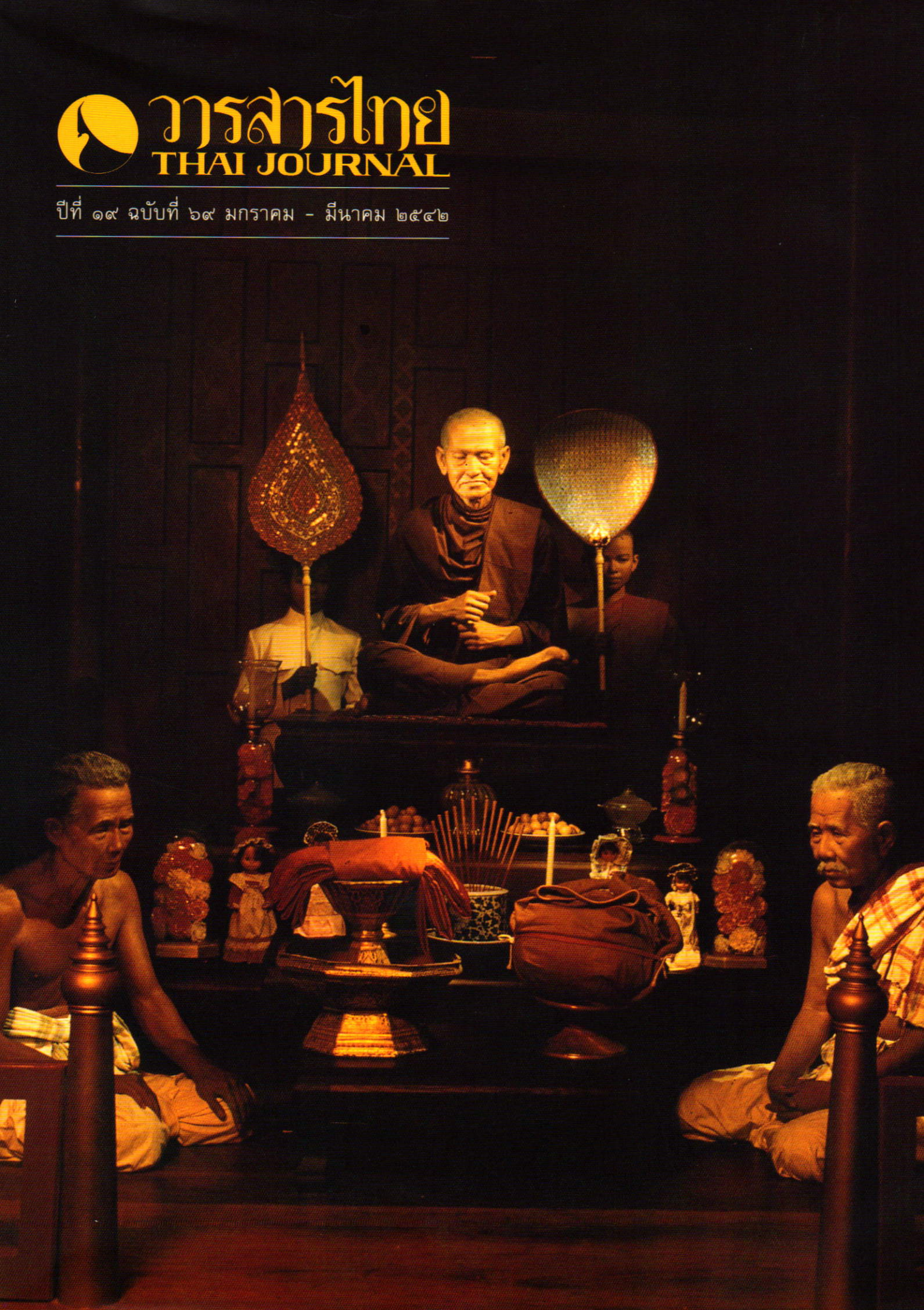

ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่หนึ่ง

๑. ถ้าพูดอย่างสรุปที่สุด เป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย แปลงเล็ก *(ประมาณ ๑๕ ไร่)*

๒. หลักสำคัญ : ให้เกษตรกรมีความพอเพียงโดยเลี้ยงตัวเองได้ *(Self sufficiency)* ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น

๓. มีการผลิตข้าวบริโภคพอเพียงประจำปี โดยถือว่าครอบครัวหนึ่ง ทำนา ๕ ไร่ จะมีข้าวพอกินตลอดปี ข้อนี้เป็นหลักสำคัญของทฤษฎีนี้

๔. เพื่อการนี้ จะต้องใช้หลักว่า ต้องมีน้ำ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ฉะนั้น ๕ ไร่ ต้องมี ๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร แต่ละแปลง*(๑๕ ไร่)* ทำนา ๕ ไร่ ทำพืชไร่หรือไม้ผล ฯลฯ ๕ ไร่ *(= ๑๐ ไร่)* จะต้องมีน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อปี

จึงได้ตั้งสูตรคร่าวๆ ว่า แต่ละแปลงประกอบด้วย

: นา ๕ ไร่ และพืชไร่และสวน ๕ ไร่

: สระน้ำ ๓ ไร่ ลึก ๔ เมตร จุประมาณ ๑๙,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร *(๑๙,๒๐๐)*

: ที่อยู่อาศัย และอื่นๆ ๒ ไร่

รวมทั้งหมด ๑๕ ไร่

๕. อุปสรรคสำคัญที่สุดคือ อ่างเก็บน้ำ หรือสระที่ได้รับน้ำให้เต็มเพียงปีละหนึ่งครั้ง จะมีการระเหยวันละ ๑ เซนติเมตรโดยเฉลี่ย ในวันที่ฝนไม่ตก หมายความว่าในปีหนึ่งถ้านับว่าแห้ง ๓๐๐ วัน ระดับน้ำของสระจะลดลง ๓ เมตร *(ในกรณีนี้ ๓/๔ ของ ๑๙,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ใช้ได้จะเหลือ ๔,๗๕๐ ลูกบาศก์เมตร)* จึงจะต้องมีการเติมน้ำเพื่อให้เพียงพอ

๖. มีความจำเป็นที่จะมีแหล่งน้ำเพิ่มเติม สำหรับโครงการวัดมงคลชัยพัฒนาได้สร้างอ่างเก็บน้ำจุ ๘๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร สำหรับเลี้ยง ๓,๐๐๐ ไร่

๗. ลำพังอ่างเก็บน้ำจุ ๘๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จะเลี้ยงได้ ๘๐๐ ไร่ *(โครงการวัดมงคลมีพื้นที่ ๓,๐๐๐ ไร่ แบ่งเป็น ๒๐๐ แปลง)* อ่างนี้จึงเลี้ยงได้ ๔ ไร่ต่อแปลง ลำพังสระในแปลงเลี้ยงได้ ๔.๗๕ ไร่ จึงเห็นได้ว่า หมิ่นเหม่มาก *(๔.๗๕ ไร่ + ๔.๐๐ ไร่ = ๘.๗๕ ไร่)*

ถ้าคำนึงว่า ๘.๗๕ ไร่นั้น จะทำเกษตรกรรมอย่างสมบูรณ์ได้ อีก ๖.๒๕ ไร่ จะต้องอาศัยเทวดาเลี้ยง

แต่ถ้าคำนึงว่า ในระยะที่ไม่มีความจำเป็นที่จะใช้น้ำ หรือมีฝนตก น้ำฝนที่ตกมาจะเก็บไว้ได้ในอ่างและในสระ สำรองไว้สำหรับเมื่อต้องการ อ่างและสระจะทำหน้าที่เฉลี่ยน้ำฝน *(regulator)* จึงเข้าใจว่าในระบบนี้น้ำจะพอ

๘. ปัญหาใหญ่อีกข้อหนึ่ง คือ ราคาการลงทุนค่อนข้างสูง เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก *(ทรงราชการ ทางมูลนิธิ และ ทางเอกชน)* แต่ค่าดำเนินการไม่สิ้นเปลืองสำหรับเกษตรกร

ทฤษฎีใหม่

มูลนิธิชัยพัฒนา

วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๗

วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๖๙ มกราคม - มีนาคม ๒๕๔๒
หมายเลขสากลประจำวารสาร ISSN 0125 - 572X

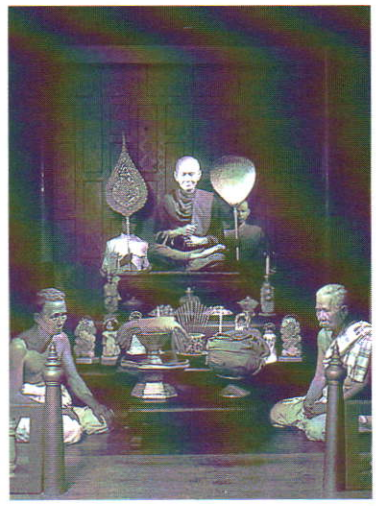

ปก: หุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส "สมเด็จพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)" จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย จังหวัดนครปฐม
(ภาพจากพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย)

"วารสารไทย" เป็นวารสารเผยแพร่ข้อมูลความรู้เชิงสารคดีที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทย เพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ที่ปรึกษา ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา
นายสุธี อาภาศฤกษ์

บรรณาธิการ นายชาคริต จุลกะเสวี

บรรณาธิการผู้ช่วย นางสาวอนุตรา หงษ์สุวรรณ

กองบรรณาธิการ นายวิจิตร อาวะกุล นายประพัฒน์ ตรีณรงค์
นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา นายสมบัติ พลายน้อย
คุณหญิงคณิตา เลขะกุล นายเย็นใจ เลาหวณิช
นางธัชกร เหมะจันทร นายปัญญา นิตยสุวรรณ

ฝ่ายประสานงาน นายกิตติ จันทร์ส่อง ร.ต.ต.หญิงเมทินี ศรีรุ่งเรือง

สำนักงานวารสารไทย สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
อาคาร ๑๑ ชั้น ๓ ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อย
จปร. (เดิม) ถนนราชดำเนิน โทร. ๒๘๑๔๕๖๐

วารสารไทย เป็นเอกสารเผยแพร่เป็นอภินันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป ทรรศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในวารสารนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องตรงกับความเห็นของบรรณาธิการ และคณะผู้จัดทำ

คณะอนุกรรมการจัดทำวารสารไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา อนุกรรมการที่ปรึกษา
นายสุธี อาภาศฤกษ์ อนุกรรมการที่ปรึกษา
นายวิจิตร อาวะกุล ประธานอนุกรรมการ
นายชาคริต จุลกะเสวี รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา นายประพัฒน์ ตรีณรงค์
คุณหญิงคณิตา เลขะกุล นายเย็นใจ เลาหวณิช
นายสมบัติ พลายน้อย นายปัญญา นิตยสุวรรณ
นางธัชกร เหมะจันทร นายสถิตย์ เล็งไธสง
นางเนาวรัตน์ พลเดช นายสมาน นภายน
นายวิษณุ เอมประณีต นายพลาดิศัย สิทธิธัญกิจ
นางสาวอนุตรา หงษ์สุวรรณ นายกิตติ จันทร์ส่อง
ร.ต.ต.หญิงเมทินี ศรีรุ่งเรือง

พิมพ์ที่ บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด
สำนักงาน : ๘๕-๙๕ ถนนมหานคร (สว่างตัดใหม่) แขวงมหาพฤฒาราม เขตบางรัก กทม. ๑๐๕๐๐ โทร. ๒๓๖๐๐๕๘, ๒๖๖๕๔๘๖ โทรสาร. (๖๖๒) ๒๓๘๔๐๒๘
โรงงาน : ๓๗ ซอยวชิรธรรมสาธิต ๓๗, ถนนสุขุมวิท ๑๐๑/๑ แขวงบางจาก เขตพระโขนง กทม. ๑๐๒๖๐ โทร. ๗๔๖๓๑๓๐-๔ โทรสาร. (๖๖๒)๓๕๘๗๐๗๓

เผยแพร่เพื่อเป็นอภินันทนาการ
จาก
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ห้ามจำหน่าย

จากบรรณาธิการ

ในปี ๒๕๔๑ ทางฝ่ายเลขานุการวารสารไทย ได้ประมวลความคิดเห็นของผู้อ่านวารสารไทยในด้านต่างๆ พอประมวลความต้องการบทความเรื่องราวต่างๆ ซึ่งมีเกี่ยวข้องทางด้านสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ภูมิปัญญาไทย วิถีชีวิตพื้นบ้าน งานพิธีการ ภาษาไทยและวรรณกรรม สาธารณสุขและโภชนาการ การศึกษา การเกษตร ประชาธิปไตยและการเมือง การท่องเที่ยว และด้านอื่นๆ ขอให้เสนออย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

แต่สำหรับสิ่งที่เสนอให้แก้ไขซึ่งยังทำไม่ได้ ก็มีเช่นวารสารออกล่าช้า ควรมีภาพสีมากขึ้น เหล่านี้นั้น ทางคณะอนุกรรมการ **"วารสารไทย"** ยังไม่สามารถจะปฏิบัติได้ ทั้งนี้เนื่องจากมีงบประมาณอยู่จำกัดมากจริงๆ แม้แต่เพียงจำนวนพิมพ์ที่กำหนดไว้ปีละ ๔ ฉบับๆ ละ ๑๐,๐๐๐ เล่ม ได้เคยเสนอขออนุมัติเพิ่มเติมเป็น ๒๐,๐๐๐ เล่ม แต่ก็ไม่สามารถทำได้

มิหนำซ้ำในปีนี้ยังถูกตัดจำนวนพิมพ์ลง คงเหลือเพียงฉบับละ ๘,๐๐๐ เล่มเท่านั้นเอง ก็คงจะต้องขอเพิ่มกันต่อไปอีก ถ้าทางรัฐบาลเห็นคุณค่าของการดำเนินงานเผยแพร่อุดมการณ์ประชาธิปไตย เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ผมมีความเชื่อมั่นว่า สักวันหนึ่งทางผู้บริหารระดับสูง คงจะเล็งเห็นความจำเป็นที่จะใช้สื่อวารสารไทยนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ควรให้มีบทบาทอย่างจริงจังยิ่งขึ้นได้ ก่อนที่ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม รวมทั้งระเบียบวินัยที่ดีของประชาชนในชาติจะถูกบ่อนทำลายให้เสื่อมสลายไปมากกว่าปัจจุบันนี้ ถ้าเร่งช่วยกันแก้ไขให้ดี ก็ย่อมจะมีประโยชน์ต่อความมั่นคง เจริญก้าวหน้าของประเทศชาติที่รักของเราได้ดีขึ้นในที่สุด

สำหรับบทความต่างๆ ในเล่มนี้ คงได้รับความร่วมมือจากนักเขียนของเราอย่างพร้อมเพรียงกัน เสนอเรื่องราวที่น่าสนใจได้อย่างครบครัน เช่น **"เรื่องวันปีใหม่" "นวัตกรรมการประดิษฐ์ กับเศรษฐกิจพอเพียง" "ขอถวายราชสดุดีแด่สมเด็จพระวีรมหาราชาเจ้าของชาวไทย" "พระสุพรรณกัลยาณี (ตอนที่ ๒)" "ศุภนิมิตของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช" "แม้โลกขาดคนสำคัญผู้ปั้นศิษย์" "พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย กับสยามศึกษา""สลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกิจการของรัฐที่มอมเมาประชาชนหรือไม่"**

และนอกจากนี้ก็ยังมีเรื่อง **"วิญญาณไท ที่กำลังจะสูญสิ้นไปจากแผ่นดินผืนนี้" "หลักปฏิบัติต่อบุคคลตามแนวพุทธศาสนา เพื่อผลมนุษยสัมพันธ์" "อุปกรณ์การแสดงโขน (ตอนที่ ๑)" "จอมพล ป. ที่ข้าพเจ้ารู้จัก (ตอนจบ)" "ผลิตไข่ไอโอดีนเกษตรเสริมต่อพระราชดำริ"** และ **"กฎหมายสำหรับประชาชน"**

หากท่านผู้อ่านมีความเห็นจะแนะนำประการใด ก็ขอเชิญติดต่อมายังอนุกรรมการและเลขานุการวารสารไทยได้เสมอ

ชาคริต จุลกะเสวี

สารบัญ

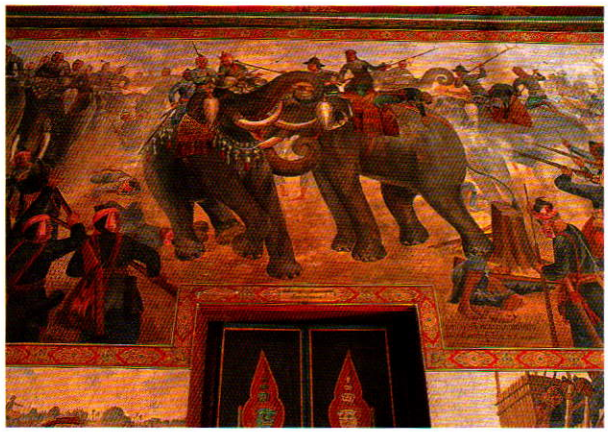

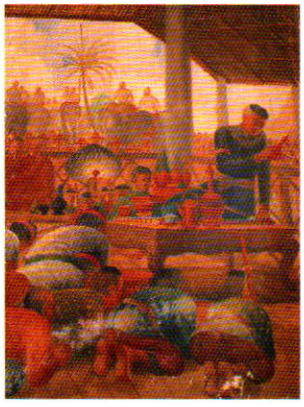

เรื่องวันปีใหม่ ๔

ขอถวายราชสดุดีแด่สมเด็จพระวีรมหาราชเจ้าของชาวไทย ๘

พระสุพรรณกัลยาณี (ตอนที่ ๒) ๑๘

นวัตกรรมการประดิษฐ์กับเศรษฐกิจพอเพียง ๒๖

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับงานหนังสือพิมพ์ไทย ๓๑

สลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกิจการของรัฐที่มอมเมาประชาชนหรือไม่ ๓๔

พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย กับ สยามศึกษา ๔๐

วิญญาณไท ที่กำลังจะสูญสิ้นไปจากแผ่นดินผืนนี้ ๔๗

หลักปฏิบัติต่อบุคคลตามแนวพุทธศาสนา เพื่อผลมนุษยสัมพันธ์ ๕๕

อุปกรณ์ประกอบการแสดงโขน (ตอนที่ ๑) ๖๐

นิทานคำกาพย์มงคลสูตร (ตอนที่ ๒) ๖๕

จอมพล ป.พิบูลสงครามที่ข้าพเจ้ารู้จัก (ตอนจบ) ๗๓

ผลิตไข่ไอโอดีนเกษตรเสริมต่อพระราชดำริได้ผลดี ๘๓

กฎหมายสำหรับประชาชน ๙๐

เรื่อง วันปีใหม่

ท่านผู้หญิง สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา

จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถวัดราชประดิษฐ-สถิตมหาสีมารามเกี่ยวกับพระราชพิธีส่งท้ายปีเก่าในเดือน ๔ (มีนาคม)

ปีใหม่พระพุทธศักราช ๒๕๔๒ *(แบบสากล)* มาถึงเราได้ ๒-๓ เดือนแล้ว ข้าพเจ้าจึงคิดว่า น่าจะพูดเรื่องการนับวันขึ้นปีใหม่ของไทยดูบ้าง ในบทความวันนี้ เพราะข้าพเจ้าได้ยินปัญหาการนับวันขึ้นปีใหม่ของไทยอยู่เสมอว่า ทำไมนับวันขึ้นเดือนมกราคมแบบฝรั่งก็มี ทำไมไม่นับวันขึ้นเดือนธันวาคมซึ่งตรงกับเดือนอ้าย *(เดือนหนึ่ง)* ของไทย และทำไมนับเดือนเมษายน *(วันที่ ๑๓)* เดือน ๕ แบบโบราณ ก็มี ข้าพเจ้าคิดว่าคำตอบปัญหาทั้งหมดนี้มีอยู่แล้วในหนังสือ**พระราชพิธีสิบสองเดือน**ในเรื่อง **พิธีตรุษ พิธีสงกรานต์** อันเป็นพระบรมราชาธิบายของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงไว้อย่างละเอียดและหนักไปทางด้านวิชาการ เกี่ยวกับนักขัตฤกษ์ของดาราศาสตร์แบบโหร เยาวชนรุ่นใหม่อาจอ่านไม่เข้าใจนักด้วยต้องมีพื้นความรู้ทางการโคจรของดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ตามแบบดาราศาสตร์ซึ่งโหรใช้ มีหนังสือดีเล่มหนึ่งพอจะอ่านเข้าใจง่าย เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ *(ขำ บุนนาค)* กรมท่าสมัยรัชกาลที่ ๔ *(พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)* เขียนด้วยวิธีตั้งเป็นปัญหา และก็มีคำไขปัญหาตอบเป็นเรื่องๆ ไปน่าสนใจอ่าน เราจะได้เห็นความรู้ความคิดอันทันสมัยของนักปราชญ์ไทยเมื่อหนึ่งร้อยกว่าปี ผู้ดำเนินตามรอยพระยุคลบาทของสมเด็จพระมหากษัตริย์จอมปราชญ์ของไทย ยุคนี้จึงเป็นยุคเริ่มความรู้ความคิดของปัจจุบันสมัย สมเด็จพระบรมราชโอรสาธิราชคือพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำเนินตามสมเด็จพระบรมราชชนก ผู้ทรงพินิจพิจารณา

บริหารบ้านเมือง ก้าวหน้าให้ทันความเจริญของโลกตะวันตกเป็นต้นมา พาให้ไทยมีเวลาตั้งตัวเตรียมตามให้ทัน และต้านทานลัทธิจักรวรรดินิยมของตะวันตก รอดพ้นมาไว้อย่างหวุดหวิด ดำรงเอกราชอยู่ได้ประเทศเดียวในดินแดนอาเซียสมัยนั้น

เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ตอบปัญหาเรื่องปีใหม่ไว้มาก โดยเฉพาะเรื่อง **ตรุษสงกรานต์** ซึ่งคนไทยรุ่นใหม่เกือบจะจำไม่ได้ เพราะมีตรุษของฝรั่งต่างชาติ เป็นต้นเรียกร้องความสนใจ สนุกสนานทันสมัย เต้นรำทำเพลง แลกเปลี่ยนของขวัญ ตกแต่งบ้านเรือนแพรวพราวงดงาม ไม่**"เชย"** เหมือนตรุษไทย สงกรานต์ไทย มีกินเลี้ยง ตัดเค้ก ฯลฯ หนุ่มๆ สาวๆ เด็กๆ ก็ชอบตรุษฝรั่ง เพราะสนุกหรูหรา

แต่ข้าพเข้าก็ยังไม่ประสงค์จะให้ลูกหลานของคนไทย *(ในกรุงเทพฯ)* หลงลืมวัฒนธรรมขนบประเพณีเก่าแก่แสดงความเป็นชนชาติไทยของเราเสียหมด ไม่อยากให้ละลืมพิธีตรุษเดือน ๑๐ ตรุษสิ้นปี ตรุษสงกรานต์ ไปทำบุญทำกุศล ขนทราย ก่อพระทรายเข้าวัด ประเพณีก่อพระทรายดูจะเป็นความฉลาดช่างคิดของปู่ย่าตายาย เพราะคนไทยแต่ก่อนนั้น **วัด**เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน ชาวบ้านอาศัยวัดเป็นที่พึ่ง มีเรื่องราว พิธีรีตอง ลูกเต้าได้อาศัยเล่าเรียน ฯลฯ เมื่อไปวัดเหยียบดินทรายของวัดกลับมาบ้านถือว่าเป็นบาปกรรม ก็ต้องขนทรายไปใช้หนี้วัด และว่าตามเหตุผลทางประวัติศาสตร์แล้ว อยุธยาเป็นเกาะน้ำท่วมอยู่เสมอ พาดินทรายปนไปกับน้ำ บางแห่งเป็นที่ลุ่ม ก็ต้องถมให้เสมอกัน ประเพณีจึงเกิดจากสิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่ของมนุษย์ด้วยมิใช่แต่ทางศาสนาเท่านั้น

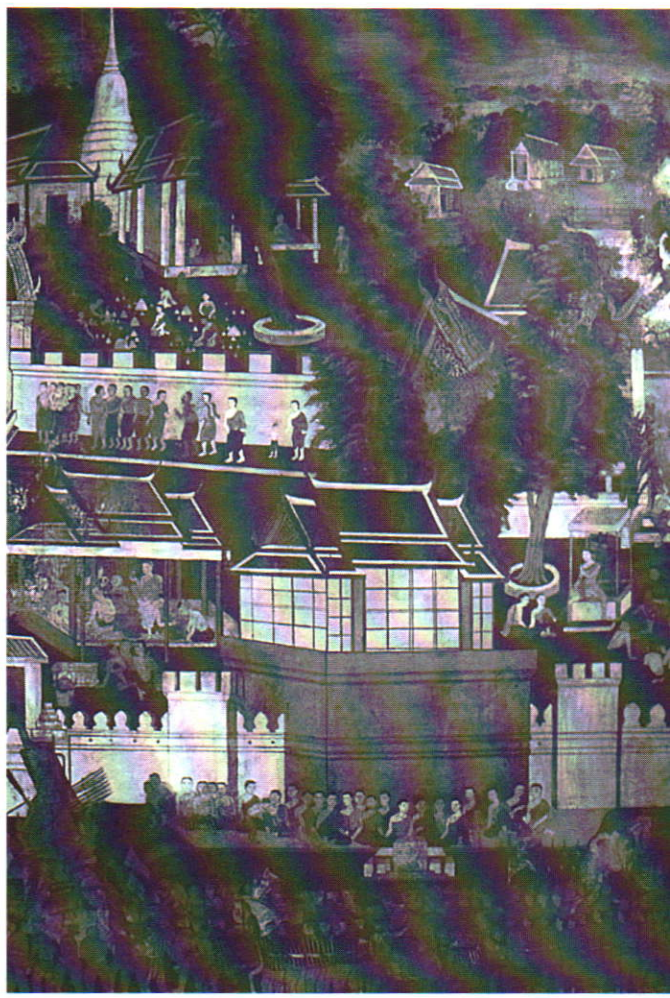

จิตรกรรมฝาผนัง ภายในพระอุโบสถวัดราชประดิษฐ-สถิตมหาสีมาราม กรุงเทพฯ เกี่ยวกับพระราชพิธีสิบสองเดือน ในภาพเป็นพระราชพิธีตรุษสงกรานต์ ในเดือน ๕ (เมษายน)

ใคร่จะกล่าวถึงปัญหากำหนดเวลาของปีใหม่ มีคำตอบน่าฟังอยู่ในหนังสือแสดงกิจจานุกิจของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ นักปราชญ์ ทางพงศาวดารและโบราณคดี ผู้เขียนหนังสือสำคัญๆ ไว้ไม่น้อยเล่ม จะขอหาเรื่องพิธีตรุษ พิธีสงกรานต์เพิ่มเติมความรู้ที่ข้าพเจ้าเคยรู้อย่างสามัญ ไม่ลึกซึ้ง มาเล่าพอควรและให้ลูกหลานเยาวชนรุ่นใหม่ได้เข้าใจไว้ด้วยว่า ไทยเราก็มีวัฒนธรรมประเพณีโบราณ มีเหตุผลมิใช่โง่เง่างมงายสู้ชาวอารยะต่างๆ ไม่ได้ แม้ตรุษจีนก็ยังสนุกกว่าตรุษไทย ว่ากันอย่างนั้น

ท่านเริ่มชี้แจงว่า ที่ไม่ตั้งปีใหม่ในวันขึ้นเดือนอ้าย *(เดือนที่หนึ่ง)* เพราะดวงอาทิตย์เดินไปถึงที่สุดข้างทิศใต้ นับเป็นเดือนที่หนึ่ง เข้าฤดูหนาวซึ่งถือเป็นต้นของฤดูไทยโบราณบางจำพวกได้ตั้งวันปีใหม่ในเดือนอ้ายก็มีชาวยุโรปตั้งวันปีใหม่ในเดือนอ้าย *(ธันวาคม)* บ้างเดือนยี่บ้าง *(มกราคม)*

ซึ่งเขาถือเป็นวันที่ดวงอาทิตย์กลับขึ้นเหนือ ของโลกซีกที่เขาอยู่ วันนั้นเป็นวันที่ดวงอาทิตย์โตที่สุด แต่ทางโหราศาสตร์ ของไทยถือเป็นอาทิตย์ **"นิจ"** *(ไม่ดี)* เรียกว่า **พสุสงกรานต์ใต้** ขึ้นศักราชใหม่ของยุโรป ในวันนั้น ข้างจีนถือเอาวันพระจันทร์เต็มดวงคราวหนึ่งๆ เป็นเดือน ปีใหม่ของเขาจึงตกเดือนสามของไทย *(กุมภาพันธ์)* ไทยพม่ามอญคิดอย่างเดียวกัน ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่เมื่อดวงอาทิตย์เดินถึงกึ่งกลางพิภพ เป็นราศีเรียกว่า **เมษราศี** จึงนับเดือนห้า *(เมษายน)* ขึ้นหนึ่งค่ำ เป็นปีใหม่ ด้วยใกล้อาทิตย์เถลิงศก วันสงกรานต์ *(๑๓ เมษายน)* สรุปแล้วทางไทยมอญพม่าคำนวณทางดาราศาสตร์แบบโหร ฝรั่งเขาไม่ถือโหราศาสตร์ เขาใช้ดวงอาทิตย์เดินกลับขึ้นเหนือสุด ดวงอาทิตย์โตที่สุด ปีใหม่ของเขาจึงตกเดือนยี่ *(มกราคม)* แต่ฝรั่งมีวันตรุษของเขา วันที่ ๒๕ ธันวาคม ฉลองกันสนุกสนาน ทำให้คนสมัยใหม่ของไทยพลอยนิยมด้วยมาก

ทางไทยนับถือดวงอาทิตย์เป็น **"อุจ"** อยู่ราศีเมษ เป็นสำคัญ เพราะแกร่งกล้า มีอำนาจ จะเห็นได้ว่าดวงชะตาเมือง *(ของกรุงรัตนโกสินทร์)* นั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงวางอาทิตย์ไว้ราศีเมษ กุมลัคนา วันสงกรานต์หรือวันปีใหม่ของไทยจึงนับเวลาที่ดวงอาทิตย์ย่างขึ้นสู่ราศีเมษ เป็นวันเถลิงศก *(๑๓ เมษายน)* ซึ่งอาจเคลื่อนไปบ้างตามปีอธิกมาศ แต่ไทยถือวันที่ ๑๓ เป็นสำคัญ ปีใหม่ไทยตั้งต้นเดือนที่เป็นฤดูร้อนของปี มีแสงสว่างของวันแจ่มแจ้ง ต่อด้วยฤดูฝนแล้วฤดูหนาว ถ้าท่านผู้ฟังอยากทราบรายละเอียดของวันสงกรานต์ ท่านอาจหาหนังสือพระราชพิธีสิบสองเดือนพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอ่าน และพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงไว้ในหนังสือ วชิรญาณเล่ม ๒ ฉบับ ของจุลศักราช ๑๒๔๗

เมื่อเราอยู่ในจีนในยูนานในน่านเจ้า อ้ายลาว *(ไต้จีนลงมา)* เราอาจนับปีตามจันทรคติ อย่างจีนนับปีใหม่วันเพ็ญเดือนสาม เมื่ออาทิตย์ ขึ้นเหนือผ่านราศีมังกรขึ้นสู่ราศีกุมภ์ แต่ก็ไม่ทราบว่าใครเอาอย่างใคร เพราะไทยก็อยู่จีนใต้เรื่อยมาถึงแคว้นทวารวดี *(ตามประวัติศาสตร์จีนใหม่)* อยู่แล้ว การนับปีก็คล้ายกับจีนเช่น ชวด ฉลู ขาล เถาะ ฯลฯ เรามาใช้นับเดือนสุริยคติในสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อสมาคมคบหากับชาวยุโรป จดหมายเหตุและปูมโหรเก่าๆ ของไทยยังใช้จันทรคติทั้งสิ้นมีข้างขึ้นข้างแรมบอกวันไว้ด้วย ปฏิทินหลวงซึ่งแจกชาวบ้านก็ใช้เดือนวันทางจันทรคติ บอกฤดูน้ำฝนน้ำท่าไว้เพื่อประโยชน์ชาวกสิกรทำไร่ทำนาได้ถูกต้องฤดูกาล

ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญเรื่องเบ็ดเตล็ดของ**วันสงกรานต์**ในหนังสือ**พระราชพิธีสิบสองเดือน** มีตอนหนึ่งทรงเล่าด้วยพระอารมณ์ขัน เกี่ยวกับคนแก่ซึ่งเชื่อตำนานสงกรานต์อันมีคำทำนายนางสงกรานต์ธิดาของพระพรหมผลัดกันมาในวันสงกรานต์ แต่ละนางแต่ละปีว่า กินอะไรต่ออะไรแล้วทายกันว่า กินอย่างนี้ดุ กินอย่างนั้นใจดี นั่งมานอนมาบนพาหนะ ข้าพเจ้ายังเคยเห็นตัวสงกรานต์เขียวๆ แดงๆ ในน้ำในคูหลังบ้านของข้าพเจ้าทุกปีไม่อาจบอกได้ว่า เกิดได้อย่างไร ต้องถามผู้รู้แต่ปัจจุบันหาดูไม่ได้แล้ว

ทรงเล่าเรื่องนางสงกรานต์ในเมืองจีน มีคนแก่เล่าว่าชาวจีนเขาบอกว่าเคยเห็นนางสงกรานต์มาก่อน ดังนั้นวันสงกรานต์ของเขาเมื่อใด เขาจะมีช่างเขียนรูปหลายคนไปนั่งริมทะเลแต่เช้ามืด พอนางสงกรานต์ขึ้นเหนือน้ำ ช่างแต่ละคนจะทำหน้าที่โดยเร็ว ต้องฉับไวให้ทันการ ช่างหนึ่งจะวาดรูปนาง ช่างหนึ่งวาดพาหนะ ช่างหนึ่งวาดรูปบริวาร *(ลงสี)*มีช่างหนึ่งวาดรูปกิริยาอาการ อาหารที่กินด้วย ที่ต้องทำเช่นนี้เพราะเวลาที่เห็นนางสงกรานต์น้อยนัก บางปี

ก็ขึ้นบางปีก็ไม่ขึ้น ทรงเล่าว่า ถ้าคนกระพริบตาถี่ๆ คงเห็นจะเป็นช่างวาดนางสงกรานต์ไม่ทันแน่ แต่ถ้าเวลานี้ *(ในรัชสมัยของพระองค์)* พวกจีนน่าจะลงทุนซื้อเครื่องถ่ายรูปม้าห้อสักเครื่องหนึ่งหรือสองเครื่องไปตั้งไว้ริมทะเล พอนางสงกรานต์ขึ้นมา บีบกล้องปราดเดียวก็จะได้รูปนางเทพธิดาวิเศษนี้ครบถ้วน กิริยา อาการ หน้าตา รูปร่าง ไปขายได้เงิน มีกำไรมากกว่าเงินค่าลงทุนซื้อกล้องหลายร้อยเท่า เรื่องนางสงกรานต์เมืองจีนนี้ไม่ทรงทราบว่าผู้ใดรู้เค้ามูลมาอย่างไร จะไต่ถามผู้เล่าถึงต้นเรื่องก็ทรงจดไม่ติด เพราะเรื่องอย่างนี้ดูจะเป็นขนดหางของคนแก่โดยมาก ทรงวิเคราะห์ว่าท่านผู้เล่าเองก็คงไม่รู้เหมือนกัน จึงโกรธนักหนาถ้าเด็กๆไปซักถามจู้จี้เรื่องนางสงกรานต์ทั้งของไทยของจีน เป็นตำนานโบราณของเก่าเล่าสืบกันมา จนไม่ทราบสาเหตุเพราะกาลนานเก่าแก่

พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีลักษณะพิเศษเยี่ยมยอดยิ่งนัก อ่านครั้งใดเล่มใด ผู้อ่านจะมีความรู้สึกเสมือนได้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่หน้าที่ประทับ ได้ยินได้ฟังพระราชกระแสรับสั่งด้วยหูของผู้เฝ้าฯเอง โดยเฉพาะเมื่อมีพระอารมณ์ขัน หรือทรงรำคาญมหาดเล็กข้าหลวงซึ่งกราบบังคมทูลเรื่องใด หรือถวายอยู่งานใดไม่ถูกพระทัย ทรงบ่นไว้ในพระราชนิพนธ์ตัวหนังสือ *(พระอักษร)* ที่ทรงไว้ช่างมีชีวิตชีวาก้องอยู่ในหูของผู้อ่านฉะนั้น

เรื่องปีใหม่ของไทย จีน พม่า มอญ ฝรั่ง จึงขอยุติเพียงนี้ และผู้เขียนก็มิได้เล่าเป็นวิชาการเพราะไม่มีความรู้อันใดลึกซึ้งในเรื่องนี้ ได้แต่เก็บแห่งละเล็กละน้อยมาเล่า

ขอถวายราชสดุดีแด่
สมเด็จพระวีรมหาราชเจ้าของชาวไทย

กองถ่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา

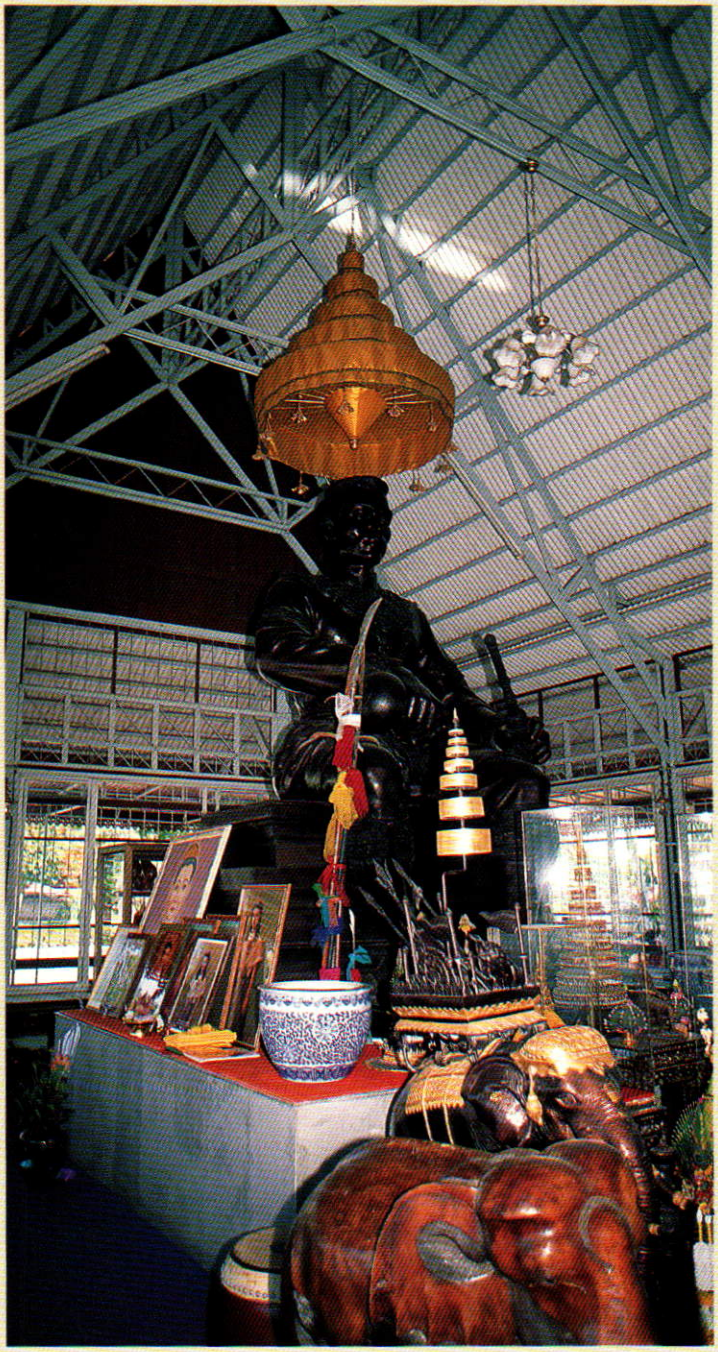

พระรูปหล่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ประดิษฐานอยู่ภายในบริเวณวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชปรารภว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเป็นวีรมหาราชผู้ทรงพระคุณแก่ประเทศและประชาชาติไทยอย่างใหญ่หลวง จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการบำเพ็ญพระราชกุศล และบวงสรวงอุทิศถวาย ณ สถานที่สำคัญอันเนื่องด้วยพระราชประวัติ เพื่อประกาศพระเกียรติคุณโดยกตัญญูกตเวทิตาธรรม เป็นประจำมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๕ คำประกาศพระเกียรติคุณที่อ่านประกาศในการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลดังกล่าวนั้น มีเนื้อความแสดงพระราชประวัติและพระราชวีรกรรม อันประกอบด้วยสารัตถประโยชน์ และน้อมนำใจให้ผู้ได้ยินได้ฟังระลึกถึงเกียรติประวัติของชาติไทยในอดีตสมัยครั้งนั้น ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความรักชาติ ดังจะยกตัวอย่างคำประกาศในบางครั้งมาประกอบความรู้

บางตอนจากประกาศบวงสรวงสังเวยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ เจดีย์ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๖ ความว่า

"...มีพระราชปรารภว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้ทรงกอบกู้ชาติให้มีอิสรภาพ ด้วยพระราชอุตสาหะและด้วยพระปรีชาญาณ พร้อมด้วยความกล้าหาญเสียสละ เป็นยอดแห่งขัตติยวัตรจริยา ได้ทรงประกาศเอกราชแห่งชาติไทยขึ้น เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๑๒๗ และได้ทรงรักษาเอกราชแห่งชาตินั้นไว้ด้วยพระบรมเดชานุภาพ ทรงทำสงครามกับอริราชศัตรู ซึ่งเข้ามารุกรานประเทศไทยเป็นหลายครั้งหลายหน จนข้าศึกต้องพ่ายแพ้ไปทุกครั้งคราว ในการศึกเมื่อพุทธศักราช ๒๑๓๕ ได้ยอมสละพระองค์เป็นชาติพลีเข้ากระทำยุทธหัตถีกับจอมทัพปัจจามิตร ตามขัตติยจริตโบราณราชประเพณี ราชศัตรูก็พ่ายแพ้พระบารมีมิอาจต้านทานได้ เป็นชัยชนะอันยิ่งใหญ่ เป็นเหตุให้ประเทศไทยมีสวัสดิภาพอันยืนนาน ราชศัตรูมิได้มารุกราน เพราะเข็ดขามในพระบรมเดชานุภาพและพระบารมี สมเด็จพระมหาวีรราชเจ้าพระองค์นั้น ยังได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจหลายอย่างต่างประการ เพื่อให้ชาวไทยทั้งปวงสมัครสมานตั้งอยู่ในสามัคคีธรรม ทรงชักนำให้ชาวไทยทั้งมวล ร่วมมือร่วมใจกันทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ จนชาติไทยนั้นสามารถกลับฟื้นคืนดีหลังจากที่ได้ต้องตกอยู่ใต้อำนาจต่างประเทศ เป็นเวลาถึง ๑๕ ปี โดยกาลกำหนด"

จนเบื้องท้ายแห่งพระชนมชีพ สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้า พระเจ้าอังวะทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้มีกำลังยิ่งใหญ่ แล้วแผ่อำนาจออกไปทางแคว้นไทยใหญ่ซึ่งมาสวามิภักดิ์ขึ้นอยู่แก่ไทย จนถึงเมืองนายและจะเข้าตีเมืองแสนหวี สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงทรงยกกองทัพจะไปตีเมืองอังวะ เพื่อรักษาพระบรมเดชานุภาพไว้ ครั้นเสด็จไปถึงเมืองหางเกิดทรงพระประชวรเป็นหัวระลอกขึ้นที่พระพักตร์ ก็สวรรคตที่เมืองนั้น ท่ามกลางเหล่าทหารหาญทั้งหลาย มีพระชนม์ได้ ๕๐ พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศล

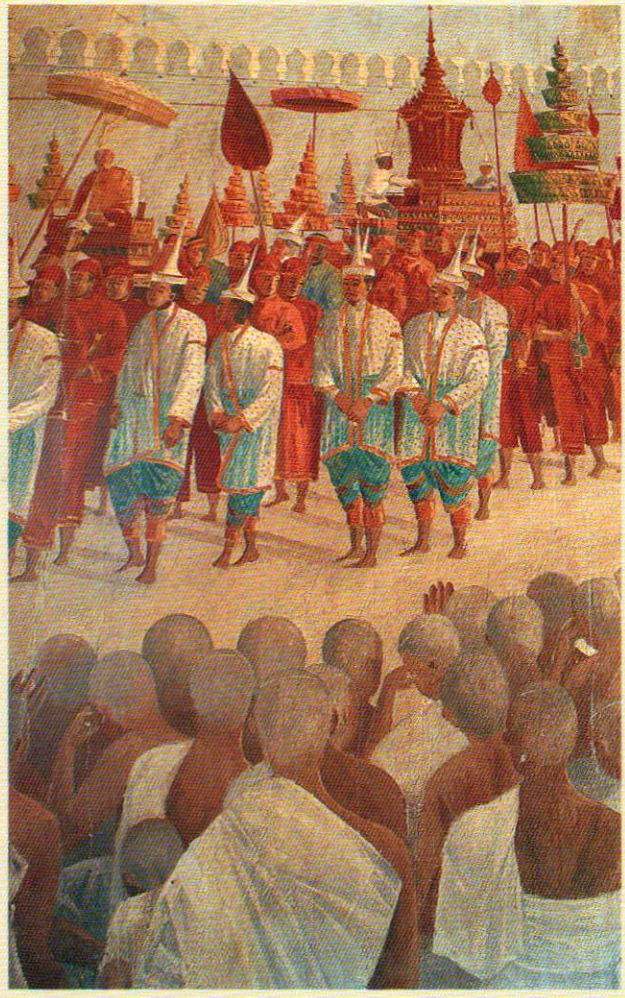

ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในพระวิหาร วัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นตอนที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชยกกองทัพหลวงขึ้นไปทางเมืองเชียงใหม่ หมายจะไปตีเมืองอังวะ แต่ทรง พระประชวร และสวรรคตที่เมืองหาง สมเด็จพระเอกาทศรถจึงเชิญพระบรมศพมาสู่พระนครศรีอยุธยา

และบวงสรวงอุทิศถวายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๘ ความในประกาศบวงสรวงสังเวยตอนหนึ่งมีว่า

"...ลุศักราช ๒๑๔๗ จึงเสด็จจากราชธานี กับองค์ศรีอนุชาพระเอกาทศรถ ถ้วนหมดแสนยากร ลุนครเชียงใหม่ แยกพลไกรเป็นสองกระบวน พระนเรศวรมหาราช เสด็จยาตรโดยเมืองงาย กรายพลถึงเมืองหาง ทางพระอนุชาธิราช เสด็จยาตรพร้อมไพร่พล ลุดลถึงเมืองฝาง ทางฝ่ายพระนเรศวรทรง

พระรูปหล่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภายในบริเวณโรงเรียนพิษณุโลกประชาคม จังหวัดพิษณุโลก

ใคร่ครวญปราบศัตรู นำสุขสู่ประชาราษฎร์ บรมนาถทรงเมตตา แก่ประชาชนชาวไทย มิอาลัยในพระองค์ทรงพระประชวร บาดพิษ ปลดปลิดพระชันษา เสด็จสวรรคาลัย ณ พลับพลาชัยเมืองหาง ท่ามกลางพลเสนาเยี่ยงมหาวีรบุรุษรัตนขัตติยชาติ กาละนี้สมเด็จบรมนาถบรมบพิตร คิดถึงคุณโบราณราช ผู้ประกาศอิสรภาพ ผู้ทรงปราบเหล่าศัตรู พลีชีพเพื่อไทยมวลคือพระนเรศวรเป็นเจ้า จึงโปรดเกล้าให้จัดพิธี เป็นราชพลีแก่พระนเรศวร์ วิชิตเชษฐวีรกษัตริย์ ทั้งเป็นบัดพลีแก่พหลพลเสนา บรรดาสละชีวี เป็นราชพลีครั้งนั้น เพื่อป้องกันชาติไทย แม้สถิตทิพยวิมานสถานใด จงเงี่ยทิพยโสต แล้วทรงปราโมทย์อนุโมทนา ในพระราชจริยาผ่านเผ้า ขอพระนเรศวรเป็นเจ้า จงคุ้มครองชาวไทย ให้ตั้งมั่นในสามัคคี ทำความดีกลมเกลียว

ดุจแรงเดียวร่วมจิต พร้อมสุจริตบำรุง และผดุงชาติไทย ให้จำเริญสิริสวัสดิ์...”

พระราชวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช คือ สงครามยุทธหัตถี พุทธศักราช ๒๑๓๕ ซึ่งมีความสำคัญต่อพระองค์และต่อประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง เพราะประเทศทางภาคตะวันออกถือเป็นคติมาแต่โบราณกาลแล้วว่า การชนช้างเป็นวีรกรรมสุดยอดของกษัตริย์ ด้วยเป็นการต่อสู้กันระหว่างกษัตริย์เพียงสองพระองค์ การชนะหรือแพ้ขึ้นอยู่ที่ความชำนาญในการขี่บังคับช้างอย่างหนึ่ง และฝีมือในการใช้อาวุธอีกอย่างหนึ่ง ดังนั้นฝ่ายที่กระทำยุทธหัตถีได้ชัยชนะจึงถือกันว่าเป็นพระเกียรติยศสูงสุด แม้ฝ่ายแพ้ก็ยังได้รับการสรรเสริญว่าเป็นนักรบแท้มิได้ติเตียนเลย ดังนั้นสมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงทรงได้รับพระเกียรติ เป็น **“วีรกษัตริย์”** จากชัยชนะในยุทธหัตถีครั้งนี้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนั้นยังเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากทำให้กษัตริย์ในประเทศต่างๆ ที่เป็นศัตรูกับกรุงศรีอยุธยา ต่างเกรงขามในพระบารมีสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ไม่กล้ายกกองทัพมารุกรานกรุงศรีอยุธยานานถึง ๑๕๐ ปี และกองทัพไทยก็ยกออกไปทำสงครามภายนอกประเทศ แผ่ราชอาณาเขตออกไปกว้างขวางมากที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย

อนึ่ง แม้ประวัติศาสตร์พม่าได้เขียนแก้เกี้ยว ให้พระมหาอุปราชาพม่าสิ้นพระชนม์เพราะต้องกระสุนปืน แต่เอกสารของหลายชาติก็ยืนยันว่า พระมหาอุปราชาสิ้นพระชนม์ในยุทธหัตถี ดังจดหมายเหตุของโปรตุเกส กล่าวความตรงนี้ครึกครื้นมาก คือ

“เมื่อพระเจ้าหงสาวดีแพ้ไทยกลับไป มีความน้อยพระทัยเป็นกำลังแต่ไม่สิ้นมานะ จึงให้จัดกองทัพขึ้นใหม่อีกทัพ ๑ มีจำนวนพล ๑๗๐,๐๐๐ (๐) ให้พระราชโอรสพระองค์ใหญ่เป็นจอมพลยกเข้ามา พระราชโอรสนั้นความที่มั่นพระทัยว่ามีไพร่พลมาก คาดว่าจะชนะเป็นแน่ ถึงตั้งพระองค์เข้ามาว่าเป็นพระเจ้าแผ่นดินสยาม

พระราชานุสาวรีย์ยุทธหัตถี อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

เมื่อไทยได้ข่าวข้าศึกยกเข้ามา (มากมายในครั้งนั้น) ก็พากันตื่นตกใจทั่วไป แต่เสด็จพระองค์ดำมิได้สะทกสะท้าน ไม่สิ้นหวังที่จะตีข้าศึกให้แตกพ่ายไปอีก

เมื่อไพร่พลไทยเห็นเสด็จพระองค์ดำไม่หวาดหวั่นเช่นนั้น ก็พากันกลับมีใจ ตั้งหน้าคอยจะต่อสู้ข้าศึกมิได้ครั่นคร้ามทั้งสองฝ่ายได้รบพุ่งกันเป็นสามารถ ด้วยผลของการศึกครั้งนั้น จะตัดสินเด็ดขาดว่าชาตากรุงสยามจะเป็นอย่างไรต่อไป จอมพลทั้งฝ่ายต่างทรงช้างพระที่นั่งเที่ยวค้นกันจนพบ แล้วขับช้างทรงเข้าชนกันโดยทะนงองอาจ ทั้ง ๒ พระองค์ไม่อาลัยในพระชนม์ชีพเท่ากลัวอายที่จะปราชัยแก่ข้าศึก

ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ตอน สงครามยุทธหัตถี ฝีมือพระยาอนุศาสนจิตรกร (จันทร จิตรกร) พุทธศักราช ๒๔๗๔ ภายในพระวิหาร วัดสุวรรณดาราราม

อันเป็นที่เกลียดชัง และในที่สุดเจ้าพม่าปราชัยสิ้นพระชนม์ ในเวลามีอาการเต็มไปด้วยความโกรธและความแค้นเป็นกำลัง เมื่อจอมพลสิ้นพระชนม์แล้ว พวกไพร่พลหงสาวดี ก็ตื่นแตกหนี ฝ่ายไทยออกไล่ติดตามไปสักเดือน ๑ เหมือนกับไล่ฝูงสัตว์ป่า ฆ่าฟันเสียโดยมิได้มีความกรุณา"

ส่วนพระราชพงศาวดารไทยนั้น บรรยายความด้วยถ้อยคำสำนวนไพเราะเพราะพริ้งในเชิงอักษรศาสตร์ ที่ยาขอบและไม้เมืองเดิม คัดลอกไปสอดใส่ในหนังสือเรื่องผู้ชนะสิบทิศและขุนศึกอยู่เนืองๆ ดังพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาบรรยายตอนยุทธหัตถีไว้ว่า

"...สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าเสด็จคอยฤกษ์ ทอดพระเนตรเห็นมหาเมฆตั้งขึ้นมาแต่ทิศพายัพ แล้วกลับเกลื่อนคืนกระจายอันตรธานไป พระสุริยเทวบุตรจรัสแจ่มดวงในนภาดลอากาศ พระมหาราชครูพระครูปโรหิตาจารย์โหราธิบดีลั่นฆ้องชัยดำเนินธง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เสด็จทรงช้างต้นเจ้าพระยาไชยานุภาพเป็นพระคชาธาร สมเด็จพระเอกาทศรถอิศวรบรมนาถราชอนุชาเสด็จทรงช้างต้นเจ้าพระยาปราบไตรจักรเป็นพระคชาธาร พลทหารก็โห่สนั่นบันลือศัพท์แตรสังข์เสียงประโคมฆ้องกลองชนะกลองศึกสะท้านสะเทือนประหนึ่งแผ่นดินจะไหว สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ ยาตราพระ

คชาธารเป็นบาทย่างสะเทินมาบ่ายหน้าต่อข้าศึก เจ้าพระยาไชยานุภาพ เจ้าพระยาปราบไตรจักร ได้ยินเสียงพลและเสียงฆ้องกลองศึกอึงคะนึง ก็เรียกมันครั่นครื้นกางหูชูหางกิริยาป่วน เดินเป็นบาทย่างใหญ่เร็ว ไปด้วยกำลังน้ำมัน ข้างท้าวพระยามุขมนตรีและโยธาหารซ้ายขวาหน้าหลังนั้นตกลงไปมิทันเสด็จ

พระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ใกล้ทัพหน้าข้าศึก ตรัสทอดพระเนตรเห็นพลพม่ารามัญยกมานั้นเต็มท้องทุ่ง เดินดุจคลื่นในพระมหาสมุทร พลข้าศึกไล่พลพระนครมาครั้งนั้นสลับซับซ้อนกันมิได้เป็นกระบวน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ ก็ขับพระคชาธารเข้าโจมแทงช้างม้ารี้พลปรปักษ์ ไล่ส่ายเสยถีบฉัดตะลุมบอน พลพม่ารามัญล้มตายเกลื่อนกลาด ช้างข้าศึกได้กลิ่นน้ำมันพระคชาธาร ก็หกหันตลบปะกันไปเป็นอลหม่าน พลพม่ารามัญก็โทรมยิงธนูหน้าไม้ปืนไฟ ระดมเอาพระคชาธารสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ และธุมาการก็ตลบมืดเป็นหมอกมัวไปมิได้เห็นกันประจักษ์

พระบาทสมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าจึงตรัสประกาศแก่เทพยดาทั้งปวงว่า ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเศวตฉัตร จะให้บำรุงพระบวรพุทธศาสนาไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า พอตกพระโอษฐ์ลงพระพาย ก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป ทอดพระเนตรเห็นช้างเศวตฉัตร ๑๖ ช้าง มีช้างตั้งช้างกันยืนอยู่เป็นอันมาก แต่มิได้เห็นพระมหาอุปราชา ครั้นเหลือบไปฝ่ายทิศขวาพระหัตถ์ ก็เห็นช้างเศวตฉัตรช้างหนึ่ง ยืนอยู่ ณ ฉายาไม้ข่อย มีเครื่องสูงและทหารหน้าช้างมาก ก็เข้าพระทัยถนัดว่าช้างพระมหาอุปราชา พระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ก็ขับพระคชาธารตรงเข้าไป ทหารหน้าช้างข้าศึกก็วางปืนจ่ารงมณฑกนกสับตะแบงแก้ว ระดมยิงมิได้ต้องพระองค์และพระคชาธาร

สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าตรัสร้องเรียกด้วยพระสุรเสียงอันดังว่า พระเจ้าพี่เราจะยืนอยู่ใยในร่มไม้เล่า เชิญออกมาทำยุทธหัตถีด้วยกันให้เป็นเกียรติยศไว้ในแผ่นดินเถิด ภายหน้าไปไม่มีกษัตริย์ที่จะได้ยุทธหัตถีแล้ว พระมหาอุปราชาได้ฟังดังนั้นละอายพระทัย มีขัตติยราชมานะ ก็บ่ายพระคชาธารออกมารับ เจ้าพระยาไชยานุภาพเห็นช้างข้าศึกก็เร็วไปด้วยฝีน้ำมันมิทันยั้งเสียที พลายพัทกอได้ล่างแบกรุนมา พระมหาอุปราชาจ้วงฟันด้วยพระแสงของ้าว สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าเบี่ยงพระมาลารับ พระแสงของ้าวมิได้ต้องพระองค์ เจ้าพระยาไชยานุภาพสะบัดลงได้ล่างแบกถนัด พลายพัทกอเพลี่ยงเบนไป สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าได้ทีจ้วงฟันด้วยพระแสง

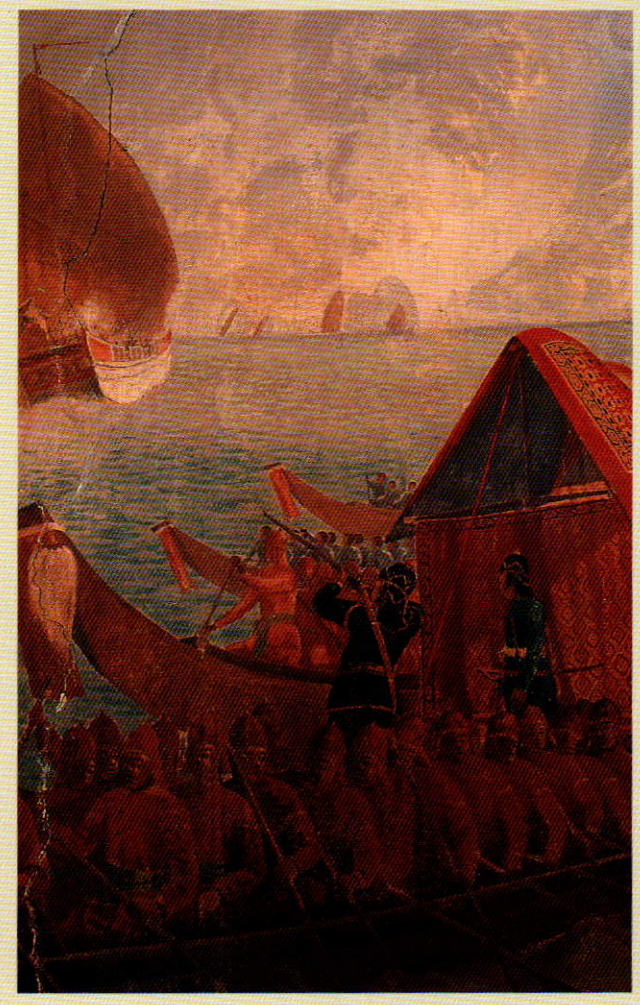

ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในพระวิหาร วัดสุวรรณดาราราม เป็นตอนที่สมเด็จพระนเรศวรเสด็จทรงเรือกราบ ไล่ตามพระยาจีนจันตุที่ลอบหนีลงเรือสำเภากลับเขมร

พลพ่าย ต้องพระอังษาเบื้องขวาพระมหาอุปราช ตลอดลงมาจนปัจฉิมุราประเทศ ซบลงกับคอช้าง และนายมหานุภาพควาญพระคชาธารสมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้านั้น ต้องปืนข้าศึกตาย ขณะเมื่อสมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าชนช้างด้วยพระมหาอุปราชานั้น เจ้าพระยาปราบไตรจักรซึ่งเป็นพระคชาธารสมเด็จพระเอกาทศรถ เข้าชนช้างด้วยพลายพัชเนียงช้างมังจาโร เจ้าพระยาปราบไตรจักรได้ล่าง พลายพัช-เนียงเสียทีเบนไป สมเด็จพระเอกาทศรถจ้วงฟันด้วยของ้าว ต้องคอมังจาโรขาด ตายกับคอช้าง หมื่นภักดีศวรกลางช้างสมเด็จพระเอกาทศรถนั้น ต้องปืนข้าศึกตาย

ขณะเมื่อสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ทำคชสงครามได้ชัยชำนะพระมหาอุปราชาและมังจาโร บรรดาท้าวพระยามุขมนตรี แม่ทัพนายกองซ้ายขวาหน้าหลังทั้งปวงจึงมาทันเสด็จ ได้เข้ารบพุ่งแทงฟันข้าศึก เป็นสามารถ และพลพม่ามอญทั้งนั้นก็แตกกระจัดกระจายไปเพราะพระเดชเดชานุภาพ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสให้แม่ทัพนายกองทั้งปวงยกไปตามจับข้าศึกแล้วเสด็จคืนมายังพลับพลา..."

กฤดาภินิหารแห่งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชนั้น ประการแรกคือ ความกล้าหาญของพระองค์ ทรงเริ่มสำแดงพระบารมีครั้งแรก เมื่อพระยาจีนจันตุขุนนางเขมรที่เข้ามาสวามิภักดิ์ต่อไทย ได้ลอบลงเรือสำเภาหนีออกจากพระนครศรีอยุธยากลับเขมร เป็นการนำข่าวในพระนครไปบอกข้าศึก จึงต้องจับตัวมาลงโทษให้ได้ ขณะนั้นสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงเป็นอุปราชครองเมืองพิษณุโลก ได้เสด็จลงมาเฝ้าพระราชชนกที่พระนครศรีอยุธยาทรงทราบเรื่อง จึงตรัสเรียกพวกข้าหลวงที่ตามเสด็จมาจากเมืองเหนือลงเรือรีบติดตามออกไปมีสมเด็จพระเอกาทศรถพระอนุชาทรงเรือตามติดๆ ไปด้วยอีกลำหนึ่ง ไปทันกันเมื่อใกล้จะออกปากน้ำเจ้าพระยา ได้ยิงต่อสู้กันไปตามลำน้ำ ตอนหนึ่งสมเด็จพระนเรศวร ทรงพระแสงปืนนกสับยืนอยู่หน้าเรือ ตรัสสั่งให้เร่งเรือเข้าเทียบเรือสำเภาข้าศึก เพื่อจะทรงนำทหารปีนขึ้นเรือ ลูกกระสุนข้าศึกนัดหนึ่งถูกไม้รางพระแสงปืนแตกอยู่กับพระหัตถ์ ก็ไม่ทรงหลบเลี่ยงแต่อย่างใด สมเด็จพระเอกาทศรถทรงเกรงว่าพระเชษฐาจะเป็นอันตราย ก็ตรัสสั่งให้เร่งเรือทรงเข้ากำบังเรือพระเชษฐา เป็นการสำแดงความกล้าหาญให้ปรากฏ การต่อสู้ทางเรือติดพันกันไปเช่นนี้ จนสำเภาพระยาจีนจันตุได้รับลมทะเลใช้ใบได้สะดวกจึงหนีรอดไปได้ ความองอาจกล้าหาญไม่หวั่นหวาดต่ออันตรายใดๆ ในครั้งแรกของสมเด็จพระนเรศวร และสมเด็จพระเอกาทศรถเป็นที่อัศจรรย์แก่ผู้ตามเสด็จในคราวนั้นมาก และเป็นที่ลือเลื่องกันทั่วไป เกิดความกล้ามีกำลังใจแก่เหล่าทหารหาญ ในความหวังที่จะกู้อิสรภาพของไทยกลับคืนมา

พระราชกฤดาภินิหารประการที่สอง คือ พระราชอัจฉริยะในการสงคราม ทรงเริ่มรวบรวมคนหนุ่มวัยเดียว กับพระองค์ฝึกฝนการใช้อาวุธและยุทธวิธี และทรงสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนไทยในอันที่จะสละชีวิตต่อสู้กับข้าศึกเพื่อกู้บ้านเมือง ดังได้ทรงตั้งพิธีศรีสัจจปานที่เมืองสุโขทัย ให้แม่ทัพนายกองและทหารทั้งปวงดื่มน้ำพระพิพัฒนสัตยา และทำสัตย์สาบานว่าทุกคนจะร่วมใจกันสละชีวิตกู้บ้านเมือง จากนั้น ก็ทรงเข้าตีเมืองสวรรคโลก เพื่อจับตัวพระยาสวรรคโลกและพระยาพิชัยที่ยังเกรงกลัวอำนาจข้าศึก และแข็งเมืองไม่ยอมร่วมมือกับพระองค์ ทรงจำเป็นที่จะต้องฆ่าคนไทยด้วยกันเพื่อสร้างเอกภาพของชาติให้ได้ และในการสงครามครั้งต่างๆ ก็ทรงใช้ยุทธวิธีที่ต่างไปจากเดิม เช่น การใช้คนจำนวนน้อยให้สามารถสู้คนจำนวนมากได้ ทรงใช้สงครามเส้นนอก คือแทนที่จะตั้งมั่นรับข้าศึกอยู่ในเมือง กลับรีบออกไปสะกัดข้าศึกถึงชายแดนและทุกครั้งของการรบจะทรงอยู่หน้าเหล่าทหารหาญ สร้างขวัญกำลังใจแก่ไพร่พลเป็นอย่างยิ่ง

พระราชกฤดาภินิหารประการที่สาม ได้แก่ การที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงใช้วิกฤตการณ์ให้เป็นประโยชน์มาทุกครั้ง ดังหนังสือคำให้การขุนหลวงหาวัด ได้เล่าพระราชประวัติอันไม่เคยปรากฏในพระราชพงศาวดารฉบับใดว่า เมื่อพระชนมพรรษาได้ ๙ พรรษา พระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรงได้ตรัสขอไปเลี้ยงเป็นพระราชโอรสบุญธรรม เช่นเดียวกับพระโอรสของเมืองต่างๆ ที่ตกเป็นประเทศราชของพม่า ซึ่งความหมายที่แท้จริงก็คือเอาไปเป็นตัวจำนำหรือตัวประกันการเอาใจออกห่างนั้นเอง ในสถานการณ์เช่นนั้น กลับทรงใช้ให้เป็นประโยชน์แก่พระองค์อย่างเต็มที่ คือเป็นโอกาสให้ทรงศึกษาหาความรู้ ทั้งด้านภาษาวัฒนธรรมประเพณี นิสัยใจคอของศัตรู ตลอดจนสร้างความคุ้นเคยสนิทสนมกับเจ้านายที่เป็นตัวประกันด้วยกัน อันเป็นประโยชน์ ในการกู้เอกราชในเวลาต่อมา

การทำสงครามยุทธหัตถีก็เช่นเดียวกัน เกิดจากทัพหน้าของพม่าปะทะกับทัพหลวงของไทยเสียทีแตกปั่นป่วน ช้างทรงของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถ เป็นช้างงากำลังตกมันทั้งสองช้างเมื่อเห็นช้างของข้าศึกกลับหลังหันหนีก็แล่นไล่ตามอย่างรวดเร็ว ควาญรั้งไม่อยู่จนกระทั่งไม่ทราบว่าได้เข้าไปอยู่ ณ ที่ใด เพราะขณะรบกันนั้นฝุ่นฟุ้งตลบไปทั่วทิศ แม่ทัพนายกองทั้งสองฝ่ายที่อยู่ห่างออกมามองไม่เห็นพระองค์ ต่อเมื่อบังคับช้างพระที่นั่งหยุดได้และฝุ่นจางลงแล้ว ทั้งสองพระองค์จึงทรงทราบว่าได้ล่วงล้ำเข้ามาอยู่ในท่ามกลางทัพหลวงของข้าศึกเสียแล้ว เพราะทอดพระเนตรเห็นพระมหาอุปราชาทรงคชาธารหยุดยืนคอยสังเกตการณ์อยู่ใต้ร่มไม้กับบรรดาท้าวพระยา ฝ่ายพระองค์มีแต่จตุลังคบาทกับทหารรักษาพระองค์จำนวนน้อยเท่านั้นที่ติดตามได้ทัน ในยามนี้แม้จะตกอยู่ในระหว่างอันตรายยิ่งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชก็ยังมีพระสติมั่นคงไม่หวาดหวั่น และทรงพลิกสถานการณ์หาช่องทางที่จะเอาชนะข้าศึกได้

ประวัติศาสตร์การสงครามในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ต้องยอมรับว่ามีรายละเอียดมากและถูกต้องแม่นยำทั้งวันเวลา สถานที่ ระยะทางต่างๆ ทั้งนี้ เพราะการเดินทัพสมัยโบราณจะมีการบันทึกจดหมายเหตุ เดินทัพเป็นเอกสารชั้นต้นที่ทรงคุณค่ายิ่งสำหรับผู้เรียบเรียงพระราชพงศาวดาร พระราชพงศาวดารทำให้เราได้ทราบว่า พระองค์ต้องทรงทำสงครามเพื่อกู้เอกราชของชาติโดยใช้เวลาถึง ๙ ปี เมื่อบ้านเมืองมั่นคงแล้ว ก็ทรงทำสงครามเพื่อรวบรวมดินแดนที่ไทยได้เสียไปให้กลับคืนมาดังเดิม คือได้เมืองทวายและตะนาวศรี อันเป็นเมืองท่าสำคัญทำรายได้ให้แก่ชาติเป็นจำนวนมาก คืนมาจากพม่าได้แคว้นกัมพูชาที่แยกตัวออกไปกลับคืนมาเป็นของไทยอีกในเวลา ๖ ปี ต่อจากนั้นทรงทำสงครามเพื่อแผ่อาณาเขตออกไป เพียง ๕ ปี อาณาจักรกรุงศรีอยุธยาด้านตะวันตกได้ขยายออก ไปครอบคลุมหัวเมืองมอญใต้ ด้านเหนือได้แคว้นล้านนา หัวเมืองไทยใหญ่ในลุ่มน้ำสาละวิน ตลอดขึ้นไปจนถึงเมืองแสนหวี

ตลอดรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชประทับอยู่ในพระบรมมหาราชวังน้อยที่สุด ทรงทำสงครามมาตลอดพระชนมชีพ ตั้งแต่พระชนมายุได้ ๒๐ พรรษาจนสวรรคตเมื่อ ๕๐ พรรษา อยู่ในราชสมบัติได้ ๑๕ ปี แต่ไม่ปรากฏว่ามีพระราชโอรสพระราชธิดา ผลของพระราชกรณียกิจคือ ชาวไทยได้รับสันติสุขเป็นเวลาถึง ๑๕๐ ปี ปัจจุบันคนไทยจำนวนมากเคารพนับถือพระองค์ ท่านอย่างงมงายแบบไสยศาสตร์ จึงจำเป็นที่จะต้องหาวิธีให้อนุชนชาวไทย ได้รู้จักประวัติศาสตร์ชาติไทยที่แท้จริง รู้จักพระราชประวัติ เห็นความสำคัญของความมานะอดทน ความกล้าหาญ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวในการต่อสู้กับอุปสรรคและร่วมใจกันสร้างความเจริญให้แก่บ้านเมือง นั่นคือความเคารพบูชาสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเจ้าอย่างแท้จริง

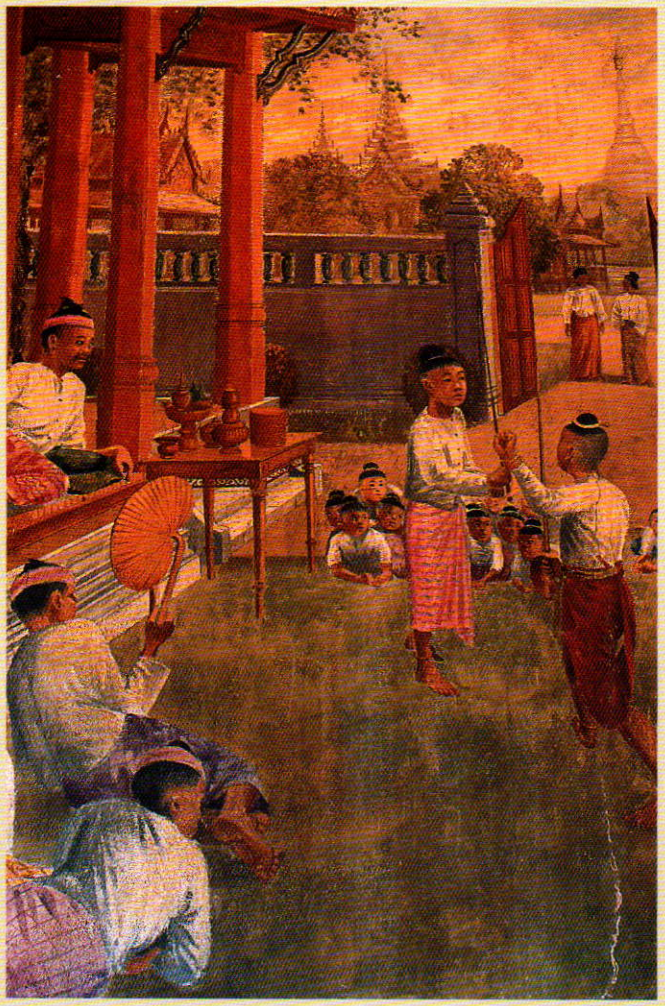

พระเจ้าหงสาวดี (บุเรงนอง) ทอดพระเนตรพระองค์ดำ (สมเด็จพระนเรศวรฯ) เล่นกระบี่กระบอง กับมังสามเกลียด ณ เมืองหงสาวดี

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้ทรงตั้งพิธีศรีสัจจปานที่เมืองสุโขทัย ณ วัดศรีชุม ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธอจนะ แล้วถือน้ำพระพิพัฒนสัตยา

สมเด็จพระนเรศวรฯ ทรงหลั่งน้ำทักษิโณทกให้ตกเหนือพื้นแผ่นดิน ประกาศอิสรภาพให้แก่ชาติไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๑๒๗

พระสุพรรณกัลยาณี

ประพัฒน์ อริณรงค์

(ตอนที่ ๒)

ภาพวาดสีน้ำมันจากจินตนาการของคุณยศกมล สุวิชาบุญ ปัจจุบันอยู่ภายในพระตำหนักสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ตามที่ได้อ้างพระนิพนธ์ของสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงไว้ในเรื่อง **"พระประวัติ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช"** ว่า สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช หรือที่เรียกกันเป็นสามัญว่า พระมหาธรรมราชา ทรงนำพระสุพรรณ กัลยาณีพระราชธิดาไปถวายพระเจ้ากรุงหงสาวดีบุเรงนอง ณ กรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๑๑๒ นั้น ปรากฏว่ามีหลักฐานอื่นที่แตกต่างไปจากพระนิพนธ์นั้นอยู่บ้าง จึงขอนำมาเสนอท่านผู้อ่านไว้ด้วย ดังนี้

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง **"กฤษฎาภินิหารอันบดบังมิได้"** โดยนำเรื่องพระราชพงศาวดารสังเขปของ**วัน วลิต** นักเขียนชาวฮอลันดาที่แต่งไว้เป็นหลัก แล้ววิจารณ์ประกอบเป็นตอนๆ

พระราชพงศาวดารสังเขปเรื่องนี้ เดิมแต่งไว้เป็นภาษาฮอลันดา สยามสมาคมได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็น ๒ ภาษา คือ ภาษาฮอลันดาและภาษาอังกฤษ **หม่อมราช**

วงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช แปลภาษาอังกฤษและแปลเฉพาะตอนที่เกี่ยวกับพระราชประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ก่อนแปลได้กล่าวถึงความสำคัญของนักเขียนชาวฮอลันดาผู้นี้ไว้อย่างน่าสนใจตอนหนึ่งว่า

"พระราชพงศาวดารฉบับที่เรามีที่เก่าที่สุดคือ พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ซึ่งเรียบเรียงขึ้นใน พ.ศ. ๒๒๓ ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ โดยรวบรวมเหตุการณ์ต่างๆ มาไว้ในวันเดียวกันตามลำดับศักราช จากปูมโหร จดหมายเหตุ แต่หอหนังสือ และเหตุซึ่งมีในพระราชพงศาวดาร ซึ่งแสดงว่า พระราชพงศาวดารฉบับนั้น เป็นการรวบรวมเหตุการณ์ ที่บันทึกไว้ในหนังสือต่างๆ เอามาไว้ในเล่มเดียวกัน และจัดทำเหตุการณ์ก่อนหลังให้ถูกต้อง พระราชพงศาวดารสังเขปของ วัน วลิต เขียน ขึ้นใน พ.ศ. ๒๑๘๓ ก่อนพระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐฯ ๔๐ ปี จึงเป็นเอกสารที่เก่ากว่า และควรได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าจะว่ากันไปแล้ว พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาโดยสังเขปของ วัน วลิต นี้ เป็นพระราช พงศาวดารที่เก่าที่สุด ที่เราได้ค้นพบถึงขณะนี้"

วัน วลิต มีชื่อออกเสียงเป็นภาษาฮอลันดาว่า **เยเรเมียส ฟอนฟิลีต** แต่**หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช** ออกเสียงเป็น **วัน วลิต** โดยเหตุผลว่า *"สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้เคยทรงเรียกชื่อฝรั่งคนนี้ว่า วัน วลิต ฟังดูแล้วซึมซาบหัวใจคนไทยดี ผมจึงจะขอเรียกว่า วัน วลิต ต่อไป"*

ในเรื่อง **"กฤษฎาภินิหารอันบดบังมิได้"** ได้กล่าวถึงเรื่องการถวายพระสุพรรณกัลยาณีแด่พระเจ้ากรุงหงสาวดีบุเรงนองไว้ว่า

"เมื่อกรุงศรีอยุธยาต้องยอมแพ้แก่กรุงหงสาวดีเป็นครั้งแรกในแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ พระเจ้ากรุงหงสาวดีก็ขอเอาพระราเมศวร ซึ่งเป็นพระราชบุตรพระองค์ใหญ่ไปไว้ยังกรุงหงสาวดีเช่นเดียวกัน สมเด็จฯกรมพระยาดำรงฯ ตรัสว่า เมื่อพระนเรศวรเป็นเจ้าเสด็จไปยังกรุงหงสาวดีนั้น มีพระชันษาได้ ๙ ปีเท่านั้น จนพระชันษาได้ ๑๕ ปี จึงเสด็จกลับมายังกรุงศรีอยุธยาเพื่อช่วยราชการ พระมหาธรรมราชาได้ถวายพระสุวรรณเทวี พระราชธิดาพระองค์ใหญ่ซึ่งเป็นพระเชษฐภคินีของสมเด็จพระนเรศวร ***เป็นพระมเหสีพระเจ้าหงสาวดี*** *และพระเจ้าหงสาวดียอมให้สมเด็จพระนเรศวรเสด็จกลับ เมื่อพระสุวรรณเทวีเสด็จไปประทับอยู่ ณ กรุงหงสาวดี (ในฐานะเป็นตัวจำนำ) แล้ว...*

วัน วลิต บอกว่า สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าเสด็จไปกรุงหงสาวดี เมื่อพระชันษาสิบสามปี แต่สมเด็จฯกรมพระยาดำรงฯ ตรัสว่า เก้าปี แตกต่างกันถึง ๔ ปี ผมเอง (หม่อม ราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช) เข้าใจว่า พระนเรศวรคงจะไปประทับอยู่ ณ กรุงหงสาวดีก่อนเสียกรุงศรีอยุธยาแล้ว"

ข้อแตกต่างเกี่ยวกับพระสุพรรณกัลยาณีในเอกสารที่อ้างมีตั้งแต่การออกพระนามพระสุพรรณกัลยาณี สถานที่ถวายแด่พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง การเสด็จไปเป็น **"ตัวจำนำ"** ณ กรุงหงสาวดี และการเสด็จกลับกรุงศรีอยุธยาของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช แตกต่างกันทั้งวันเวลาเสด็จไปและเสด็จกลับโดยเฉพาะเรื่องพระชันษา

นอกจากนี้ ยังมีเอกสารเกี่ยวกับพระประวัติของพระสุพรรณกัลยาณี เมื่อครั้งเสด็จไปกรุงหงสาวดี แตกต่างจากที่ปรากฏในเอกสารที่เคยอ้าง คือ **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** ซึ่งจะขออ้างเฉพาะที่เกี่ยวกับพระสุพรรณกัลยาณีเท่านั้น แต่ต้องขอทำความเข้าใจกับท่านผู้อ่านก่อนเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน กล่าวคือ

ใน **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** ออกพระนาม **พระมหาธรรมราชา**ว่า **พระสุธรรมราชา** ออกพระนาม **พระมหาจักรพรรดิ**ว่า **พระมหาจักรพรรดิ์** ออกพระนาม **พระสุพรรณกัลยาณี** ว่า **พระสุวรรณกัลยา**

ส่วนข้อความที่เกี่ยวกับพระ

สุพรรณกัลยาณีในตอนนี้ **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** กล่าวไว้ดังนี้

"พระเจ้าหงสาวดี ก็ให้จัดกองทัพบกทัพเรือมีจำนวนพล ๙๐๐,๐๐๐ พร้อมเสร็จแล้ว พระองค์เป็นจอมพล เสด็จมาทางเมืองพิษณุโลก เมื่อจุลศักราช ๙๒๔ ครั้นถึงเมืองพิษณุโลกแล้วให้ตั้งด่านประชิดเมืองพิษณุโลกโดยสามารถ

พระสุธรรมราชา ทรงทราบว่าพระเจ้าหงสาวดียกทัพมาครั้งนั้นมากมายนักหนา เห็นว่าจะต้านทานต่อสู้มิได้ ก็มิได้ออกสู้รบ จึงให้แต่งเครื่องราชบรรณาการ แล้ว ***พาพระสุวรรณกัลยาราชธิดากับพระ-นเรศวรและพระเอกาทศรถ*** *ออกไปเฝ้าถวายเครื่องราชบรรณาการยอมสวามิภักดิ์โดยดี พระเจ้าหงสาวดีก็ทรงยินดี จึงให้ประกาศพวกพลนิกายทั้งปวงมิให้ทำร้ายแก่อาณาประชาราษฎร ถ้าผู้ใดขัดขืนทำล่วงเกินละเมิดจะเอาตัวเป็นโทษถึงสิ้นชีวิต เมื่อพระเจ้าหงสาวดีได้เมืองพิษณุโลกแล้ว จึงให้พระเอกาทศรถโอรสองค์น้อย* ***ของพระสุธรรมราชาอยู่รักษาเมืองพิษณุโลก พระสุวรรณกัลยากับพระนเรศวรนั้นให้ตามเสด็จในกองทัพหลวงด้วย ให้พระสุธรรมราชาเป็นทัพหน้ายกเข้ามากรุงศรีอยุธยา*** *ครั้นถึงจึงให้ล้อมพระนครศรีอยุธยาเข้าไว้ให้มั่นคงทั้ง ๔ ด้าน...*

ฯลฯ

พระจ้าหงสาวดี (เมื่อได้ชัยชนะ) เสด็จไปถึงเมืองหงสาวดี แล้วก็ให้ปูนบำเหน็จทแกล้วทหารเป็นอันมาก ***นางสุวรรณกัลยาราชธิดาของพระสุธรรมราชานั้น พระเจ้าหงสาวดีทรงตั้งให้เป็นพระอรรค-มเหสี*** *พระนเรศวรนั้นก็ทรงโปรดปรานเหมือนราชบุตรในพระอุทร"*

เรื่องของพระสุพรรณกัลยาณีตามที่ปรากฏในหนังสือ **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** แตกต่างจากหลักฐานที่อ้างมาแล้ว แม้พระราชประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราชตอนนี้ก็แตกต่างกัน

ประวัติความเป็นมาของหนังสือ **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** นั้น เดิมมีหนังสือประเภทเดียวกันนี้ชื่อ **"คำให้การของขุนหลวงหาวัด"** บ้าง **"คำให้การของขุนหลวงวัดประดู่ทรง ธรรม"** บ้าง แต่ต่อมาได้เปลี่ยนไปเป็น **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"**

เหตุใดจึงต้องเปลี่ยนชื่อหนังสือ นี้ จะชี้แจงในตอนหลัง ขอชี้แจงเรื่องของผู้เป็นเจ้าของคำให้การต่อ คือ ขุนหลวงหาวัดและขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรมโดยสังเขปก่อน

ขุนหลวงหาวัด กับขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรม เป็นบุคคลเดียวกัน คือ **สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๔** และอีกพระนามหนึ่งเรียก **พระมหาอุทุมพร มหาพรวินิจราช** กษัตริย์พระองค์ที่ ๓๒ แห่งกรุงศรีอยุธยา มีพระนามเดิมว่า เจ้าฟ้าดอกมะเดื่อ กรมขุนพรพินิจ และเหตุใดจึงมีพระนามกันเป็นพิเศษว่าขุนหลวงหาวัด เรื่องนี้ สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงอธิบายไว้ในพระนิพนธ์ อธิบายพระนามพระเจ้าแผ่นดินครั้งกรุงศรีอยุธยาว่า

"พระนามพระเจ้าแผ่นดิน ที่เรียกในเวลาเสด็จดำรงพระชนม์อยู่นั้น มักเรียกเหมือนกันหมดทุกพระองค์ คือ ผู้ที่เป็นข้าขอบขัณฑสีมา ก็เรียกพระเจ้าแผ่นดินของตนว่า ***ขุนหลวง*** *หรือ พระเป็นเจ้า หรืออย่างไร เราเรียกพระเจ้าอยู่หัวมิได้ออกพระนามเฉพาะพระองค์"*

และที่เรียกว่า *"ขุนหลวงหาวัด"* นั้นมีว่า เมื่อสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ พระราชบิดายังทรงพระชนม์อยู่ได้ทรงตั้งเจ้าฟ้าเอกทัศน์ กรมขุนอนุรักษ์มนตรี พระเชษฐาของเจ้าฟ้า ดอกมะเดื่อ กรมขุนพรพินิจ เป็นรัชทายาท แต่ปรากฏเจ้าฟ้าเอกทัศน์ กรมขุนอนุรักษ์มนตรี ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์ไม่ถูกต้องหลายประการ ข้อสำคัญคือทรงเกียจ คร้านมาก จึงไม่ทรงยอมให้ราชสมบัติ แต่ทรงยกให้เจ้าฟ้าฯ กรมขุนพรพินิจ เพราะมีพระจริยวัตรสมควรครองราชสมบัติ ดังนั้น เมื่อสมเด็จพระเจ้าบรมโกศเสด็จสวรรคต ราชสมบัติจึงอยู่แก่พระองค์ เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อ พ.ศ. ๒๓๐๑ เป็นสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๔ ดังกล่าว แต่พระเชษฐาไม่ทรงยอม

ทรงพยายามจะเห็นขึ้นครองราชย์ให้ได้ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๔ ทรงอดทนและปฏิบัติพระราชภารกิจเป็นอย่างดียิ่ง ครั้งแรกครองราชย์ได้เพียง ๒ เดือน ในที่สุดทรงทนต่อไปไม่ไหว จึงทรงสละราชสมบัติให้พระเชษฐาแล้วเสด็จออกทรงผนวช เพื่อไม่ให้เกิดสงครามแย่งราชสมบัติ

แต่แล้วเหตุการณ์บ้านเมืองซึ่งกำลังจะเจริญก้าวหน้า ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปในทางเลวร้าย พระเชษฐาซึ่งเสด็จครองราชย์และมีพระนามว่าพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ ก็ไม่ทรงสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ ต้องขอให้พระอนุชาทรงลาผนวชมาแก้ไข ครั้นสำเร็จแล้ว ก็ทรงแสดงพระราชประสงค์จะเสด็จขึ้นครองราชย์อีก พระอนุชา ก็ต้องเสด็จออกทรงพระผนวชอีก และต้องทรงพระผนวชและลาผนวช อยู่หลายครั้งอย่างที่ชาวบ้านเรียกว่า *"บวชๆ สึกๆ"* จนถูกเรียกว่า **ขุนหลวงหาวัด** และในที่สุดกรุงศรีอยุธยาก็เสียแก่พม่าข้าศึกใน พ.ศ. ๒๓๑๐ ส่วนที่เรียกว่า ขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรมนั้น ก็เพราะเมื่อทรง พระผนวชแล้ว ประทับจำพรรษาอยู่ที่วัดประดู่ทรงธรรม

และเมื่อเสียกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ แล้ว ขุนหลวงหาวัด หรือ ขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรม ก็ถูกนำตัวไปยังกรุงหงสาวดี ในฐานะเชลยศึกพร้อมกันกับคนไทยอื่นๆ ที่ถูกพม่ากวาดต้อนไป

เหตุที่เปลี่ยนชื่อหนังสือ คำให้การเรื่องนี้เป็น **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** ในภายหลังนั้น ก็เพราะว่า เนื้อหาสาระสำคัญในหนังสือนั้น มิใช่เป็น **"คำให้การ"** ของขุนหลวงหาวัด หรือขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรม เพียงพระองค์เดียว ยังมีคำให้การของคนไทยอื่นๆ ด้วย และหนังสือเรื่องนี้เมื่อพิมพ์ครั้งแรกๆ นั้นวิปลาสคลาดเคลื่อนมาก เพราะต้องแปลจากภาษาพม่ามาเป็นภาษารามัญ แล้วแปลเป็นภาษาไทย เมื่อแปลแล้ว ก็ยังแต่งเรื่องสอดแทรกเพิ่มเติมเข้าไปอีก รายละเอียดเหล่านี้โปรดดูในคำนำของหนังสือ เรื่อง **"คำนำของชาวกรุงเก่า"** ที่มีคำประกอบชื่อว่า *"เรื่องนี้ที่เรียกกันแต่ก่อนว่า **'คำให้การของขุนหลวงหาวัด'** ฉบับนี้แปลใหม่จากต้นฉบับหลวงที่ได้มาจากเมืองพม่า"* พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗

ต่อจากนี้ ขอนำเรื่องพระสุพรรณกัลยาณีที่มีอยู่ในหนังสือ **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** โดยเฉพาะเรื่องที่จะต้องเสด็จไปประทับอยู่ ณ กรุงหงสาวดี และการประทับอยู่ ณ กรุงหงสาวดีแล้ว มาลงไว้ให้พิจารณาเป็นตอนๆ ไป และขอใช้ตัวสะกดการันต์ตามต้นฉบับเดิมดังนี้

พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง

"พระเจ้าหงสาวดีก็ให้จัดกองทัพบกทัพเรือมีจำนวนพล ๙๐๐,๐๐๐ พร้อมเสร็จแล้ว พระองค์เป็นจอมพล เสด็จมาทางเมืองพิษณุโลก เมื่อจุลศักราช ๙๒๔ ครั้นถึงเมืองพิษณุโลกแล้ว ให้ตั้งค่ายประชิดเมืองพิษณุโลกโดยสามารถ

*พระสุธรรมราชา ทรงทราบว่าพระเจ้าหงสาวดียกทัพมาครั้งนั้นมากมายหนักหนา เห็นว่าจะต้านทานสู้รบมิได้ ก็มิได้ออกสู้รบ จึงให้แต่งเครื่องราชบรรณาการแล้ว **พาพระสุวรรณกัลยาราชธิดา** กับพระนเรศวรและพระเอกาทศรถออกไปเฝ้าถวายเครื่องราชบรรณาการ ยอมสวามิภักดิ์โดยดี พระเจ้าหงสาวดีก็ทรงยินดี จึงให้ประกาศพวกพลนิกายทั้งปวงมิให้ทำร้ายแก่อาณาประชาราษฎร ถ้าผู้ใดขัดขืนทำล่วงละเมิดจะเอาตัวเป็นโทษถึงสิ้นชีวิต เมื่อพระเจ้าหงสาวดี ได้เมืองพิษณุโลกแล้ว จึงให้พระเอกาทศรถราชโอรสองค์น้อยของพระสุธรรมราชาอยู่รักษาเมืองพิษณุโลก **พระสุวรรณกัลยากับพระนเรศวรนั้น** ให้ตามเสด็จในกองทัพหลวงด้วย...*

ฯลฯ

*พระเจ้าหงสาวดี (ได้ชัยชนะแล้วเสด็จกลับกรุงหงสาวดีโดยได้) มอบราชสมบัติให้พระสุธรรมราชา **พระมหินทร์กับพระสุวรรณกัลยาและพระนเรศวรนั้น พระเจ้าหงสาวดีให้เอาไปด้วย...***

เมื่อพระเจ้าหงสาวดีเสด็จไป

ถึงเมืองหงสาวดีแล้ว ก็ให้ปูนบำเหน็จทแกล้วทหารเป็นอันมาก นางสุวรรณกัลยาราชธิดาของพระสุธรรมราชานั้น พระเจ้าหงสาวดีทรงตั้งให้เป็นอรรคมเหสีพระนเรศวรนั้น ก็ทรงโปรดปรานเหมือนราชบุตรในอุทร"

ข้อความที่คัดเอามากจาก **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** ตอนนี้ออกพระนามพระมหาธรรมราชาว่า พระสุธรรมราชา ดังกล่าวมาแล้ว และการนำพระสุพรรณกัลยาณี หรือ พระสุวรรณกัลยา และพระนเรศวรเข้าเฝ้าพระเจ้าหงสาวดีพร้อมกันที่เมืองพิษณุโลก แล้วพาเสด็จมากับกองทัพจนถึงกรุงศรีอยุธยา เมื่อได้ชัยชนะแล้วก็พาทั้งสองพระองค์ไปกรุงหงสาวดีพร้อมกับพระองค์ ไม่ได้มีการถวายในเวลาและเหตุการณ์ อย่างหลักฐานของไทย และ**ฐานะของทั้งสองพระองค์ก็มีปรากฏชัดว่าพระสุพรรณกัลยาณีนั้นทรงตั้งให้เป็นพระอรรคมเหสี ส่วนพระนเรศวรนั้นก็โปรดปรานเหมือนพระราชบุตร**ทำนองเดียวกับหลักฐานไทยที่อ้าง

แต่สมภพ จันทรประภา นำไปแต่งเป็นบทละครอิงประวัติศาสตร์ เรื่อง **"สมเด็จพระนเรศวรมหาราช"** ในคำบรรยายก่อนเริ่มการแสดงว่า ได้ประมวลเหตุการณ์จากพงศาวดาร คำให้การของชาวกรุงเก่าและ คำให้การของขุนหลวงหาวัด และจดหมายเหตุจากต่างประเทศบอกไว้ว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชนั้นถูกนำพระองค์ไปเป็นตัวจำนำก่อน แล้วพระสุพรรณกัลยาณี *(ในละครเรื่องนี้ออกพระนามว่า พระสุพรรณกัลยา)* จึงถูกนำไปถวายพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองในภาย หลัง และจุดประสงค์นั้นว่า เพื่อ ***"ให้รับราชการเป็นบาทบริจาริกาในพระเจ้าบุเรงนอง"*** และว่าพระเจ้าบุเรงนอง *"ยินยอมให้นำพระนเรศวรกลับไปช่วยราชการที่กรุงศรีอยุธยาได้"* ซึ่งผิดกับ**พระนิพนธ์ของสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ**และผิดจาก **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** และผิดแผกแตกต่างออกไปอีกคือ พระสุพรรณกัลยาณีถูกนำไปถวายเป็น **"บาท บริจาริกา"** และ **"พระสุพรรณกัลยาณี"** หรือที่สมภพ จันทรประภา ว่า **"พระสุพรรณกัลยา"** นั้น ไม่ทรงรับเป็นบาทบริจาริกา แต่ทรงขอให้เป็นมเหสีของพระมหาอุปราชมังไชยสิงห์ พระราชโอรสของพระองค์แทน ตรงท้ายนี้แตกต่างกับหลักฐานอื่นที่อ้างมาทั้งหมด เพราะพระนิพนธ์ของสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพก็ดี **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** ก็ดี ระบุไว้อย่างแจ้งชัดว่า **ทรงตั้งให้เป็นพระอรรคมเหสี**

พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ ได้วิจารณ์พระราชฐานะของพระสุพรรณกัลยาณีไว้ในพงศาวดารมอญพม่า มีรายละเอียดเพิ่มขึ้นว่า

"ชาวรามัญซึ่งเรียกฝรั่งมังตรี (บุเรงนอง) ว่า ตะละพะเนียเธอเจาะ แปลว่า พระเจ้าชนะสิบทิศ มีบุญวาสนาถึงกับพระเจ้ากรุงลังกาส่งพระธิดาให้ ทรงตั้งนางกษัตริย์พระมเหษีเดิมเป็นพระอัครมเหษีใหญ่ ตั้งนางกษัตริย์ลังกาเป็นมเหษีขวา ***ตั้งพระราชธิดาพระองค์เจ้ากรุงศรีอยุธยาเป็นพระมเหษีซ้าย..."***

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทูลลา *(ยังเป็นสมัยพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง)*

"ฝ่ายข้างกรุงหงสาวดี วันหนึ่งพระมหาอุปราชากับพระนเรศวรเล่นชนไก่กัน ไก่ของพระมหาอุปราชาแพ้ พระมหาอุปราชาก็ขัดใจ จึงแกล้งพูดเป็นที่เยาะเย้ยว่า ไก่เชลยเก่ง ชนชนะไก่เราได้ พระนเรศวรได้ฟังดังนั้น ก็น้อยพระทัย ผูกอาฆาตพระมหาอุปราชา แกล้งตรัสตอบไปเป็นนัยว่า ไก่ของหม่อมฉันนี้พระองค์อย่าเข้าพระทัยว่า จะชนะแค่ไก่ของพระองค์ จะชนเอาบ้านเมืองก็จะได้ดังนี้

พระนเรศวรทรงแค้นพระมหาอุปราชาไม่วายเลย ครั้นต่อมาจึงทรงพระดำริว่า ซึ่งเราจะมานั่งน้อยหน้าอยู่ในบ้านเมืองเขา ให้เขาดูหมิ่นอย่างนี้ไม่สมควร จึงจะคิดอุบายหนีไปให้จงได้ ***วันหนึ่งจึงเข้าไปเฝ้าพระสุวรรณกัลยาแล้ว***

ทูลความตามที่คิดไว้นั้นทุกประการ แล้วทูลจะให้พระพี่นางเธอหนีกลับพระนครศรีอยุธยาด้วย ***พระสุวรรณกัลยาจึงตรัสตอบว่า ด้วยบัดนี้พี่มีบุตรด้วยพระเจ้าหงสาวดีแล้ว จะหนีไปอย่างไรได้ พ่อจงกลับไปเถิด ตรัสแล้วจึงอวยชัยให้พรแก่พระนเรศวรว่า ขอให้น้องเราไปโดยศิริสวัสดิ์ อย่าให้ศัตรูหมู่ปัจจามิตรย่ำยีได้ แม้ใครจะคิดร้ายก็ขอให้พ่ายแพ้แก่เจ้า เจ้าจงมีไชยชนะแก่ข้าศึก ศัตรูกู้บ้านเมืองคืนได้ดังปรารถนาเทอญ ดังนี้***

พระนเรศวรได้ฟังดังนั้น แกล้งตอบเป็นที่ล้อพระพี่นางเธอว่า รักผัวมากกว่าญาติ แล้วก็ทูลลามาสู่ที่ตำหนัก ชักชวนมหาดเล็กที่สนิทไว้เนื้อเชื่อใจ และฝีมือเข้มแข็งได้ ๖๐ คน แล้วก็ลอบหนีจากเมืองหงสาวดี...”

ข้อความที่คัดมาตอนนี้ แตกต่างจากหลักฐานของไทยที่อ้างมาแล้วว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้เสด็จมาในกองทัพหลวงของพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองเมื่อยกเข้ามาที่กรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. ๒๑๑๒ และทรงได้รับอนุญาตให้ประทับอยู่ในเมืองไทยเพื่อช่วยราชการพระมหาธรรมราชา และพระสุพรรณกัลยาณีก็ได้เสด็จไปกรุงหงสาวดีเป็น **“ตัวจำนำ”** แทนพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองก็ทรงตั้งให้เป็นพระอรรคมเหสี แต่ใน **“คำให้การชาวกรุงเก่า”** กลับกล่าวว่า พระสุพรรณกัลยาณียังอยู่ในกรุงหงสาวดี และมี **“บุตร”** กับพระเจ้าหงสาวดีแล้ว ไม่เสด็จกลับกรุงศรีอยุธยาตามคำทูลเชิญของพระอนุชา

ปัญหาเกิดตรงนี้ว่า พระสุพรรณกัลยาณีทรงมี **“บุตร”** กับพระเจ้าหงสาวดีพระองค์ไหน พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองที่ทรงตั้งให้เป็นพระอรรคมเหสีอันมีข้อความชัดเจนทั้งในหลักฐานของไทยและใน **“คำให้การชาวชาวกรุงเก่า”** ใช่หรือไม่ ที่เกิดเป็นปัญหาน่าสงสัยก็คือ ข้อความที่กล่าวถึงการเสด็จหนีของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จนเกิดการสงครามยุทธหัตถี แตกต่างจากหลักฐานของไทยที่ไม่มีเรื่องการเสด็จหนีดังกล่าว

เรื่องนี้ สมเด็จฯกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงมีพระวินิจฉัยไว้ในเรื่อง **“พระมหาอุปราช”** ว่า

“แต่มีหลักฐานมั่นคงว่า เรื่องจริงมิได้เป็นอย่างว่าในหนังสือคำให้การขุนหลวงหาวัด (คำให้การของชาวกรุงเก่า) ความจริงสมเด็จพระนเรศวรเสด็จอยู่ในเมืองไทยตลอดรัชกาลสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช และเมื่อสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชสวรรคต ได้ทำสงครามกับหงสาวดีหลายครั้งมาแล้ว จะเป็นตัวจำนำอยู่ในเมืองหงสาวดีในเวลานั้นไม่ได้เป็นอันขาด...”

ใน**“คำให้การของชาวกรุงเก่า”** เล่าเรื่องการหนีเป็นใจความสำคัญว่า

เมื่อพระมหาอุปราชาทรงทราบว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จหนีจึงเข้าเฝ้าพระเจ้าหงสาวดีกราบทูลให้ทรงทราบและรับอาสานำกำลังทหารออกติดตาม พระเจ้าหงสาวดีห้ามพระมหาอุปราชาไม่ทรงเชื่อฟังยกกองทัพติดตามมาทางด่านพระเจดีย์ ๓ องค์ ได้ปะทะกันที่ตำบลอะสันตี กำลังพลของพระมหาอุปราชามากกว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงถอยมาตั้งที่เมืองสุพรรณ ขณะนั้นสมเด็จพระเอกาทศรถพระอนุชารักษาราชการกรุงศรีอยุธยาเพราะ พระมหาธรรมราชาบิดาสวรรคตเสียแล้ว ทรงทราบว่า สมเด็จพระนเรศวร

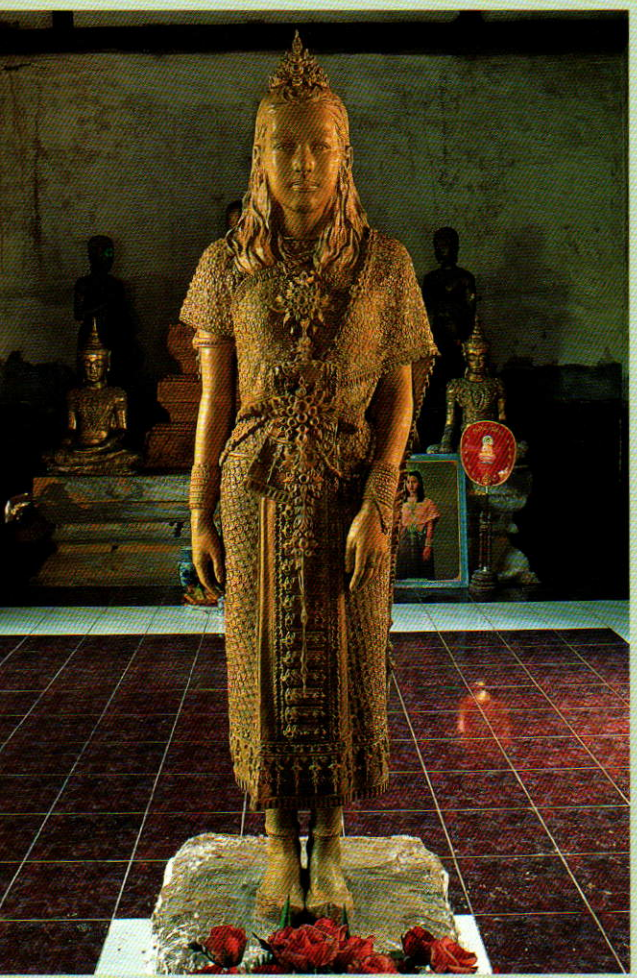

หุ่นเทียนต้นแบบรูปหล่อพระนางสุพรรณกัลยาณี จากฝีมือการออกแบบและปั้นโดยคุณยศกมล สุวิชาบุญ ซึ่งจะนำไปประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถวัดโพธิ์คอย ตำบลท่าระหัด อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

มหาราชกำลังถูกพระมหาอุปราชายกกำลังตามตีมาจนถึงเมืองสุพรรณ จึงส่งเสบียงอาหารให้กองกำลังคุมไปช่วย ต่อมาก็เสด็จเป็นจอมพลยกกองทัพไปช่วยอีก และได้เฝ้าสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงทราบเรื่องที่ทรงหนีมาและ**พระสุพรรณกัลยาณี**มิได้เสด็จมาด้วยตลอด

การต่อสู้เพิ่มความรุนแรงและดุเดือดยิ่งขึ้น ล้มตายกันลงไปฝ่ายละมากมาย ในที่สุดสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จึงทรงประกาศทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชา ลงผลสุดท้ายพระมหาอุปราชาถูกฟันด้วยพระแสงของ้าวขาดสะพายแล่ง สิ้นพระชนม์อยู่กับคอช้าง

เรื่องของเหตุการณ์ตอนนี้ **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** กล่าวถึงมูลเหตุการสงครามยุทธหัตถี ผิดจากหลักฐานของไทยโดยสิ้นเชิง เพราะหลักฐานของไทยนั้นปรากฏ ว่า สงครามยุทธหัตถีเกิดขึ้นภายหลังที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จขึ้นครองราชย์ได้ ๓ ปี พระชนม์มายุ ๓๗ พรรษาแล้ว และยกกำลังทหารจากกรุงศรีอยุธยา ไปทรงกระทำยุทธหัตถีที่สุพรรณบุรี

และเมื่อพิจารณาถึงสาระสำคัญของเรื่องตามที่กล่าวไว้ใน **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** เฉพาะตรงนี้ น่าจะไม่ใช่สมัยของพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองเสียแล้ว เพราะมีข้อความตอนที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงได้ชัยชนะแล้วว่า

"ฝ่ายนายทัพนายกองหงสาวดีทั้งปวง ครั้นเห็นพระมหาอุปราชาสิ้นพระชนม์ ก็ตกใจกลัวแตกกระจัดกระจายกันไป พระนเรศวรก็ห้ามมิให้พวกพลทำร้ายแก่พวกหงสาวดี ให้ประกาศแก่ชาวหงสาวดีว่า อย่าให้นายทัพนายกองตกใจกลัวเลย ซึ่งเราทำสงครามคราวนี้ มิได้คิดจะให้ไพร่พลทั้งปวงได้ความลำบาก คิดแต่จะแก้แค้นพระมหาอุปราชาซึ่งหมิ่นประมาทเราอย่างเดียวเท่านั้น บัดนี้เราแก้แค้นได้แล้ว ตรัสดังนี้แล้วก็โปรดให้นายทัพนายกอง และพลทหารทั้งปวงกลับไปเมืองหงสาวดี พวกนายทัพนายกองแลทหารทั้งปวงก็กราบถวายบังคมลากลับไปยังเมืองหงสาวดี นำความที่พระมหาอุปราชาชนช้างเสียทีแก่พระนเรศวรสิ้นพระชนม์บนคอช้าง กราบทูลพระเจ้าหงสาวดีๆ ก็ทรงพระพิโรธ รับสั่งให้เอาตัวนายทัพนายกองที่ไปกับพระมหาอุปราชานั้นใส่คาย่างไฟให้ตายสิ้น แต่เท่านั้นยังไม่คลายพระพิโรธ จึงเสด็จไปสู่พระตำหนักพระสุวรรณกัลยา เอาพระแสงฟันพระนางสุวรรณกัลยากับพระราชธิดาของพระองค์สิ้นพระชนม์ทั้ง ๒ พระองค์"

ข้อความตอนนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจไปได้ว่า พระเจ้าหงสาวดีพระองค์ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์นี้ คือ**พระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรง** ซึ่งมีพระนามเดิมว่า **มังไชยสิงห์** และเคยดำรงตำแหน่งพระมหาอุปราชามาก่อน และพระมหาอุปราชาสมัยพระเจ้าหงสาวดีนันท-

บุเรง คือ **มังกะยอชะวา** ซึ่งเป็นพระราชโอรสของพระองค์ และปรากฏในหลักฐานส่วนใหญ่ของไทยว่า พระมหาอุปราชาพระองค์นี้ ทรงกระทำสงครามยุทธหัตถีกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จนต้องพระแสงของ้าวขาดสะพายแล่งสิ้นพระชนม์ บนคอช้าง

พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองที่มีหลักฐานปรากฏชัดว่าทรงตั้งพระสุพรรณกัลยาณีเป็นพระอรรคมเหสีนั้น พระองค์เสด็จสวรรคตแล้ว เมื่อเดือน ๑๒ ปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๑๒๔ ภายหลังจากที่ทรงมีชัยชนะกรุงศรีอยุธยา ๑๒ ปี แล้วพระมหาอุปราชามังไชยสิงห์ก็เสด็จขึ้นครองราชย์ในปีเดียวกันนี้ ข้อที่น่าเสียดายที่สุดก็คือ **"คำให้การของชาวกรุงเก่า"** ส่วนใหญ่แล้วไม่บอกศักราชวันเดือนปีของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไว้เลย

ด้วยเหตุนี้ พระสุพรรณกัลยาณี มีพระราชธิดาพระองค์หนึ่งนั้นเป็นพระราชธิดาของพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง หรือเป็นพระราชธิดาของพระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรง กล่าวคือ เมื่อพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองแล้ว พระสุพรรณกัลยาณีต้องตกเป็นพระอรรคมเหสีของพระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรง เพราะเรื่องแบบนี้พลตรี หลวงวิจิตรวาทการกล่าวไว้ในหนังสือของท่านเรื่อง **"พงศาวดารประเทศพม่า"** เกี่ยวกับลักษณะของพม่า ๔ ข้อ โดยเฉพาะข้อที่ ๑ มีข้อความตอน ๑ ว่า

"...พระเจ้าแผ่นดินบางองค์ก่อนจะสิ้นพระชนม์ ต้องฆ่าพระชายาเสียก่อน เพราะเป็นประเพณีว่า เมื่อพระเจ้าแผ่นดินองค์หนึ่งสิ้นพระชนม์ ผู้รับราชสมบัติ ไม่มีสิทธิแต่เฉพาะในราชบัลลังก์ มีสิทธิตลอดไปจนกระทั่งพระชายาเล็กๆ น้อยๆ ของพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ก่อน ฉะนั้นพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใดรู้พระองค์ว่าจะสิ้นพระชนม์ ถ้าไม่ต้องการให้พระชายาองค์ใด ไปตกเป็นของพระเจ้าแผ่นดินพระองค์หลังก็ต้องฆ่าพระชายาองค์นั้นเสีย..."

เรื่องของพระสุพรรณกัลยาณีมีสาระสำคัญในพระประวัติตามที่ปรากฏเป็นหลักฐานส่วนใหญ่ก็มีอยู่เพียงเท่าที่เสนอมา ปัจจุบันเกิดมีพระประวัติเพิ่มขึ้นด้วยวิธีการประการอื่นมากมาย จนเกิดความสงสัยกันว่า พระสุพรรณกัลยาณีหรือที่ออกพระนามกันอย่างแพร่หลายในขณะนี้ มีพระองค์จริงหรือไม่ คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ก็ประชุมพิจารณาเรื่องนี้ที่ตึก ๔๔ ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ข้อสรุปประการแรกว่า พระสุพรรณกัลยาณีหรือพระสุวรรณกัลยา *(ตามคำให้การของชาวกรุงเก่า)* มีพระองค์จริง และจะดำเนินการค้นคว้าหารายละเอียดเพิ่มขึ้นต่อไป โดยร่วมมือกับส่วนราชการอื่น เช่น กรมศิลปากร เป็นต้น ส่วนพระรูปของพระสุพรรณกัลยาณีนั้นปัจจุบันสร้างขึ้นจากจินตนาการทั้งที่เป็นภาพจิตรกรรมและประติมากรรม

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานของคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์และส่วนราชการที่ร่วมงานด้วย จะค้นพบหลักฐานเพิ่มเติม เพิ่มความสมบูรณ์และความถูกต้องให้พระประวัติของพระเชษฐภคินีในสมเด็จ พระนเรศวรวีรมหาราชเจ้า ในฐานะที่พระองค์ทรงมีส่วนร่วมในพระราชกรณียกิจอันสำคัญยิ่งของสมเด็จพระอนุชาธิราช โดยทรงเสียสละความสุขส่วนพระองค์ เผชิญกับเหตุการณ์ในดินแดนของข้าศึก เพื่อให้สมเด็จพระอนุชาธิราชทรงกอบกู้เอกราชของชาติได้โดยเร็ว แม้พระองค์จะต้องสิ้นพระชนม์ลงพร้อมกับพระราชธิดาด้วยคมดาบในวาระสุดท้าย

นวัตกรรมการประดิษฐ์กับเศรษฐกิจพอเพียง

ดร.เย็นใจ เลาหวณิช
นายกสมาคมการประดิษฐ์ไทย

วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ เป็นวันที่มีความสำคัญต่อประชาชนชาวไทยเป็นพิเศษ เพราะนอกจากปีนี้เป็นปีที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระภัทรมหาราชของปวงชนชาวไทย จะทรงเจริญพระชนมายุครบ ๗๒ พรรษาแล้ว วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ยังเป็น **วันนักประดิษฐ์** ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้มีวันสำคัญนี้ ขึ้นตามข้อเสนอของสมาคมการประดิษฐ์ไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรง อัจฉริยภาพในฐานะ **"นักประดิษฐ์"** ทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายสิทธิบัตร **"เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้า แบบทุ่นลอย"** หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า **"กังหันน้ำชัยพัฒนา"** จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ นับได้ว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรก และพระองค์เดียวของโลกที่ทรงเป็น **"มหาราชนักประดิษฐ์"** ควรแก่การภาคภูมิใจของคนไทยทั้งชาติ

เมื่อประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจครั้งร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแนวพระราชดำริ **"เศรษฐกิจพอเพียง"** แก่ปวงชนชาวไทยให้ตระหนักในความ สำคัญของการดำรงชีวิตแบบ **"พอเพียง"** ซึ่งเป็นหลักการที่เป็นหัวใจของการแก้ปัญหาสำคัญของชาติ โดยเริ่มต้นจากการปฏิบัติตนที่เหมาะ

สมแบบ **"พอเพียง"** ของหน่วยเศรษฐกิจที่เล็กที่สุดคือ บุคคลและครอบครัว ซึ่งจะมีผลดีโดยเร็วต่อเศรษฐกิจมหภาคหรือประเทศชาติโดยส่วนรวม นับเป็นการเพิ่มพูนสติและปัญญาที่ตรงประเด็นและยังประโยชน์อันยิ่งใหญ่ให้แก่บุคคลที่ปฏิบัติตามแนวทาง **"พอเพียง"** ซึ่งเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้น

เศรษฐกิจพอเพียง

แนวพระราชดำริเรื่อง **"เศรษฐกิจพอเพียง"** แม้ทรงใช้ภาษาง่ายๆ เพื่อให้ประชาชนที่มีระดับความรู้พื้นฐานเข้าใจได้ง่าย แต่แฝงด้วยความลึกซึ้งในเชิงปรัชญา การดำรงชีวิตของมนุษย์ และความสมดุลตามหลักแห่งธรรมชาติ ความ **"พอเพียง"** ย่อมเกิดจาก **ความต้องการ และความสามารถในการสนองความต้องการ อยู่ในสภาวะไม่เกินสมดุล** กล่าวคือ ปริมาณความต้องการ ไม่มากกว่าปริมาณความสามารถในการสนองความต้องการนั้น เพราะถ้าปริมาณความต้องการสูงกว่า ก็จะเกิดสภาวะไม่พอเพียง เช่น คนที่มี *"รสนิยมสูง แต่รายได้ต่ำ"* ก็จะตกอยู่ในสภาวะไม่พอเพียงตลอดเวลา และจะต้องเป็นหนี้คนอื่นตลอดเวลาด้วย

ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมี *"รสนิยมต่ำ แต่รายได้สูง"* บุคคลผู้นั้นก็จะมีความพอเพียงตลอดเวลา และมีเงินออมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ บุคคลเช่นนี้นอกจากจะพึ่งตนเองได้แล้ว ยังสามารถเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้อีกด้วย โดยเฉพาะคนที่มีรสนิยมสูงแต่รายได้ต่ำ

อย่างไรก็ดี การดำรงสภาวะเศรษฐกิจพอเพียง มิได้หมายความว่าบุคคลจะต้องดำรงชีวิตแบบรัดเข็มขัด หรือตกอยู่ในสภาวะบีบคั้นตนเอง หรือ *"ติดลบ"* ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะมนุษย์อาจเพิ่ม **ขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง** ได้เสมอ ด้วยการประดิษฐ์คิดค้น หรือ การทำนวัตกรรมต่างๆ โดยใช้สมองที่พัฒนามากกว่าสัตว์โลกอื่นๆ ให้เป็น ประโยชน์ ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงเลิกใช้ลูกคิด หันมาใช้คอมพิวเตอร์ราคาแพงแทน และสามารถดำรงสภาพ *"เศรษฐกิจพอเพียง"* ไว้ได้ต่อไปแม้รายจ่ายจะสูงขึ้น แต่รายได้ก็เพิ่มขึ้นมากกว่าจึงสามารถดำรงชีวิตที่ทันสมัยอุดมสมบูรณ์ โดยไม่ฝืดเคืองหรือลำบาก

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า *"เศรษฐกิจพอเพียง"* ย่อมมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับ *"ขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง"* โดยที่ตัวหลังนี้ก็มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ ขีดความสามารถในการประดิษฐ์คิด ค้น สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งก่อให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ๆ เทคโนโลยีเหล่า นี้ช่วยให้มนุษย์เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม สภาพความเป็นอยู่

ชาวญี่ปุ่นเล็งเห็นความสำคัญของการประดิษฐ์คิดค้นมานานไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ปี รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดตั้ง **"สถาบันนวัตกรรมและการประดิษฐ์แห่งประเทศญี่ปุ่น"** (JIII) ขึ้นเมื่อประมาณเกือบ ๑๐๐ ปี มาแล้ว โดยจัดองค์กรในรูปแบบเอกชน เพื่อความคล่องตัวในการบริหารหน่วยงานนี้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาญี่ปุ่น ให้เป็นมหาอำนาจทางอุตสาหกรรม โดยการส่งเสริมการประดิษฐ์คิดค้นของคนญี่ปุ่น รัฐบาลญี่ปุ่นเล็งเห็นว่าการส่งเสริม การประดิษฐ์ต้องเริ่มต้นตั้งแต่เด็ก เพราะเขาหวังผลระยะยาวพระเจ้าจักรพรรดิญี่ปุ่นถึงกับเสด็จมาพระราชทานรางวัลให้แก่นักประดิษฐ์รุ่นเยาว์ด้วยพระองค์เองทุกปี เรียก ว่า **"รางวัลพระเจ้าจักรพรรดิ"** (IMPERIAL AWARD) ผลการส่ง เสริมการประดิษฐ์และนวัตกรรมของ ญี่ปุ่น คือ นักประดิษฐ์ญี่ปุ่นเกิดขึ้นมากมายตั้งแต่เด็กๆ ไปจนถึงผู้ใหญ่ ผลงานจากการจดสิทธิบัตรคุ้มครองสิ่งประดิษฐ์มีเป็นจำนวนมาก แม้ในประเทศไทย คนญี่ปุ่นที่มาจดสิทธิบัตรคุ้มครองสิ่งประดิษฐ์ของเขาในประเทศไทย ที่กรมทรัพย์สินทางปัญญากระทรวงพาณิชย์

มีจำนวนมากกว่าคนไทย เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ญี่ปุ่นได้รับสิทธิบัตรจดทะเบียนในประเทศไทยจำนวน ๓๙๘ เรื่อง ในขณะที่คนไทยมีเพียง ๑๘๖ เรื่อง หรือร้อยละ ๔๗ ของญี่ปุ่นเท่านั้น

ความสามารถในการประดิษฐ์ของคนไทย

สำหรับผู้ที่มีโอกาสสัมผัสใกล้ชิดกับนักประดิษฐ์ไทยจะพบว่าคนไทยมีความสามารถในการคิดค้น สิ่งใหม่ๆ และประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ได้ดีไม่แพ้ชาติใดในโลก บรรพบุรุษไทยได้สร้างประดิษฐกรรมล้ำยุค ซึ่งตกทอดเป็นมรดกไทยจนถึงปัจจุบันได้แก่ **"เรือนไทย"** ซึ่งสร้าง เป็นบ้านไม้ยกพื้นสูงเหนือศีรษะเพื่อหนีน้ำ และใช้ประโยชน์ใต้ถุนได้หลายอย่าง เสาเรือนจะเอียงเข้าหากัน ซึ่งรับแรงได้ดีกว่าเสาตรง หลังคาทรงสูงช่วยเร่งความเร็วของ หยดน้ำฝน ทำให้โอกาสรั่วน้อยลง ทั้งยังสามารถป้องกันหลังคาเปิดเพราะลมแรงได้ดีกว่าหลังคาทรงแบน นอกจากนั้นยังสามารถระบายความร้อนได้ดีกว่า ซึ่งเหมาะกับเขตร้อน ที่น่าประทับใจมากคือไม่มีการใช้ตะปู แต่ใช้สลักไม้แทน เรือนไทยจึงสามารถนำมาถอดออกได้เป็นชิ้นๆ และนำไปประกอบใหม่ได้ไม่ยาก ซึ่งเป็นแนวคิด ที่ก้าวหน้าล้ำยุคที่เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่ง ที่แสดงถึงอัจฉริยภาพในการประดิษฐ์ของบรรพบุรุษไทย

มีประดิษฐกรรมอีกชิ้นหนึ่งที่แพร่หลายไปทั่วโลก โดยเฉพาะบรรดาประเทศด้อยพัฒนา หรือ **"กำลังพัฒนา"** อันเป็นผลงานของนักประดิษฐ์ไทย ได้แก่ **เรือหางยาว** ผู้ประดิษฐ์คือ **นายสนอง ฐิตะปุระ** ซึ่งประดิษฐ์ขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๗ โดยนำเรือพายม้ามาติดตั้งเครื่องยนต์ ต่อเพลายาวออกไป และติดใบจักรไว้ที่ปลาย ผู้ขับเรือสามารถหมุนเครื่องเรือและใบจักรไปได้รอบแกนประโยชน์ที่เห็นได้ชัด คือ ในบริเวณที่มีวัชพืชน้ำกีดขวางทางเดินเรือ ก็สามารถยกใบจักรขึ้นเหนือน้ำหลบวัชพืชได้ จึงเหมาะที่จะใช้งานในประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งแม่น้ำลำคลองเต็มไปด้วยสิ่งกีดขวาง ครั้งแรกที่ประดิษฐ์ขึ้น ผู้ประดิษฐ์ได้ใช้แจวแทนหางเสือ ต่อมาจึงมีการติดตั้งหางเสือเป็นครีบเล็กๆ ไว้กับกระบอกหุ้มเพลาใบจักรเรือดังเช่นในปัจจุบัน

ในยุคปัจจุบันมีคนไทยจำนวนหนึ่งเป็นนักประดิษฐ์อาชีพ เช่น นายศฤงคาร รัตนางศุ เขาเป็นบุคคลแรกที่ประดิษฐ์จักรยานพับได้ และได้จดทะเบียนสิทธิบัตร ซึ่งเป็น **"ทรัพย์สินทางปัญญา"** ชนิดหนึ่ง ต่อมาได้ขายสิทธิบัตรนี้ให้แก่ญี่ปุ่น ซึ่งได้นำไปผลิตจักรยานพับได้จำหน่ายไปทั่วโลก นักประดิษฐ์ผู้นี้มีผลงานที่ได้รับการจดทะเบียนสิทธิบัตรแล้วเป็นจำนวนมากมาย ที่เคยเป็นข่าวอย่างกว้างขวางเมื่อประมาณ ๑๐ ปีที่แล้ว คือ **"ส้วมเทวดา"** หรือส้วมไร้กลิ่น เมื่อไม่นานมานี้ได้ประดิษฐ์ **"ไทแทนิคฟลัช"** หรืออุปกรณ์ประหยัดน้ำในโถส้วม จำหน่ายในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆ อีกหลายประเทศ นอกจากนั้นยังมี **"เบดโดม"** หรือมุ้งปรับอากาศราคาถูก สำหรับผู้ที่ต้องการนอนในบรรยากาศเย็นสบาย แต่ประหยัดค่าไฟฟ้า เป็นต้น

เมื่อพูดถึงคำขวัญ โฆษณา *"ตัดก่อนตาย เตือนก่อนวายวอด"* คนไทยส่วนใหญ่คงทราบว่านั่นคือ เครื่อง **"เซฟ-ที-คัท"** ซึ่งมีจำหน่ายมาหลายปีแล้ว ทำความร่ำรวยให้แก่นักประดิษฐ์ ผู้เป็นเจ้าของกิจการท่านผู้นั้นคือ นายชวาล โสติวันวงศ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ซิลค์สกรีนไทย ซึ่งมีสิ่งประดิษฐ์ที่จดสิทธิบัตรไว้แล้วถึง ๒๕ รายการ เครื่องเซฟทีคัท ก็เป็นหนึ่งในหลายรายการที่ได้นำไปผลิตจำหน่ายจนประสบผลสำเร็จมาแล้วเป็นอย่างดียิ่ง

ในด้านเทคโนโลยีระดับสูง มีนักประดิษฐ์ที่มีชื่อเสียงระดับโลก เช่น ศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ ตันตราภรณ์ ปัจจุบันทำงานอยู่ในกลุ่ม พรีเมียร์ เป็นผู้ประดิษฐ์ สิ่งประดิษฐ์ ล่าสุดคือ เซลล์แสง

นายสนอง ฐิตะปุระ กับสิ่งประดิษฐ์ "เรือหางยาว"

อาทิตย์ที่จ่ายไฟฟ้าในรูปกระแสสลับโดยตรง ซึ่งแตกต่างจากระบบเดิมที่จ่ายกระแสไฟฟ้าในรูปกระแสตรง ระบบกระแสสลับมีข้อได้เปรียบเหนือระบบกระแสตรงหลายประการ ขณะนี้ได้จดทะเบียนสิทธิบัตรแล้ว และอยู่ในขั้นเตรียมการพัฒนาเพื่อผลิตจำหน่ายต่อไป

ทรัพย์สินทางปัญญา

ผลงานการประดิษฐ์คิดค้นถือว่าเป็น **"ทรัพย์สินทางปัญญา"** ประการหนึ่ง เช่นเดียวกับทรัพย์สินทางปัญญาประการอื่นๆ เช่น ลิขสิทธิ์เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ ชื่อทางการค้า เป็นต้น ผลงานการประดิษฐ์จะมีคุณค่า ก็ต่อเมื่อได้รับการคุ้มครอง โดยกฎหมายสิทธิบัตร หรือ กฎหมาย อนุสิทธิบัตร *(ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา)* นั่นคือ ผู้ประดิษฐ์ต้องนำ **"ความลับ"** ของการประดิษฐ์ไปเปิดเผยต่อสาธารณชน โดยผ่านการจดทะเบียนคุ้มครองที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา เรียกว่า **"จดทะเบียนสิทธิบัตร"** ซึ่งหมายความว่า สิ่งประดิษฐ์นั้นเป็นเรื่องใหม่ หรือ

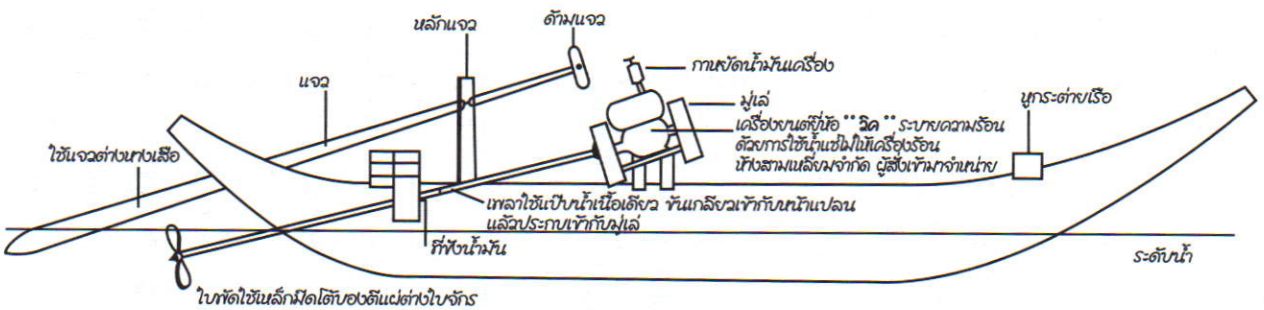

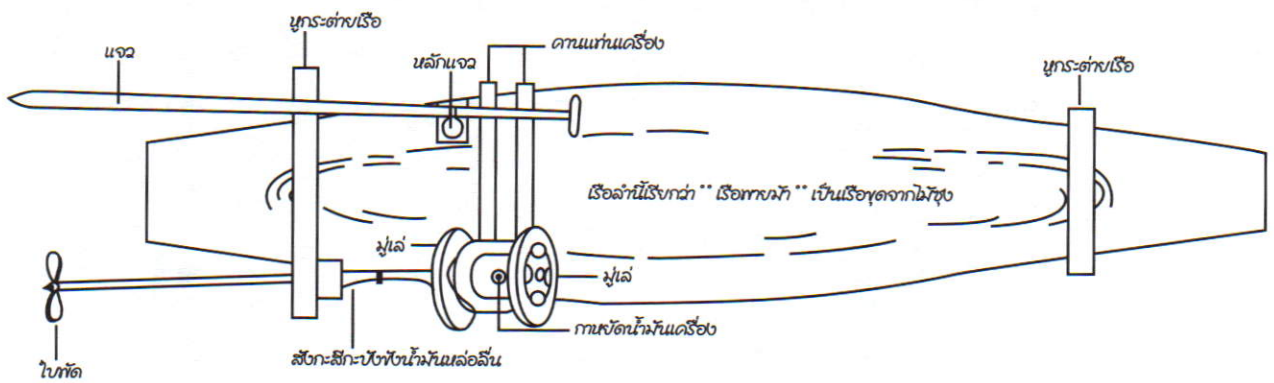

เป็นการพัฒนาต่อยอดจากของเดิมที่เคยมีมาก่อน เมื่อจดทะเบียนและได้รับใบสำคัญสิทธิบัตรแล้วก็จะได้รับการคุ้มครองจากการลอกเลียนแบบ จึงสามารถนำสิทธิบัตรนั้นไปขายให้แก่โรงงานอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อนำไปผลิตเป็นสินค้าจำหน่ายต่อไป

ประเด็นสำคัญของเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาก็คือ หากไม่มีการนำผลงานการประดิษฐ์ไปจดทะเบียนสิทธิบัตร ผลงานนั้นก็อาจถูกผู้อื่นลอกเลียนได้ เพราะไม่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย ถ้าจะนำสิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวไปขายให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมก็จะไม่สำเร็จ ไม่มีใครจะยอมซื้อผลงานการประดิษฐ์คิดค้นมาผลิตจำหน่าย โดยเสี่ยงกับการที่จะถูกผู้อื่นลอกเลียนแบบ เพราะไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย จึงอาจถือเป็นกฎเกณฑ์ทั่วไปได้ว่าผลงานการประดิษฐ์คิดค้น จะมีคุณค่าทางเศรษฐกิจเชิงธุรกิจได้ ก็ต้องเปลี่ยน ให้เป็นทรัพย์สินทางปัญญา ที่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายเสียก่อน ยกเว้นสิ่งประดิษฐ์ ที่ผู้ประดิษฐ์ไม่ต้องการผลประโยชน์ตอบแทน ก็อาจเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ผู้ใดสนใจจะนำไปผลิตไว้ใช้เองก็ไม่ต้องซื้อ **"ทรัพย์สินทางปัญญา"** นั้น

บทบาทของสมาคมการประดิษฐ์ไทย

สมาคมฯ ตระหนักในความต้องการของนักประดิษฐ์ไทยในเรื่องการประดิษฐ์คิดค้นและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา อันเกิดจากผลงานการประดิษฐ์ จึงได้ดำเนินการในทุกรูปแบบที่สามารถจะกระทำได้ เพื่อส่งเสริมนักประดิษฐ์ไทยให้มีความก้าวหน้าในอาชีพนักประดิษฐ์ เช่น

- เสนอให้รัฐบาลสถาปนา **"วันนักประดิษฐ์"** ขึ้น
- ร่วมมือกับหน่วยราชการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการประดิษฐ์ของคนไทย
- ร่วมมือกับฝ่ายต่างประเทศ โดยเฉพาะ JIII ในการจัดประชุมวิชาการ และส่งคนไทยไปฝึกอบรม เรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศญี่ปุ่นหลายรุ่น
- ร่วมมือกับทางราชการและภาคเอกชนจัดประกวดสิ่งประดิษฐ์ ของคนไทยและเยาวชนไทย
- จัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้แก่นักประดิษฐ์และผู้สนใจในเรื่องการประดิษฐ์และทรัพย์สินทางปัญญา
- ให้บริการแก่นักประดิษฐ์ในด้านต่างๆ เช่น แนะนำในเรื่องการจดสิทธิบัตร ช่วยเหลือในการหาทุนมาพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ต้นแบบ โดยความร่วมมือของกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- เป็นที่ปรึกษาให้แก่หน่วยราชการ และภาคเอกชนในเรื่องการประดิษฐ์ และคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ถ้าจะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้พอเพียง ต้องคิดพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี ซึ่งวิธีการมาตรฐานที่ใช้ได้ผลมาแล้วทั่วโลก คือการส่งเสริมการประดิษฐ์คิดค้นของคนไทย ซึ่งขาดการส่งเสริมอย่างจริงจัง ถึงเวลาแล้วที่ทุกคนให้ความสำคัญต่อการประดิษฐ์คิดค้นของคนไทย เพราะเราก็เป็นชาติที่มีความสามารถในเรื่องนี้เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับงานหนังสือพิมพ์ไทย

พลาดิสัย สิทธิธัญกิจ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงส่งเสริมกิจการหนังสือพิมพ์ไทยให้เจริญก้าวหน้าอย่างที่สุด พระองค์ทรงใช้หนังสือพิมพ์โต้ตอบกับประชาชน ทรงให้สิทธิเสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์ในการลงบทความโต้แย้งความคิดเห็นของพระองค์อย่างเต็มที่ นับเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช พระองค์ทรงโต้ตอบหนังสือพิมพ์นั้นๆ โดยมิได้ถือพระองค์ จนเป็นที่กล่าวกันว่า พระองค์ทรงใช้ประโยชน์ ของหนังสือพิมพ์เป็นสื่อกลางในการสอนให้ประชาชนชาวไทยได้คุ้นเคยกับเสรีภาพทางความคิดที่ดีงาม

พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์บทความลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารนั้น ใช้นามปากกว่า **"อัศวพาหุ"**

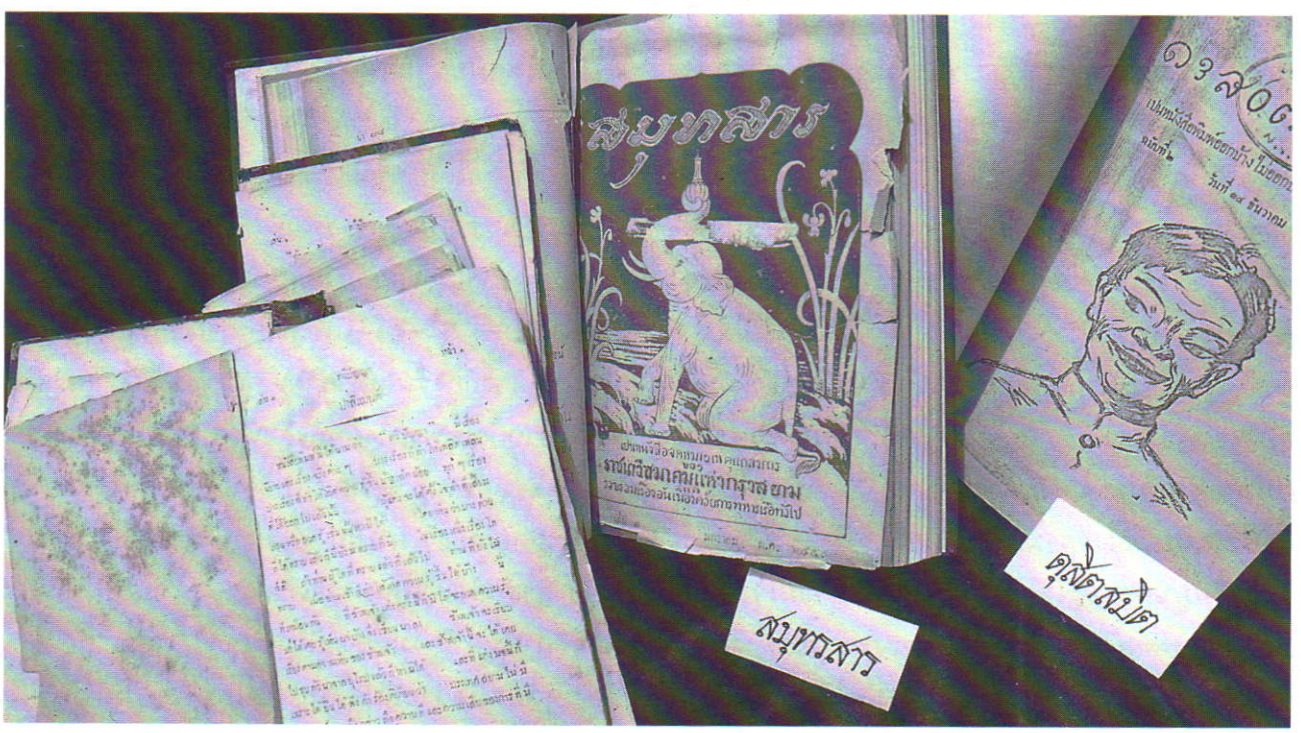

สมควรจะออกหนังสือพิมพ์และกิจการอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันขึ้นสู่ฐานะอันควรและเหมาะสมแก่การนั้น และโดยเหตุนี้เป็นการสำคัญที่จะต้องกำหนดสิทธิและหน้าที่ กับทั้งกำหนดเขตฤๅจำกัดความรับผิดชอบของบุคคลทั้งปวง ผู้ประกอบกิจในการพิมพ์ การโฆษณา และการแจกจ่ายหนังสือที่พิมพ์ขึ้นนั้น เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด และจะอุดหนุนผู้ประพันธ์และผู้โฆษณาหนังสือนั้นๆ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้สืบไปดังนี้"

นับเป็นกฎหมายเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ฉบับแรก ต่อมาได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสมุดเอกสารและหนังสือพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๗๗

หนังสือพิมพ์ที่ออกในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกล้าเจ้าอยู่หัว มีอยู่จำนวนมากและออกเป็นรายต่างๆ กัน พระองค์ทรงเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ ๓ ฉบับคือ

ดุสิตสมัยรายวัน พิมพ์ออกจำหน่ายวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๑ เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกของ ดุสิตธานี นายขัน หุ้มแพร *(ตี๋ ภัทรเสวี)* เป็นบรรณาธิการ พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิทรรฒธนากร พระอักษรสารโสภณ *(เล็ก สมิตศิริ)* เป็นเจ้าของโรงพิมพ์ พิมพ์ให้เปล่าไม่คิดค่าพิมพ์ ค่าบำรุงเดือนละ ๓ บาท เงินรายได้จากการจำหน่ายจัดเข้าบำรุงราชนาวีสมาคม หากมีราชกิจในพระองค์หนังสือพิมพ์นี้ก็หยุดออกด้วย

ดุสิตสักขีรายวัน มีการเปลี่ยนชื่อจากครั้งแรกชื่อ ดุสิตเรคคอร์เดอร์ มาเป็น ดุสิตสักขี นายจำนงราชกิจ *(เกื้อ สาลักษณ์)* เป็นบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ไม่มีกำหนด ถ้าไม่มีข่าวก็ไม่ออก

ดุสิตสมิตรายสัปดาห์ เป็นหนังสือพิมพ์ที่ไม่มี

"รามจิตติ" และ "พันแหลม" โดยเฉพาะบทความเรื่องยิวแห่งบูรพาทิศ ของอัศวพาหุ ซึ่งลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ สยามออปเซอร์เวอร์ (SIAM OBSERVER) ที่ลงเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของชาวจีน ที่ถือว่าเป็นยิวแห่งบูรพาทิศ ทำให้หนังสือพิมพ์จีนโนสยามวารศัพท์ ลงบทความเรื่อง **"จีนใต้หรือไทยเดิม"** โต้ความคิดเห็น ดังกล่าว ทำให้มีการโต้ตอบกันต่อมา

ด้วยเหตุที่มีการลงข่าวกันรุนแรง ทำให้เกิดคดีฟ้องร้องและหาตัวบรรณาธิการมาลงโทษไม่ได้พระองค์จึงโปรดฯให้ตราพระราชบัญญัติสมุดเอกสาร และหนังสือพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๖๕ ขึ้น ประกาศใช้ในวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕ เพื่อกำหนดให้เจ้าของ และบรรณาธิการมีความรับผิดชอบในหนังสือพิมพ์นั้นๆ ตามพระราชปรารภว่า

"โดยที่จำนวนสมุดและหนังสือพิมพ์ประจำคาบที่ออกโฆษณาในพระราชอาณาจักร กับทั้งสมุดและหนังสือพิมพ์ประจำคาบต่างประเทศ ซึ่งมีผู้นำเข้ามาในพระราชอาณาจักรมีเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี เป็นสิ่งผดุงวิชาเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวาง ยังความเจริญให้บังเกิดแก่พสกนิกรยิ่งขึ้น โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นชอบด้วย และเพื่อจะอุดหนุนการนั้นให้เจริญยิ่งขึ้น

บรรณาธิการ แต่ช่วยกันทำโดยอัญเชิญพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นหลัก ออกติดต่อกันตลอด ราคาฉบับละ ๑ บาท รายได้นำบำรุงราชนาวีทั้งหมด

หนังสือดุสิตสมิตเป็นหนังสือที่มีสาระประกอบด้วยเรื่องเบ็ดเตล็ด เรื่องตลกขบขัน สุภาษิต ภาพล้อ เป็นต้น วัตถุประสงค์นั้นได้แถลงไว้หลังปก ดังนี้

หนังสือพิมพ์ดุสิตสมิต บ่มิคิดคดีทราม
ตั้งจิตจะนำความ สุขะให้ฤดีสบายดี
ถึงล้อก็ล้อเพียง กละเยี่ยงวิธีสหาย
บ่มีจะมุ่งร้าย บ่มิมุ่งประจานใคร
ใครออกจะพลาดท่า ก็จะล้อจะเลียนให้
ใครดีวิเศษไซร์ ก็จะชมประสมดี
ชมเราก็แทงคิว ผิวฉิวก็ซอร์รี่
แม้แม็ดมิคืนดี ก็จะเชิญ ณ คลองสาน

กลอนบทนี้มีคำภาษาอังกฤษแทรกไว้คือ *แทงคิว = THANK YOU (แปลว่า ขอบคุณ) ซอร์รี่ = SORRY (แปลว่า เสียใจ) แม็ด = MAD (แปลว่า บ้า)* สรุปแล้วเป็นหนังสือชวนหรรษาในสมัยนั้น โดยมี นายกวด หุ้มแพร *(เนื่อง สาคริก)* ม.จ.ดุลภากร และ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ได้ร่วมกันทำหนังสือฉบับนี้

หนังสือพิมพ์ที่ออกตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ - สมัยรัชกาลที่ ๖ นั้น มีถึง ๑๓๐ ฉบับ และหนังสือพิมพ์ที่ออกในสมัยพระองค์ ซึ่งยังออกต่อเนื่องให้เห็นอยู่ในปัจจุบันนั้นมีอยู่หลายฉบับ เช่น

- แถลงการณ์คณะสงฆ์ เริ่มออกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖
- เสนาศึกษาและแผ่วิทยาศาสตร์ ออกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗
- นาวิกศาสตร์ เริ่มออก พ.ศ. ๒๔๖๐ โดยออกต่อจาก สมุทรศาสตร์ ที่เลิกไปเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙
- NOTICES TO MARINER
- ประกาศชาวเรือ ออกทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษเริ่มออกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓
- ลูกเสือสยาม เริ่มออกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕
- สวนกุหลาบ ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ออกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕
- แถลงการณ์เทพศิรินทร์ ของโรงเรียนเทพศิรินทร์ ออกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕
- สนองโอษฐสภากาชาดไทย เริ่มออกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖
- แถลงการณ์สาธารณสุข เริ่มออกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗

สำหรับหนังสือที่พิมพ์ในสมัยนี้ ส่วนใหญ่เป็นหนังสือพระราชนิพนธ์บทละคร ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการจัดพิมพ์เป็นปกแข็งสวยงาม เย็บสันแข็งแรง ปกมีลวดลายสวยงาม เริ่มมีภาพประกอบ เป็นภาพวาด ภาพถ่าย ภาพลายเส้น ทั้งสอดสีและขาวดำ

ตัวหนังสือในสมัยนี้เริ่มมีแบบตัวพิมพ์ที่เรียกว่า **ตัวฝรั่งเศส** ใช้เป็นครั้งแรก กล่าวคือเป็นตัวหนังสือที่มีการเขียนเส้นหนาเส้นบางเหมือนแบบตัวหนังสือฝรั่งเศส *(ใช้ปากกาคอแร้งเขียน)* ขนาด ๑๙-๒๐ พอยท์ พิมพ์แล้วดำกว่าตัวพิมพ์ธรรมดา นอกจากนี้ยังมีแบบตัวจิ๋วสูง ๑๔-๑๖ พอยท์ และแบบตัวอักษรตัวเอนใช้ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ มีการพิมพ์ข้อความในเล่มเป็นหมึกสีดำสลับสีแดงด้วย

สลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกิจการของรัฐที่มอมเมาประชาชนหรือไม่

(มอบให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลในวาระครบรอบ ๖๐ ปี)

สุธี อากาศฤกษ์

หลังจากที่ข้าพเจ้าปฏิบัติงานในหน้าที่ประธานคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกผู้แทนจำหน่ายและจ่ายรางวัลสลากบำรุงการกุศลแบบอัตโนมัติ (On Line) ตามคำสั่งคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล ที่ ๑๖๗/๒๕๓๙ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๙ และคำสั่งที่ ๒๔๑/๒๕๓๙ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๓๙ แล้ว ข้าพเจ้าได้เขียนบทความเรื่อง **"สลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกิจการของรัฐที่มอมเมาประชาชนหรือไม่"** ให้แก่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ มีสาระสำคัญหลายประการที่เป็นความรู้ทั่วไปให้แก่ผู้ที่ได้อ่านบทความนั้น ซึ่งได้ช่วยให้เกิดความเข้าใจว่าเหตุใดรัฐจึงยังคงยึดมั่นในนโยบายสืบเนื่องกันมามิได้เลิกไปตราบเท่าทุกวันนี้และยังคงจะมีอยู่ตลอดไปในอนาคต ทั้งๆ ที่สลากกิน แบ่งรัฐบาลเป็นการพนันประเภทหนึ่งตาม พ.ร.บ. การพนัน ๒๔๗๘ ซึ่งตามนัยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้ให้บทนิยามไว้ว่า *"ผู้ใดจัดให้มีการเล่นซึ่งตาม ปกติย่อมพนันเอาเงินหรือทรัพย์อย่างอื่นแก่กัน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้นั้นจัดให้มีขึ้นเพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์แห่งตน และผู้ใดเข้าเล่นอยู่ด้วยก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นพนันเอาเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น"*

กิจการสลากกินแบ่งรัฐบาลเริ่มมีขึ้นครั้งแรกในพุทธศักราช ๒๔๑๗ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ เดิมสลากกินแบ่งรัฐบาลเรียกว่า **"ล็อตเตอรี่"** ชาวอังกฤษชื่อ **"ครูอัลบาสเตอร์"** เป็นผู้นำวิธีการออกรางวัลแบบนี้เข้ามาเผยแพร่เป็นครั้งแรก โดยในครั้งนั้นรัชกาลที่ ๕ ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กรมทหารมหาดเล็กออกล็อตเตอรี่เป็นครั้งแรกในประเทศไทย เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาของพระองค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือพ่อค้าชาวต่างชาติที่นำสินค้ามาร่วมแสดงในการจัดพิพิธภัณฑ์ *(โรงมิวเซียม)* ที่ตึกกองคาเดีย ในพระบรมมหาราชวัง *(ศาลาสหทัยสมาคม)* ต่อจากนั้นการออกรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาลยังคงดำเนินตลอดมาแต่เป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอสุดแต่วัตถุประสงค์และความจำเป็น ซึ่งส่วนมากเป็นการหารายได้เพื่อการสาธารณกุศล และการสาธารณประโยชน์

จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๘๒ โดยมติของคณะรัฐมนตรีให้จัดตั้งสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลขึ้นตรงต่อกระทรวงการคลัง ถือเอาวันที่ ๕ เมษายน ๒๔๘๒ เป็นวันสถาปนา การออกรางวัลเป็นไป

อย่างสม่ำเสมอ กิจการสลากกินแบ่งรัฐบาลเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ และตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลดำเนินกิจการภายใต้พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์เพื่อออกสลากกินแบ่งรัฐบาล จัดการโรงพิมพ์อันเป็นอุปกรณ์การพิมพ์สลากกินแบ่งรัฐบาลหรือสิ่งพิมพ์อื่นที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบและกระทำการอื่นใดที่เกี่ยวเนื่องหรือที่เป็นประโยชน์แก่การดำเนินกิจการสลากกินแบ่งรัฐบาลโดยให้จัดสรรรายได้จากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นเงินรางวัลร้อยละ ๖๐ เป็นรายได้แผ่นดินไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๘ และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลได้ไม่เกินร้อยละ ๑๒

ในการนี้ระหว่างวันที่ ๑-๕ ตุลาคม ๒๕๓๙ ประเทศแคนนาดาได้จัดให้มีการประชุมเรียกว่า World Meet ๑๙๙๖ ขึ้นที่เมืองแวนคูเวอร์ เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ และสัมมนาระหว่างประเทศที่จัดให้มีการออกสลากกินแบ่งรัฐบาล แล้วนำรายได้มาใช้จ่ายด้านการกุศล และสาธารณูปการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นส่วนรวม ณ โอกาสนี้ได้มีผู้แทนนานาประเทศรวม ๖๕ ประเทศเข้าร่วมประชุมและประเทศไทยก็ได้รับเกียรติส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมด้วยเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นงานระดับสากล และคงจะไม่มีการยกเลิกกิจการนี้แต่ประการใด ตรงกันข้ามแต่ละประเทศจะมีการพัฒนาการของตนเองอย่างไม่หยุดยั้งที่จะก้าวหน้าไปไม่น้อยหน้ากว่าประเทศอื่นๆ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้มีความดำริและกำหนดนโยบายขึ้นอย่างชัดเจน ในปี ๒๕๓๙ กระทรวงการคลังได้อนุมัติให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ใช้ระบบอัตโนมัติ *(คอมพิวเตอร์ On Line)* มาใช้ในการจำหน่าย และจ่ายรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาลแทนระบบเดิม แต่เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้แทนหรือตัวแทนจำหน่ายสลากกินแบ่งที่จะสูญเสียประโยชน์ไปบางส่วนมากนัก จึงจำกัดอยู่เฉพาะสลากกินแบ่งรัฐบาลประเภทการกุศลเป็นการเริ่มต้นไปก่อน จนกว่าประชาชนจะมองเห็นประโยชน์ในด้านการแก้ปัญหาในการเปลี่ยนระบบจำหน่ายและจ่ายรางวัลด้วยเครื่องอัตโนมัติ *(คอมพิวเตอร์ On Line)* โดยเฉพาะการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคากว่าที่กำหนด ซึ่งสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเองก็ไม่สามารถจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้

ในการแถลงถึงกิจการของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลไทยในที่ประชุมสัมมนา World Meet ๑๙๙๖ ที่เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๓๙ ท่านประธานคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล นายอนุเทพ อุเทนสุต ได้กล่าวแถลงการณ์ในนามของผู้แทนจากประเทศไทยว่า *"ส่วนหนึ่งของรายได้จากการจำหน่ายสลาก กินแบ่งรัฐบาล ๖๐% เฉลี่ยให้แก่ผู้ถูกรางวัล ๒๘% ส่งเป็นรายได้ของแผ่นดินหรือส่งเข้ากองทุนเพื่อการกุศลสาธารณะ ๙% เป็นรายได้ของตัวแทนจำหน่าย และ ๓% เป็นค่า บริหารกิจการของสำนักงานสลาก กินแบ่งรัฐบาล....."* ท่านประธานคณะกรรมการฯ ยังได้กล่าวต่อไปว่า *"สลากกินแบ่งรัฐบาลมีมูลค่าฉบับละ ๔๐ บาท และผู้ถูกรางวัลที่ ๑ จะได้รับรางวัลมูลค่า ๓ ล้านบาท ในจำนวนชุดที่พิมพ์สลากออกจำหน่ายในปัจจุบันมีจำนวน ๓๗ ชุด (เป็นสลากปกติ ๑๔ ล้านฉบับ สลากเพื่อการกุศล ๒๓ ล้านฉบับ) และถ้าผู้ใดซื้อสลากครบชุดจะมีมูลค่ารางวัลที่ ๑ ที่จะได้รับเป็นเงิน ๑๑๑ ล้านบาท หรือ US $ ๔.๔ ล้าน"*

สลากกินแบ่งรัฐบาลพิมพ์ออกจำหน่ายล่วงหน้า ๑ เดือนก่อนวันออกฉลากและออกเดือนละ ๒ ครั้ง คือ วันที่ ๑ และ ๑๖ ของแต่ละเดือน ผู้แทนจำหน่ายจะต้องจ่ายเงินสดซื้อสลากไปล่วงหน้าและนำออกขายตามงวดของสลาก ทั้งนี้เป็นความรับผิดชอบของตัวแทนจำหน่ายจะขายสลากหมดหรือไม่ จะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับเงินรายได้เอง ผู้แทนจำหน่ายมีสิทธิจะได้ส่วนลดในอัตรา ๙% ฉะนั้นในกรณีที่มีการใบ้หวยหรือตัวเลขเด็ดๆ หรือมีการรวมชุดเลขเหมือนกันหลายชุด ผู้ขายจะขึ้นราคาทำให้รัฐไม่อาจควบคุมราคาขายตามที่กำหนดได้ จึงมีการขายเกินราคาอยู่เป็นประจำ ยุ่งยากต่อการแก้ไข คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. สำนักงานสลากกินแบ่ง

รัฐบาล ๒๕๑๗ มาตรา ๑๓(๗) จึงได้กำหนดวิธีการขายสลากการกุศลเพื่อวัตถุประสงค์แก้ปัญหาขายสลากเกินราคา และลดต้นทุนการพิมพ์การคละสลากและการจำหน่ายให้แก่ตัวแทนจำหน่าย โดยวิธีนำเอาระบบจำหน่าย และจ่ายเงินรางวัลแบบอัตโนมัติ *(คอมพิวเตอร์ On Line)* เข้ามาเป็นการเริ่มต้นในกิจการสลากินแบ่งของรัฐบาลเช่นเดียวกับอีกหลายประเทศเกือบจะทั่วโลก ได้พัฒนากิจกรรมด้านนี้ไปไกลแล้ว ส่วนกิจกรรมการพิมพ์สลากปกติงวดละ ๑๔ ล้านฉบับ ยังคงไว้ตามระบบเก่า คือมีการให้ตัวแทนจำหน่ายรับไปจำหน่ายตามที่ปฏิบัติ รวมทั้งคนพิการก็จะได้สิทธิรับไปจำหน่ายเช่นเดิม วิธีการแบบอัตโนมัติ *(คอมพิวเตอร์ On Line)* ดังกล่าวในการเริ่มต้นรัฐไม่อาจจะลงทุนได้เองเพราะต้องลงทุนไม่ต่ำกว่า ๒,๕๐๐ ล้านบาท ปัญหาสำคัญก็คือทางราชการยังขาดอัตรากำลังด้านเทคโนโลยีอยู่อย่างมาก และต้องใช้เวลาอีกหลายปีกว่าจะเริ่มใช้ระบบ On Line ได้ ทางคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลจึงได้ประกาศรับข้อเสนอของตัวแทนบริษัทที่มีความชำนาญและประสบการณ์ในด้านนี้มาติดตั้งเครื่องมือ และอุปกรณ์ของระบบคอมพิวเตอร์ On Line แทน โดยทางราชการจะพิจารณาส่วนลดเป็นเปอร์เซ็นต์ให้แก่ตัวแทนผู้รับติดตั้งเครื่อง ทำนองเดียวกันกับการให้ส่วนลดแก่ตัวแทนที่รับสลากกินแบ่งไปจำหน่าย ส่วนเปอร์เซ็นต์ของส่วนลดจะมากหรือน้อยกว่าปัจจุบันเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ในการนี้ทางสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจะลดภาระในค่าใช้จ่ายลงได้อย่างมาก ไม่ต่ำกว่างวดละ ๑๐ ล้านบาท และสามารถแก้ไขการขายสลากกินแบ่งเกินราคาได้ เนื่องจากการจำหน่ายที่จะเปลี่ยนเป็นการใช้เครื่องแบบอัตโนมัติ *(คอมพิวเตอร์ On Line)* นี้ ผู้ซื้อจะต้องไปซื้อโดยตรงกับเครื่องจำหน่ายที่ติดตั้งไว้ตามท้องที่หรือตำบลต่างๆ ที่กำหนด ซึ่งประมาณไว้ว่าจะติดตั้งไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ หน่วย ในจำนวนนี้ ๒๕% รัฐจะเป็นผู้กำหนดสถานที่ตามความเหมาะสม นอกนั้นตัวแทนติดตั้งระบบ On Line จะเลือกสถานที่เองซึ่งต่อไปนี้คงจะต้องกำหนดโดยอำนาจรัฐไม่ให้ตั้งหน่วยจำหน่ายอัตโนมัติในที่ใกล้โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย วัด หรือสถานที่ชุมนุมของเยาวชน ผู้ซื้อจะต้องอยู่ในวัยอันสมควร ในการนี้บางประเทศกำหนดไว้ว่าผู้ซื้อจากจุดจำหน่ายจะต้องอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์และห้ามขายแก่นักเรียนในเครื่องแบบ เครื่องระบบ On Line นี้ไม่ได้อนุญาตให้ใครก็ได้เป็นผู้กดแป้นหรือคีย์ตัวเลขเอง เป็นแต่ให้อิสระแก่ผู้ซื้อที่จะเลือกตัวเลขโดยเขียนในแบบฟอร์มเอง หรือให้เครื่องเลือกเลขให้ แล้วเจ้าหน้าที่คุมเครื่องจะกดแป้นพิมพ์ เครื่องจะพิมพ์สลากจากเครื่องออกมาโดยอัตโนมัติ มีรหัสและบาร์โคตกันสลากปลอม ทุกครั้งที่คีย์ตัวเลขบนแป้นข้อมูลดังกล่าวจะถูกส่งไปยังศูนย์ควบคุมของระบบ On Line และในการออกสลากยังคงใช้ระบบเดิมคือการหมุนด้วยวงล้อ เมื่อผลปรากฏออกมาอย่างไรแล้ว ตัวเลขของสลากที่ถูกรางวัลจะถูกส่งตามระบบการสื่อสารเข้าไปยังเครื่องอัตโนมัติที่จุดขาย และต่อไปจะพัฒนาไปถึงขั้นจ่ายเงินรางวัล ณ จุดนั้นได้ทันที โดยไม่ต้องถูกหักค่าส่วนลดของเงินรางวัลที่แผงขายล็อตเตอรี่ทั่วไปปฏิบัติอยู่ ซึ่งในการนี้ทุกๆ กระบวนการบริษัทตัวแทนที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องลงทุนทั้งเครื่องมืออุปกรณ์และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่กับค่าใช้จ่ายในการส่งข้อมูลสื่อสารด้วยตนเอง สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจะเป็นเพียงผู้ควบคุม และบริหารตามนโยบายของรัฐโดยตรวจสอบการปฏิบัติงานของบริษัทตัวแทนอยู่ทุกระยะ

ตามนัยนโยบายของคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลที่จะเปลี่ยนแปลงไปนี้ จะมีผลกระทบเกิดขึ้นหลายด้านโดยเฉพาะสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้ร้องเรียนดังคำร้องขอในเชิงคัดค้านที่อาจนำมากล่าวโดยสรุปได้ดังนี้ คือ เป็นการมอมเมาประชาชนพนักงานจะว่างงานกันเป็นจำนวนมากทำให้พนักงานของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเดือดร้อน รายได้ประจำจะลดน้อยลง *(เพราะไม่มี Over Time)* ทำให้อำนาจหน้าที่ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลถดถอย เพราะมอบอำนาจให้บริษัทเอกชนเข้าดำเนินกิจการ

แทน *(และโดยเฉพาะอย่างยิ่งยี่ปั๊วผู้เป็นตัวแทนจำหน่ายจะขาดรายได้ เพราะไม่สามารถขายสลากกินแบ่ง หรือล็อตเตอรี่ได้เหมือนตามปกติ)* เรื่องนี้ข้าพเจ้าได้ตอบข้อหารือในเชิงคัดค้านดังกล่าวแล้วว่าให้รอคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป เพราะรู้ดีถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ในการนี้ต่อมาในช่วงปลายปี ๒๕๓๙ คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลก็ได้ลงนามในสัญญาว่าจ้างบริษัทที่ชนะการประกวดราคาติดตั้งเครื่องอัตโนมัติ *(คอมพิวเตอร์ On Line)* เพื่อมอบหมายให้บริษัทที่ชนะการประกวดราคาได้ติดตั้งเครื่องอัตโนมัติต่อไป แต่ก็ได้ถูกยับยั้งไว้โดยนโยบายของรัฐบาลชุดถัดมาเหตุผลที่ยับยั้งการดำเนินการของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลไว้เป็นเหตุผลทางการเมืองซึ่งข้าพเจ้าขอไม่กล่าวถึง แต่ใคร่ถือโอกาสที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีอายุครบ ๖๐ ปี ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๒ ได้เขียนบทความต่อจากความเดิมที่ยังเคลือบแคลงอยู่บางประการในประเด็นที่ว่า *"สลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกิจการของรัฐที่มอมเมาประชาชนหรือไม่"* ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อระบบงานของรัฐที่ยังถือกุศโลบายหารายได้มาใช้จ่ายด้านงานการกุศลและสร้างงานสาธารณประโยชน์ต่างๆ ที่งบประมาณแผ่นดินมีไม่เพียงพอที่จะจัดบริการของรัฐให้กับประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ประเด็นหรือเป้าหมายอันสำคัญก็คือ ปัญหาที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลไม่สามารถจะแก้ไขให้ลดน้อยหรือเบาบางลงได้ ซึ่งได้แก่การขายสลากเกินราคา ความคลั่งไคล้ของผู้ซื้อสลากที่ยึดถือเอาความเชื่อถือของตนในการตัดสินใจเล่นหวยหรือสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยให้ความสำคัญต่อการใบ้หวยของเกจิอาจารย์ หรือรุกขชาติที่มีความผิดปกติของสายพันธุ์ รวมทั้งการบนขอพรคุณเทพารักษ์ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์แล้วก็เล่นหวยหรือสลากกินแบ่งรัฐบาลอย่างขาดสติมัวเมาเอาเป็นเอาตาย กับความหวังที่ว่า *"จะรวยสักวันหนึ่ง"* ซึ่งเป็นเรื่องของ **"ทุกฺขํ อนิจฺจํ อนตฺตา"** คือ ความทุกข์ย่อมจะเกิดขึ้นล้วนแต่เป็นของไม่เที่ยง ไม่มีใครสามารถจะยึดถือหรือถือเอาเป็นประโยชน์ของตนได้ตลอดไป เพราะในที่สุดก็เป็นเรื่องของความว่างเปล่าหรือผิดหวังเป็นกำกงกำเกวียนเวียนวนอยู่อย่างนี้ ในบทความเรื่อง **"สลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกิจการของรัฐที่มอมเมาประชาชนหรือไม่"** ครั้งก่อนที่ข้าพเจ้าได้เขียนให้สำนักงานสลากกินแบ่งของรัฐบาลเมื่อ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ นั้นข้าพเจ้าได้ชี้แนวความคิดให้เห็นว่า คำว่า มัวเมามีความหมายตามศัพท์แปลว่า *"การทำให้เปรอะเปื้อนหรือหลงใหลในสิ่งเหล่านั้นจนเสียสติ"* การที่รัฐจัดให้มีการพนันสลากกินแบ่งรัฐบาลจะเป็นการมอมเมาประชาชนหรือไม่ การซื้อสลากกินแบ่งเป็นสิทธิส่วนบุคคล เพราะธรรมดาคนเราย่อมถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่อยู่แล้ว หากไม่เล่นหวยหรือเล่นสลากกินแบ่งรัฐบาลอย่างขาดสติก็ไม่ถึงกับเสียหาย เพราะรู้จักเล่นพอผ่อนคลายความเครียดก็จะเป็นประโยชน์กับตนเองบ้าง เพราะเรื่องของความเสี่ยงถ้าไม่มากนักไม่หลงมัวเมาไปกับการหมกมุ่นโดยเล่นอย่างไม่มีความคิดแต่เล่นอย่างมีสติโชคดีอาจเป็นของตน *"...ชีวิตไม่ใช่ลูกจันทน์ทุกคนมีสิทธิ์จะฝันได้เป็นธรรมดา....."* ดังเนื้อร้องตอนหนึ่งของเพลงลูกทุ่ง แต่ถ้าจะยึดถือหลักของของธรรมะ ซึ่งมีความว่า **"นตฺถิ สนฺติ ปรํ สุขํ"** แปลความหมายว่า *"สุขยิ่งกว่าความสงบไม่มี"* หากผู้ใดเห็นว่า การเสี่ยงโชคอาจนำมาซึ่งลาภในทรัพย์สินก็เป็นเรื่องที่จะนึกคิดได้ และกระทำได้เองไม่มีใครบังคับแต่ก็ควรคิดถึงหลักของไตรลักษณ์ ตามคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ว่า **"ทุกฺขํ อนิจฺจํ อนตฺตา"** คือทุกชีวิต *(ไม่ว่าจะมั่งมีหรือยากจน)* ล้วนต้องประสบกับปัญหาของชีวิตจนเกิดเป็นความทุกข์ เพราะความมั่งมีหรือยากจนเป็นเรื่องของความไม่เที่ยงหรือไม่แน่นอนหรือเป็นสิ่งไม่เที่ยงบังคับหรือจับต้องหรือถือเอาไม่ได้เพราะเป็น ความว่างเปล่าซึ่งเป็นอนัตตาคือจะถือเอาเป็นประโยชน์แห่งตนไม่ได้ตลอดไปนั่นเอง เมื่อเขียนถึงตอนนี้ข้าพเจ้าจำบทกลอนของพระผู้ใหญ่ท่านหนึ่งกล่าวไว้เป็นอนุสติว่า

"อันลาภและยศหาบไปไม่ได้แน่
เว้นเสียแต่ต้นทุนบุญกุศล
ทรัพย์สมบัติทิ้งไว้ให้กับปวงชน
แม้ร่างของตนเขาก็เอาไปเผาไฟ

เมื่อเจ้ามามีอะไรมาด้วยเจ้า
เจ้าจะเอาแต่สุขสนุกไฉน
เมื่อเจ้าจะไปเจ้าจะเอาอะไรไป
เจ้าก็ไปตัวเปล่าเหมือนเจ้ามา"

อย่างไรก็ดีเมื่อเป็นนโยบายของรัฐ ซึ่งมีทั้งส่วนดีและส่วนเสียที่มีผลกระทบถึงประชาชนทั้งทางตรง และทางอ้อมอยู่หลายประการ รัฐหรืออีกนัยหนึ่งสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจะต้องรับเป็นภาระที่จะต้องผ่อนคลายหรือหาทางขจัดปัญหาต่างๆ ให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว เพื่อไม่ให้เห็นว่ารัฐเป็นต้นเหตุมอมเมาประชาชนเสียเอง อย่างน้อยต้องเริ่มจากการศึกษาอบรมสั่งสอนกุลบุตรกุลธิดา ให้เป็นคนรู้จักมีเหตุผล เสียแต่ยังเยาว์ ข้าพเจ้าจำได้ดีถึงเหตุการณ์เมื่อ ๖๗ ปี ก่อน ดังข้าพเจ้าจะขอถ่ายทอดความเป็นมาย้อนหลังไปในอดีต

เมื่อ ๖๗ ปีย้อนหลัง ข้าพเจ้าถูกนำไปเลี้ยงดูในพระราชฐานพระราชวัง และวังหลายแห่ง ข้าพเจ้าอดนึงถึงภาพเหตุการณ์ที่แสนจะอบอุ่น การมีไมตรีจิตต่อกันในฐานะต่างก็พึ่งพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือบารมีของเจ้านายหลายพระองค์ ซึ่งกอปรด้วยความเมตตากรุณาเป็นอย่างยิ่งด้วยกัน โดยเฉพาะคุณข้าหลวง ผู้เฒ่า ผู้แก่ ที่อยู่มาแล้วหลายแผ่นดินนับตั้งแต่แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา จนถึงได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและต่อมาจนถึงปัจจุบัน ข้าพเจ้ามีโอกาสได้อยู่ภายในขอบรั้วริมวังหรือได้สัมผัสกับพระราชฐาน นับตั้งแต่พระราชวังดุสิต วังสวนสุนันทา พระราชวังบางปะอิน และวังสระปทุม ในฐานะที่เป็นหลานชายกำพร้าพ่อของคุณข้าหลวงคนหนึ่ง ซึ่งตัวท่านเองได้ถูกถวายตัวเป็นข้าในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์กรมหลวงเพ็ชรบุรีราชสิรินธร พระราชธิดาในล้นเกล้าฯ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวีตั้งแต่คุณป้าของข้าพเจ้าอายุได้ ๘ ขวบ ชีวิตเริ่มแรกของท่านจึงอยู่ในกรอบของระเบียบวินัยและประเพณีอันดีงามภายในพระราชฐาน

ข้าพเจ้าจำความได้ดี เมื่อข้าพเจ้ายังเล็กอยู่นั้น ข้าพเจ้าได้อยู่ในความอุปการะของท่าน การอบรมสั่งสอนข้าพเจ้าผิดกับการอบรมสั่งสอนเด็กอื่นๆ แม้ว่าข้าพเจ้าจะซุกซนตามประสาเด็กแทนที่จะได้รับการว่ากล่าวตักเตือนเฆี่ยนตี หรือดุด่าแบบชาวบ้านทั่วไป คุณป้าของข้าพเจ้าไม่เคยทำเช่นนั้น ท่านจะค่อยๆ ชี้แจงให้ข้าพเจ้าเข้าใจด้วยถ้อยคำที่มีเหตุผล โดยเฉพาะเรื่องกิริยามารยาทเป็นสิ่งสำคัญมากรวมทั้งความกตัญญู รู้พระคุณของผู้มีพระคุณทั้งหลาย ท่านจะถ่ายทอดเจตนาอันจริงใจให้แก่ข้าพเจ้าเสมอ ข้าพเจ้ามาเข้าใจเมื่อโตแล้วว่า **"วินัยเริ่มที่บ้าน"** อย่างที่มีคำชักชวนเพื่อการอบรมเด็กๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเด็กๆ หากผู้ใหญ่ยัดเยียดอารมณ์ ดุด่า เฆี่ยนตี ไม่คำนึงถึงเหตุผล และกาลเวลาตามวัยของเด็กแล้ว ก็เหมือนกับการขว้างลูกบอลเข้าฝาผนัง หากแรงเท่าใดผลสะท้อนกลับจะแรงเท่านั้น เลยกลายเป็นเด็กดื้อด้าน ทนไม้ทนมือไปตลอด เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็เลยตกทอดนิสัยเสียเข้าสู่สังคมโดยไม่ได้ตั้งใจ การที่ข้าพเจ้าถ่ายทอดเจตนารมณ์ในเรื่องของความดีงามในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระมหากรุณาธิคุณ และพระคุณของท่านที่มีพระคุณทั้งหลาย อันมีพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ตลอดจนเจ้านายเชื้อพระวงศ์ชั้นสูงทุกพระองค์ที่บุพการีของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าเป็นข้าแผ่นดินอยู่เป็นสุขมาได้จนทุกวันนี้ ก็เพราะข้าพเจ้าเห็นว่าสิ่งที่จะหล่อหลอมจิตใจเยาวชนซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติต่อไปนั้นไม่มีอะไรดีไปกว่า การให้การศึกษา ซึ่งสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลสามารถจะมีส่วนดำเนินการได้ด้วยการมีส่วนร่วมในการจัดสรรรายได้จากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลมาสนับสนุนสถาบันด้านการศึกษา หากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล มีเป้าหมายอยู่แล้วก็ขอให้เร่งรัดดำเนินการต่อไป ซึ่งข้าพเจ้าเชื่อว่าสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจะทำได้ดีตามควร ทั้งนี้ข้าพเจ้าอยากชี้นำให้เห็นว่าเราคนไทยทุกคนมีศูนย์รวมแห่งชาติคือ **"พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว"** ซึ่งพระองค์ได้ประทานพระมหา

กรุณาธิคุณมาด้วยดีตลอด อาทิ พระราชดำรัสของพระองค์เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ ที่ว่า *"ให้นำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้แก้ปัญหาของคนในชาติ"* และต่อมาในโอกาสเถลิงศกใหม่พุทธศักราช ๒๕๔๑ พระองค์ได้ประทานพรปีใหม่ ดังพรพระราชทานที่ข้าพเจ้าขออัญเชิญมาด้วยความเคารพและน้อมรับพระบารมี ปกเกล้าฯ ขอเชิญชวนท่านทั้งหลาย ได้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของพระราชดำรัสดังกล่าว

".....ในปีที่ล่วงไปแล้วประเทศของเราต้องประสบกับภาวะผันผวนหลายอย่าง ซึ่งเกิดจากเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้กระทบกระเทือนอย่างมาก ถึงฐานะทางเศรษฐกิจ การคลัง การเมือง ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป ในปีใหม่นี้สถานการณ์ต่างๆ ยังมิได้มีท่าทีว่าจะคลี่คลายลงแต่ประการใด ดังนั้น ทุกคนจึงควรจะได้รับรู้ความจริงข้อนี้และเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญกับภาวะนี้อย่างผู้มีสติ มีปัญญา มีความเข้มแข็งและกล้าหาญ เพื่อประคับประคองตัวให้อยู่รอด และพร้อมที่จะก้าวต่อไปอย่างมั่นคง แต่อย่างไรก็ดี ประเทศของเราก็ประสบปัญหาดังนี้มาแล้วหลายครั้ง และทุกครั้งเราก็สามารถผ่านพ้นความยุ่งยากทั้งนั้นมาได้ด้วยความสวัสดี โดยอาศัยความอดทน ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคีปรองดอง และความมีสติรู้เท่าทันสถานการณ์ของทุกคนในชาติ ในครั้งนี้ก็เช่นกันหากทุกคนจะได้ร่วมมือร่วมใจกันประพฤติตนปฏิบัติงานตามแนวทางแต่เก่าก่อนก็หวังได้ว่าเราจะสามารถพาตัวพาชาติให้อยู่รอดปลอดภัย และจรรโลงสร้างเสริมความเจริญทุกอย่างให้ยิ่งมั่นคงและก้าวหน้าได้เป็นแน่นอน

ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลายตั้งความหวัง ตั้งความเพียรอันมั่นคงไว้ที่จะช่วยตัวช่วยชาติให้หนักแน่นยิ่งขึ้นทั้งด้วยการขะมักเขม้นทำงานให้เต็มกำลังความสามารถ ทั้งด้วยการดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวัง และเป็นอยู่อย่างพอเหมาะพอสม จะประพฤติปฏิบัติการใด ก็ยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวม และประเทศชาติเป็นเป้าหมายสูงสุด....."

และมาในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ได้ประทานพระราชดำรัสอธิบายคำว่า **"เศรษฐกิจพอเพียง"** เพิ่มเติม สรุปไว้ว่า *"การที่ได้ทำความเจริญ คือความสุขแก่ประเทศชาติและประชาชนนั้น มิได้เป็นของผู้หนึ่งผู้ใดที่จะปฏิบัติได้ต้องร่วมมือกัน ผู้ใดมีความรู้ทางใดก็ควรจะใช้ความรู้ความสามารถนั้น มิได้เป็นงานของผู้หนึ่งผู้ใดที่จะปฏิบัติได้ต้องร่วมมือกัน ผู้ใดมีความรู้ทางใดก็ควรจะใช้ความรู้ความสามารถนั้น เพื่อสร้างความมั่นคง ถ้ามีหลายคนที่มีความรู้อย่างเดียวกันก็ต้องร่วมมือกัน บางคนมีความรู้เหมือนกันแต่ความเห็นต่างกัน ดังนี้ก็ต้องปรึกษากันมากกว่าที่จะเถียงกัน....." ".....ความพอเพียง*

นั้นก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล....."

ข้าพเจ้าต้องขออภัยที่เขียนบทความนี้ให้แก่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเนื่องในวาระครบรอบ ๖๐ ปี *(๕ เมษายน ๒๕๔๒)* โดยตั้งหัวข้อเรื่องว่า **"สลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกิจการของรัฐที่มอมเมาประชาชนหรือไม่"** เหมือนกับการขึ้นต้นด้วยเรื่องหนึ่งลงท้ายเป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นคนละเรื่องเดียวกัน แต่ทั้งนี้ข้าพเจ้าปรารถนาเพียงยื่นข้อเสนอที่ท้าทายอำนาจรัฐว่ารัฐบาลจะจัดสรรเงินผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลกลับคืนให้แก่ประชาชนผู้ซื้อสลากเพื่อการแก้ปัญหาระดับชาติอย่างเป็นรูปธรรมได้เพียงใด ความรู้สึกรักและสามัคคีของคนในชาติเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งข้าพเจ้าขอจบบทความด้วยการอัญเชิญคำจารึกที่ฐานพระพุทธรูปบูชา **"ภปร."** ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินในการเททอง ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๐๘ ว่า

"ทยฺยชาติยา สามกฺคิยํ ชติสญฺชานเนน โภชิสิยํ รกฺนูถิ

คนชาติไทยจะรักษาความเป็นไทยอยู่ได้ด้วย มีสติ สำนึกอยู่ในความสามัคคี"

พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย กับ สยามศึกษา

ศรีศักร วัลลิโภดม

ชุดพระบรมรูปพระมหากษัตริย์ "ราชวงศ์จักรี" ผลงานเทิดพระเกียรติ ประกอบด้วยหุ่นจำลองพระบรมรูปอดีตพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรี รัชกาล ๑ - ๘ ภายในห้องพระโรงอันโอฬาร

ความพินาศทางเศรษฐกิจและความเดือดร้อนของคนไทยทั้งประเทศที่เป็นอยู่ในขณะนี้ คงไม่ใช่เป็นผลที่เกิดจากการเป็นขี้ข้าไอเอ็มเอฟ ที่ใครต่อใครหลายผู้หลายนามอ้างกันอยู่ หากเป็นผลพวงมาจากความเบาปัญญาในสังคมไทยที่สะสมกันมากว่าสี่สิบปีหรือสองชั่วคนก็ว่าได้ ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวนี้ก็คือ ยุคสงครามเย็นนั่นเอง เป็นยุคของการเผชิญหน้ากันระหว่างค่ายทุนนิยมเสรีประชาธิปไตยที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นหัวหอก กับค่ายสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ อันมีรัสเซียเป็นพี่เบิ้ม

ประเทศไทยและสังคมไทยสังกัดค่ายประชาธิปไตยและได้ทำหน้าที่ในการเป็นลูกน้องอเมริกันเป็นอย่างดี อเมริกาว่าอะไร แนะอะไร ก็เชื่อฟังทุกอย่าง เพราะอเมริกาคือศูนย์กลางความเจริญของจักรวาล

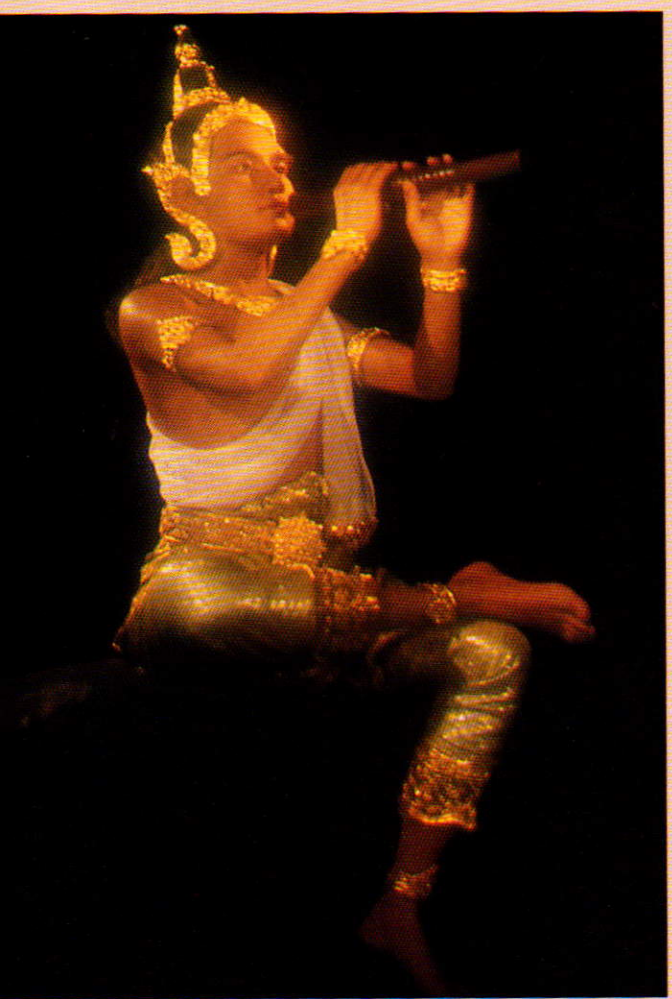

บน : "รัชกาลที่ ๕ ทรงเลิกทาส"

ซ้าย : "พระอภัยมณี"

ขวา : ชุดวรรณคดีไทย เรื่อง "พระอภัยมณี" ของสุนทรภู่

"ทาสเรือนเบี้ย"

อเมริกาครอบงำไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษา ในด้านเศรษฐกิจนั้นจะไม่พูดถึงในที่นี้ เพราะใครๆก็คงแลเห็นถึงความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิงจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ นับแต่แผนแรกถึงแผนสุดท้ายในขณะนี้แล้ว แต่จะพูดถึงด้านการศึกษาที่นับวันจะเป็นปัญหาสำคัญอย่างสืบเนื่อง อีกทั้งเป็นสิ่งที่ไม่ใคร่มีคนพูดถึงกัน

ในยุคสงครามเย็น เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น เป็นสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในด้านการบริหารราชการ และการศึกษาของประเทศ

สหรัฐอเมริกาให้ทุนช่วยเหลือในการศึกษาแทบทุกด้านเพื่อการพัฒนาประเทศ มีคนรุ่นหนุ่มสาวซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ในยุคนั้น ได้รับทุนการศึกษาให้ไปเรียนต่อที่อเมริกาและประเทศทางตะวันตกเป็นจำนวนมาก จนอาจกล่าวได้ว่าผลที่ได้มานั้นเป็นเรื่องปริมาณมากกว่าคุณภาพ

คนเหล่านั้นส่วนใหญ่เมื่อจบมาแล้วก็เข้ารับราชการตามกระทรวงทบวงกรมต่างๆ จนอาจกล่าวได้ว่าเมื่อมาถึงปัจจุบันนี้ บางคนก็เกษียณอายุราชการไปแล้วก็มี บางคนก็ยังดำรงอยู่ในตำแหน่งใหญ่ๆ นับแต่ระดับผู้อำนวยการกอง รองอธิบดี ไปจนถึงอธิบดี และปลัดกระทรวง

ในชั่วอายุราชการของคนเหล่านี้ได้นำเอาความคิด แนวคิด และแนวปฏิบัติแบบฝรั่งอเมริกันและตะวันตกมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานและปฏิบัติงานแทบทั้งสิ้น ซึ่งเป็นผลให้มีการทอดทิ้งของเดิมแบบไทยๆ ของคนรุ่นเก่าหมด บ้านเมืองก็ปรับตัวเข้าสู่ยุคทันสมัยหรือสมัยใหม่ (modernization) อย่างจริงจัง เพราะเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ตามมาก็คือรุ่นลูกหลานของคนรุ่นแรกที่กล่าวถึงนี้ทั้งสิ้น ก็นับได้ว่าเป็นการผลิตคนรุ่นใหม่จริงๆ ที่ขาดจากรากเหง้าของอดีตที่มีมาก่อนยุคสงครามเย็นอย่างแท้จริง จนอาจ

กล่าวได้ว่ามีลักษณะเช่นเดียวกันกับคนรุ่นใหม่ในสิงคโปร์ ฮ่องกง และเกาหลี

แต่ระบบการศึกษาแบบตามอย่างอเมริกันและตะวันตกนี้ เมื่อเอาเข้าถึงแก่นจริงๆ แล้วก็หาได้รับสิ่งที่ดี และเหมาะสมจากเขามาไม่ เพราะหัวใจของการศึกษานั้นอยู่ที่รู้จักคิด รู้จักวิจารณ์อย่างใช้สติปัญญา แต่สิ่งที่พัฒนาขึ้นในสังคมไทยนั้นคือ การลอกเลียนแบบ การอ้างอิง การคล้อยตามและเชื่อฟังอยู่ตลอดเวลา จนในที่สุดคิดอะไรเองไม่เป็น หรือถ้าหากมีผู้คิดขึ้นก็จะเห็นว่าเป็นผิด และไม่ยอมรับ

ความโดดเด่นที่สำคัญของการศึกษาของเยาวชนไทยในยุคสงครามเย็นดังกล่าวก็คือ เกือบทุกอย่างขึ้นอยู่กับการศึกษาในระบบที่ทางรัฐจัดการและรับผิดชอบนับแต่ระดับประถมศึกษามัธยมศึกษา จนถึงขั้นอุดมศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย จึงเป็นสิ่งที่ไม่เอื้ออำนวยการศึกษานอกระบบเท่าใด จึงเป็นเหตุให้คนรุ่นใหม่ขาดความรอบรู้และเข้าใจในเรื่องต่างๆ ทางสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกอันเป็นสิ่งที่จะทำให้คนรู้จักตัวเอง รู้จักเพื่อนบ้านและโลกอย่างเพียงพอ รวมทั้งการที่จะมีความรอบรู้และความคิดที่จะนำไปใช้ในการรังสรรค์ในครอบครัว ในประชาคม และประเทศชาติได้อย่างมีสติปัญญา

เมื่อรัฐยังดำเนินระบบการศึกษาแบบใหม่ที่คับแคบเช่นนี้ ก็จำเป็นอยู่เองที่สังคมจะต้องช่วยตัวเอง ซึ่งก็เป็นเรื่องของปัญญาชนที่จะต้องเคลื่อนไหวกิจกรรมทางปัญญาขึ้น

พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทยนับได้ว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งในทางปัญญาที่เป็นผลิตผลของสังคมมากกว่าของรัฐ เพราะเริ่มมาจากบุคคลที่เป็นประชาชนไม่ใช่พวกข้าราชการของรัฐ ผู้ก่อตั้งคือ **อาจารย์ดวงแก้ว พิทยากรศิลป์** นั้น นับเป็นปัญญาชนตัวอย่างของบ้านเมืองที่แท้จริง เพราะนอกจากจะเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการเรียนรู้แล้ว ยังมีความคิดริเริ่มที่เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองอีกด้วย

พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งนั้นไม่ใช่ของง่ายหรือราคาถูกที่จะจัดให้มีขึ้นได้ง่ายๆ เพราะการทำหุ่นขี้ผึ้งนั้นเป็นทั้งเทคโนโลยี และงานศิลปะที่มีราคาแพง จะมีได้ก็แต่ประเทศที่ร่ำรวย และสิ่งที่สำคัญก็คือ หุ่นขี้ผึ้งนั้นเหมาะกับภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมแบบทางตะวันตกมากกว่า จึงเป็นสิ่งที่คนในภูมิภาคเอเชียน้อยนักที่จะคำนึงถึง แต่อาจารย์ดวงแก้วก็สามารถปรับปรุงสร้างหุ่นขี้ผึ้งให้เหมาะกับภูมิอากาศทางตะวันออกได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเสียค่าใช้จ่ายน้อยลงอีกด้วย

ความสำคัญของหุ่นขี้ผึ้งนั้น

ก็คือ ทำให้เห็นรูปร่างหน้าตาของคนและสิ่งที่มีชีวิตอื่นๆ ได้อย่างเหมือนของจริง เหมือนและดูมีชีวิตชีวามากกว่าบรรดารูปปั้นหรือรูปวาดทั้งหลายก็ว่าได้ จึงนับได้ว่าทำให้แลเห็นคนและความจริงได้ดีที่สุด

ในที่อื่นๆ หุ่นขี้ผึ้งมีความหมายมากในด้านการสร้างรูปปั้นบุคคลสำคัญไว้เป็นที่ระลึก อาจจะเป็นในระดับครอบครัว วงศ์ตระกูล บุคคลสำคัญของท้องถิ่นและบ้านเมือง ในหลายๆแห่งในประเทศทางตะวันตก หุ่นขี้ผึ้งคือเรื่องของการสร้างรูปบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างมีชีวิตชีวา และเป็นสิ่งแสดงที่สำคัญอย่างมากในการจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติซึ่งเป็นของทางรัฐบาลมากกว่าของทางเอกชน เพราะคงต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ซึ่งตรงนี้แหละคือความแตกต่างกับพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทยซึ่งเป็นของเอกชน และเป็นเอกชนที่มีสติปัญญาและความเสียสละ

ความยิ่งใหญ่ของพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทยนั้นอยู่ที่สามารถแสดงให้เห็นภาพพจน์ที่มีชีวิตชีวาของคนในสังคมไทยได้มากกว่าที่อื่นๆ เพราะไม่จำกัดอยู่เฉพาะหุ่นของบุคคลสำคัญของบ้านเมืองเท่านั้น หากยังเป็นการแสดงหุ่นของผู้คนในกลุ่มต่างๆของสังคมที่เคลื่อนไหวตามกิจกรรมในสังคมที่คนในรุ่นข้าพเจ้าเคยเห็นและคุ้นเคย

ที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะคนในรุ่นใหม่ที่มีอายุตั้งแต่สี่สิบลงมานั้นดูมีรูปร่างหน้าตาแตกต่างไปจากรุ่นก่อนไม่น้อยทีเดียว โดยเฉพาะรุ่นที่มีอายุตั้งแต่ยี่สิบปีลงมา ก็ยิ่งไปกันใหญ่ เป็นรุ่นที่เกิดจากการผสม ผสานของยีนมากมายหลายกลุ่มในยุคสงครามเย็นโดยตรง และผู้ที่เยาวชนรุ่นใหม่ในสังคมมองเห็นเป็นตัวอย่างของการมีรูปร่างหน้าตาดีก็มักจะเป็นบรรดาบุคคลที่เป็นลูกครึ่งลูกผสมอะไรทำนองนั้น เรื่องเช่นนี้แลเห็นได้ชัดเจนจากบรรดาดาราหนัง ดาราทีวี และดารานักร้องที่ฮือฮากันอยู่ในขณะนี้

นอกจากเรื่องรูปร่างหน้าตาแล้ว เรื่องเครื่องแต่งกายและ

"ครอบครัวไทย"

รสนิยมในการแต่งตัวก็ผิดแผกไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิงทั้งในเมืองและชนบทที่เดียว

จริงอยู่ที่อาจจะมีผู้คิดค้นได้ว่าเรื่องรูปร่างหน้าตาของผู้คนในสังคมนั้นก็อาจหาดูได้จากบรรดารูปถ่าย ทั้งที่มีผู้เก็บไว้และตีพิมพ์อยู่ตามหนังสือและเอกสารต่างๆ แต่ของเหล่านั้นก็เป็นแต่เพียงให้ได้เห็นได้รู้จักเท่านั้น หากระตุ้นให้เกิดความรู้สึกนึกคิดและการเห็นภาพที่มีชีวิตชีวาไม่

ข้าพเจ้าเองมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศหลายแห่ง และมักจะประสบปัญหาอย่างมากในเรื่องที่ว่าจะจัดแสดงเรื่องราวในพิพิธภัณฑ์อย่างใดที่จะทำให้เกิดความสนใจและเร้าใจแก่ผู้มาชมโดยทั่วไปได้

หลายๆ ครั้งทีเดียวที่ทำการศึกษาทางวิชาการ กำหนดหัวข้อและเรื่องราวในการจัดมาแล้วเป็นอย่างดี แต่พอมาถึงการจัดการแสดงก็มักมีปัญหาว่าไม่อาจสื่อสารให้คนทั่วไปที่เข้ามาชมให้เกิดความเข้าใจและประทับใจได้ โดยเฉพาะการเสนอภาพบุคคลอย่างมีชีวิตชีวา และใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งถ้าหากมีการทำหุ่นขี้ผึ้งมาช่วยแล้วก็จะช่วยส่งเสริมความเด่นความเข้าใจที่จะชักนำผู้คนให้มาสนใจอีกไม่น้อยทีเดียว

ในยุคปัจจุบันของสังคมไทยที่กำลังผ่านยุคมืดที่ภูมิปัญญาไทยและบรรดาศิลปวิทยาการที่มีความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมและความเป็นมนุษย์ ถูกครอบงำจากความคิดทางเศรษฐกิจการเมืองของทางตะวันตก เข้าสู่ยุคทบทวนและฟื้นฟู การให้การศึกษาและถ่ายทอดความคิดด้วยการจัดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง เพราะเป็นกระบวนการ ทั้งด้านการสร้างสำนึกทางสังคม และการสนับสนุนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไปพร้อมๆ กัน

ท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นต่างก็มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งในด้านความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม

การให้ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและธรรมชาตินั้น คือการทำให้คนได้รู้จักตัวเองว่ามีความสัมพันธ์อย่างใดกับจักรวาล ในขณะที่การรู้จักความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม คือสิ่งที่ทำให้คนได้รู้จักตัวเองว่าจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและในโลกอย่างไร

แต่การแสดงและถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวนี้ไม่ใช่ของที่จะทำกันได้ง่าย จำต้องอาศัยความรู้ทางศิลปะและเทคนิคใหม่ๆ หลายๆ อย่างมาช่วย เพื่อให้การสื่อความหมายเป็นที่กระตุ้นความรู้สึกและ

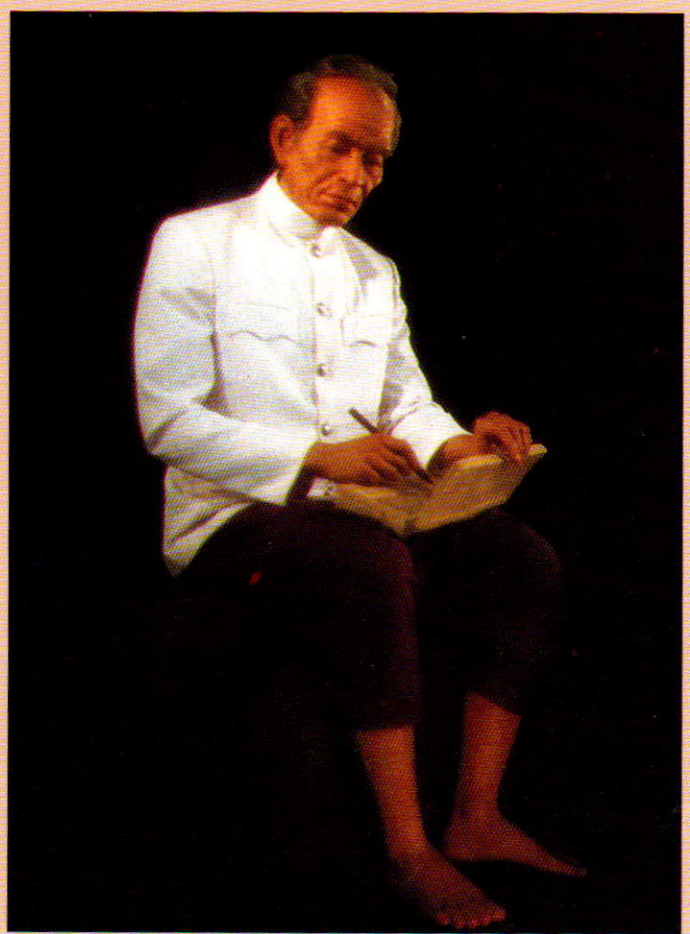

"สุนทรภู่"

"สนใจข่าว"

ความสนใจของผู้มาชม ซึ่งก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มีราคาแพงและยากแก่การรักษาดูแลด้วย จึงนับเป็นเรื่องที่ค่อนข้างเกินกำลังของคนในท้องถิ่น ดังนั้นการที่จะจัดให้มีขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความรู้และเทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วในสังคม

ข้าพเจ้าเห็นว่าพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย คือ ที่พึ่งอย่างหนึ่งที่สำคัญยิ่งทั้งในด้านศิลปะและเทคโนโลยีที่จะทำให้การสื่อความหมายของเรื่องราวทางสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นเป็นไปได้ดี และนับเนื่องเป็นลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งในการแสดงภูมิปัญญาของคนสยาม

"หมากรุกไทย"

วิญญาณใท

ที่กำลังจะสูญสิ้นไปจากแผ่นดินผืนนี้

ศาสนาจารย์ระพี สาคริก

"สสารไม่สูญหายไปจากโลก" เป็นความจริงซึ่งวิทยาศาสตร์ได้พิสูจน์ไว้ แต่ก็ใช่ว่ารูปแบบต่างๆ ของสสารที่รวมกันเป็นมวลจะไม่เปลี่ยนไป ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของมวลทั้งหลายจึงเป็นความจริงซึ่งเห็นได้จากอีกด้านหนึ่ง และช่วยให้มองเห็นต่อไปว่า **"แต่ละช่วงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ ย่อมมองเห็นได้สองด้าน หากรากฐานจิตใจของบุคคลผู้มองมีอิสระถึงระดับหนึ่งแล้ว"**

อนึ่ง มนุษย์คือสิ่งหนึ่งซึ่งอยู่ร่วมโลกกับทุกสิ่งทุกอย่าง และมนุษย์ก็เป็นชีวิตที่มีจิตวิญญาณซึ่งใช้เป็นพื้นฐานรองรับความสมบูรณ์พร้อมในตัวเองจากทุกด้าน ดังนั้น แม้ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปไม่ว่ามากหรือน้อยนิด ย่อมมีผลทำลายความพร้อมมูล ซึ่งถือเป็นสัจธรรมที่กำหนดคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างสำคัญ ทำให้มนุษย์อยู่อย่างมุ่งมั่นทำลายทุกสิ่งทุกอย่างเริ่มต้นจากการทำลายมนุษย์ด้วยกันเอง ไปสู่สรรพสิ่งอื่นๆ อย่างเป็นกระบวนการจนถึงที่สุด

สัจธรรมที่กล่าวว่า **"สสารไม่สูญหายไปจากโลก"** จึงเป็นความจริงเพียงด้านเดียวเท่านั้น **"ในเมื่อมีด้านหนึ่งย่อมมีอีกด้านหนึ่ง"** อีกทั้งยังมีสมดุลระหว่างสองด้านตามมาให้รู้ได้ ดังนั้น เมื่อด้านหนึ่งไม่สูญหายไปไหน อีกด้านหนึ่งย่อมสูญหายได้เสมอ ถ้าบุคคลผู้มองไม่ตกอยู่ในสภาวะลืมตัวย่อมเห็นความจริงได้เองโดยแท้

ในเมื่อความจริงได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ทุกสิ่งมีเหตุมีผลกำหนดวิถีการเปลี่ยนแปลงเป็น **"ธรรมจักร"** ดังนั้น เมื่อมนุษย์เริ่มต้นนำสรรพสิ่งต่างๆ ซึ่งปรากฏเป็นความจริงอย่างหลากหลายอยู่ท่ามกลางสภาพอันเป็นธรรมชาติร่วมพื้นฐานเดียวกันกับชีวิตแต่ละคน มาไว้ภายใต้อิทธิพลอำนาจแห่งตน ผลจากการคิดและปฏิบัติที่มุ่งสู่ทิศทางดังกล่าว ย่อมหวนกลับมาทำลายมนุษย์เองอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

การที่จะรู้ความจริงได้ คงต้องหวนกลับไปทบทวนถึงอดีต แล้วสานกลับมาอย่างมีเหตุมีผล เนื่องจากสิ่งซึ่งเป็นผลในอดีตหาใช่ความผิดความถูกซึ่งควรจะปิดบังหรือนำมาโอ้อวด หากเป็นความจริงซึ่งแต่ละคนพึงยอมรับด้วยความรู้ความเข้าใจจริง เพื่อช่วยให้รากฐานความเป็นมนุษย์สามารถหยั่งลงลึกซึ้งยิ่งขึ้น ไม่ว่าสิ่งใดจะเกิดขึ้น รวมทั้งปรากฏผลเป็นอย่างไรก็ตาม

จึงกล่าวได้ว่า บุคคลผู้กล้ายอมรับความจริง รวมทั้งกล้าแสดงออกจากใจจริง ย่อมส่งผลดีสู่ตนเองโดยแท้

ผลจากการเปลี่ยนแปลงด้านรูปวัตถุ

ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า สสารไม่สูญหายไปจากโลก อีกทั้งยังมีเหตุมีผลเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกันเป็นธรรมชาติด้วย แต่มนุษย์ก็ได้นำเอาสสารมากำหนดวิถีการเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์แห่งตนทั้งทางตรงและทางอ้อม ช่วยให้เห็นความจริงได้ว่า *"ในรากฐานจิตใจมนุษย์มีทั้งเหตุและผลเป็นสิ่งกำหนดวิถีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านที่อยู่นอกมนุษย์และด้านซึ่งมีเงื่อนไขอยู่ในมนุษย์เอง"*

จิตวิญญาณของมนุษย์กับวิถีการเปลี่ยนแปลงของรูปวัตถุ จึงมีเหตุมีผลรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งถือว่าคือสิ่งที่เป็นความจริงหรือเป็นธรรมชาติ ซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์แต่ละคน และสัจธรรมก็ได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า **"หากด้านหนึ่งเพิ่มขึ้น อีกด้านหนึ่งย่อมลดลง"** นอกจากนั้นถ้ามองสู่ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปวัตถุซึ่งมี **"การเกิดก่อน-เกิดหลัง"** เป็นธรรมจักรที่สอดคล้องกันเสมือนสายโซ่ย่อมพบความจริงว่า **"ด้าน**

ที่มีโอกาสคิดค้นรูปแบบใหม่ได้ก่อน ย่อมยากที่จะหยุดตัวเอง" ดังจะพบความจริงจากประจักษ์พยาน เช่น **"การอ้างสิทธิ"** และ **"การจดลิขสิทธิ์"** เนื่องจาก **"การอ้างสิ่งใดก็ตามหมาย ถึงผู้อ้างขาดการรู้จริงจึงต้องแสดงความเห็นแก่ตัวไว้ก่อน"**

อนึ่ง หากมีรากฐานจิตใจเป็นกลางถึงระดับหนึ่งย่อมรู้ความจริงว่า การคิดริเริ่มสิ่งใดก็ตามที่อยู่บนพื้นฐานด้านรูปวัตถุ ย่อมหมายความว่าบุคคลผู้คิดส่วนใหญ่มีแนวโน้มรับอิทธิพลจากด้านนั้นเข้าไปแฝงไว้ในรากฐานตนเองแล้ว ส่วนผู้ที่คิดได้แล้วมอบให้ผู้อื่นจากรากฐานจิตใจที่เปิดกว้างนั้นหาได้ยาก ดังนั้น สัจธรรมจึงได้ชี้ไว้ว่า **"ลงเริ่มต้นขึ้นแล้วย่อมหยุดได้ยาก"**

อนึ่งควรเข้าใจว่า บนพื้นฐานความหลากหลายอันถือเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ดำรงชีวิตร่วมกัน ย่อมมีการกระจาย **"ภาวะเกิด-แก่-เจ็บ-ตาย"** โดยมีความแตกต่างระหว่างกันบนพื้นฐานแห่งกรรมร่วมกับกาลเวลา อีกทั้งยังมีเหตุมีผลสัมพันธ์ถึง **"กระแสการเกิดก่อนเกิดหลังของวัตถุซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอย่างต่อเนื่อง"** ดังนั้นจึงมีผลปรากฏให้เห็นได้ว่า *"เมื่อรูปแบบมีการเปลี่ยนแปลงห่างจากพื้นฐานเดิมของตัวเองมากขึ้น ย่อมมีอิทธิพลกำหนดให้มนุษย์คิดและมองปัญหาต่างๆ ห่างจากตัวเองมากขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ"*

ดังนั้น บนพื้นฐานอิทธิพลจากรูปวัตถุ จึงทำให้ภายในรากฐานคนซึ่งควรจะมีความรู้สึกร่วมกันเป็นเอกภาพกลับเปลี่ยนไปสู่สภาพ ซึ่งเรียกว่า **"ตัวใครตัวมัน"** มากขึ้น แม้บางช่วงอาจสะท้อนให้เห็นภาพการรวมตัวกัน แต่ก็มักเกิดจากการมุ่งที่รูปวัตถุซึ่งแท้จริงแล้วมีแต่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบ **"การร่วมมือกันจึงตกอยู่ในสภาพพรรคพวก"** หลังจากประโยชน์ในด้านวัตถุซึ่งแต่ละคนมุ่งหวังผ่านพ้นไปแล้ว ย่อมเผยความจริงให้เห็นได้เอง ไม่ว่าเร็วหรือช้า

ดังนั้น หากใช้ประเด็นความมั่นคงเป็นพื้นฐานการพิจารณาจึงพบความจริง **"มีการรวมกันแล้วก็แตกกัน"** อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปสู่การรวมกันในลักษณะต่างๆ อย่างขาดทิศทางซึ่งควรจะเชื่อมโยงถึงกันอย่างมีเหตุมีผลได้ทุกเรื่อง ดังนั้น ภาวะยึดติดรูปแบบซึ่งเข้าไปแฝงเป็นเงื่อนไขอยู่ในรากฐานความคิดคนที่อยู่ร่วมกันบนพื้นฐานท้องถิ่นเดียวกัน ย่อมได้รับการถ่ายทอดกระแสอย่างเป็นธรรมชาติ ทำให้แต่ละคนและเป็นส่วนใหญ่ลืมสิ่งซึ่งควรจะมีอยู่ในรากฐานตนเอง เปลี่ยนมาเน้นความสำคัญที่ด้านปลาย

ดังที่มักกล่าวกันว่า **"มองปัญหาที่ปลายเหตุ"** ทำให้ในด้านการปฏิบัติมีการ **"เอาปลายไปก่อน"** ดังเช่นที่ชนรุ่นก่อนมักกล่าวสอนลูกหลานว่า **"อย่าชิงสุกก่อนห่าม"** ซึ่งในปัจจุบันมักเห็นได้แทบทุกเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **"เรื่องซึ่งควรจะถือว่าคือพื้นฐานสำคัญของสังคม"** ทำให้มองเห็นความจริงว่า **"ทุกวันนี้ เรากำลังตกอยู่ในสภาพสูญเสียความเป็นไทแก่ตนเองลึกซึ้งยิ่งขึ้น"**

แม้เริ่มต้นจากประเด็นปัญหาเรื่องเทคโนโลยี ถ้าสามารถละลดภาวะยึดติดรูปแบบซึ่งอยู่ในรากฐานตนเองลงไปถึงระดับหนึ่งได้ย่อมมีโอกาสสานความรู้ความเข้าใจไปถึงประเด็นการศึกษาและวัฒนธรรม สังคมและการเมือง และการอาชีพ เลยไปถึงเศรษฐกิจซึ่งเป็นปลายสุด แล้วหวนกลับมารู้ธรรมะอันมีเป้าหมายอยู่ในมุมกลับ

ผลจากการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาและวัฒนธรรม

มนุษย์ถือสัจธรรมที่เกิดมาแล้วมีการเรียนรู้ความจริงจากเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลาย โดยมีกระแสซึ่งสะท้อนกลับมากำหนดให้แต่ละคนมีโอกาสเรียนรู้ตนเองลึกซึ้งยิ่งขึ้นบนพื้นฐานธรรมจักร วิถีการเรียนรู้ของมนุษย์บนพื้นฐานสัจธรรมซึ่งมีการเกิด การเจริญวัยไปจนถึงการสิ้นสภาพ ได้ทำให้ชนรุ่นก่อนกล่าวฝากไว้ว่า *"ช่วงแรกที่เกิดมา ย่อมมีการใช้ประโยชน์จากสังคม ถัดมาจึงมาถึงช่วงที่คืนกลับให้สังคมอย่างเป็นธรรมชาติ"*

หากมีธรรมชาติที่หยั่งรู้ได้ว่า **"รากฐานการเรียนรู้ซึ่งอยู่ในจิตใจมนุษย์ มีความสำคัญเหนือพฤติกรรมของร่างกาย"** ความหมายที่แท้จริงของการคืนกลับสังคมจึงน่าจะหมายถึงการละกิเลสลงไปถึงระดับหนึ่ง และหากมาถึงจุดนี้จริง ย่อมมุ่งทำงานให้กับสังคมอย่างมีความสุข แทนที่จะเน้นการให้วัตถุและเงินซึ่งเป็นปลายเหตุ

ระหว่างด้านการใช้ประโยชน์กับการคืนสู่สังคมดังกล่าว การที่แต่ละคนจะถึงจุดปรับเปลี่ยนตัวเองได้เร็วหรือช้า ย่อมขึ้นอยู่กับเหตุสองประการคือ ประการแรก ภาวะยึดติดซึ่งอยู่ในรากฐานตนเองมาตั้งแต่เกิด ดังที่มักกล่าวสรุปว่า

"กรรมเก่า" กับอีกด้านหนึ่งเกิดจาก **"การมุ่งมั่นทำงานสัมผัสกับความจริงใจระดับล่าง จากสิ่งซึ่งตนมีอยู่ในรากฐานอย่างอิสระอย่างต่อเนื่อง"**

หลังจากช่วงชีวิตผ่านพ้นจุดปรับเปลี่ยนมาแล้ว ย่อมมีความรู้ความเข้าใจทุกสิ่งซึ่งอยู่ภายนอกโดยที่มีเหตุกับผลสานถึงซึ่งกันและกันอย่างครบถ้วน กำหนดให้บุคคล ผู้ถึงคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว มีการเน้นนำปฏิบัติอย่างผู้รู้เหตุรู้ผล อีกทั้งมีคุณธรรมประจำใจและมีเมตตาต่อผู้อื่น เน้นความสำคัญที่ชนรุ่นหลังและด้านที่ชีวิตยังด้อยกว่า รวมทั้งมีความพร้อมที่จะเสียสละอย่างเป็นธรรมชาติ

หากวิถีชีวิตคนในสังคมที่มีโอกาสเติบโตขึ้นสู่ด้านบน สามารถเข้าถึงจุดปรับเปลี่ยนดังกล่าวได้เร็วและเป็นส่วนใหญ่ ย่อมกำหนดวิถีการเปลี่ยนแปลงของสภาพบรรยากาศในสังคม นำไปสู่ความสงบร่มเย็นเป็นสุขมากขึ้นเป็นลำดับ

แต่ถ้ามีบุคคลผู้เติบโตยิ่งขึ้นอีกทั้งวัยก็ผ่านพ้นมานานจนถึงค่อนคนแล้ว แต่ก็สะท้อนพฤติ-กรรม ให้อ่านได้ว่า มีการยึดติดอยู่กับอามิส ความมีหน้ามีตาในสังคมซึ่งสานถึงประโยชน์ในด้านรูปวัตถุ ทำให้ความ คิดในการแก้ไขปัญหาต่างๆ แม้เริ่มจากที่ตนเองยิ่งห่างจากตัวเองมากขึ้น อีกทั้งยังมีการกระจายกลายเป็นคนส่วนใหญ่ ย่อมพบความจริงได้ว่า ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมยังมุ่งทรุดหนักมากขึ้น

ในปัจจุบัน ภาพซึ่งพบเห็นจากกลุ่มบุคคลซึ่งขึ้นไปสู่ระดับบนเท่าที่สะท้อนออกมาปรากฏจากเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง พบว่าเน้นความสำคัญของการศึกษาอยู่ที่ด้านรูปวัตถุชัดเจนมาก ดังจะพบว่ามักมุ่งมองไปที่เงินงบประมาณโดยเข้าใจว่า ถ้าได้งบประมาณมากๆ จะช่วยให้การศึกษาดีขึ้น และเน้นความสำคัญของปริมาณโรงเรียน จำนวนครูผู้สอน รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ยิ่งอยู่บนพื้นฐานเทคโนโลยีสูงมากขึ้น และมักกล่าวอ้างว่า ถ้าไม่ได้มาเกรงจะไม่ทันคนชาติอื่น ยิ่งในปัจจุบันมีการกล่าวอ้าง **"ความสำคัญของกิจกรรม ระดับโลก รวมทั้งความเป็นนานาชาติ"** กว้างขวางมากขึ้น

สภาพดังกล่าว ล้วนฉุดให้คนท้องถิ่นจำต้องเปลี่ยนไปตกอยู่ในสภาพห่างตัวเองมากขึ้น และเมื่อห่างตัวเองมากขึ้นย่อมตกเป็นทาสอิทธิพลจากชนต่างถิ่นกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นอย่างปลดสู่อิสรภาพ ได้ยากมากขึ้นเป็นลำดับ

ช่วงหลังๆ มีหลายโอกาสที่พบความจริงจากการแสดงออกโดยบุคคลผู้ผ่านการศึกษาในสาขาการจัดการศึกษาและมีตำแหน่งหน้าที่บริหารงานในระดับสูง บางรายถึงระดับนโยบายของชาติ ที่กล่าวว่า ผู้ที่ไม่ได้ผ่านการเรียนในโรงเรียนมาก็ดี หรือหมู่บ้านซึ่งยังไม่มีโรงเรียนดีๆ ก็ดี คือสภาพขาดการศึกษาหรืออาจกล่าวว่าการศึกษายังเข้าไม่ถึง ความคิดดังกล่าวน่าจะเกิดจากรากฐานถูกครอบงำโดยอิทธิพลรูปวัตถุไว้แล้ว ทำให้มองภาพการศึกษา อย่างขาดจิตวิญญาณที่แท้จริงของคน ซึ่งจะมีโอกาสนำวิถีทางไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่มีความรู้พร้อมมูล

การศึกษากับวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นสิ่งเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกันโดยถือธรรมชาติของทั้งสองด้านร่วมกัน ดังนั้นรากฐานวัฒน-ธรรมจึงน่าจะได้แก่ การรู้ตนเอง ซึ่งควรจะได้รับจากการเรียนรู้ความจริงที่อยู่ในรากฐาน ซึ่งสำคัญเหนืออื่นใดทั้งสิ้น แทนที่จะมุ่งเน้นที่ความคิดความเชื่อร่วมกับวิถีชีวิตยิ่งกว่านั้นหลายครั้งหลายหนยังพบว่า ย้ำความสำคัญอยู่กับด้านที่มีการแสดงออก โดยไม่อาจสานกลับไปชี้ให้เห็นถึงอดีตความเป็นมา และเน้นที่เหตุกับผล ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่าปัญหาดังกล่าวเกิดจากภาวะยึด ติดอยู่กับรูปแบบอีกเช่นกัน

หลังจากกระแสอิทธิพลจากวัฒนธรรมซึ่งคนท้องถิ่นสัมผัสได้แต่ด้านรูปวัตถุ ได้ไหลบ่าเข้ามาสู่ท้องถิ่น โดยที่แฝงเอาเงื่อนไขเพื่อหวังผลประโยชน์ข้ามชาติ ทำให้คนท้องถิ่น **"เกิดความอยากจากรากฐานตนเองมากขึ้น"** จึงมีผลลดความสนใจที่จะหวนกลับไปทบทวน สิ่งซึ่งชีวิตตนผ่านพ้นมาแต่อดีต หรืออาจกล่าวว่า **"ขาดสติมากขึ้น"** แม้ **"ความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ของชาติ"** รวมทั้งสิ่งซึ่งบรรพบุรุษของตนได้พยายามเก็บรักษาไว้อย่างดี ดูจะทำให้ชนรุ่นหลังมองเห็นคุณค่าลดน้อยลงไปมาก

แม้ประเด็น **"ความภูมิใจ"** ก็มักถูกนำมาเน้นความสำคัญอยู่ที่ **"การได้รับการยกย่องสรรเสริญ หรือ ได้รับรางวัลซึ่งเชื่อกันว่าคือความมีเกียรติจากคนอื่น"** แทนการมองเห็นความหมายของความ

❝ เมื่อกล่าวถึง "การเมือง" ก่อนที่จะมองไปยัง ส.ส. และรัฐสภา แม้รัฐธรรมนูญ และเน้นความสำคัญอยู่ที่นั่น น่าจะหวนกลับมามองที่ประชาชนทั่วไป เพื่อค้นหาความจริงว่า ภายในรากฐานมีความรักและซื่อสัตย์ต่อตนเอง ช่วยให้คิดและนำปฏิบัติต่อสิ่งซึ่งอยู่ในวิถีชีวิตอย่างอิสระได้จริงหรือ หากมองเห็นเป็นความจริงย่อมรู้ได้ว่า แต่ละคนมีความพร้อมที่จะเป็นพื้นฐานให้กับสังคม ❞

ภูมิใจ ที่ประเด็น **"ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง"** โดยสามารถผ่านพ้นภาวะครอบงำจากรูปวัตถุมาได้โดยตลอด ไม่ว่าใครจะยกย่องสรรเสริญหรือไม่ย่อมเข้าใจได้ว่าคือ เรื่องของคนทั้งสิ้น ให้สมกับคำสอนที่เน้นไว้ว่า **"จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมา"** ซึ่งเป็นสัจธรรมที่มองเห็นได้จากผู้ซึ่งชีวิตถึงจุดปรับเปลี่ยนตัวเองได้แล้ว

ผลจากการเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองและสังคม

เมื่อกล่าวถึง **"การเมือง"** ก่อนที่จะมองไปยัง ส.ส. และรัฐสภา แม้รัฐธรรมนูญ และเน้นความสำคัญอยู่ที่นั่น น่าจะหวนกลับมามองที่ประชาชนทั่วไป เพื่อค้นหาความจริงว่า ภายในรากฐานมีความรักและซื่อสัตย์ต่อตนเอง ช่วยให้คิดและนำปฏิบัติต่อสิ่งซึ่งอยู่ในวิถีชีวิตอย่างอิสระได้จริงหรือ หากมองเห็นเป็นความจริงย่อมรู้ได้ว่าแต่ละคนมีความพร้อมที่จะเป็นพื้นฐานให้กับสังคม

หากตกอยู่ในสภาวะยึดติดย่อมขาดความพร้อม ทำให้ตกเป็นเหยื่อวัตถุซึ่งคนระดับบนอาจหยิบยื่นให้อย่างไรก็ตาม คงต้องยอมรับความจริงก่อนอื่นว่า ผลจากการจัดการศึกษาเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว เพราะขาดระบบที่เปิดโอกาสให้รากฐานความคิดคนอิสระโดยทีเปิดกว้างยิ่งขึ้น จึงทำให้ยึดติดรูปแบบมากขึ้น

อนึ่ง หากวิเคราะห์จากรากฐานที่อิสระโดยไม่นำรูปแบบใดๆ ไปผูกติดไว้เป็นเงื่อนไข ย่อมพบความจริงว่า ภาวะยึดติดหาใช่เกิดขึ้นเฉพาะคนระดับล่างไม่ แม้คนในกลุ่มซึ่งได้รับปริญญาก็มีสภาพดังกล่าว ยิ่งไปผ่านการศึกษามาจากต่างประเทศซึ่งแต่ละคนเชื่อว่าเจริญแล้วหรือดีกว่าเราด้วย และลงได้ยึดติดย่อมเกิดผลเสียหายได้ทุกเรื่อง

อนึ่ง **"ภายในรากฐานคนย่อมมีจิตวิญญาณ และมีสองด้านเป็นธรรมชาติ"** ด้านหนึ่งคือ **"คุณธรรม"** ซึ่งเกิดจากความรู้ความเข้าใจและยอมรับความจริง หากนำปฏิบัติย่อมนำวิถีทางไปสู่การสร้างสรรค์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้และทั้งนั้นอาจกล่าวว่า ความมั่นคงย่อมเกิดจากความรู้ธรรมชาติ จึงให้โอกาสทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีเหตุมีผลเป็นธรรมชาติ ช่วยให้อนาคตเป็นไปได้อย่างราบรื่น แม้มีปัญหาบ้างก็แก้ไขได้ไม่ยาก

การใช้อำนาจเป็นสิ่งนำทางย่อมส่งผลทำลายคุณธรรมซึ่งควรจะทำหน้าที่เป็นพื้นฐานอย่างสำคัญ และการใช้อำนาจนำย่อมส่งผลทำลายคุณธรรมซึ่งควรจะมีโอกาสเติบโตยิ่งขึ้นจากรากฐาน ให้สูญเสียไปอย่างเป็นธรรมชาติ เพราะแท้จริงแล้วควรให้โอกาสการเปลี่ยนแปลงเกิดจากรากฐานที่พร้อมอย่างแท้จริง ทำให้ใช้อำนาจเป็นส่วนเสริมแต่งในรายละเอียด

ดังนั้น ประชาธิปไตยซึ่งหลายคนพึงปรารถนาจึงหาใช่เน้นความสำคัญที่รูปแบบและเริ่มต้นจากที่นั่นไม่ แต่ความจริงก็ได้ชี้ไว้ชัดเจนว่า ภาวะยึดติดรูปแบบทำให้คนมีความอยาก หรือแม้มองกลับย่อมพบว่า เพราะคนมีความอยากเป็นเหตุ จึงนำอำนาจมาใช้เป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังพบความจริงต่อมาว่า หลังจากเริ่มต้นด้วยการใช้อำนาจแล้ว ย่อมมีการสืบทอดอิทธิพลอำนาจนิยมต่อมาอย่างละความจริงซึ่งอยู่บนเงื่อนไขนี้ได้ยากยิ่งขึ้น

หวนกลับไปทบทวนเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งคนรุ่นหลังจำนวนไม่น้อย ที่แสดงออกว่านิยมประชาธิปไตย นำมากล่าวถึงอย่างชื่นชมยินดีว่า **ในปีนั้นประเทศไทยได้ประกาศเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย** แต่สิ่งซึ่งได้รับการถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลังมีการเน้นด้านเดียว แทนที่จะชี้ให้มองเห็นเงื่อนไขซึ่งแฝงอยู่ในอีกด้านหนึ่ง เนื่องจาก **"ใช้วิธีปฏิวัติยึดอำนาจโดยคนกลุ่มน้อยนิดซึ่งอยู่**

ด้านบน ในขณะที่คนระดับล่างๆ อันถือเป็นพื้นฐานสังคมยังขาดความพร้อม" แม้ช่องว่างระหว่างคนระดับบนกับระดับล่างก็ยังมีมาก

ช่วงนั้นผู้เขียนยังมีอายุเพียง ๑๐ ขวบ จึงคงคิดอะไรได้ไม่ถึงความจริงมากนัก แต่ก็จำได้ดีว่าระหว่างนั้น ตนเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณสวนจิตรลดา อันมีเหตุการณ์สำคัญที่ควรจารึกไว้ในประวัติศาสตร์คือ **"การประกาศเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งใช้กำลังทหารปฏิวัติยึดอำนาจจากองค์พระมหากษัตริย์"** นับเป็นครั้งแรกของกรุงรัตนโกสินทร์ฯ ที่มีเหตุการณ์ลักษณะนี้เกิดขึ้น

ประจักษ์พยานในด้านปฏิบัติที่ชัดเจนมากก็คือ *"เสียงร้องไชโยๆ ดังมาจากปากทหารซึ่งตั้งกองกำลังอยู่ที่บริเวณลานพระบรมรูปทรงม้าหน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นช่วงๆ ซึ่งเสียงนั้นยังคงก้องอยู่ในความทรงจำจนถึงทุกวันนี้"*

แม้มีหลายคนปรารภว่า **"คนไทยลืมง่าย"** ซึ่งน่าจะมีเหตุมีผลมาจาก **"การที่คนเหล่านั้นอยู่อย่างขาดสติ"** แต่การที่ผู้เขียนไม่ลืมเรื่องราวต่างๆ ในอดีตเป็นส่วนใหญ่ก็หาใช่เป็นเพราะจดจำไว้คิดอาฆาตไม่ เพราะตนไม่ได้เป็นพวกใครมาแต่เด็ก จึงจำไว้เพื่อนำไปคิดวิเคราะห์หาเหตุและผลอย่างน่าสนใจ อีกทั้งเชื่อในความจริงว่า **"ไม่มีสิ่งใดเป็นไปด้านเดียว หรือเป็นไปร้อยทั้งร้อย"** ไม่ว่ามองที่คนกลุ่มไหน

อนึ่ง ในช่วงนั้นยังมีสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งคนยุคปัจจุบันผู้รู้สึกได้แล้วว่า ทั้งสังคมและตนพบกับ

ผลกระทบจากปัญหาต่างๆ ซึ่งมีเหตุมีผลสืบเนื่องมาจากอดีตหนักมากยิ่งขึ้น ควรหวนกลับไปให้ความสนใจค้นหาความจริงให้ลึกซึ้งถึงแก่นจากรากฐานจิตใจที่เปิดกว้าง

สิ่งหนึ่งน่าจะได้แก่พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงสละพระราชอำนาจจากเหตุการณ์ครั้งนั้น ความว่า *"ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใดคณะใดโดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด และโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของราษฎร"*

เสมือนเป็นกระจกเงาแห่งความจริง ที่ส่องสะท้อนให้เห็นสัจธรรมซึ่งมีการฝืนทิศทางของธรรมชาติเกิดขึ้นอย่างชัดเจน จึงน่าจะนำประเด็นที่แฝงเป็นเงื่อนไขอยู่ในทุกถ้อยกระทงความมาพิจารณาค้นหาความจริงให้ลึกซึ้งถึงแก่น ซึ่งผู้ที่มองในมุมกลับได้เท่านั้นที่จะเห็นความจริงได้ว่าสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีเหตุมีผลมาจากความอยาก โดยที่ยึดติดรูปแบบมาจากกระแสข้ามชาติ ซึ่งเป็นปัญหาเดียวกันกับสิ่งที่กำลังสร้างปัญหาอย่างหนักหน่วง

เสมือนเป็นชนักปักติดหลังสังคมไทย ยิ่งช่วงหลังๆ พบว่า มีหลายคนไม่อาจหวนกลับไปให้ความสำคัญแก่อดีตหรือสิ่งซึ่งอยู่ด้านหลังตนได้ ย่อมห่างจากโอกาสที่จะปลดออกมากยิ่งขึ้นและยิ่งหลงอยู่กับวิถีทางที่ก้าวไปข้างหน้าก็ยิ่งตกอยู่ในสภาพยึดติดรูปแบบลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้ไม่อาจมองเห็นว่ารากฐานจริงของตนคืออะไรและอยู่ที่ไหน

หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวผ่านพ้นมาประมาณ ๑ ปี ก็มีอีกเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น และทำให้คนไทยต้องยกพวกฆ่ากันเอง นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของกรุงรัตนโกสินทร์อีกเช่นกัน โดยที่กลุ่มบุคคลผู้เข้าไปถือครองอำนาจเป็นคณะรัฐบาลเรียกอีกฝ่ายหนึ่งว่า **"เป็นกบฏ"** และคนยุคนั้นกล่าวถึงกันว่า **"กบฏบวรเดช"**

โดยที่ทราบจากประกาศของฝ่ายรัฐบาลว่า พระองค์เจ้าบวรเดชเป็นหัวหน้านำขบวน และมีเจ้านายอีกพระองค์หนึ่งคือ หม่อมเจ้าสิทธิพร กฤดากร อยู่ในระดับผู้นำ

นำกองทหารจากจังหวัดนครราชสีมา เดินทางโดยรถไฟเข้ามายังกรุงเทพฯ และวางกำลังจากดอนเมือง หลักสี่ บางเขน มายันกับทหารฝ่ายรัฐบาลด่านสุดท้ายอยู่บริเวณท้องทุ่งหน้าสถานีรถไฟบางซื่อ

ระหว่างนั้นผู้เขียนก็ยืนอยู่ในบริเวณใกล้สนามรบมากพอสมควร จนกระทั่งสายตาสามารถแลเห็นแสงไฟ จากปากกระบอกปืนใหญ่แลบแปลบปลาบในเวลาค่ำได้ชัดเจนมาก อีกทั้งอยู่ในเหตุการณ์ที่มีการลำเลียงศพทหารลงจากตู้รถไฟค่อนข้างใกล้ชิด แต่วิทยุกระจายเสียงซึ่งตกอยู่ภายใต้อำนาจฝ่ายรัฐบาลกลับประกาศทุกชั่วโมงว่า ทหารฝ่ายรัฐบาลไม่มีใครตายเลย

เหตุการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นจากคนระดับบน โดยที่ระดับล่างซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่และเป็นพื้นฐานสังคมอย่างแท้จริงยังอยู่ห่างมาก จึงแทบไม่รู้เรื่องว่ามีอะไรเกิดขึ้น

ในช่วงนั้น มีการพูดกันปากต่อปาก บางช่วงรู้สึกจากสิ่งซึ่งแฝงอยู่ในประกาศของคณะบุคคลจากด้านรัฐบาลในทำนองว่า **"เจ้าสูญเสีย อำนาจ จึงต้องการยึดคืน"** แต่ผู้เขียน ฟังแล้วก็ไม่สนใจที่จะนำมาคิด อาจเป็นเพราะตนยังมีอายุน้อยก็เป็นได้

หลังจากฝ่ายที่บุกเข้ามากรุงเทพฯ ถอยกลับไปและยอมแพ้ที่ปากช่อง จึงทราบว่า หม่อมเจ้าสิทธิพรฯ ถูกนำไปควบคุมกักบริเวณ ในฐานะนักโทษการเมืองอยู่ที่เกาะตะรุเตานานหลายปี ซึ่งพระองค์ท่านได้ใช้เวลาเขียนหนังสือที่น่าสนใจไว้ที่นั่นด้วย

ถัดจากนั้นมานานหลายปี วิถีชีวิตผู้เขียนได้เข้าไปมีบทบาทเติบโตขึ้นในวงการเกษตร ทำให้นำไปสัมผัสกับหม่อมเจ้าสิทธิพรกฤดากร อย่างใกล้ชิด ขณะที่พระองค์ท่านสละฟาร์มบางเบิร์ดลงไปใช้ชีวิตร่วมกับหม่อมศรีพรหมมา ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรบนพื้นดินเช่นเดียวกันกับเกษตรกรระดับล่างทั่วๆ ไปอยู่ที่ในไร่บริเวณกิ่งอำเภอหัวหิน

ผมพบเป็นช่วงๆ ว่า พระองค์ท่านมีกิจกรรมร่วมกับเกษตรกรกลุ่มหนึ่งต่อสู้เพื่อแก้ไขกฎหมายซึ่งทำให้ชีวิตชาวนาชาวไร่เสียเปรียบพ่อค้านายทุนอย่างต่อเนื่อง แม้การส่งเสริมโรงสีขนาดเล็กและยังมีเรื่องราวอื่นๆ อีกมาก หลังจากท่านสิ้นพระชนม์แล้ว เราหลายคนผู้รักประชาธิปไตยก็ได้นำผลงานของพระองค์ท่านมายกย่องอย่างกว้างขวางว่า เป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

หากหวนกลับไปมองดูเหตุการณ์ ซึ่งมีการถ่ายทอดความคิดจากด้านรัฐบาลว่า **"เจ้าสูญเสียอำนาจ"** มาถึงช่วงนี้ทำให้เข้าใจความจริงว่า ไม่น่าจะเป็นอย่างที่มีการพูดกันในช่วงนั้น หากเป็นการใส่ความกันมากกว่า จึงถือเป็นสิ่งยืนยันสัจธรรมอย่างชัดเจนว่ากาลเวลาสามารถพิสูจน์ความจริงได้ แต่ผู้มีกิเลสหนาก็มักจะหาเหตุใส่กันได้เสมอ

กรณีหม่อมเจ้าสิทธิพร กฤดากร ซึ่งผู้เขียนหยิบยกมากล่าว ก็ด้วยเหตุผลที่ต้องการสะท้อนให้เห็นภาพความของ **"ประชาธิปไตย"** ซึ่งควรจะลึกซึ้งกว่า รัฐสภา การเลือกตั้ง ส.ส. ซึ่งเป็นเพียงเปลือกหรือกระพี้ รวมทั้งรัฐธรรมนูญอันสะท้อนให้เห็นภาพคนยึดติดกันมากจนทำให้ยากที่จะลงถึงพื้นดินและเกษตรกรระดับล่างจากใจจริง

หากละลดภาวะยึดติดลงไปได้เรื่อยๆ ย่อมช่วยให้รากฐานจิตใจอิสระและเปิดกว้างยิ่งขึ้น ความเป็นประชาธิปไตยซึ่งใฝ่ฝันว่าจะช่วยให้คนบนผืนแผ่นดินนี้มีความสุขและสงบเย็นย่อมมีความหวังอย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าอาจไม่มีระบบ ซึ่งไปลอกเลียนแบบจากชนต่างชาติเข้ามา โดยนำเอาคำพูดหรือชื่อไปผูกติดไว้กับการกระทำในด้านรูปแบบ

การเน้นที่รูปแบบในขณะที่คนระดับล่างยังขาดความพร้อมย่อมทำให้เกิดแนวร่วมที่ให้โอกาสคนระดับซึ่งอยู่เหนือกว่าหาประโยชน์จากคนระดับล่างได้มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าระหว่างประเทศหรือในประเทศก็ตาม ดังเช่นการยื่นมือเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของประเทศมหาอำนาจในด้านประชาธิปไตยซึ่งกระทำกับประเทศเล็กๆ แม้มองภายในประเทศก็จะพบว่ากลุ่มบุคคลระดับบนจะพยายามย้ำความสำคัญของรูปแบบมากกว่าการเปิดลงสู่พื้นดินและความเป็นธรรมชาติ ดังจะพบว่ามีการย้ำความสำคัญของการเลือกตั้ง และรัฐธรรมนูญ แต่ปล่อยให้กระแสอิทธิพลจากรูปวัตถุเข้ามาครอบงำทำลายภูมิปัญญา ซึ่งควรจะช่วยให้คนส่วนใหญ่รู้เท่านั้น มิให้สามารถเจริญงอกงามได้อย่างอิสระ

ทำให้ทุกกรณีและทุกขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลง เป็นไปบนพื้นฐานซึ่งอาจกล่าวว่า ชิงสุกก่อนห่าม หรือเอาปลายไปก่อนเสมอ

“ภาวะเศรษฐกิจคือปัญหาปลายเหตุสุดๆ ของทุกเรื่อง ดังนั้น ในปัจจุบันซึ่งสะท้อนภาพให้เห็นว่ามีการเน้นแก้ไขอยู่ภายในกรอบเรื่องเงิน แม้การคิดค้าขายหาเงินอย่างเอาจริงเอาจัง ถึงขั้นลงมือทำร้ายคนชาติเดียวกันอย่างขาดการมองเห็นคุณค่า จึงเป็นสิ่งบ่งบอกให้รู้ว่า วิญญาณความเป็นไทแก่ตนเองซึ่งตกอยู่ในสภาพสูญเสียอย่างถึงรากฐาน กำลังมาถึงจุดสุดแล้ว เช่นกัน”

แล้วอิทธิพลจากด้านปลายก็จะปิดกั้นด้านคนไม่ให้มีโอกาสเกิดขึ้นได้ ทำให้คนระดับล่างเปลี่ยนสภาพไปเป็นวัตถุยิ่งขึ้นทุกวัน อีกทั้งจากด้านนี้ยังจะมีโอกาสเติบโตขึ้นมาสู่ด้านบนมากขึ้นด้วย

ความคิดในการกระจายอำนาจออกจากตัวย่อมส่งผลทำลายมากขึ้น

ประเด็นซึ่งหยิบยกมาเป็นเงื่อนไขเพื่อพิจารณานี้ อาจมีหลายคนยังเข้าไม่ถึง คงต้องใช้สัจธรรมชี้ให้เห็นเองว่า **“เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ความจริงโดยแท้”**

หากคนมีรากฐานจริงอยู่ในตนเองและนำปฏิบัติได้ย่อมทำให้ด้านบนเปลี่ยนแปลงไปโดยมีเหตุมีผลเป็นธรรมชาติ และเพราะเป็นธรรมชาติจึงช่วยให้สามารถเปลี่ยนแปลงต่อไปได้อย่างมั่นคงด้วย

อนึ่ง ได้กล่าวไว้แต่ช่วงแรกๆ แล้วว่า คุณธรรมกับอำนาจเป็นสิ่งที่อยู่ร่วมแกนเดียวกัน โดยมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานและมีอำนาจเป็นส่วนเสริม นอกจากนั้นการใช้ประโยชน์จากอำนาจในมุมกลับย่อมนำไปสู่การสร้างสรรค์คุณภาพให้แก่คน เพื่อคนจะได้กระจายออกไปร่วมมือกันสร้างงานที่มีคุณภาพอีกขั้นตอนหนึ่ง

เราอาจกล่าวว่า **“ใช้อำนาจในมุมกลับ”** หรือ **“ใช้อำนาจโดยไม่ต้องใช้”** น่าจะมีเหตุผลช่วยให้ได้ผลอย่างแท้จริง ผู้เขียนใคร่ขออัญเชิญกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบันมากล่าวย้ำไว้ ณ ที่นี้ว่า **“ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก”** ซึ่งมีความหมายว่า **“หากคนละกิเลสได้ ป่าซึ่งเป็นธรรมชาติส่วนหนึ่งของโลกย่อมได้รับโอกาสให้เจริญขึ้นมาอย่างมีวิญญาณด้วย”**

ดังนั้น หากคนที่ขึ้นไปสู่ระดับสูง สามารถละลดกิเลสย่อมช่วยให้รากฐานจิตใจเปิดกว้าง ช่วยให้มีความจริงใจและมีเมตตากรุณาต่อคนระดับล่างมากขึ้น การกระจายอำนาจย่อมกว้างออกไปอย่างมีเหตุมีผลบนพื้นฐานของคนซึ่งมีความหลากหลายและมีโอกาสสัมผัสกันและกัน

แม้การเรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจ หากมองให้ลึกและสามารถมองในมุมกลับได้อีกทางหนึ่ง ย่อมพบความจริงว่าบุคคลผู้เรียกร้อง เกิดจากการรู้ได้ไม่เท่าทันต่ออำนาจจึงทำให้เกิดจากความอยาก และหากเกิดจากความอยากแม้อยากให้สังคมดีขึ้นย่อมถูกทำลายจากรากฐานตนเอง ให้มองเห็นได้แต่ด้านตรง โดยไม่อาจมองเห็นภาพในมุมกลับซึ่งมีความจริงเป็นเป้าหมาย

ความอยากได้ส่วนปลายย่อมทำให้มองไม่เห็นโคน ย่อมมีเหตุมีผลสอดคล้องกันกับการชิงสุกก่อนห่ามซึ่งปรากฏออกมาเป็นรูปธรรมจากการประกาศเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตยโดยใช้กำลังทหารยึดอำนาจ เราคงรอดูกันต่อไปว่าแต่ละท้องถิ่นซึ่งได้อำนาจไปจัดการกันเองจะมีสิ่งใดเป็นผลติดตามมา หรือว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาให้แก่ชาติได้อย่างแท้จริง

อนึ่ง จากเงื่อนไขที่เข้าไปแฝงอยู่ในรากฐานคนซึ่งดำรงชีวิตอยู่บนผืนแผ่นดินเดียวกัน ยังจะพบความจริงได้จากรูปแบบอื่นๆ อย่างปราศจากกรอบ ดังเช่นการคิดแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์ป่าแม้เรื่องโจรผู้ร้าย รวมทั้งปัญหายาเสพติด ซึ่งเน้นใช้อำนาจจับกุม เป็นการมองออก จากตัวเองด้านเดียวอย่างเห็นได้ชัด

จึงสรุปไว้ในชั้นนี้ก่อนว่า หากมองเห็นคนเป็นคนเช่นตน ย่อมมองเห็นความจริงว่า ทุกสิ่งซึ่งเป็นปัญหาย่อมมีเหตุมีผลสานถึงกันหมด และมีรากฐานของเหตุอยู่ที่คนซึ่งอยู่ร่วมกันและเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นสัจธรรม หากจิตวิญญาณความเป็นคนจำต้องสูญเสียไป ย่อมมีผลกำหนดให้คนคิดและลงมือทำลายตัวเองเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์โดยที่ไม่มีใครจะช่วยใครได้ทั้งสิ้น

ใจซึ่งควรจะเป็นไทกำลังจะสิ้นด้วยปัญหาเศรษฐกิจซึ่งเป็นหลายเหตุสุดๆแล้ว

ภาวะเศรษฐกิจคือ ปัญหาปลายเหตุสุดๆของทุกเรื่อง ดังนั้นในปัจจุบันซึ่งสะท้อนภาพให้เห็นว่ามีการเน้นแก้ไขอยู่ภายในกรอบเรื่องเงิน แม้การคิดค้าขายหาเงินอย่างเอาจริงเอาจัง ถึงขั้นลงมือทำร้ายคนชาติเดียวกัน อย่างขาดการมองเห็นคุณค่า จึงเป็นสิ่งบ่งบอกให้รู้ว่า วิญญาณความเป็นไทแก่ตนเองซึ่งตกอยู่ในสภาพสูญเสียอย่างถึงรากฐาน กำลังมาถึงจุดสุดแล้วเช่นกัน

จากเหตุและผลบนพื้นฐานภาพรวม หากนำเอาความเป็นมนุษย์มาใช้เป็นฐานได้อย่างแท้จริง น่าจะรู้ว่า **"ปัญหาเศรษฐกิจหาใช่มีเหตุมาจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเกิดจากภาวะล้อมกรอบตัวเองของคนคิดและมองเห็น"** โดยเฉพาะเน้นที่เรื่องเงิน ทำให้ภาวะสูญเสียซึ่งสานมาจากทุกเรื่องขาดการแก้ไขจากความจริง หากปล่อยให้เป็นไปอย่างผิวเผิน

ทำให้สรรพสิ่งต่างๆ ซึ่งมีกระแสสานถึงกันเป็นกระบวนการอีกทั้งมีวิญญาณช่วยให้ทุกสิ่งไม่ว่าเล็กหรือใหญ่และมากหรือน้อยสามารถดำเนินไปอย่างพึ่งพาซึ่งกันและกันได้ จำต้องเปลี่ยนสภาพไปเสมือนเป็นรูปวัตถุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเน้นความสำคัญที่วิญญาณคนท้องถิ่น

อนึ่ง ภาพที่สะท้อนความจริงให้เห็นว่า มีการคิดและนำปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยสร้างกระแสวนเวียนอยู่ในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเงินด้านเดียว หากสามารถมองทวนกระแสย่อมพบความจริงจากอีกด้านหนึ่งได้ว่าเป็นเพราะรากฐานคนยึดติดอยู่กับอิทธิพลเงินและรูปวัตถุอย่างเห็นได้ชัด แทนการมุ่งลงพื้นดินซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดและเป็นศูนย์รวมของทุกชีวิตและสรรพสิ่งต่างๆ เพื่อหวังเข้าถึงสัจธรรมซึ่งมีกระแสเชื่อมโยงถึงกันได้หมด

อย่างไรก็ตาม ปัญหาซึ่งเกิดจากคนและโหมกระหน่ำเข้ามาอย่างสอดคล้องกันจากทุกเรื่องน่าจะช่วยให้คนส่วนหนึ่งฉุกคิดไว้ว่า การมองปัญหาต่างๆ อย่างแยกกันเป็นเอกเทศ หรือที่เรียกว่า **"ตัวใครตัวมัน"** น่าจะเกิดจากรากฐานผู้มองซึ่งสูญเสียวิญญาณความเป็นไทแก่ตนเองไปจนแทบไม่เหลือแล้ว ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากภาวะแยกส่วนที่เห็นได้จากทุกสิ่งแม้ทุกชีวิต มีลักษณะเช่นเดียวกันกับรูปวัตถุ

สภาพที่เกิดขึ้นเช่นนี้ หากใครจะนำไปใช้ทำอะไรย่อมสนองรับได้ทุกเรื่อง โดยเหตุที่ขาดการหยั่งรู้ได้ ถึงคุณค่าชีวิตตนเอง ดังนั้นการที่มีเสียงปรารภว่า **"คนไทยใจกว้าง"** ส่วนใหญ่จึงไม่น่าจะใช่ เพราะหากมองเห็นความจริงจากอีกด้านหนึ่งย่อมรู้ว่า **"ปัจจุบันคนไทยใจง่ายเป็นจำนวนมากเพราะมีความอยากเหนือกว่าความรู้สึกรับผิดชอบ"**

ทุกวันนี้มองเห็นพื้นดิน ภูเขา แผ่นฟ้าและท้องทะเล อย่างรวมๆ แล้วทำให้รู้สึกว่าเสมือนจะเปลี่ยนไปเป็นสีดำทมึนมากขึ้น จึงอดที่จะรู้สึกไม่ได้ว่า **"วิญญาณความเป็นไทซึ่งครั้งหนึ่งเคยอยู่อย่างผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตมาแต่ช่วงบรรพบุรุษเราแต่ละคน กำลังจะสูญเสียไปในที่สุด"** แต่บุคคลใดเข้าถึงความจริงแล้ว ช่วยให้รู้ได้แล้วย่อมเห็นเองว่า **"การสูญสิ้นเป็นเรื่องของธรรมชาติ"** จึงเข้าใจได้ไม่ยาก

และบนเส้นทางที่มนุษย์พึงแสวงหาความจริง ย่อมช่วยให้หวนกลับมามองอีกด้านหนึ่ง ทำให้เห็นสัจธรรมชัดเจนยิ่งขึ้นว่า **"การอยู่อย่างหมดอาลัย ย่อมส่งผลทำลายคุณค่าตัวเอง"** ดังนั้น เมื่อชีวิตเกิดมาแล้ว น่าจะมุ่งทำงานทุกอย่างเพื่อหวังเรียนรู้จุดนี้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยถือว่า คือหนทางดับทุกข์ซึ่งทุกคนมีสิทธิที่จะกระทำได้ และหนทางนี้หรือมิใช่ที่ควรถือว่าคือสิทธิที่แท้จริงของมนุษย์แต่ละคน ซึ่งทุกคนสามารถเลือกได้เสมอ โดยไม่มีใครอื่นมารุกล้ำได้อย่างแน่นอนอยู่แล้ว

จึงขอฝากสัจธรรมไว้ให้นำไปคิดต่อว่า ถ้าวิญญาณความเป็นคนต้องสูญสิ้นไปทั้งชาติและแผ่นดินย่อมสูญสิ้นไปด้วยตามเหตุและผล ดังนั้น ในด้านร่างกายซึ่งเกิดมาแล้วย่อมเปรียบได้ดุจอาศัยแผ่นดินเป็นที่เกิด ดังนั้น หลังจากเกิดมาแล้ว ย่อมทำร้ายได้ทุกอย่าง แม้กระทั่งเพื่อนร่วมชาติ และแผ่นดินอันเป็นที่เกิดและรองรับการดำเนินชีวิตตนมาโดยตลอด แล้วในที่สุดทุกสิ่งย่อมสูญสิ้นไปทั้งหมด

สอดคล้องกันกับเหตุและผลที่ชี้ไว้ว่า ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดมีตัวตนให้ยึดถือได้ จึงน่าจะหวนกลับมาพิจารณา ทำความเข้าใจโลกซึ่งมีความจริงอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง อันเป็นที่หวังได้ว่าน่าจะอยู่คู่กับเราไปตลอดชีวิต อีกทั้งยังมีแนวโน้มนำสู่ความเจริญ และสามารถสนองความสุขให้แก่ตนได้อย่างซื่อสัตย์จนชีวิตจบสิ้นในที่สุดด้วย

หลักปฏิบัติต่อบุคคลตามแนวพุทธศาสนาเพื่อผลมนุษยสัมพันธ์

ตัวเราเป็นต้นเหตุ แห่งความสุขและความทุกข์ของเราเอง

วิจิตร อาวะกุล

ใช่ ศาสนา ทำให้คนเป็นคนดี เจริญก้าวหน้า คนที่ไม่สนใจวัด ไม่บำรุงศาสนาไม่เข้าวัดฟังธรรมเสมอๆ จะไม่เจริญก้าวหน้า

บุคคลที่เราจะต้องติดต่อสัมพันธ์ด้วยกัน โดยทั่วไปมักจะแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา แต่พระพุทธองค์ได้ทรงให้ไว้ถึง ๖ ประเภท ซึ่งเรียกว่า ทิศ ๖ และได้วางตำแหน่งแบ่งแยกตามความสำคัญไว้ ดังนี้

๑. ทิศเบื้องบน ได้แก่ สมณะ

๒. ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ บิดา มารดา

๓. ทิศเบื้องหลัง ได้แก่ บุตร ภรรยา

๔. ทิศเบื้องขวา ได้แก่ ครู อาจารย์ ผู้บังคับบัญชา

๕. ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตรสหาย ผู้ทำงานระดับใกล้เคียง

๖. ทิศเบื้องต่ำ ได้แก่ ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้รับใช้

มนุษยสัมพันธ์นั้นเริ่มจากที่บ้าน ถ้าความสัมพันธ์หรือมนุษยสัมพันธ์ในบ้านดีแล้ว มนุษยสัมพันธ์นอกบ้านมักจะดีไปด้วย แต่ถ้าไม่ได้เริ่มหรือสร้างสมนิสัยปัจจัยในความสัมพันธ์มาจากบ้านแล้ว ย่อมยากที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่นนอกบ้านได้

หลักปฏิบัติของบุคคลต่อสมณะมี ๕ ประการ

พระพุทธองค์ได้ทรงสอนคนทุกประเภทให้มีหลักปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความดี มีสัมพันธ์ต่อสมณะ ผู้อยู่ในทิศเบื้องบนไว้ ดังนี้

๑. บุคคลที่ดีต้องเป็นผู้ที่ขวนขวายกระทำกิจทุกอย่างที่เป็นประโยชน์แก่สมณะผู้ประพฤติธรรม การขวนขวายทำกิจนั้น จะต้องประกอบด้วยเมตตาจิตด้วยความปรารถนาดีต่อสมณะผู้ประพฤติพรหมจรรย์

๒. บุคคลที่ดีต้องใช้วาจาให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่สมณะผู้ประพฤติพรหมจรรย์ด้วยเมตตา

๓. บุคคลที่ดีต้องคิดช่วยเหลือทำประโยชน์แก่สมณะผู้ประพฤติธรรมด้วยจิตเมตตาคือ ไม่คิดร้ายต่อสมณะ

๔. บุคคลที่ดีต้องกล่าวเชื้อเชิญสมณะ เมื่อท่านไปเยี่ยมถึงเรือนชานของตนด้วยความเลื่อมใสศรัทธา

๕. บุคคลที่ดีต้องบำรุงสมณะด้วยปัจจัยสี่ คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ยารักษาโรค และที่พำนักอาศัย

หลักปฏิบัติของสมณะต่อบุคคลมี ๖ ประการ

๑. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว สมณะที่ดีต้องสอนบุคคลให้รู้จักอะไรดี อะไรชั่ว และสอนให้บุคคลละความชั่วเหล่านั้น

๒. แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี คือ สอนให้บุคคลรู้จักประโยชน์ในสิ่งที่ดี เช่น ความสุจริต เป็นเหตุให้เจริญ แล้วสอนบุคคลให้ตั้งมั่นในสุจริตเหล่านั้น

๓. อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันดีงาม คือ อนุเคราะห์ด้วยการแผ่เมตตาไปในบุคคล เพื่อให้เกิดสิริมงคล เป็นต้น

๔. ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง สมณะต้องชี้แจงสั่งสอนบุคคลด้วยอรรถธรรมต่างๆที่บุคคลยังไม่เคยฟัง เช่น วิทยาการ นำคำสอนของพระพุทธองค์มาเทศนาสั่งสอน เป็นต้น

๕. ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง แม้บุคคลจะเคยฟังธรรมนั้นๆ มาบ้างแล้ว สมณะก็ต้องอธิบายขยายความข้อธรรมเหล่านั้นให้แจ่มแจ้งกว้างขวางยิ่งขึ้น

๖. บอกทางสวรรค์ให้ สมณะจะต้องแนะนำให้บุคคลประพฤติกรรมดี เช่น ทำอย่างไรจึงจะได้ไปสวรรค์ แล้วสอนให้บุคคลตั้งตนในทางที่ชอบ คือ บำเพ็ญทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เป็นต้น

หลักปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตร ๕ ประการ คือ

๑. ห้ามไม่ให้ทำชั่ว บิดามารดาต้องห้ามปรามหรือชี้โทษชั่วให้ลูกทราบ และห้ามมิให้กระทำความชั่วเหล่านี้ เช่น ชี้ให้เห็นโทษของอบายมุข ๖ ประการ คือ ดื่มน้ำเมา เที่ยวกลางคืน เที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร ห้ามลูกของตนมิให้ประพฤติ เพราะทางเหล่านี้เป็นทางแห่งความวิบัติพาตนให้เป็นทุกข์

๒. แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี นอกจากห้ามมิให้กระทำความชั่วแล้วต้องหมั่นพร่ำสอนให้กระทำความดี ตั้งอยู่ในความดีความชอบ เช่น สอนให้ลูกรู้จักประกอบกิจการงานที่เป็นประโยชน์ หมั่นขวนขวายในการหาทรัพย์ รู้จักรักษาทรัพย์สมบัติที่หามาได้แล้วไม่ให้เสื่อมเสียไปโดยไม่จำเป็น ให้รู้จักประมาณในการใช้จ่าย เพื่อเลี้ยงชีวิตตามฐานะกำลังทรัพย์ของตน ไม่ให้ฟุ่มเฟือย หรือฝืดเคืองแร้นแค้น สอนให้ลูกรู้จักเสียสละความสุข เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

๓. ให้ศึกษาศิลปวิทยา เมื่อบุตรมีอายุครบตามกฎหมาย จะต้องศึกษาเล่าเรียนแล้วก็ควรขวนขวายหาที่ศึกษาให้ แล้วส่งเสริมให้มีการศึกษาดีๆ ในวิชาการที่ลูกถนัด เพื่อเป็นวิชาเลี้ยงชีพต่อไป

๔. หาภรรยาสามีที่สมควรให้ เมื่อบุตรเจริญเติบโตเป็นหนุ่มเป็นสาวควรแก่การครองเรือนแล้ว มารดาบิดาก็เลือกหาหรือช่วยพิจารณาคู่ครอง ภรรยาหรือสามีที่มีความประพฤติดี ทำหน้าที่ของความเป็นสามีภรรยาด้วยความเหมาะสม ชาติสกุล เพราะมีความสำคัญเพื่อที่จะได้อยู่ครองเรือนครองรักกันอย่างมีความสุขตลอดไป

๕. มอบทรัพย์ให้ในเวลาที่สมควร เมื่อลูกมีครอบครัวเป็นฝั่งเป็นฝาแล้ว ควรแบ่งทรัพย์มรดกให้เพื่อเป็นทุนในการประกอบกิจการให้มีฐานะมั่นคง การแบ่งทรัพย์ให้ลูกนั้น ควรทำเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่ยังมีชีวิตอยู่ เช่น การแบ่งให้ลูกไปลงทุนประกอบอาชีพ

ระยะที่สอง เมื่อบิดามารดาแก่เฒ่าเห็นว่าใกล้ต่อความตายแล้ว ก็จัดแบ่งทรัพย์มรดกให้แก่ลูกๆ ด้วยความเรียบร้อย

หลักปฏิบัติของบุตรต่อบิดามารดา ๕ ประการ

๑. ท่านได้เลี้ยงดูเรามาก่อน ต้องเลี้ยงตอบแทนท่าน ลูกทุกคนต้องระลึกถึงบุญคุณที่บิดามารดาได้เลี้ยงเรามาจนกว่าจะเจริญเติบโต ต้องลำบากมาก่อน คอยประคบประหงม อาบน้ำชำระกาย ยามป่วยไข้ต้องอดหลับอดนอน คอยเฝ้าดูแล ให้การศึกษา

ฉะนั้น เมื่อเราเจริญเติบโตขึ้น สามารถทำกิจการต่างๆ ได้แล้ว ท่านแก่เฒ่าลงต้องเลี้ยงดูท่านให้เป็นสุข อย่าให้ท่านต้องทนทุกข์เดือดร้อน ในการหาเลี้ยงชีพ เมื่อท่านเจ็บป่วยต้องพยาบาล ป้อนข้าว ป้อนน้ำ นวดเฟ้น ปรนนิบัติท่าน ดังที่ท่านเคยปฏิบัติต่อเรามาก่อน เพื่อให้ท่านเป็นสุข

๒. ช่วยทำกิจของท่าน คือ บิดามารดาท่านมีกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน เราควรช่วยทำกิจของท่านให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความ

เรียบร้อย โดยไม่ให้ท่านหนักใจหรือเป็นห่วงกังวลในกิจการนั้นๆ

๓. ดำรงวงศ์สกุล คือ จะต้องปฏิบัติตนดำรงวงศ์ตระกูลให้ยั่งยืนถาวร สร้างความเจริญให้แก่วงศ์ตระกูลด้วยคุณสมบัติและวัตถุสมบัติเป็นที่นิยมนับถือของคนทั่วไป อย่าให้ตระกูลของตนเสื่อม หรือถูกติฉินนินทาในทางชั่วร้าย ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของวงศ์สกุล รักษาทรัพย์สินมรดกของท่านให้คงอยู่

๔. ปฏิบัติตนให้เป็นผู้ควรรับมรดก ผู้ที่ควรแก่การเป็นทายาทสืบวงศ์สกุลนั้นประพฤติตนดี สุภาพเรียบร้อย ไม่เป็นคนหมกมุ่นอยู่ในอบายมุข อันเป็นทางผลาญทรัพย์สมบัติของท่านให้หมดไป

๕. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้วก็ควรทำบุญอุทิศให้ บุตรธิดาจะต้องระลึกอยู่เสมอว่าท่านเป็นผู้ให้เรามาก่อน ตั้งแต่เลือดเนื้อ ชีวิต ความรู้ ทรัพย์สิน มรดก อุปการคุณเหล่านี้ บุตรธิดาจะต้องระลึกถึงอยู่เสมอ เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว จึงต้องทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ท่าน เพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทีตามกำลังของเรา

หลักปฏิบัติของสามีที่พึงมีต่อภรรยา ๕ ประการ

ความสัมพันธ์ความราบรื่นในครอบครัวเป็นความสำคัญในการครองเรือน **"ภรรยา"** แปลว่า หญิงที่บุรุษควรเลี้ยง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ผู้หญิงทุกคนบุรุษควรเลี้ยง หญิงที่บุรุษเลือกมาเป็นภรรยาจะต้องมีคุณสมบัติพร้อมที่จะเป็นภรรยา บุรุษจึงต้องศึกษาให้เข้าใจในเรื่องการมีภรรยา เพราะเป็นเรื่องสำคัญในชีวิต อาจทำให้ชีวิตของบุรุษเจริญก็ได้ วิบัติก็ได้ มีความสุขก็ได้ เมื่อรับไว้เป็นภรรยาแล้ว สามีจะต้องปฏิบัติตนให้ดี สมกับเป็นสามี เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ราบรื่น ดังนี้

๑. ด้วยการยกย่องนับถือว่าเป็นภรรยา ให้เกียรติต่อภรรยา นับเป็นคุณธรรมประการหนึ่ง สามีที่ดีจะต้องใช้คำพูดที่ดี อ่อนหวาน ตามความนิยมต่อภรรยาของตนไม่ใช้วาจาหยาบคาย กล่าวยกย่องภรรยาให้ปรากฏในหมู่ญาติมิตรสหาย รับรองเปิดเผยว่า เป็นภรรยาของตนในโอกาสที่สมควร

๒. ด้วยการไม่ดูหมิ่น สามีที่ดีต้องไม่ดูหมิ่นภรรยาของตน เช่น การไม่รับรองว่าเป็นภรรยา ทำให้ภรรยาได้รับความอัปยศอดสู เป็นต้น การทุบตีกดขี่ ด่าว่าด้วยวาจาหยาบคาย เป็นการดูหมิ่นภรรยา

๓. ด้วยการไม่ประพฤตินอกใจ สามีที่ดีต้องไม่ประพฤตินอกใจภรรยาของตน คือ ไม่ไปทำชู้ด้วยหญิงอื่น เพราะเป็นการฝ่าฝืนใจภรรยา ขาดความซื่อตรงต่อกัน ทำให้ภรรยาได้รับความทุกข์โทมนัส เป็นเหตุให้ครอบครัวขาดปกติสุข จึงควรยินดีพอใจในภรรยาของตนเท่านั้น

๔. ด้วยการมอบความเป็นใหญ่ให้ สามีที่ดีต้องยกย่องความเป็นใหญ่ในเรือน มอบหมายกิจการภายในบ้านเรือน การครัว การเก็บหอมรอมริบเงินทอง โดยให้อำนาจแก่ภรรยาจัดแทนตน ให้สมกับคำว่าแม่ศรีเรือน เพราะผู้หญิงชอบความเป็นใหญ่

๕. ด้วยการให้เครื่องนุ่งห่ม ธรรมชาติของผู้หญิงย่อมรักสวยรักงาม ชอบเครื่องประดับตกแต่งร่างกาย สามีจึงควรให้เครื่องแต่งตัวแก่ภรรยาของตนตามฐานะตามกาลเวลา

หลักปฏิบัติของภรรยาต่อสามี ๕ ประการ

๑. จัดการงานดี ภรรยาที่ดีต้องเป็นผู้ขยันในการกระทำกิจการบ้านเรือนงานครัวให้เรียบร้อย ปัดกวาดบ้านเรือนให้สะอาดหมดจด จัดวัสดุสิ่งของให้เป็นระเบียบ ไม่ปล่อยให้บ้านรกรุงรัง

๒. สงเคราะห์คนข้างเคียงของสามี ภรรยาที่ดีจะต้องรู้จักเอาใจสงเคราะห์คนข้างเคียงของสามี เช่น ญาติพี่น้อง มารดาบิดา มิตรสหายของสามี การสงเคราะห์ ได้แก่ การต้อนรับเอาใจใส่ช่วยเหลือกิจการต่างๆ ตลอดถึงการให้ปันสิ่งของต่างๆ อันเป็นการสงเคราะห์ด้วยอามิส

๓. ไม่ประพฤตินอกใจ ภรรยาที่ดีต้องเป็นผู้ซื่อสัตย์ต่อสามี ไม่ประพฤติล่วงใจหรือประพฤติตนให้เป็นที่ระแวงสงสัย เช่น การไปเที่ยวกับบุรุษอื่น การลักลอบคบหาสมาคมกับบุรุษอื่นในทางชู้สาว อันเป็นเหตุให้สามีต้องเสื่อมเสียเกียรติยศ แม้สามีจะยากจนตกทุกข์ได้ยากด้วยประการใดๆ ก็ไม่ควรเอาใจออกห่าง การคิดที่จะละทิ้งสามีตนและพอใจในบุรุษอื่นก็เป็นการนอกใจแล้ว

๔. รักษาทรัพย์ที่สามีหามาได้ ภรรยาที่ดีจะต้องเป็นผู้รู้จักรักษาทรัพย์สมบัติที่สามีหามาไว้ได้ ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือนำไปล้างผลาญด้วยการเล่นการพนันเที่ยวเตร่ เป็นต้น ต้องรู้จักประหยัดทรัพย์ รู้จักรักษา

จับจ่ายในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น

๕. ขยันไม่เกียจคร้านในการงานทั้งปวง ภรรยาที่ดีต้องเป็นคนขยัน ไม่เกียจคร้านในการงานทั้งปวง แม้จะเหนื่อยยากปานใดก็ช่วยทำกิจสามีด้วยความอดทน ไม่ท้อแท้ใจ ถึงกับละทิ้งหน้าที่ของตนไป

หลักปฏิบัติของอาจารย์ต่อศิษย์มี ๕ ประการ

๑. แนะนำดี อาจารย์ที่ดีจะต้องคอยแนะนำตักเตือนศิษย์ของตนอยู่เสมอ เป็นต้นว่า แนะนำให้รู้จักสิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ ตักเตือนเมื่อศิษย์ทำผิดหรือตั้งอยู่ในความประมาท แม้บางครั้งจะต้องลงโทษให้เข็ดหลาบก็ต้องทำ ไม่ตามใจศิษย์ในทางที่ผิดๆ

๒. ให้เรียนดี อาจารย์ที่ดีจะต้องเอาใจใส่ในการศึกษาของศิษย์ ให้ศิษย์ได้ศึกษาศิลปวิทยาการต่างๆ ตามกำลังสติปัญญาของศิษย์

๓. บอกศิลปะให้โดยสิ้นเชิงไม่ปิดบังอำพราง อาจารย์ที่ดีจะต้องประกอบด้วยเมตตาปรารถนาให้ศิษย์ของตนเจริญด้วยความรู้ มีความสามารถ สอนวิชาการต่างๆ ไม่ปิดบังวิชาความรู้ของตน หรือหวงแหนความรู้ต่อศิษย์

๔. ยกย่องให้ปรากฏในหมู่เพื่อนฝูง อาจารย์ที่ดีจะต้องยกย่อง เพื่อให้ศิษย์ของตนแสดงความรู้ความสามารถให้ปรากฏในหมู่เพื่อนฝูงและประชาชน

๕. ทำความป้องกันในทิศทั้งหลาย อาจารย์ที่ดีจะต้องให้ความคุ้มครองป้องกันศิษย์ของตน บอกทิศทางแห่งความเจริญให้ศิษย์ แนะนำในการประกอบสัมมาชีพแก่ศิษย์ เป็นต้น

หลักปฏิบัติของศิษย์ต่ออาจารย์

คนเราทุกคนที่มีความรู้ความสามารถในศิลปวิทยาต่างๆ รู้ดีรู้ชั่ว รู้ทางปฏิบัติตนให้พ้นจากอบายมุข เจริญก้าวหน้ามาก็ได้อาศัยความรู้จากอาจารย์ บิดามารดานับเป็นอาจารย์คนแรก ต่อมาก็มีอาจารย์จากโรงเรียนสำนักที่เราเข้าศึกษา

วิธีปฏิบัติต่ออาจารย์ ๕ ประการ

๑. ด้วยการลุกขึ้นยืนรับ เมื่อศิษย์เห็นครู อาจารย์ของตน ต้องมีความชื่นชมยินดีรีบลุกขึ้นทำการปฏิสันถาร รับของจากมือมาถือให้ หรือนำไปไว้ในที่อันสมควรเชื้อเชิญอาจารย์ให้นั่งตามที่เหมาะสมแล้วทำความเคารพ เช่น กราบไหว้ เป็นต้น ถ้าเรานั่งอยู่อาจารย์เดินผ่านมาต้องลุกขึ้นยืนทำความเคารพ เมื่อท่านอนุญาตจึงนั่งลง ถ้าเดินสวนทางกันควรหลีกทางให้ ควรหยุดให้อาจารย์เดินขึ้นหน้าไป ไม่ควรเดินล้ำหน้า เบียดเสียดหรือเดินแซง เพราะเป็นการขาดคารวะ ไม่ควรนั่งหรือยืนในที่สูงกว่าอาจารย์หรือเสมอกัน ควรนั่งหรือยืนในที่ต่ำกว่า

๒. ศิษย์ต้องคอยรับใช้อาจารย์ ในธุระต่างๆ ที่ท่านต้องการให้ช่วยเหลือทำธุระอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อท่านใช้ก็ควรทำให้ด้วยความเต็มใจ ไม่ใช่ทำด้วยเสียไม่ได้ หรือไม่เต็มใจ

๓. ศิษย์ที่ดีคือศิษย์ที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ เพราะอาจารย์จะสอนในสิ่งที่ดีสิ่งที่ควรและไม่ควร การฝ่าฝืนคำสั่งสอนย่อมไม่ได้คุณความดี เราต้องการความรู้ความดีจากอาจารย์ จึงควรเชื่อฟังอาจารย์

๔. ศิษย์ควรมีความรักและเคารพอาจารย์ ดูแลเอาใจใส่ให้ความรักและเคารพ

๕. ศิษย์ที่ดีต้องศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาที่อาจารย์สอนด้วยความเคารพ เอาใจใส่ ตั้งใจฟัง จดจำไว้ เมื่อเลิกเรียนแล้วก็ตั้งใจทบทวนคำสอนวิชาการนั้นๆ ให้แตกฉาน

หลักปฏิบัติแก่มิตรอำมาตย์มี ๕ ประการ

๑. ด้วยการให้ปัน บุคคลควรประพฤติต่อมิตรด้วยการให้ปัน เพราะการให้ปันนั้นเป็นการยึดเหนี่ยวน้ำใจของมิตรไว้ได้ ถ้าไม่มีการให้ปันย่อมไม่อาจยึดเหนี่ยวน้ำใจของมิตรไว้ได้ การให้ปันนั้นมิใช่แต่จะยึดเหนี่ยวน้ำใจมิตรภายนอกเท่านั้น แม้มิตรภายใน เช่น ภรรยา มารดา บิดา พี่น้อง ก็ต้องให้ปันแก่กันและกันอยู่เสมอ จึงยึดเหนี่ยวน้ำใจของกันและกันไว้ได้อย่างถาวร

๒. ด้วยการกล่าวแต่ถ้อยคำอันเป็นที่รัก บุคคลที่มีความรักในมิตรสหาย ควรกล่าวแต่วาจาที่อ่อนหวานไพเราะแก่กัน ไม่ควรใช้คำหยาบคาย เมื่อพบกันก็ทักทายด้วยคำพูดที่ไพเราะสุภาพ

๓. ด้วยการประพฤติประโยชน์แก่มิตร ก็คือ การช่วยขวนขวาย ช่วยกิจการของมิตร หรือแนะนำการทำงาน ค้าขายให้แก่มิตร แม้การช่วยตักเตือนแนะนำ

มิตรให้ตั้งอยู่ในความดี ไม่ให้ทำความชั่วก็เป็นการทำประโยชน์แก่มิตรเหมือนกัน

๔. ด้วยการเป็นผู้มีตนเสมอ วางตนให้เสมอกับมิตรนั้น ท่านหมายเฉพาะในด้านความดีเท่านั้น มิใช่เพื่อนทำความชั่วอย่างไรก็ทำบ้างให้เทียมกัน ความเป็นผู้ไม่ถือตัวไม่ยกตนข่มผู้อื่น รู้จักเคารพนบนอบต่อผู้ที่เจริญโดยชาติ โดยวัย โดยคุณสมบัติ ก็เป็นการมีตนเสมอเหมือนกัน

๕. ด้วยการไม่กล่าวให้คลาดเคลื่อนจากความจริง ความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน เป็นสิ่งสำคัญมากของการคบมิตร ฉะนั้น จึงต้องกล่าวคำจริงต่อมิตรเท่านั้น ไม่ควรกล่าวให้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

หลักปฏิบัติของนายต่อบ่าวมี ๕ ประการ

๑. ด้วยจัดงานให้ทำตามกำลัง การจัดงานให้คนรับใช้ทำ ต้องคำนึงถึงกำลังกายกำลังความสามารถกำลังความรู้ด้วย งานจึงจะได้ผล เช่น บ่าวเป็นหญิงก็จัดงานที่ผู้หญิงทำได้ ถ้าเป็นชาย ก็คำนึงถึงกำลังกายแล้วจัดงานที่พอแก่กำลังให้ทำ อย่าใช้งานเกินกำลังของเขาไป

๒. ให้อาหารและให้รางวัล นายที่ดี คือ นายที่เห็นว่าบ่าวของตนเป็นมนุษย์ มีจิตใจเหมือนๆ กันกับตน รู้จักหิว รู้จักร้อน รู้จักเหนื่อยเหมือนกัน จึงไม่ควรปล่อยให้อดอยากยากแค้น ควรให้รับประทานอาหารพอสมควร บางครั้งก็ให้รางวัลตามสมควร เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กำลังใจในการที่เห็นสมควร บางครั้งก็มอบเครื่องนุ่งห่มให้เป็นรางวัล

๓. รักษาพยาบาลให้ในเวลาเจ็บไข้ ยามคนรับใช้เจ็บป่วยลง ก็ควรพยายามรักษาให้หาย *"ไม่ใช่ยามดีใช้ยามป่วยไข้ไม่รักษา"* การรักษาในยามป่วยไข้เป็นสิ่งสำคัญทางจิตใจมาก ทำให้บ่าวรู้สึกจงรักภักดีมากขึ้น เพราะ เห็นว่านายไม่ทิ้งละเลยต่อตน

๔. ให้รับประทานของที่มีรสแปลกๆ ใหม่ๆ บ้าง เมื่อนายมีอาหารสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีรสแปลกๆ ใหม่ๆ ที่บ่าวไม่เคยรับประทาน ก็แบ่งให้บ่าวรับประทานบ้าง โดยไม่หวงไว้รับประทานคนเดียว การแบ่งนี้จะต้องแบ่งให้ทั่วถึงกัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เช่น เลี้ยงอาหารปีใหม่ งานวันเกิดของตนบ้าง

๕. ปล่อยในสมัยอันสมควร นายที่ดีจะต้องรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ต้องให้โอกาสแก่บ่าวได้พักผ่อนเที่ยวเตร่บ้างในบางโอกาส การปล่อยในสมัย หมายถึงกาลสมัยที่มีงานนักขัตฤกษ์ เช่น หยุดพักในวันขึ้นปีใหม่ สงกรานต์ ฯลฯ

หลักปฏิบัติของบ่าวต่อนายตนมี ๕ ประการ

๑. ลุกขึ้นทำงานก่อนนาย บ่าวหรือลูกจ้างที่ดีจะต้องเป็นผู้ขยันในการทำงาน เช่น ถ้าเป็นชาวนาชาวสวน บ่าวลูกจ้างจะต้องออกไปนาไปสวนก่อนนาย ถ้าเป็นคนใช้ภายในบ้านก็ต้องลุกขึ้นก่อนนาย จัดแจงหุงต้มอาหารให้นาย ถ้าเป็นข้าราชการหรืองานตามบริษัทห้างร้าน ผู้น้อยหรือลูกจ้างต้องไปถึงที่ทำงานก่อนนาย งานที่เป็นหน้าที่ของตนจะต้องรีบทำให้เสร็จเรียบร้อย ไม่ต้องรอให้นายสั่งหรือใช้

๒. เลิกงานทีหลังนาย ลูกจ้างที่ดีเมื่อถึงเวลาเลิกงานแล้วก็ตาม ถ้านายยังไม่เลิกงานก็ต้องคอยจนกว่านายจะเลิกก่อน หรือรอจนกว่านายจะสั่งให้เลิก

๓. ถือเอาแต่ของที่นายให้ ลูกจ้างที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่นายจ้างไว้วางใจ ฉะนั้น ผู้เป็นลูกจ้างจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่หลีกเลี่ยงงาน พยายามปรับปรุงงานให้เจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ

๔. ทำการงานของนายให้ดีขึ้นตามลำดับ เมื่อนายจ้างสั่งงานหรือมอบหมายงานให้ทำ จะต้องทำงานนั้นให้สำเร็จด้วยดีทันที

๕. นำคุณของนายไปสรรเสริญในที่ต่างๆ ลูกจ้างที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ตรงต่องานที่กระทำ ทั้งยังนำเอาความดีต่างๆ ของนายไปสรรเสริญในที่ต่างๆ ตลอดจนไม่นินทาว่าร้ายนาย จะต้องสรรเสริญในการกระทำของนายตน

หน้าที่และหลักปฏิบัติต่อบุคคลต่างๆ ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ถือว่าเป็นหลักใหญ่ที่ครอบคลุมวิธีการปฏิบัติย่อยๆ ให้เกิดผลดี มีความสัมพันธ์ขจัดบ่อเกิดแห่งความขัดแย้ง เป็นหลักพื้นฐานในการปฏิบัติตนให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่บุคคลพึงยึดถือปฏิบัติให้สอดคล้อง และอยู่ในแนวหลักใหญ่ดังกล่าวจะได้ผลดี สำหรับวิธีการปฏิบัติในเรื่องย่อยๆ นั้น เป็นการกล่าวเพื่อขยายและแต่งเติมเสริมต่อหลักใหญ่ของพระพุทธเจ้าเท่านั้น

(ต่อฉบับหน้า)

อุปกรณ์ประกอบการแสดงโขน

ปัญญา นิตยสุวรรณ

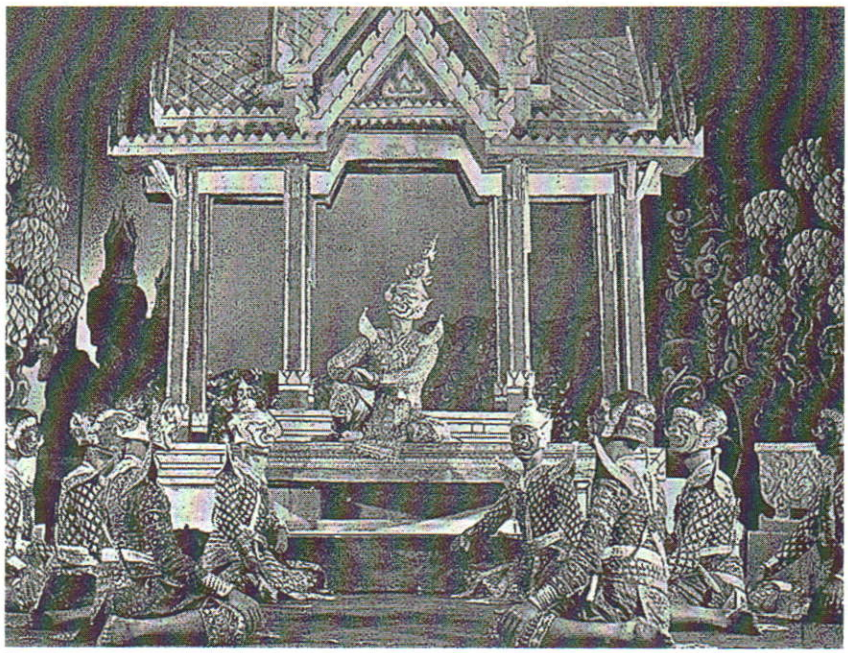

ทศกัณฐ์นั่งบนเตียงทอง

(ตอนที่ ๑)

ท่านที่เคยชมโขนหน้าจอ *(โขนที่แสดงตรงหน้าจอผ้าขาวโปร่ง สองด้านซ้ายและขวาเป็นฉากเมือง ลงกาและพลับพลาพระราม)* คงจะเคยสังเกตเห็นว่าการแสดงโขนหน้าจอไม่ค่อยมีอุปกรณ์ประกอบการแสดงมากมายเหมือนกับโขนฉาก *(โขนที่แสดงในโรงละครหรือสถานีโทรทัศน์ มีฉากประกอบการแสดงตามท้องเรื่อง)* อุปกรณ์ประกอบการแสดงโขนก็คือ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ผู้แสดงโขนจะต้องใช้ในตอนแสดง เช่น ตอนนางพิราวนพี่สาวไมยราพณ์ไปตักน้ำก็มีกระออม ตอนหนุมานหักก้านบัวลงไปเมืองบาดาล ก็ต้องมีดอกบัวใหญ่ ตอนพระรามแผลงศรเป็นข่ายเพชรกั้นวิรุญจำบัง และวิรุญมุข ก็ต้องมีตาข่าย เป็นต้น เรื่องราวโดยละเอียดของการนำอุปกรณ์ประกอบการแสดงโขนที่กล่าวนี้ออกมาแสดง ผู้เขียนจะเล่าให้ทราบต่อไป

อุปกรณ์ประกอบการแสดงโขน หน้าจอที่สำคัญอันดับแรกจะขาดเสียมิได้คือ **เตียง** โขนหน้าจอจะต้องมีเตียงสำหรับนั่งอย่างน้อยที่สุด ๒ เตียง ตั้งทางด้านพลับพลาพระรามเตียงหนึ่ง และตั้งทางด้านกรุงลงกา หรือฝ่ายยักษ์อีกเตียงหนึ่ง เตียงสำหรับให้ตัวโขนนั่งเวลาออกแสดงโขนหน้าจอ ถ้าเป็นโขนของกรมศิลปากรจะมีอยู่ ๔ เตียง คือ เตียงใหญ่ *(เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า)* ๒ เตียง และเตียงเล็ก *(เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส)* ๒ เตียง เวลาใช้ประกอบการแสดงจะตั้งเตียงใหญ่และเตียงเล็ก ซึ่งนับเป็นชุดหนึ่งไว้บนเวที

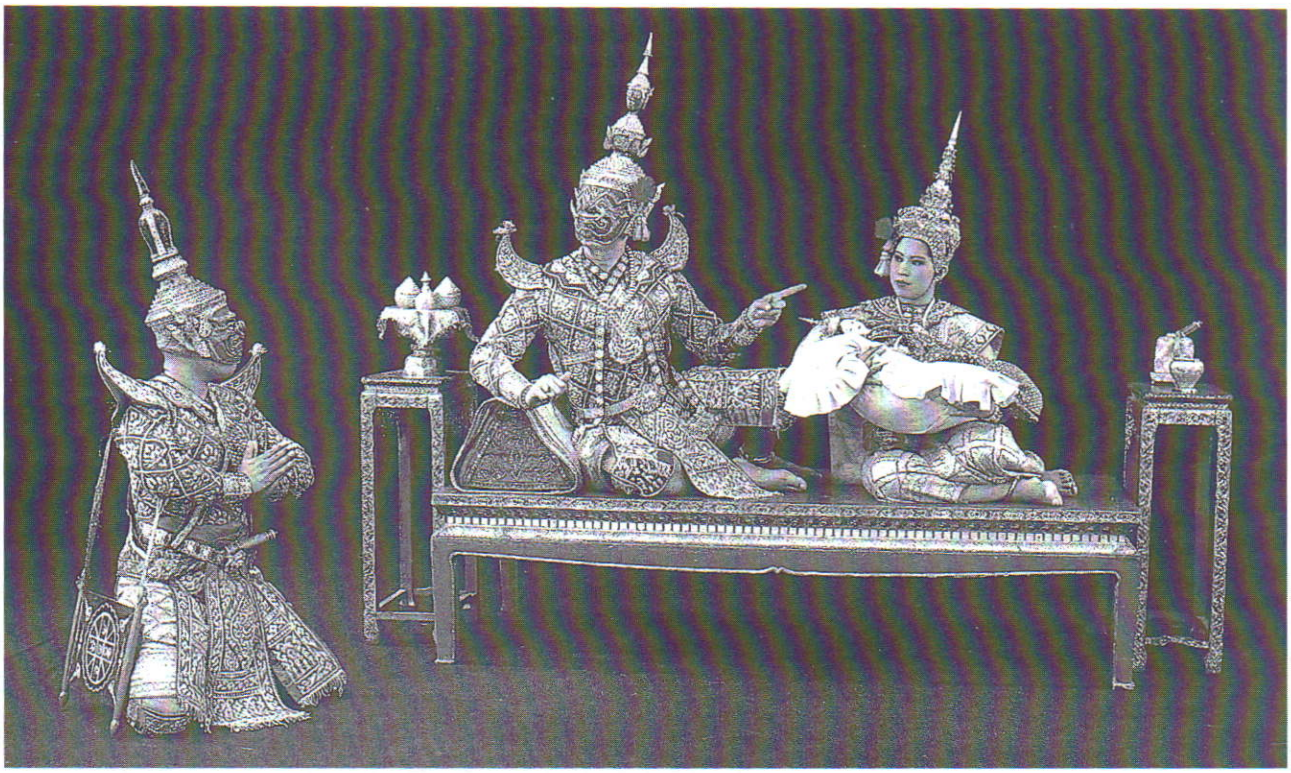

ทางด้านขวามือ เตียงใหญ่สำหรับพระรามนั่ง เตียงเล็กสำหรับ พระลักษมณ์นั่ง ส่วนทางด้านซ้ายมือของเวทีก็ตั้งเตียงใหญ่และเตียงเล็กอีกชุดหนึ่ง เตียงใหญ่สำหรับทศกัณฐ์หรือพญายักษ์นั่งส่วนเตียงเล็กสำหรับพญายักษ์นั่งเวลาเข้าเฝ้าทศกัณฐ์ ทั้งเตียงใหญ่และเตียงเล็กของกรมศิลปากร จะทำด้วยไม้ทาสีแดง แต่ก่อนเคยทำเป็นเตียงทาสีแดงและขอบๆ เตียงแกะเป็นลายกระหนกลงรักปิดทองสวยงาม ภายหลังค่าจัดสร้างเตียงแบบนี้มีราคาสูง และการโยกย้ายขนไปแสดงตามที่ต่างๆ ทำให้เตียงชำรุดทรุดโทรม เวลาจะซ่อมแต่ละครั้งใช้งบประมาณมาก กรมศิลปากรจึงเปลี่ยนมาสร้างใหม่เป็นเตียงทาสีแดง สำหรับแสดงโขนหน้าจอ แต่ถ้าเป็นการแสดงโขนฉาก ก็ยังคงใช้เตียงแบบมีลวดลายกระหนกลงรักปิดทอง ซึ่งเรียกว่า**เตียงทอง**ต่อไปตามเดิม *(โปรดดูภาพ)* ส่วนการแสดงโขนหน้าจอของคณะเอกชนในปัจจุบันนี้มีบางคณะจัดสร้างเตียงสวยงามตามแบบของกรมศิลปากร แต่บางคณะก็ไม่มีเตียงเป็นของตัวเอง เวลาไปแสดงโขนที่วัดก็ใช้เตียงของวัด ซึ่งมักเป็นแบบตั่งเตี้ยๆ ตัวเล็กๆ เวลาตัวโขนนั่งห้อยขาจะทำให้หัวเข่างอแลดูไม่สง่าผ่าเผย บางครั้งไปแสดงที่วัดซึ่งมีโรงเรียนของวัดตั้งอยู่ ก็อาศัยโต๊ะเก้าอี้ของเด็กนักเรียนมาทำเป็นเตียง วิธีทำก็คือนำเอาโต๊ะที่เด็กใช้เขียนหนังสือมาทำเป็นเตียงนั่ง แต่ทว่าโต๊ะนั้นสูงมาก เวลาตัวโขนจะก้าวขึ้นไปนั่งจึงทำไม่ได้ ต้องนำม้านั่งยาวๆ ที่เด็กนักเรียนใช้นั่งเรียนมาผูกขาติดกันทำเป็นเตียงชั้นที่สองสำหรับให้ตัวโขนก้าวขึ้นไปเหยียบ แล้วจึงนั่งบนโต๊ะเขียนหนังสือ ม้านั่งนั้นนอกจากจะใช้เป็นที่เหยียบก่อนจะขึ้นไปนั่งบนโต๊ะแล้ว ตัวโขนยังใช้วางเท้าเวลานั่งห้อยขาอย่างสบายๆ อีกด้วย ทั้งโต๊ะและม้านั่งของเด็กนักเรียนที่นำมาทำเป็นเตียงโขนนี้ จะนำพรมมาปูทับเพื่อความสวยงาม เตียงเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงโขนหน้าจอที่จำเป็นจะต้องมีทุกครั้ง และทุกตอนที่แสดง

นอกจากเตียงแล้ว การแสดงโขนจะมีอุปกรณ์ประกอบตามท้องเรื่องเป็นตอนๆไป เรื่องอุปกรณ์ประกอบการแสดงโขนนี้ ผู้เขียนเคยสังเกตดูเห็นว่าอุปกรณ์บางอย่างก็มีบางอย่างก็ไม่มี และก็เป็นเช่นนั้นมาตั้งแต่สมัยโบราณ

จนถึงปัจจุบัน ดังจะเล่าให้อ่านกันต่อไป

อุปกรณ์ประกอบการแสดงโขนในตอนทศกัณฐ์ชลอเขา ตัวตลกจะนำเอา**ลุ้ง** *(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานอธิบายว่า* ***ลุ้ง*** *คือ ภาชนะใส่ของอย่างหนึ่ง รูปคล้ายถังเตี้ยๆ มีฝาปิด)* **ลุ้ง**ในภาษาโขนละคร คือ *ที่ใส่ชฎา มงกุฎ และหัวโขน* ทำเป็นรูปคล้ายถังกลมๆ มีฝาปิดทำเป็นกรวยสูงยอดแหลม ที่ปลายยอดแหลมทำห่วงสำหรับหิ้วเคลื่อนที่ได้ ฝาลุ้งที่มียอดแหลมๆ นี้ นอกจากจะใช้ครอบตัวลุ้งที่ใส่หัวโขนแล้ว ยังนำไปเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงโขนได้อีกด้วย ในตอนที่สมมติว่าเขาไกรลาสเอนทรุด ตัวตลกก็จะนำฝาลุ้งออกไปวางนอนไว้บนเตียงพอทศกัณฐ์ออกมาตามบทบาทว่าเห็นเขาไกรลาสเอนทรุดก็แผลงฤทธิ์ชลอเขาให้คืนคงตรงที่เหมือนเดิม ในขณะที่ปี่พาทย์ทำเพลงรัวทศกัณฐ์ก็จะทำท่าประคองลุ้งให้ตั้งตรงขึ้นมา ก็เป็นอันเสร็จการแสดงตอนทศกัณฐ์ชลอเขา เมื่อทศกัณฐ์รำเข้าโรง ตัวตลกก็จะออกมาเก็บลุ้งเข้าโรงไป การนำเอาลุ้งมาทำเป็นภูเขาไกรลาส ดังที่เล่ามานี้ นิยมกันเฉพาะในการแสดงโขนของคณะเอกชนเท่านั้น ถ้าเป็นโขนหลวงหรือโขนกรมศิลป์จะจัดทำรูปภูเขาขนาดย่อมๆ ด้วยไม้อัด ทาสีให้แลดูคล้ายกับภูเขา นอกจากโขนเอกชนจะนำลุ้งใส่หัวโขนมาทำเป็นเขาไกรลาสแล้วยังเอาถาดใส่ถ้วยแกงมาทำเป็นฝาปิดปากอุโมงค์โรงพิธีของทศกัณฐ์อีกด้วย ในการแสดงโขนตอนทศกัณฐ์ทำพิธีอุโมงค์นั้น ขณะที่สามพญาวานร คือ สุครีพ หนุมาน และนิลนนท์ รับบัญชาจากพระรามให้มาทำลายพิธีอุโมงค์ของเจ้าลงกา กำลังค้นหาแผ่นหินปิดปากอุโมงค์โรงพิธี ตัวตลกก็จะนำถาด *(ก็ถาดที่เจ้าภาพใส่ถ้วยแกงมาเลี้ยงพวกโขน นั่นแหละ)* ออกไปวางคว่ำที่พื้นเวทีตรงกลางโรง เมื่อสามพญาวานรมาพบถาดเอ๊ย...พบแผ่นหินปิดปาก อุโมงค์ก็จะแผลงฤทธิ์เข้ายก แต่ตามเรื่องว่ายกไม่ได้ สุครีพต้องให้หนุมานกลับไปพลับพลาถามพิเภก พิเภกแจ้งกับหนุมาน ว่าแผ่นหินปิดปากอุโมงค์นั้น ทศกัณฐ์เสกคาถาอาคมกำกับไว้ ถ้าจะเปิดออกให้ได้จะต้องใช้น้ำล้างเท้าของสตรีในกรุงลงกามาราดรดที่แผ่นหิน เวทมนต์จึงจะเสื่อมไป หนุมานเข้าไปในกรุงลงกาขอน้ำล้างเท้าของนางเบญกาย ซึ่งเคยเป็นภรรยาของตน แล้วนำไปราดรดแผ่นหิน ต่อจากนั้นสามพญาวานรจึงยกแผ่นหินซึ่งใช้ถาดทำเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงขึ้นได้ แล้วนำเข้าไปเก็บในโรงโขน เป็นอันเสร็จหน้าที่ของถาดใส่ถ้วยแกงที่ได้รับเกียรติให้ร่วมแสดงโขนกับเขาด้วย การใช้ถาดทำเป็นแผ่นหินปิดปากอุโมงค์โรงพิธีของทศกัณฐ์ ก็ใช้กันแต่การแสดงโขนของคณะเอกชนอีกนั่นแหละ โขนกรมศิลป์ใช้แผ่นไม้ทำเป็นรูปกลมๆ ทาสีดำ บางครั้งก็ใช้โฟมหนาๆ ทาสีดำ ก็แลดูคล้ายแผ่นหินเหมือนกัน ในการแสดงโขนตอนสุครีพถอนต้นรัง อุปกรณ์ประกอบการแสดงก็คือต้นรัง แต่การแสดงทุกครั้งไม่เคยมีต้นรังจริงๆ มาประกอบการแสดงเลย เพราะคณะโขนไม่สามารถจะไปหาต้นรังได้ จึงต้องใช้ต้นไม้อื่นแทน ถ้าคืนไหนมีการแสดงโขนตอนสุครีพถอนต้นรัง เจ้าหน้าที่จัดเครื่อง โขนที่ทำหน้าที่ตั้งแต่จัดเครื่องแต่งตัวโขน ขึ้นจอโขน แบกหามสัมภาระจิปาถะ ผู้ที่จะทำหน้าที่นี้โดยมากมักเป็นคนของโต้โผโขน หรือไม่ก็เป็นคนของเจ้าของเครื่องโขน คนๆนี้จะต้องไปตัดกิ่งไม้ยาวประมาณวาเศษๆ มาเตรียมไว้สำหรับใช้เป็นต้นรัง กิ่งไม้ที่ไปตัดมาก็ไม่ได้เลือกจะเป็นต้นอะไรก็ได้ ขออย่าเป็นต้นกล้วยหรือต้นมะพร้าวก็แล้วกัน เพราะเจ้าต้นไม้ที่ว่านี้ไม่มีท่าทางว่าจะเป็นต้นรังไปได้เลย และต้นมะพร้าวถึงตัดมาประกอบการแสดงได้ สุครีพก็แบกไม่ไหวหรอก เมื่อได้กิ่งไม้มาแล้วก็นำไปพิงแอบๆ ไว้ทางหลังโรงโขน พอถึงเวลาแสดงตัวตลกก็จะนำกิ่งไม้ *(ที่ใบออกจะเหี่ยวๆ สักหน่อย ก็ตัดมาตั้งแต่ตอนกลางวัน กว่าจะได้ออกแสดงก็สามทุ่มกว่า)* ออกไปปักไว้บนเตียงทางด้านซ้ายมือของเวที ที่เรียกว่าปักน่ะ ไม่ได้เอากิ่งไม้ปักลงไปบนเตียงหรอก แต่ตัวตลกที่ถือกิ่งไม้ออกไปจะ

ต้องนั่งอยู่บนเตียงแล้วก็นั่งถือกิ่งไม้ปักอยู่บนเตียงตรงหน้าของตน รอจนกว่าสุครีพจะมาถอนเอาไปจึงจะเสร็จหน้าที่ของตัวตลก เดินกลับเข้าโรงได้ แต่หน้าที่ของกิ่งไม้ยังต้องแสดง ต่อไปอีก เมื่อสุครีพถอนต้นรังได้ก็จะแบกขึ้นบ่าพาเข้าโรง มาออกอีกทีก็พบกับกุมภกรรณ เมื่อกุมภกรรณแลเห็นสุครีพแบกต้นรังมาก็ทราบว่าสุครีพหมดแรงแล้ว จึงโดดเข้าถีบสุครีพทิ้งต้นรังลงบนพื้นเวที ตัวตลกก็จะออกมาเก็บต้นรังหรือที่จริงก็คือกิ่งไม้เข้าโรง กิ่งไม้ที่เป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงโขนก็หมดบทบาทเพียงแค่นี้ ต้นรังที่ใช้กิ่งไม้ซึ่งตัดมาจากต้นไม้ชนิดต่างๆ ดังกล่าวมานี้ การแสดงโขนแต่ละครั้งจึงไม่เหมือนกัน สุดแท้แต่ว่าวัดที่ไปแสดงมีต้นอะไรก็ตัดกิ่งต้นนั้น สำหรับการแสดงโขนตอนสุครีพถอนต้นรังของกรมศิลปากรในสมัยก่อนจะทำต้นรังเตรียมไปพร้อม ต้นรังที่ทำนี้จะทำเพียงครึ่งต้น มีโคนต้นพอยกขึ้นจะทำรากรุงรังอยู่ด้วย ส่วนทางยอดของต้นรังจะทำไว้ให้เป็นแบบยอดด้วน มีรูโหว่ตรงกลาง รูโหว่นี้มีไว้สำหรับนำกิ่งไม้มาปักๆ ลงไปให้ดูเหมือนต้นไม้จริงๆ เวลาที่โขนกรมศิลป์ไปแสดงที่ไหน คนงานก็ต้องไปเที่ยวตัดกิ่งไม้มาปักแซมต้นรังอีกนั่นแหละ ไม่ว่าโขนเอกชนหรือโขนกรมศิลป์ ต่างก็ตัดกิ่งไม้มาทำเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงโขนตอนสุครีพถอนต้นรัง อยู่ดี

การแสดงโขนที่เป็นเรื่องราวสืบเนื่องต่อจากสุครีพถอนต้นรัง คือ เมื่อกุมภกรรณจับสุครีพหนีบรักแร้ พาไปใกล้จะถึงประตูกรุงลงกา หนุมานกับองคตรับพระราชบัญชาจากพระรามให้ตามมาช่วยแก้ไข จนสุครีพหลุดรอดออกมาได้ แล้วทั้งสามพญาวานรก็พากันรุมกัดกุมภกรรณได้รับบาดแผลทั่วตัว ต้องหนีกลับเข้าไปในกรุงลงกาให้ทศกัณฐ์ช่วยเหลือ ในตอนนี้ทศกัณฐ์ก็จะเจรจาติดตลกเรียกหมอมาช่วยรักษากุมภกรรณ เมื่อหมอรับอาสาแล้วก็จะขอผู้คอยรับใช้ช่วยเหลือในการหาสรรพยา ทศกัณฐ์จึงสั่งตัวตลกให้คอยรับใช้ช่วยเหลือหมอ สรรพยาที่หมอสั่งให้ตัวตลกไปหาตามกระบวนการแสดงโขนแบบโบราณก็มี **"หนวดเต่า"** ตัวตลกก็จะแอบไปถอนขนรักแร้ของตนมาส่งให้หมอ ต่อจากหนวดเต่าก็มี **"เขากระต่าย"** ตัวตลก จะแกล้งเดินเที่ยวหาเขากระต่าย พลางบอกกับคนดูว่าเขากระต่ายมีที่ไหนกัน เอากระดูกหมานี่ไปแทน ว่าแล้วก็หยิบเอากิ่งไม้แห้งๆ ที่หล่นอยู่บนพื้นเวที หรือไปหักกิ่งไม้ใกล้ๆ เวที มาทำเป็นเขากระต่ายส่งให้หมอ สรรพยาอย่างต่อไปก็คือ **"ขี้ฟันเสือเป็น"** ตัวตลกจะแอบทำ ท่าแคะขี้ฟันของตนเอง แล้วเอาไปให้หมอบอกว่าขี้ฟันเสือเป็น ขี้ฟันเสือเป็นซึ่งเป็นสรรพยาของหมอที่ติดตลกเล่นกับตัวตลกนี้ ในสมัยหนึ่งเปลี่ยนมาเป็น **"ขี้หมาค้างตอ"** และไม่ให้ตัวตลกหยิบด้วยมือ แต่ให้เอาปากคาบมา ตัวตลกก็จะเดินหาสิ่งที่หมอต้องการ เมื่อหาไม่ได้ก็จะเอาอุจจาระของตนเองว่าแล้วก็ปลดหางกระเบนนั่งยองๆ ทำท่าเบ่งเพื่อถ่ายอุจจาระ จากนั้นก็จะก้มลงไปเอาปากคาบ โดยสมมติว่าคาบอุจจาระเอาไปให้หมอ การแสดงติดตลกตอนนี้ดูออกจะหยาบและน่าขยะแขยง แต่ก็เห็นแสดงกันทั้งโขนเอกชนและโขนกรมศิลปากร ครั้งหนึ่งโขนธรรมศาสตร์ แสดงโขนตอนดังกล่าวนี้ก็มีการติดตลกให้หาขี้หมาค้างตอ โดยแสดงตามแบบโขนเอกชนและโขนกรมศิลป์ดังกล่าวแล้ว การแสดงผ่านไปหลายรอบ ตัวตลกก็ทำท่าคาบก้อนอุจจาระแบบหลอกๆ โดยไม่ต้องมีอุปกรณ์คือก้อนอุจจาระจริงๆ มาประกอบการแสดง แล้ววันหนึ่งครูเจริญ เวชเกษม ซึ่งพากย์โขนธรรมศาสตร์ร่วมกับผู้เขียนก็มาปรึกษาว่า

"ปัญญา พวกตลกเขาไปซื้อก้อนอุจจาระที่ทำด้วยดินเผา ทาสีเหมือนของจริงมา เขาจะขอเอามาเล่นให้แลเห็นจริงเห็นจัง เธอคิดว่าดีไหม"

ผู้เขียนได้ฟังก็บอกกับครูเจริญไปว่า ของที่ครูเจริญว่านี้ผู้เขียนเคยเห็นมานานแล้ว มีวางขายตามร้านขายของประเภทพิสดาร เช่น ร้านขายหน้ากากแบบแปลกๆ การจะนำมาเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงโขนตอนนี้เห็นทีว่าจะน่าเกลียดเกินไป

เพราะโขนของสถาบันมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้น เป็นโขนที่มีมาตรฐานขนาดน้องๆ โขนกรมศิลป์ทีเดียว การนำเอาก้อนอุจจาระสมมติที่ว่ามาแสดง จะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี จากข้อคิดเห็นของผู้เขียนที่ให้แก่ครูเจริญไปเป็นอันว่าพวกตลกไม่นำอุปกรณ์ดังกล่าวมาแสดง ทีนี้จะว่าเรื่องสรรพยาที่จะรักษากุมภกรรณต่อไป เมื่อได้สรรพยามาพร้อมแล้ว ผู้แสดงเป็นหมอก็จะสั่งตัวตลกให้ไปหาหม้อใหม่ๆ มาใบหนึ่ง ตามปกติตัวตลกโขนทั่วๆไป ไม่ว่าจะเป็นโขนกรมศิลป์ หรือโขนเอกชนก็จะไปหาหม้อแล้วทำท่ายกหม้อมาให้ผู้แสดงเป็นหมอ ตัวตลกยกมือขึ้น ทำท่าประคองหม้อโดยไม่มีหม้อเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงแต่อย่างใด ในตอนนี้หมอก็จะบอกว่า หม้อที่นำมามีขนาดเล็กไป ตัวตลกก็จะเอามือทั้งสองที่ทำท่าประคองหม้ออยู่นั้นขยายให้เป็นวงกว้างออก แสดงว่าประคองหม้อใบใหญ่ หมอก็จะบอกว่า ใหญ่ไปหน่อย ตัวตลกก็จะรีบหุบมือทั้งสองให้แคบเข้ามา จากนั้นหมอก็จะสั่งให้เอาหม้อไปทะลุก้นให้แตกเป็นรู แล้วเอาน้ำใส่ให้เต็ม ตัวตลกก็จะทำท่าประคองหม้อไปวางกับพื้นแล้วใช้เท้ากระทืบลงไปบนพื้น แสดงว่าได้ทุบก้นหม้อแตกเป็นรูแล้ว นี่เป็นการแสดงของตัวตลกโขนทั้งของกรมศิลป์ และเอกชน ในการสมมติหม้อที่เป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงโดยไม่ต้องนำของจริงมาแสดง แต่โขนธรรมศาสตร์ไม่ดำเนินตามอย่างนี้ พอหมอบอกให้ตลกไปนำหม้อมา ตัวตลกก็เดินเข้าไปในโรงแล้วอุ้มหม้อดินใบใหม่เอี่ยมออกมา หมอบอกให้เอาไปทะลุก้นให้เป็นรูโหว่ ตัวตลกก็นำหม้อ *(จริงๆ)* ไปวางที่พื้นเวทีแล้ว เอามือทุบก้นหม้อจนแตกเป็นรูโหว่ *(บางรอบก็แตกทั้งใบ)* โขนธรรมศาสตร์ที่แสดงครั้งนั้นแสดงอยู่นานหลายรอบ ปรากฏว่าหม้อดินขายดีเพราะต้องใช้เป็นอุปกรณ์ประกอบ การแสดงรอบละ ๑ ใบ บางรอบถ้าทุบแล้วหม้อแตกทั้งใบก็ต้องไปนำหม้ออีกใบหนึ่งออกมาแทน การที่โขนธรรมศาสตร์นำเอาหม้อดินจริงๆ มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงโขนในตอนติดตลกหาสรรพยารักษากุมภกรรณนี้ นับเป็นวิวัฒนาการอีกขั้นหนึ่งของการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงโขน ซึ่งแต่เดิมไม่เคยมีอุปกรณ์ประกอบการแสดงเช่นนี้มาก่อน

ครั้งหนึ่งมีการแสดงโขนธรรมศาสตร์ ชุด กุมภกรรณ พุ่งหอกโมกขศักดิ์ ที่หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในรอบค่ำวันหนึ่ง การแสดงดำเนินมาด้วยดีตั้งแต่ต้นจนใกล้จะจบ ขณะที่พระรามเสด็จจากพลับพลาเพื่อช่วยเหลือพระลักษมณ์ซึ่งถูกกุมภกรรณพุ่งหอกโมกขศักดิ์ปักอกล้มลงสิ้นสติสมประดี พิเภกตามมาด้วยและทูลพระรามให้ทรงทราบถึงสรรพยาที่จะแก้พิษหอกของกุมภกรรณ ครั้นหนุมานนำสรรพยา มาถวายพระรามแล้ว พิเภกก็รับสรรพยามาเพื่อจะบดกับหินบดยา แต่ว่ารอบนี้ผู้แสดงเป็นพิเภกเกิดลืมนำเอาหินบดยากับลูกหินบดซึ่งเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงออกไปเหมือนอย่างที่เคยนำออกมาทุกๆ รอบ ในขณะที่พิเภกกำลังตกใจ เหลียวซ้ายแลขวาว่าจะเอาหินบดยามาจากที่ไหน ปรากฏว่ามีเด็กชายตัวเล็กๆ คนหนึ่งนุ่งกางเกงขาสั้น สวมเสื้อยืดคอกลม ถือหินบดยาออกไปกลางเวทีส่งให้พิเภก ผู้เขียนนึกแปลกใจว่าใครที่ให้เด็กซึ่งไม่ใช่ตัวโขนแล้วก็แต่งตัวแบบเด็กทั่วๆ ไปมิได้แต่งเครื่องโขน นำหินบดยาออกไปให้พิเภก การจะแก้ไขสถานการณ์ในเวลาเช่นนี้ จะต้องใช้ตัวตลกสวมหัวลิงถือหินบดยาออกไปภายหลังเมื่อโขนเลิกแล้วจึงทราบว่า พลตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้จ้างเด็กคนนั้นให้ถือหินบดยาออกไปให้พิเภก นับว่าพลตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ เป็นผู้มีอารมณ์ขันและสามารถแก้สถาน การณ์ได้รวดเร็วฉับไว เพราะในตอนนั้นตัวตลกก็ถอดเครื่องกันแล้ว ไม่มีใครอยู่หลังโรงโขนพอที่จะอาศัยไหว้วานได้ เห็นมีแต่เด็กคนนั้นเพียงคนเดียวที่ป้วนเปี้ยนอยู่ใกล้ๆ ท่านก็เลยใช้ให้ออกไป

(ต่อฉบับหน้า)

นิทานคำกาพย์

มงคลสูตร

(ตอนที่ ๒)

เนาวรัตน์ (ทองรมย์) พลเดช

มงคลที่ ๓

ปูชา จ ปูชนียานำ

หนึ่งกราบและบูชา อภิปูชนียชน (พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖)

นิทานเรื่องพราหมณ์จุเลกสาฎก

กาพย์ฉบัง ๑๖

เรื่องราวในครั้งพุทธกาล มีพราหมณ์นามขาน
"จุเลกสาฎก" ใจดี
อาศัยอยู่ในสาวัตถี พร้อมนางพราหมณี
ทั้งสองลำบากยากจน
ผ้านุ่งคนละผืนจำทน ผ้าห่มหมองหม่น
มีเพียงผืนเดียวผลัดกัน
วันหนึ่งมีประกาศเสียงสนั่น ชักชวนคนกัน
ไปฟังพระธรรมเทศนา
แห่งองค์สมเด็จพระศาสดา ทั้งสองปรึกษา
ว่าเราจะไปฟังธรรม
อยากฟังเทศนาชื่นฉ่ำ อกเอ๋ยมีกรรม
มีเพียงผ้าห่มผืนเดียว
ทั้งสองหน้าซีดหน้าเซียว แต่ก็กลมเกลียว
ผลัดกันคนละเวลา
กลางวันนั้นนางภรรยา ไปฟังเทศนา
สามีไปฟังยามวิกาล

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) ผู้ทรงพระราชนิพนธ์ ***"มงคลที่ ๓"***

กาพย์ยานี ๑๑

ฝ่ายองค์พระศาสดา พระเมตตาแผ่ไพศาล
ทรงเล็งเห็นเหตุการณ์ รู้ว่าพราหมณ์นั้นยากจน
แต่พราหมณ์จะเลื่อมใส บูชาให้เป็นมรรคผล
เทศนาว่านรชน ไม่ทำทานการบูชา
ชาติหน้าจะยากจน ต้องทุกข์ทนเป็นหนักหนา
อาหารและเสื้อผ้า จะขาดแคลนแสนกันดาร
พราหมณ์ฟังธรรมเทศนา เกิดศรัทธาซ่าซาบซ่าน
จะเปลื้องผ้าบูชาทาน การตระหนี่เข้าครอบงำ
ฟังธรรมถึงยามสอง ศรัทธาพ้องอยากกระทำ
บูชาผ้าห่มคลำ เกิดเสียดายไม่เปลื้องปลง
ฟังธรรมถึงยามสาม ความศรัทธาจิตจำนง
ตัดความตระหนี่ลง เปลื้องผ้าห่มออกบูชา
พลางเปล่งเสียงอุทาน ไขคำขานด้วยวาจา
ว่าเราชนะแล้วหนา ด้วยดีใจไม่เสียดาย

กาพย์ฉบัง ๑๖

บรรดาผู้คนทั้งหลาย อยู่ข้างเคียงกาย
ได้ยินพราหมณ์ประกาศวาจา
ทั้งปเสนทิโกศลราชา ร่วมสดับพระเทศนา
ใกล้พระศาสดาได้ยล
พระเจ้าปเสนทิโกศล ทรงฟังฉงน
ตรัสถามพราหมณ์ชนะสิ่งใด
พราหมณ์ทูลข้าชนะภายใน เป็นข้าศึกใหญ่
คือมัจฉริยะมืดมน
ราชาปเสนทิโกศล ฟังความพราหมณ์ยุบล
ทรงเห็นประจักษ์แจ้งพระทัย
พระราชทานผ้านุ่งห่มให้ หนึ่งคู่พราหมณ์ได้
พราหมณ์รับผ้าไปบูชา
แด่องค์สมเด็จพระศาสดา องค์พระราชา
ยิ่งทรงศรัทธาเลื่อมใส
พระราชทานผ้าทวีให้ ถึงแปดคู่ไซร้

พราหมณ์ยกผ้าไว้สองคู่
เพื่อตนภริยาคงอยู่ ส่วนอีกหกคู่
ถวายบูชาพระพุทธองค์
พระราชาศรัทธาสูงส่ง ประทานผ้าทรง
รัตกัมพลสูงค่า
ฝ่ายพราหมณ์ยิ่งเจียมกายา ผ้าสูงราคา
เรายิ่งมิกล้าเชยชม

กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘

ตัวเราต่ำต้อย ทั้งเป็นผู้น้อย ยากจนซานซม
อันพัสตราภรณ์ ของราชนิยม ไม่ควรนุ่งห่ม ปกปิดกายา
คิดแล้วพราหมณ์เฒ่า นำผ้าเข้าเฝ้า เพื่อไปบูชา
แด่องค์ทศพล ผืนหนึ่งนำมาทำ เพดานฝ้า ณ ที่บรรทม
ยังอีกหนึ่งผืน พราหมณ์แสนสดชื่น ระรื่นอารมณ์
ทำเป็นเพดาน คาดไว้ให้ชม พระสงฆ์ชมรม มานั่งจังหัน
ยามสนธยา องค์พระราชา เสด็จโดยพลัน
เห็นรัตกัมพล ประทานพราหมณ์นั้น พระทัยตื้นตัน ปิติยินดี
ทรงดำริว่า พราหมณ์อนาถา บูชาพระชินสีห์
เขารู้ที่ควร ล้วนทำสิ่งดี บูชาถูกที่ ผู้ควรบูชา
จึงพระราชทาน มวลทรัพย์ศฤงคาร เงินทองช้างม้า
ทาสหญิงทาสชาย มากมายนักหนา สองพราหมณ์ปรีดา สุขกายาใจ

กาพย์ยานี ๑๑

สองพราหมณ์มีความสุข หมดสิ้นทุกข์เปรมฤทัย
เพราะการบูชาให้ อภิปูชนียชน
เป็นมงคลสูงสุด เร่งรีบรุดปรับปรุงตน
บูชาแด่บุคคล ผู้ที่ตนควรบูชา
จักได้สุขกายใจ ทุกข์โพยภัยปลาสนา
ดังอ่านนิทานมา เห็นผลดีที่ทำเทอญ

มงคลที่ ๔

ปฏิรูปเทสวาโส จ

ความอยู่ประเทศซึ่ง เหมาะและควรจะสุขี (พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖)

นิทานเรื่องนายเกวัฏฏ์

กาพย์ฉบัง ๑๖

ยังมีพรานเบ็ดผู้หนึ่ง ไม่เคยซาบซึ้ง
ในเรื่องบาปบุญสุนทร
"อริยเกวัฏฏ์" นามกร อยู่ในพระนคร
เมืองสาวัตถีถิ่นงาม
ฆ่าสัตว์ตัดชีพทุกยาม จิตใจหยาบหยาม
วันหนึ่งเขาออกนอกเมือง
เพื่อไปตกเบ็ดลือเลื่อง มิต้องสิ้นเปลือง
ได้ปลามาเลี้ยงชีพตน
ครั้งนั้นสมเด็จพระทศพล ยุรยาตรจรดล
พร้อมพระภิกษุสงฆ์ทรงศรี
เพื่อไปบิณฑบาตจรลี ยังสาวัตถี
เสร็จแล้วเสด็จกลับออกมา
เกวัฏฏ์เห็นองค์พระศาสดา ละอายใจหนักหนา
วางเบ็ดแอบไว้ข้างตัว

กาพย์ยานี ๑๑

สมเด็จพระศาสดา ดำเนินมาเห็นถ้วนทั่ว
เห็นเกวัฏฏ์ก้มหัว เข้าพระทัยในท่าที
ทรงหยุดใกล้สถาน เกวัฏฏ์พรานเบือนหน้าหนี
ทรงแสร้งถามวจี ว่าสาวกนั้นนามใด
สาวกตอบโดยซื่อ ว่าตนชื่อนามเช่นไร
โมคคัลลาน์คือข้าไซร้ ข้าคือสารีบุตรสรร
ข้าชื่อพระกัสสป ต่างตอบครบทุกชื่อพลัน
เกวัฏฏ์นั่งใจสั่น ท่านคงถามชื่อแห่งเรา
สมเด็จพระชินสีห์ ทรงทราบดีแห่งจิตเขา
ตรัสถามท่านที่เนา ณ ตรงนั้นท่านชื่อไร
เกวัฏฏ์ทูลตอบว่า นามของข้า **"อริยะ"** ไซร้

ก้มกายไม่มองไป ไม่สบเนตรพระศาสดา
ดูกรอุบาสก เราขอยกเทศนา
ชนใดอันไม่ฆ่า ไม่เบียดเบียนชีวิตกัน
มีจิตคิดเมตตา กรุณาแก่สัตว์นั้น
มีปัญญารู้ทัน รู้สังขารประมาณหมาย
จึงเรียกว่าอริยะ เพราะชำนะบาปทั้งหลาย
ตัวท่านฆ่าทำลาย ชีวิตสัตว์วิบัติมวล
อันท่านชื่ออริยะ นั้นคงจะไม่สมควร
จงฟังให้ทั่วถ้วน จักเข้าใจในศีลธรรม

กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘

บุคคลหญิงชาย เบียนสัตว์ทั้งหลาย ลำบากตรากตรำ
เฆี่ยนตีผูกมัด รัดรึงจองจำ ด้วยการกระทำ ซ้ำฆ่าวายชนม์
บุคคลเหล่านั้น ควรต้องโทษทัณฑ์ ด้วยกรรมนำผล
เพราะเป็นอนา รยบุคคล ชีพต้องซานซม จากทำบาปกรรม
ผู้ใดเหล่าใด กายวาจาใจ สุจริตธรรม
ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่มัดจองจำ ไม่ฆ่ายียำ ให้วายชีวา
มีศีลสมาธิ ปัญญาดำริ ในสันดานนา
ได้สมญานาม อริยะเลิศหล้า มีจิตหรรษา หน้าตาเบิกบาน

กาพย์ฉบัง ๑๖

อริยะได้ฟังมินาน เอิบอาบซาบซ่าน
ซึ่งธรรมเทศนาพระทศพล
ลุโสดาบันปัตติผล เป็นอริยบุคคล
ปิดประตูอบายสี่ประการ
หนึ่งไม่เกิดในนรกผลาญ รอดพ้นภัยพาล
หนึ่งไม่เกิดเป็นอสุรกาย
หนึ่งไม่เกิดเป็นเปรตร้าย รอดพ้นอบาย
หนึ่งไม่ไปเกิดเป็นเดียรฉาน
พรานเบ็ดสำเร็จซึ่งญาณ มรรคผลทันการ
เพราะอยู่ในประเทศอันควร
เหตุเป็นที่ตั้งอันล้วน ปัจเจกโพธิทั้งมวล

และที่พระพุทธเจ้าบังเกิด
จึงเป็นสถานที่ล้ำเลิศ มงคลประเสริฐ
แก่ผู้อยู่ประเทศอันควร

มงคลที่ ๕

ปุพเพ จ กตปุญญตา

อีกบุญญะการที่ ณ อดีตะมาดล (พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖)

นิทานเรื่องนายควาญช้าง

กาพย์ยานี ๑๑

อดีตกาลนานมา ในนคราพาราณสี
บุรุษหนึ่งเลี้ยงชีวี ด้วยเก็บผักหักฟืนขาย
วันหนึ่งเข้าในป่า แล้วกลับมาตะวันสาย
ประตูเมืองปิดตาย เข้าไม่ได้ใจทอดถอน
ครั้นค่ำเข้าอาศัย ในศาลเจ้าเพื่อเข้านอน
สุนัขโห่เห่าหอน อยู่ภายนอกออกใจหาย
ในศาลยังมีไก่ มาอาศัยอยู่มากมาย
บุรุษนอนซ่อนกาย หลีกเร้นไก่ไม่ให้เห็น
ไก่หนึ่งอยู่ข้างบน ปล่อยคูถหล่นตกกระเด็น
ถูกไก่ตัวล่างเหม็น เพื่อนแลเห็นก็โกรธา
สองไก่ทะเลาะวิวาท อวดอำนาจอันศักดา
ไก่ล่างอ้างอวดว่า ใครได้กินเนื้อของเรา
ตื่นเช้าเขาผู้นั้น มีทรัพย์ครันถึงพันเท่า
ไก่บนอวดไม่เบา เนื้อล่ำเราใครได้กิน
เจ็ดวันเป็นราชา ยิ่งใหญ่กว่ามีทรัพย์สิน
ชายใดแม้ได้กิน เนื้อชั้นนอกบอกเอาบุญ
ได้เป็นเสนาบดี ยิ่งศักดิ์ศรีที่เกื้อหนุน
ราชามาค้ำจุน จะยิ่งใหญ่ในปถพี
หญิงใดได้กินเนื้อ บุญหนุนเกื้อพูนทวี
ได้เป็นมเหสี กษัตรางามอ่าองค์
กินเนื้อติดกระดูก จะได้ถูกสมประสงค์
เป็นขุนคลังยิ่งยง องค์ราชันท่านถูกใจ
หากเป็นบรรพชิต ยิ่งศักดิ์สิทธิ์ยิ่งเป็นใหญ่

เป็นอาจารย์ของท้าวไท เนื้อของใครดีกว่ากัน

กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘

บุรุษได้ยิน รู้ความหมดสิ้น จิตหฤหรรษ์
จับไก่ตัวบน ฆ่าวายชีวัน เข้าเมืองได้พลัน รีบกลับบ้านเรือน
บอกภรรยา รีบย่างไก่มา อย่าได้แชเชือน
แล้วบอกความนัย ที่ไก่บอกเหมือน ทุกอย่างไม่เลือน ทุกถ้อยวาจา
ย่างไก่เสร็จสรรพ แล้วยกสำรับ ไปวางที่ท่า
ทั้งสองอาบสรง อยู่ในคงคา ว่ายดำเริงร่า จะกลับมากิน
บังเกิดคลื่นใหญ่ พัดสำรับไก่ หายไปหมดสิ้น
สำรับลอยไป ที่ในวาริน ไปจนถึงถิ่น นายควาญช้างนา
กำลังขี่ช้าง ลงไปชะล้าง ชำระกายา
เห็นสำรับไก่ ได้ลอยลิ่วมา รีบเก็บขึ้นท่า ไปให้เมียตน
บุรุษเก็บฟืน กับภรรยาฝืน ชะตาไม่พ้น
มิได้บริโภค เนื้อไก่ของตน เพราะทำกุศล ยังไม่พอเพียง
ยังมีดาบส ท่านเลิกละลด รูปรสกลิ่นเสียง
ได้ญาณโลกีย์ มีจิตแท้เที่ยง ถือพรตแต่เพียง ผู้เดียวในไพร
ท่านเป็นอาจารย์ ของตัวนายควาญ เล็งญาณทั่วไป
ก็รู้เหตุการณ์ เรื่องสำรับไก่ จึงรีบเข้าไป สู่เรือนนายควาญ
ควาญช้างศรัทธา ยกชามไก่มา ถวายอาจารย์
ดาบสจึงเลือก เนื้อล่ำทำการ ส่งให้นายควาญ รับประทานทันใด
เลือกเนื้อภายนอก ชิ้นใหญ่แล่ออก แล้วก็ส่งให้
ภรรยานายควาญ ตัวท่านเองไซร้ เนื้อติดกระดูกใหญ่ มาฉันทันที
แล้วบอกควาญช้าง อีกเจ็ดวันข้าง หน้านั้นฤกษ์ดี
เจ้าจะได้เป็น กษัตริย์ธิบดี ที่ในเมืองนี้ แล้วกลับอาศรม

กาพย์ฉบัง ๑๖

ครั้นดลถึงวันที่สาม เกิดเหตุลุกลาม
พระยามลราชอาจอง
ยกทัพโยธายรรยง ด้วยมุ่งประสงค์
ราญรอนพาราณสี
พระราชารับสั่งทันที เตรียมทัพโยธี

ให้ควาญช้างนี้ปลอมกาย

เป็นพระราชาฦๅสาย ขึ้นคอคชผ้าย

ออกรบกับข้าศึกพลัน

ส่วนองค์กษัตริย์ราชัน ปลอมกายเสกสรร

เป็นนายทหารเสนี

ตรวจตราจัตุรงค์ทั้งสี่ พระเจ้าพาราณสี

ต้องศรสิ้นชีพชีวัง

ควาญช้างขนทรัพย์จากคลัง มากองประดัง

พลางให้ร้องป่าวตีกลอง

ประกาศแก่คนทั้งผอง ทรัพย์สินเนืองนอง

แม้นใครออกรบราญรอน

ใครฆ่าข้าศึกม้วยมรณ์ อย่าอนาทร

จักได้สินทรัพย์นับอนันต์

ฝูงชนทั้งหลายช่วยกัน สู้รบห้ำหั่น

จับพระยามลราชพิฆาตชนม์

อำมาตย์ปรึกษาบัดดล เห็นชอบทุกคน

นายควาญช้างช่วยพระนคร

ให้รอดจากข้าศึกบร ช่วยราษฎร

กอปรด้วยปัญญาบารมี

ยกขึ้นเป็นกษัตริย์ธิบดี เมืองพาราณสี

เหตุด้วยมีบุญญาธิการ

สถาปนาภริยานงคราญ อภิเษกมโหฬาร

เป็นเอกอัครมเหสี

ดาบสอาจารย์ผู้มี คุณล้นเกศี

เป็นมหามุนีอาจารย์

ควาญช้างเป็นราชาชาญ เพราะความกล้าหาญ

กอปรด้วยอำนาจวาสนา

ก่อกุศลผลบุญสืบมา สั่งสมบุญญา

ทุกชาติทุกภพสบสันต์

สาธุชนทำความดีพลัน จักมีชีวัน

สุขสันต์ดั่งอ่านนิทานเทอญ

(ต่อฉบับหน้า)

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

ที่ข้าพเจ้ารู้จัก

(ตอนจบ)

ใหญ่ นภายน

ข้อที่สี่...เมื่อสงครามสู้รบระหว่างไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศส ได้ยุติลงเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๔ โดยรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นผู้เสนอขอทำการไกล่เกลี่ย ซึ่งรัฐบาลไทยและฝรั่งเศสยอมรับ โดยให้แต่ละรัฐบาลตั้งผู้แทนขึ้นทั้งสองคณะเพื่อทำการเจรจาพักรบบนเรือลาดตระเวน "นาโตริ" ของญี่ปุ่นที่จอดอยู่ในแม่น้ำไซ่ง่อน

ตอนนี้ทางสถานีวิทยุกรมโฆษณาการ ก็เปลี่ยนแนวเพลงจากปลุกใจไปเป็นแนว เพลงสร้างสรรค์ แนวสร้างชาติ และเพลงวัฒนธรรมประจำชาติ ซึ่งรัฐบาลของ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ออกรัฐนิยมรวมทั้งสิ้น ๑๒ ฉบับ ในช่วงระยะเวลาจากเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒ ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เฉพาะใน พ.ศ. ๒๔๘๒ เพียงปีเดียว มีรัฐนิยมออกมาถึง ๖ ฉบับ ส่วนใน พ.ศ. ๒๔๘๓ มีเพียง ๓ ฉบับ และต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๘๔ ก็มีเพิ่มมาอีกเพียง ๒ ฉบับ จนกระทั่งใน พ.ศ. ๒๔๘๕ ออกมาเพียงฉบับเดียวซึ่งเป็นฉบับสุดท้ายในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕

ดังนั้น...เพลงที่เริ่มต้นในตอนเช้าก็คือเพลง **"ไก่แก้ว"** *ซึ่งถือว่าเป็นเพลงประจำตัว ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม เนื้อร้องมีดังนี้คือ*

ไก่แก้วขานขันแสงจันทร์สิ้นแสง ท้องฟ้าสีแดงพระอาทิตย์เริ่มฉาย
ตื่นเถิดไทยเราอย่าง่วงเหงาหลับสบาย การงานมากหลายเราต้องรีบลุกขึ้นทำ
บ้านเมืองจะเรืองรุ่งเพราะไทยเรามุ่งใจจดจำ ว่าชาวไทยจะต้องทำประเทศให้เจริญ..

จากนี้ก็ติดตามด้วยเพลง **"ตื่นเถิดชาวไทย"** เนื้อร้องมีดังนี้

ตื่นเถิดชาวไทย อย่ามัวหลับใหลลุ่มหลง ชาติจะเรืองดำรง ก็เพราะเราทั้งหลาย
ถ้ามัวหลับมัวหลง เราก็คงละลาย เราต้องเร่งขวนขวาย ตื่นเถิดชาวไทย
บ้านเมือง ยามเฟื่องฟูรุ่งเรือง ก็อย่าลืมขวนขวาย
เผลอตัวศึกมา เราจะพากันตาย จำไว้เถอะสหาย ตื่นเถิดชาวไทย
ชาติไทย เราไม่น้อยยอมใคร จะสู้จนชีพสลาย
หวังผดุงแหลมทอง เราพี่น้องหญิงชาย อย่าให้ชาติสูญหาย ตื่นเถิดชาวไทย

เท่านี้ยังไม่พอ ยังเปิดต่ออีกเพลง เพลงนี้ดูเหมือนจะเป็นเพลงที่เกี่ยวกับเด็กๆ พอเปิดเพลงนี้ขึ้นมาเด็กๆ พากันร้องได้ทั้งเมือง ดูเหมือนจะชื่อ **"หนูเอย"** ทำนองของครูเวส สุนทรจามร คำร้องของครูแก้ว อัจฉริยะกูล เนื้อร้องมีดังนี้คือ

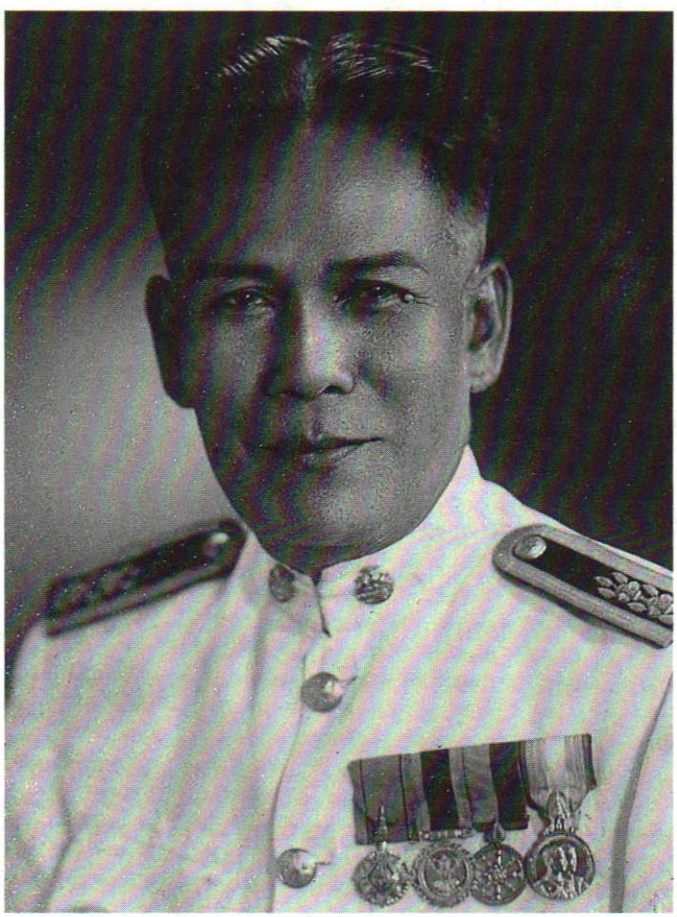

ครูเวส สุนทรจามร

หนูเอยหนูจงฟัง..พี่จะสอนจะสั่งหนูจงฟังเอาไว้ให้ดี
หนูเอยสมัยนี้.. เป็นสมัยที่เอาดีกันด้วยปัญญา
หนูอย่าซุกซน.. จงอดและจงทนหนูจงบ่นท่องวิชา
ในภายภาคหน้า จะได้พึ่งวิชาปัญญาจะเฟื่องฟู
หนูเอยจงเพียร.. หนูจงเล่าหนูจงเรียน หนูจงเพียรหาความรู้
หนูเอยจงคิดดู.. หากมีใครลบหลู่แล้วหนูจะโทษใคร
หนูเร่งเร็วพลัน.. จงบากจงบั่นหนูจงหมั่นอย่าท้อใจ
หนูเอยจะบอกให้.. ปลูกปัญญาเอาไว้ เรียนไปให้เชี่ยวชาญ
หนูเอยอย่าเกเร..หนูอย่าเที่ยวหนูอย่าเตร่ เสเพลประพฤติพาล
หนูเอยอย่าเกียจคร้าน.. หมั่นเล่าเรียนเขียนอ่าน คบพาลจะเสียคน
หนูกอบการดี.. เป็นศักดิ์และเป็นศรี ทั้งเป็นที่น้อมกมล
หนูจะไม่อับจน.. แต่จงเลือกคบคน แล้วตนจะรุ่งเรือง
หนูเอยหนูฟังว่า.. เพราะสติเพราะปัญญา นั้นจะพาให้กระเดื่อง
หนูเอยชาติบ้านเมือง.. จะเจริญฟุ้งเฟื่องก็เนื่องด้วยเด็กไทย
แม้ชาติต่างแดน มาหมิ่นมาแคลน หนูไม่แค้นบ้างหรือไร
บ้านเมืองเจริญได้ อยู่ที่เด็กของไทย มิใช่ใครอื่นเอย

เอาล่ะครับ..ทีนี้ก็ถึงเพลงสำคัญ ซึ่งเป็นเพลงที่ ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ท่านเร่งให้รีบชักชวนให้พี่น้องชาวไทย ช่วยกันสวมหมวกเพื่อเป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาติ ดังนั้น **"เพลงสวมหมวกไทย"** จึงถูกเปิดทั้งวันทั้งคืน เพื่อให้พี่น้องชาวไทยรวมมือรวมใจกันปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด เนื้อร้องมีดังนี้คือ

เชิญซิคะ..เชิญร่วมกันสวมหมวก
แสนสะดวกสบายด้วย ทั้งสวยหรู
ปรุงใบหน้าให้อร่าม งามน่าดู
อีกจะชูอนามัยให้มั่นคง
สมศักดิ์ศรีมีสง่าเป็นอารยะ
หมวกนี้จะชวนให้ชมสมประสงค์
ถึงไม่สวย หมวกจะช่วยเสริมทรวดทรง
งามระหงเลิศวิไลหญิงไทยเรา
อย่ารีรอเลยเจ้าขามาช่วยกัน
สมานฉันท์สร้างไทยให้เทียมเขา
สวมหมวกเถิดจะสำรวยสวยไม่เบา
สนองเค้าท่านผู้นำกล่าวคำชวน..

นักร้องมี ชวลี ช่วงวิทย์ , มัณฑนา โมรากุล , สุภาพ รัสมิทัต และสุปาณี พุกสมบูรณ์ แสดงที่ท้องสนามหลวง "งานวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๔๘๕"

เพลงนี้ทำนองของ ครูเอื้อ สุนทรสนาน คำร้องเป็นของจมื่นมานิตนเรศน์ *(เฉลิม เศวตนันทน์)* เพลงนี้คุณจุรี โมรากุล *(มัณฑนา)* ร้องปนเสียงพูดอย่างเก๋ที่สุดในสมัยนั้น จนคนฟังติดเสียงร้องกันทั้งเมือง อ้อ..ผมมีเกร็ดเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งเกี่ยวกับนักร้องและวงดนตรี **"กรมโฆษณาการ"** กับฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เรื่องเพลงสวมหมวกนี่แหละครับ

ครั้งหนึ่ง..นักร้องเสียง **"อมตะ"** ของวงดนตรีผู้มีนามว่า **"จุรี โมรากุล"** เจ้าของเพลง **"สวมหมวก"** อันลือลั่น เมื่อเลิกปฏิบัติหน้าที่ราชการในตอนเย็นวันหนึ่ง จึงนั่งรถ ๓ ล้อจากกรมโฆษณาการเพื่อจะกลับบ้าน รถ ๓ ล้อผ่านไปทางถนนประชาธิปไตยผ่านโรงเรียนนายร้อยไปจนถึงเขตสวนสุนันทา บังเอิญขณะนั้นมีลมพัดแรง *"กระโปรง"* ที่สวมก็จะเปิด *"หมวกที่สวมก็จะหลุด"* จึงรีบคว้าหมวกมาวางไว้บนตัก เพราะเห็นว่าจะถึงบ้านพักที่บริเวณสวนสุพรรณแล้ว

เผอิญโชคร้ายมาถึงตัวอย่างไม่คาดฝัน.. ขณะนั้น ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นั่งรถออกมาจากโรงเรียนการปกครองสวนมาเห็นเข้าพอดี เมื่อแลเห็นผู้ที่นั่งรถ ๓ ล้อคันนั้น คือ ผู้ที่ร้องเพลงเชิญชวนให้พี่น้องประชาชน **"สวมหมวก"** แต่ตนเองกลับละทิ้งหน้าที่ไม่ **"สวมหมวก"** ตามรัฐนิยม ทำให้ฯพณฯ เคืองใจยิ่งนัก ถึงกับส่งหนังสือกล่าวโทษลงมายังกรมโฆษณาการ และสั่งให้สอบสวน **"นางสาวจุรี โมรากุล"** สองประเด็นด้วยกันคือ

๑. ขัดคำสั่ง **"รัฐนิยม ของรัฐบาล"**

๒. ไม่ทำความเคารพผู้นำ ทั้งๆ ที่เห็นท่านแล้วอย่างใกล้ชิด

สมัยนั้น พระราชธรรมนิเทศ ซึ่งท่านรักษาการในตำแหน่งรองอธิบดี จึงได้เรียกตัว **"นางสาวจุรี โมรากุล"**

ในภาพ สุรัฐ พุกเวส ครูเวท และ มัณฑนา โมรากุล

ไปสอบสวน เมื่อท่านได้ทราบความจริง และด้วยความเมตตาอารีของท่านต่อผู้ใต้บังคับบัญชา จึงช่วยร่างจดหมายแจ้งเหตุให้ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีทราบเรื่องจึงคลายลง และไม่ถูกลงโทษแต่ประการใด

ครั้นต่อมาในราว พ.ศ. ๒๔๘๔-๒๔๘๕

ผลงานเพลงจากการขับร้องของ **"นางสาวจุรี โมรากุล"** เป็นที่โปรดปรานของ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นอันมาก หลายครั้งที่เธอร้องเพลงออกอากาศจบลง ท่านจะส่งรางวัลใส่ซองเหลืองตราครุฑหรือตราไก่จากทำเนียบรัฐบาลไปให้ทั้งวงดนตรีและนักร้องทุกครั้งที่ท่านฟังอยู่เป็นประจำ โดยมีรถมอเตอร์ไซค์พ่วงข้างเป็นผู้นำมา

ครั้งหนึ่ง..ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ส่งรายชื่อถึง ๔ ชื่อที่ท่านกรุณาตั้งมาให้ **"นางสาวจุรี โมรากุล"** เลือกคือ มัทนา มัณฑนา วัชรา และก็รุจิรา ทั้งยังได้บอกอีกว่าชื่อ **"จุรี"** นั้นไม่เหมาะสมสำหรับคนเสียง **"ไพเราะ"** เพราะคำแปลของชื่อนั้นหมายถึง **"ภู่สีแดงที่ปลายหอก"** ไม่งามสำหรับผู้หญิง

"นางสาวจุรี โมรากุล" จึงเลือกชื่อที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีส่งมาให้คือ **"มัณฑนา"** ดังนั้น จึงปรากฏเป็นประกาศทางราชการ ออกทางวิทยุกระจายเสียงของรัฐบาลว่า บัดนี้ นางสาวจุรี โมรากุล ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น นางสาวมัณฑนา โมรากุล นักร้องสาวประจำวงดนตรี **"กรมโฆษณาการ"** อย่างเป็นการเอิกเกริกมากที่สุดในสมัยนั้น

ท่านที่เคารพ..ไหนๆ ผมก็เล่าเรื่องการเปลี่ยนชื่อของนักร้องวงดนตรีกรมโฆษณาการ จากฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีสมัยนั้นไปแล้ว ผมก็เลยขออนุญาตเล่าต่อไปเลย ยังมีอีกหลายท่านที่ถูกเปลี่ยนชื่อและตั้งชื่อใหม่เช่น

ครูเอื้อ สุนทรสนาน เดิมทีท่านมีชื่อว่า *"ละออ"* ต่อมาเมื่อได้เข้าไปศึกษาวิชาดนตรีที่ โรงเรียนกองเครื่องสายฝรั่งหลวง กรมมหรสพ กระทรวงวัง จึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น *"บุญเอื้อ"* ครั้นต่อมาเมื่อเข้ารับราชการที่วงดนตรีกรมโฆษณาการ ก็ถูก รัฐนิยมฉบับที่ ๖ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ท่านกรุณาตัดคำว่า *"บุญ"* ออกซะ เหลือแต่คำว่า *"เอื้อ"* จนมีชื่อเสียงมาแทบทุกวันนี้

ยังครับ..ยังไม่หมด..ยังเหลืออีกตั้ง ๒ ท่าน ซึ่งล้วนแต่เป็นนักดนตรีชาวฟิลิปปินส์ทั้งสิ้น บุคลากรทั้ง ๒ ท่านนี้คุณหลวงสุขุมนัยประดิษฐ์เป็นผู้นำมาฝาก ท่านพันตรีวิลาศ โอสถานนท์ อธิบดีกรมโฆษณาการคนแรกไว้คือ

๑. **นายบิลลี่ ฟลอเรส** ตำแหน่งคนกีต้าและแบนโจ เรียบเรียงเสียงประสาน ฯพณฯ จอมพล ป. กรุณาเปลี่ยนชื่อและตั้งนามสกุลให้ใหม่เป็น **"คีติ คีตากร"** นักเรียบเรียงเสียงประสาน *"เพลงบัวขาว และบทเพลงพระราชนิพนธ์"* คนแรก

๒. **นายเปเปง**..ตำแหน่งคน *"แซ็กอัลโต้และปี่คาริเน็ต"* ฯพณฯ จอมพล ป. กรุณาเปลี่ยนชื่อและตั้งนามสกุลให้ใหม่เป็น *"ปิยะ วาทิตาคม ท่านผู้นี้เป็นครูทาง "ปี่คาริเน็ต" ให้กับคุณธนิต ผลประเสริฐ*

๓. **นายโจ**..ตำแหน่งทรอมโบน ฯพณฯ จอมพล ป. กรุณาเปลี่ยนชื่อและตั้งนามสกุลให้ใหม่เป็น *"ภิญโญ สุรวาท"*

นักดนตรีชาวฟิลิปปินส์ทั้ง ๓ ท่านนี้ ต่อมาภายหลังได้โอนสัญชาติเป็นคนไทยโดยสมบูรณ์แบบ จนลูกหลานเป็นข้าราชการก็มี เป็นนายแพทย์ก็มี เป็นนายตำรวจก็มี มาจนถึงปัจจุบันนี้

นี่คือความดีของ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในสมัยเชื่อผู้นำชาติพันภัย

เชื่อพิบูลสงครามชาติไม่แตกสลาย เชื่อพิบูลสงครามชาติปลอดภัย
เชื่อพิบูลสงครามชาติไม่แตกแยก เชื่อผู้นำทำให้ชาติพ้นภัย
เชื่อมั่นในท่านผู้นำ ชาติจะปลอดภัย เชื่อผู้นำตามผู้นำชาติจะสวัสดี
มาลานำไทยไปสู่อำนาจ ผู้นำไปทางไหนฉันจะตามไปด้วย

ส่วนบุคคลใกล้ชิดต่างช่วยกันสนับสนุน และยกยอท่านผู้นำกันอย่างแข็งขัน ถึงขนาดประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ยังทรงพระนิพนธ์ **"ลิลิตรัฐนิยม"** สนับสนุนรัฐนิยมรัฐบาลเป็นรายฉบับขึ้น อย่างเช่นบทสนับสนุนรัฐนิยมฉบับที่ ๑๐ เรื่องการแต่งกาย

เหตุผลที่จักต้อง เตือนประชา
เพราะบ่แต่งกายา เรียบร้อย
เป็นเครื่องส่อเสื่อมซา ซามวัธน-ธัมแฮ
จึงรัฐบัญญัติถ้อย ทุกข้อความขยาย
หย่าผันผายสู่ท้อง ถิ่นถนน
ประสบอบสวนสกนธ์ แต่น้อย
นุ่งผ้าลัดลงชล โฉดชั่ว
รือสนับไต่ต้อย ไต่เต้าตามสบาย
เครื่องแต่งกายเรียบร้อย ดังขาน
คือเครื่องแบบรัถบาล บ่งไว้
รือเครื่องแบบตามกาล นิยมเยี่ยงสุภาพเนอ
อีกเครื่องสากลไซ้ เฉกเชื้อชนจเริญ..

บทกลอนทั้งหมดนี้ เป็นพระนิพนธ์ของ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิพย์ทิพยอาภา ประธานผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงมีประกาศกระทรวงมหาดไทยแนะนำให้คนไทย แต่งกายตามระเบียบที่วางไว้เพื่อเป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาติ และอีกอย่างหนึ่งที่ฯพณฯต้องการให้พวกเราชาวไร่ชาวนาแต่งตัวอย่างโก้หร่านเมื่อเวลาออกไป ไถนา ดำนา และเกี่ยวข้าว คือให้ *"สวมท็อปบู๊ต"* ดังนั้น ฯพณฯจึงคิดที่จะสร้างภาพยนตร์ขึ้นเรื่องหนึ่ง โดยสมมุติให้ *"ชาวนาใส่ท็อปบู๊ต สวมหมวกปีกกว้าง ใส่เสื้อกางเกงแบบฝรั่ง"* ไปไถนา ไปดำนา ไปเกี่ยวข้าว นำไปฉายให้ชาวนาดูเป็นตัวอย่าง ฉะนั้น ฯพณฯจึงมอบหมายเรื่องนี้ให้คุณหลวงวิจิตรวาทการ ไปดำเนินการแต่งเรื่องสั้นตามเจตนารมณ์ ปรากฏว่าเป็นผลสำเร็จออกมาในภาพยนตร์เรื่อง *"บ้านไร่นาเรา"* โดยกองการภาพยนตร์ทหารอากาศเป็นผู้ดำเนินการสร้าง

๑. เรืออากาศเอกทวี จุลทรัพย์ แสดงเป็นพระเอก
๒. นางสาวอารี ปิ่นแสง แสดงเป็นนางเอก *(คุณอารี ปิ่นแสง เป็นรองนางสาวไทย ปี พ.ศ. ๒๔๘๓)*

ในภาพยนตร์เรื่อง**บ้านไร่นาเรา**นี้ มีเพลงประกอบเรื่องอยู่เพลงหนึ่งชื่อว่า *"บ้านไร่นาเรา"* ทำนองโดยพระเจนดุริยางค์ คำร้องโดยขุนวิจิตรมาตรา *(สง่า กาญจนาคพันธ์)* เนื้อร้องมีดังนี้คือ

เรืองแสงทองกระดึงกร่องกริ้งมา
เป็นสัญญาออกทุ่งนาจับทำงาน
ฟังเสียงกระดึงดูผึ้งบินคลุกคลาน
กินน้ำหวานเก็บไปสร้างรังถาวร
แสงทองงามตาเรืองนาป่าดอน
ตะวันเช้าทำงานตะวันรอนเราก็นอน
สายแล้วเรามาฉวยพร้าหาบคอน
ทรัพย์ฝังดิน สินฝังดอน ช้อนขุดเอาสมบูรณ์
ไหนปานบ้านไร่นาเรา
เสรีสำราญ บ้านไร่นาเรา..

ภาพยนตร์เรื่อง **"บ้านไร่นาเรา"** นำฉายที่ศาลาเฉลิมกรุงเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

นี่คือความคิดฝันของ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม อยากเห็น *"ชาวนา"* ในสมัยของท่านนั้น *"พัฒนาการแต่งกาย"* ให้เป็นไปตามแบบนี้ทุกประการ

ข้อที่ห้า ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องการ สร้างไทยให้บริสุทธิ์ ถึงกับออกพระราชกฤษฎีกาให้อำนาจ รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจระบุมหรสพเครื่องดนตรี วิธีเล่น แต่ถ้าจะเล่นสิ่งที่ต้องห้าม ต้องขออนุญาตก่อน ทางการเลิกเครื่องดนตรีที่ไม่ใช่ของไทย เช่น กลองยาว ซอด้วง ซออู้ ก็ให้เลิก เพราะไม่ใช่ของไทยมาแต่เดิม อีกทั้งเสียงก็ไม่เข้ากับหลักสากล พร้อมกันนี้ยังให้เลิก ละครชาตรี ลิเก และหุ่นกระบอก ถือเสียว่าการแสดงนี้เป็นการเสื่อม เสียเกียรติของชาติและวัฒนธรรม ทีนี้ก็มาถึงชื่อเพลงของไทยที่มีชื่อต่างชาติเข้ามาปะปนก็ให้เปลี่ยนซะ เช่น เพลงลาวดวงเดือน ให้เรียกดวงเดือนเฉยๆ เพลงลาวคำหอมก็คงเหลือเพียงคำหอม ส่วนเพลงฝรั่งรำเท้ากับเพลงเขมรพวงคงให้เรียกอย่างเดิม สองเพลงนี่ถ้าเปลี่ยนไปเรียกแบบใหม่คงพิลึกนะ

ท่านที่เคารพ..ท่านเชื่อมั้ย สิ่งที่ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม อุตส่าห์ออกพระราชกฤษฎีกาสั่งห้ามต่อมามิช้านาน ฯพณฯก็นำสิ่งเหล่านั้นมาตั้งชื่อซะใหม่อย่างโก้หรูกลับสนับสนุนให้แสดงได้ แถมบางอย่างยังอนุญาตจัดแสดงทางวิทยุกระจายเสียงพร้อมทั้งมอบถ้วยทองคำกับเงินรางวัลเป็นสินน้ำใจต่อคณะผู้แสดงด้วย

ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้บัญญัติศัพท์การแสดงและการละเล่นของไทยเราไว้หลายอย่างเช่น

๑. ลิเก เปลี่ยนเป็น นาฏะดนตรี

๒. จำอวด เปลี่ยนเป็น หัสนาฏกรรม

๓. ดนตรีสากล เปลี่ยนเป็น หัสดนตรี

นอกจากที่ว่านี้ การแสดงทุกครั้งไม่ว่าจะแสดงอะไร จะต้องไปขออนุญาตจากกรมศิลปากรก่อน เมื่อได้ใบอนุญาตมาแล้วถึงจะทำการแสดงได้ หรือขณะที่กำลังจะแสดงถ้าเจ้าหน้าที่มาตรวจ ไม่มีใบอนุญาตให้แสดงจะถูกจับไปปรับทันที

อ้อ.. ยังมีข้อบังคับของ ฯพณฯ จอมพล ป. อีกข้อหนึ่ง ที่นำความอึดอัดใจไปสู่บรรดานักร้องเพลง

ประกวดตามงานวัดมาก เพราะว่าในรัฐนิยมนั้นบ่งไว้ชัด ห้ามผู้หนึ่งผู้ใดนั่งบนราวสะพาน นี่แหละคือข้อบังคับที่ทรมานใจอย่างเหลือล้น เหมือนคนที่กำลังจะไปประกวด แล้วทีนี้..จะเอาที่ไหนหละไปนั่งแหกปากตะโกนร้องเพลงได้ดีเท่ากับราวสะพานจริงมั้ย

ต่อจากนั้นก็มีประกาศให้ประกวด *"นาฏดนตรี"* ทางวิทยุแห่งประเทศไทย ชิงถ้วยทองคำกับเงินสดจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อต่อต้านคอมมิวนิสต์ *"นาฏะดนตรีมันก็คือ ลิเก"* เราดีๆ นี่เอง ผลของการประกวดครั้งนั้น ปรากฏว่าบทประพันธ์เรื่อง **"ตัวตายดีกว่าชาติตาย"** ของ *"ศรีบูรพ์"* ได้รับรางวัลที่ ๑ ผู้ใช้นามว่า *"ศรีบูรพ์"* นี้ก็คือ ครูไพบูลย์ บุตรขัน ซึ่งต่อมาภายหลังครูไพบูลย์ได้ยึดแนวลิเกนี้ แต่งเพลงลิเกชีวิตให้ศรีสอาง ตรีเนตร ร้องจนมีชื่อเสียงโด่งดัง

ข้อที่หก.. ในราวปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ประเทศไทยเริ่มจะมีการจัดประกวดร้องเพลงชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยเป็นครั้งแรก ณ สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยกรมโฆษณาการ ซึ่งมีคุณหลวงสุขุมนัยประดิษฐ์ เป็นประธานจัดงาน มีท่านอาจารย์พระเจนดุริยางค์ เป็นประธานการตัดสิน ในสมัยคุณไพโรจน์ ชัยนามเป็นอธิบดี

ในการประกวดครั้งนี้ทางคณะกรรมการได้ให้ ท่านอาจารย์พระเจนดุริยางค์แต่งเพลงบังคับขึ้นหนึ่งเพลง มีชื่อว่า **"ไชโยวีระชนชาติไทย"** เนื้อร้องร่วมกันแต่ง ๔ ท่านด้วยกันคือ *"เนรมิต, มารุต, เวทางค์, สง่า อารัมภีร์"* เนื้อร้องมีดังนี้คือ

ไชโย..วีระชนชาติไทย *ตลอดสมัยที่ไทยมี*
ประเทศไทยคงชาตรี *ด้วยคนดีผยองชัย*
ท่านผู้นำ..พิบูลสงคราม *ขอเทิดนามเกริกไกร*
บำรุงผดุงแผ่นดินไทย
ให้เกรียงไกรเทิดไทย ชะโย..

เพลงนี้ต่อมาทางโรงภาพยนตร์ต่างๆ ได้นำไปเปิดก่อนที่จะฉายหนัง เพื่อเป็นการเชิดชูท่านผู้นำในสมัยนั้น

การประกวดร้องเพลงชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ผลปรากฏว่าผู้ที่ได้รับ **"รางวัลชนะเลิศฝ่ายชาย"** ได้แก่ **จ.ท. ถวัลย์ วรวิบูลย์** ร้องเพลง *"ศรีอยุธยา"* ของท่านอาจารย์พระเจนดุริยางค์ ส่งในนามกองทัพอากาศ

รางวัลชนะเลิศฝ่ายหญิง ได้แก่ **นางสาวมัณฑนา โมรากุล** ร้องเพลง *"เพื่อนหญิงไทย"* ของท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ส่งในนามกรมโฆษณาการ

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ ได้แก่ **นายล้วน ควันธรรม** ร้องเพลง *"ดินแดนแห่งดอกบัวงาม"* แต่งเอง ส่งในนามกรมโฆษณาการ **นางสาวประภา เป้าประเสริฐ** ร้องเพลง *"สุดแสนพิศวาท"* ของ น.อ. สวัสดิ์

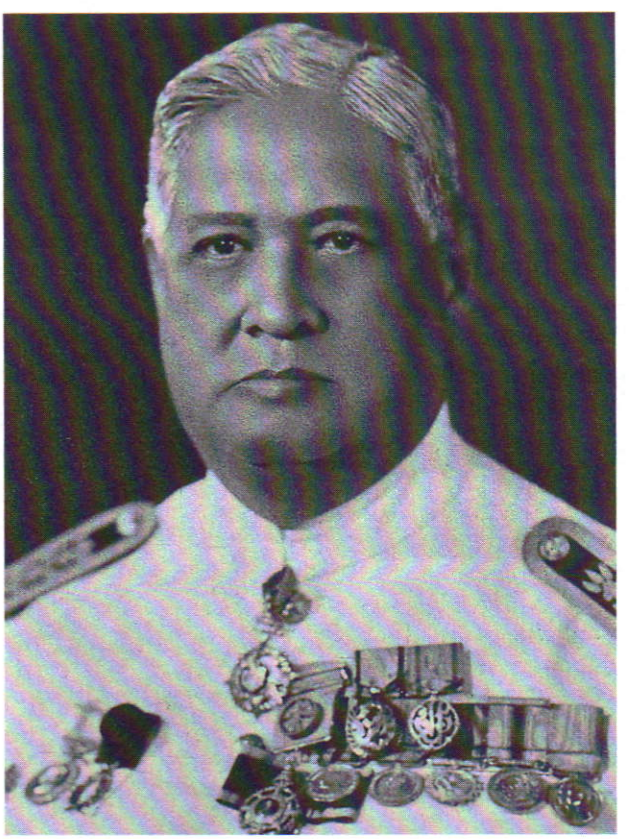

พระเจนดุริยางค์

ทิฆัมพร น.ต. โพธิ ศานติกุล ส่งในนามกองทัพอากาศ

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๒ ได้แก่ **นางสาวประหยัด ไชศิริ** ร้องเพลง *"มหาอาณาจักรไทย"* ของ ม.จ. ศิวากร วรวรรณ ส่งในนามกองทัพบก

นางสาวสุภาพ รัศมิทัต ร้องเพลง *"บัวงาม"* ของครูเวส สุนทรจามร ครูแก้ว อัจฉริยะกุล ส่งในนามกรมโฆษณาการ

ความจริงรางวัลที่คุณสุภาพ รัศมิทัต ได้รับนี้เป็นของฝ่ายชายแต่ปรากฏว่าคะแนนของฝ่ายชายไม่มีใครถึงสักคน คณะกรรมการจึงพิจารณาให้ฝ่ายหญิงได้รับไป

นอกจากนี้ยังมีอีกเรื่องหนึ่งของการประกวด น่าที่จะได้นำมาเล่าไว้ถึงเบื้องหลังการประกวดครั้งนี้ เดิมทีเดียวนั้นรางวัลชนะเลิศ มีเพียงรางวัลเดียว เมื่อ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ทราบเรื่องนี้เห็นว่าไม่ถูกต้องนัก จึงสั่งให้จัดรางวัลชนะเลิศฝ่ายหญิงขึ้นอีกรางวัลหนึ่ง นับตั้งแต่นั้นมาจึงได้ยึดถือให้มีรางวัลชนะเลิศทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย ดังเช่นการประกวดร้องเพลงชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๙๒

รางวัลชนะเลิศฝ่ายชาย ได้แก่ คุณบุญช่วย หิรัญสุนทร ร้อง *"จังหวะชีวิต"* เป็นเพลงบังคับ เพลงที่เลือกเองคือ *"โลมอนงค์"*

รางวัลชนะเลิศฝ่ายหญิง ได้แก่ คุณทัศนัย ชะอุ่มงาม ร้อง *"จังหวะชีวิต"* เป็นเพลงบังคับ เพลงที่เลือกเองคือ *"ดอกบัว"*

นี่ก็คือเหตุการณ์ในสมัยที่ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี กับ **"สมัยรัฐนิยมสร้างชาติ"**

ข้อที่เจ็ด..ในระหว่างสงครามไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศส ฯพณฯ ท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม สนใจมากเฉพาะรายการสนทนาระหว่าง นายมั่น ชูชาติ *(สังข์ พัธโนทัย)* กับนายคง รักไทย *(คงศักดิ์ คำศิริ)* ถึงกับใช้จดหมาย *"ซองเหลือง"* ติดต่อกับนายมั่นนายคงเป็นประจำ ถ้าวันไหนไม่ได้ฟังรายการทางวิทยุ ก็จะสั่งให้นำบทสนทนาไปแสดงให้ดู พร้อมกับประกอบลีลาท่าทางไปด้วย เมื่อครั้งใดแสดงได้ดีก็จะมีรางวัลสมนาคุณให้ด้วย

มีอยู่ครั้งหนึ่ง.. ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ไปพักผ่อนที่บ้านพักบางปู เกิดเครื่องรับวิทยุเสีย รับฟังรายการสนทนาระหว่างนายมั่นนายคงไม่ได้ จึงสั่งให้นายทหารคนสนิทโทรศัพท์ทางไกลไปยังสถานีวิทยุกรมโฆษณาการ ให้เลื่อนการสนทนาระหว่างนายมั่นกับนายคงออกไป และให้รอฟังคำสั่งใหม่ว่าจะให้พูดเมื่อไหร่ เห็นมั้ยครับว่า ฯพณฯ สนใจงานทุกสิ่งที่ท่านมีบัญชาสั่งการไว้ และคอยติดตามผลงานอยู่ตลอดเวลา งานจึงก้าวหน้าไปแทบทุกอย่าง สมกับแนวความคิดของ ฯพณฯ ทุกประการ

เชื่อผู้นำชาติพันภัย
ผู้นำไปทางไหนฉันจะตามไปด้วย
มาลานำไทยไปสู่ความสำเร็จ

ข้อสรุปของผมที่มีต่อ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็คือชั่วชีวิตในความเป็นนักดนตรีของผม ยังไม่เคยเห็น **"ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีท่านใดเลย"** ที่จะยกมือประทับรับไหว้ **"นักดนตรีนักร้อง"** ซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาก่อน ทั้งไปและกลับอย่างเสมอต้นเสมอปลาย พร้อมทั้งเอ่ยปากกล่าวคำขอบคุณทุกคนที่อยู่ ณ ที่นั่น นี่คือเหตุการณ์ที่ผมได้สัมผัสมากับตัวเองครับ สวัสดี

ผลิตไข่ไอโอดีนเกษตร เสริมต่อพระราชดำริได้ผลดี

ชาคริต วุลกะเสวี

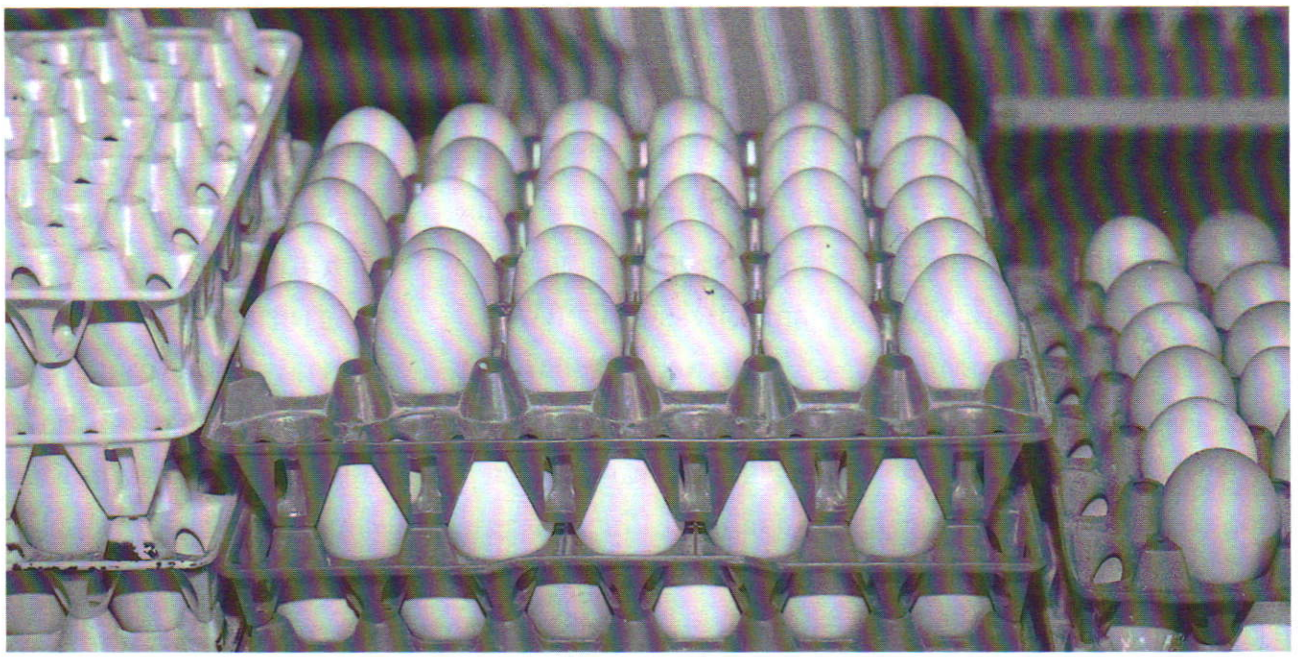

ตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๐ มาแล้วที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เปิดเผยข่าวผลงานวิจัยของนักวิชาการไทย ซึ่งได้สร้างผลงานระดับโลกอีกชิ้นหนึ่ง

คือได้คิดค้นวิธีการผลิต **"ไข่ไอโอดีน"** ขึ้นมาใช้แทนเกลือผสมสารไอโอดีนตามพระราชดำริ สำหรับให้คนบริโภคป้องกันโรคคอพอก ได้เป็นผลสำเร็จแล้ว

ไอโอดีนเป็นสารที่มีอยู่ในธรรมชาติที่คุ้นหูของคนไทยโดยทั่วไป ดังที่ทราบกันดีว่ามีคุณประโยชน์ ที่จำเป็นต่อร่างกายมนุษย์เราเป็นอย่างมากเหมือนกัน

แต่ปัจจุบันก็ยังปรากฏว่ามีคนไทยอีกไม่น้อย ที่อาศัยอยู่ในชนบทห่างไกล ยังคงต้องตกอยู่ในภาวะของการขาดแคลน ทำให้เป็นโรคขาดสารไอโอดีนนี้ สร้างความทุกข์ทรมานให้แก่คนยากจน เพิ่มมากขึ้นไปอีก จึงสมควรเร่งแก้ไขในทุกวิถีทางด้วยก็จะดี

ความพยายามในการขจัดโรคขาดสารไอโอดีน ได้เริ่มมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว จากความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ทำให้ผลของการรณรงค์เริ่มปรากฏ จำนวนของผู้ป่วยจากโรคขาดสารไอโอดีนจึงได้มีจำนวนลดลงตามลำดับ

รวมทั้งได้มีการให้ความรู้แก่ประชาชนมากขึ้น ตลอดจนแนวคิดที่ขจัดโรคดังกล่าวให้หมดไป เพื่อถวายโดยเสด็จพระราชกุศล และเฉลิมฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง ครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี และทรงมีพระราชดำริให้เร่งแก้ไขปัญหานี้ด้วยความสนพระทัยเป็นอย่างยิ่ง

ด้วย

ธาตุไอโอดีนมีความสำคัญต่อร่างกายคนเราไม่น้อย เพราะเป็นส่วนประกอบสำคัญในการ**ผลิตฮอร์โมนของต่อมธัยรอยด์** หรือที่เรียกว่า **ธัยรอยด์-ฮอร์โมน** ทำหน้าที่ควบคุมความเจริญเติบโตตามปกติของสมอง ประสาทและเนื้อเยื่อของร่างกาย

ที่สำคัญก็คือ ธัยรอยด์ฮอร์-โมนนี้ จะทำหน้าที่ในการเปลี่ยนอาหารทุกชนิดที่มนุษย์รับประทานเข้าไปให้กลายเป็นพลังงาน ไม่ว่าสารอาหารดังกล่าวจะเป็นโปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรตหรือวิตามินต่างๆ

ร่างกายที่ขาดสารไอโอดีนส่งผลให้ต่อมธัยรอยด์ไม่สามารถผลิตฮอร์โมนได้ตามความต้องการเท่ากับการเปลี่ยนสารอาหารให้เป็นพลังงานในร่างกายไม่มีประสิทธิภาพ ประโยชน์ที่จะได้รับจากอาหารจึงเป็นไปได้ไม่เต็มที่

และเมื่อระดับไอโอดีนในร่างกายไม่ปกติ จะส่งผลให้ต่อมธัยรอยด์โตขึ้น จนเกิดเป็นอาการของโรคคอหอยพอก และจากคนที่เคยมีสุขภาพสมบูรณ์ จะมีอาการของการอ่อนเพลียง่าย เหนื่อยเร็ว เซื่องซึม เฉื่อยชา และไม่สดชื่น

อาการของโรคขาดสารไอโอ-ดีน สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทุกเพศ และทุกช่วงวัยอายุ โดยเฉพาะทารกที่อยู่ในครรภ์มารดา ถ้าหากมารดาได้รับสารไอโอดีนไม่เพียงพอ จะทำให้การตั้งครรภ์ไม่สมบูรณ์ ผลที่เกิดขึ้นก็คือมักจะมีการแท้งลูกได้ง่าย หรือเด็กเสียชีวิตก่อนคลอด

แม้จะสามารถคลอดเด็กออกมาได้อย่างปลอดภัย แต่ทารกอาจมีลักษณะผิดปกติอย่างชัดเจน เกิดมีอาการทางประสาทเสื่อม หรือเป็นใบ้ โง่ หูหนวก ขาแข็ง มีอาการกระตุก ตาเหล่ ตลอดจนรูปร่างแคระแกร็น ซึ่งเป็นอาการของ **"โรคเอ๋อ"** หรือ **"โรคเซอะมะ"** ที่รู้จักกันดีทางภาคเหนือนั่นเอง

ส่วนในอาการของผู้ใหญ่นอกเหนือจากอาการคอหอยพอก ซึ่งอาจจะลุกลามเป็นเซลล์มะเร็งได้แล้วก็ยังทำให้ผู้ป่วยทำงานได้เชื่องช้า การเรียนรู้ต่างๆ ความสามารถจะลดลง รวมถึงสมรรถ-ภาพทางเพศลดลงในเพศชาย และหญิงอาจจะมีอาการของประจำเดือนไม่ปกติได้

ตามปกติไอโอดีนจะเป็นธาตุธรรมชาติที่มีอยู่ทั่วไปในพื้นดิน มนุษย์สามารถรับธาตุดังกล่าวได้จากอาหารและน้ำ โดยเฉพาะพืชที่ปลูกอยู่ในดิน เมื่อฝนตกไอโอดีนที่อยู่บนดินมักจะถูกชะล้างแล้วไหลตามกระแสน้ำลงสู่ทะเล สู่มหาสมุทร และเก็บสะสมไว้เป็นจำนวนมากในน้ำทะเลทั้งในสาหร่ายทะเลและสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ในทะเล **อาหารทะเลจึงอุดมไปด้วยสารไอโอดีนมากเป็นพิเศษ**

สำหรับในประเทศไทย ปกติไอโอดีนจะมีมากเกือบทุกภาคของประเทศ ยกเว้นแต่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้พืชผักที่ปลูกในดินของทั้งภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนสัตว์เลี้ยงต่างๆ มีปริมาณของสารไอโอดีนต่ำ ส่งผลให้คนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคดังกล่าว มักจะประสบกับปัญหาการขาดสารอาหารไอโอดีนเป็นจำนวนมากตามไปด้วย

ร่างกายของคนเราโดยทั่วไปต้องการไอโอดีนถึงวันละ ๑๕๐ ไมโครกรัม ซึ่งรวบรวมได้จากอาหารชนิดต่างๆ หรือหากเปรียบเทียบปริมาณแล้ว จะเท่ากับเกลือสมุทรหรือเกลือทะเลถึง ๓๗.๕ ช้อนชาต่อวัน

ซึ่งนับว่าเป็นปริมาณความเค็มสูง เกินกว่าที่มนุษย์คนใดสามารถจะบริโภคได้ตามปกติ จึงได้มีการแก้ปัญหาด้วยเพิ่มธาตุไอโอดีนลงไปในเกลือ อันเป็นเครื่องประกอบอาหารสำคัญของทุกครัวเรือน เพื่อให้ได้ปริมาณมีสูงกว่าการบริโภคตามปกตินั้นได้

ด้วยวิธีการดังกล่าว จึงทำให้การแก้ไขปัญหาการขาดสารไอโอ-ดีนของคนเรา เริ่มเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนมากขึ้น มีการแจกจ่ายเกลือไอโอดีนให้กระจายไปสู่ทุกครัวเรือนทั่วประเทศ ขณะเดียว

กันก็มีการรณรงค์ ให้ใช้เกลือไอโอดีนในการประกอบอาหาร

และส่งเสริมการแพร่ขยายของเกลือไอโอดีน ให้สามารถซื้อหาได้ง่ายสะดวกสบายและได้มีการเติมสารดังกล่าวลงไปในอาหารสำเร็จรูปบางชนิด ซึ่งได้รับความนิยมจากประชาชนมากขึ้นโดยมีราคาไม่สูงนัก

นอกเหนือจากการรณรงค์ให้คนไทยรู้จักเกลือไอโอดีน และหันมานิยมใช้มากขึ้น เพื่อแก้ปัญหาการขาดสารไอโอดีนแล้ว ยังถือเป็นการป้องกันโรคดังกล่าวในระยะยาว เพื่อให้หมดไปจากประเทศไทยนี้ด้วย เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนไทย

ทั้งนี้เพราะการบริโภคธาตุไอโอดีน จะเป็นตัวบังคับปริมาณการบริโภคในแต่ละวันอยู่แล้ว ในทางตรงกันข้าม หากขาดธาตุไอโอดีนจะมีผลกระทบต่อร่างกายคนเรารุนแรงยิ่งกว่าเดิมมาก

สำหรับคนไทยเรา ก็รู้จักการนำเกลือแกงใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญในอาหารมานานแล้ว จนกลายเป็นวัฒนธรรมที่ทุกครัวเรือนจะขาดเสียมิได้

ไม่ว่าจะเป็นน้ำพริก ผัก แกง ต้มต่างๆ ตลอดจนการใช้เกลือเพื่อถนอมอาหาร ให้สามารถเก็บอยู่ได้เป็นเวลานานขึ้น เช่น ในการดองเค็ม ตากแห้ง หรือต้มเค็มเหล่านั้นด้วย

ทางกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้ร่วมกับสภากาชาดไทย และกระทรวงมหาดไทย ก็ได้เคยจัดงาน **"มหกรรมอาหารไทยใส่เกลือไอโอดีน ครั้งที่ ๑"** ขึ้นในช่วงระหว่างวันที่ ๑๓ มกราคม ถึง ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ มาแล้ว ในปี ๒๕๔๑ และ ๒๕๔๒ นี้ ก็ได้มีการรณรงคกันอีก เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้ดียิ่งขึ้นด้วย

ในงานดังกล่าวนี้ นอกเหนือจากการจัดนิทรรศการเพื่อความรู้และประโยชน์ของสารไอโอดีนแล้ว ยังเป็นการประชันสุดยอดฝีมือพ่อครัวแม่ครัว ซึ่งคัดมาจาก ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศที่ผ่านการชิงชัยในการปรุงอาหารด้วยเกลือไอโอดีน จนได้เป็นตัวแทนของแต่ละจังหวัดมาแล้ว มาประลองฝีมือชิงความเป็นหนึ่งอีกครั้งในงานดังกล่าวด้วย

สำหรับผู้เข้าชมงานครั้งแรกนั้น นอกเหนือจากได้รับความรู้และได้ลิ้มรสอาหารที่ปรุงจากเกลือไอโอดีนนานาชนิดแล้ว ยังมีโอกาสได้รับเกลือไอโอดีนพระราชทานเป็นของที่ระลึกเตือนใจไว้ด้วย

ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของความร่วมมือของคนไทยทั้งปวง ที่ได้เริ่มทำการขจัดโรคขาดสารไอโอดีนนี้ ให้หมดไปจากประเทศไทยเราได้โดยเร็วที่สุดด้วย

ซึ่งเรื่องการที่ผู้คนในชนบทที่ห่างไกล ทั้งในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไม่ค่อย

ดร.เสกสม อาตมางกูร

จะมีโอกาสได้บริโภคเกลือทะเลซึ่งมีธาตุไอโอดีนอยู่ด้วยนั้น จึงมักจะทำให้เกิดเจ็บป่วยเป็น **"โรคเอ๋อ"** และ **"โรคคอพอก"** กันขึ้นได้ง่าย

จึงทำให้ทางราชการกระทรวงสาธารณสุขต้องคิดค้นหาวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้ประชาชนในชนบทเหล่านั้น ได้มีโอกาสบริโภคเกลือทะเลซึ่งมีธาตุไอโอดีน หรือบริโภคอาหารที่มีธาตุไอโอดีนอยู่ด้วยในรูปแบบต่างๆ กันขึ้นอย่างจริงจัง

แต่ปรากฏว่าการผลิตอาหารหรือเกลือที่ผสมไอโอดีนนั้น ก็ยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

ดังนั้น โครงการไข่ไอโอดีนเกษตร จึงได้เริ่มศึกษาวิจัยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยคณะวิจัยซึ่งประกอบไปด้วย ดร.เสกสม อาต-

มางกูร อาจารย์ยุวเรศ สังวราภรณ์ อาจารย์อรประพันธ์ พุ่มอินทร์ และอาจารย์ สุกัญญา รัตนทับทิมทอง แห่งภาควิชาสัตวบาล และศูนย์และพัฒนาการผลิตการผลิตสัตว์ ปีกมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณไอโอดีนในฟองไข่ให้สูงขึ้น และทำให้การใช้ประโยชน์ได้ของไอโอดีนในร่างกายดีขึ้น

จนในที่สุดก็สามารถผลิตเป็น **"ไข่ไอโอดีนเกษตร"** ขึ้นมา ให้คนกินใช้แทนเกลือที่ผสมสารไอโอดีนได้เป็นผลสำเร็จแล้วนะครับ

โดยผลงานดังกล่าว ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึงได้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้ทรงให้ความสนพระราชหฤทัยเป็นอย่างมาก

ดร.เสกสม อาตมางกูร หัวหน้าคณะทีมงานวิจัย ได้เปิดเผยถึงการทำ **"ไข่ไอโอดีนเกษตร"** ว่า **เริ่มจากการนำสารโปแตสเซียมไอโอไดด์ ผสมเข้ากับอาหารไก่ไข่** ซึ่งปกติสารดังกล่าวจะมีอยู่แล้วในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ เพียงแต่มีในปริมาณที่ยังน้อยอยู่

ดังนั้น จึงต้องเติมสารไอโอดีนนี้ ลงไปในอาหารไก่นั้นเพิ่มขึ้นอีกในระดับ ๔ ส่วนต่อ ๑ ล้านส่วนของหัวอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์

ซึ่งจะทำให้ได้ไข่ไก่ที่มีปริมาณสารไอโอดีน ถึงฟองละ ๑๓๐ ไมโครกรัม จากปกติที่เคยมีเพียง ๓๐ ไมโครกรัม ในขณะที่ร่างกายของคนไทยทั่วไป ต้องการสารไอโอดีนระหว่าง ๗๐-๑๕๐ ไมโครกรัมต่อวัน

ในช่วงแรกของโครงการ *(พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๑)* คณะวิจัยได้ศึกษาถึงชนิดและปริมาณของแหล่งไอโอดีนที่เหมาะสมในการเสริมในอาหารไก่ไข่ ที่จะทำให้ได้

ไข่ที่ปริมาณไอโอดีนเพียงพอต่อความต้องการของเด็กในแต่ละวัน *(๗๐-๑๐๐ ไมโครกรัม)* และระดับแหล่งไอโอดีนดังกล่าว ต้องไม่มีผลเสียต่อตัวแม่ไก่และผลผลิตไข่ด้วย

ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การเสริมสารโปแตสเซียมไอโอไดด์ในอาหารไก่ไข่ ๕.๒๕ กรัมต่อตันอาหาร สามารถทำให้ได้ไข่ที่มีปริมาณไอโอดีนไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ไมโครกรัม และไม่มีผลเสียแต่ประการใดต่อสมรรถภาพการผลิตไข่ของแม่ไก่ ปริมาณของสารโปแตสเซียมไอโอไดด์ที่ใช้นี้ ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตไข่ เพียง ๔-๕ บาทต่ออาหารไก่ ๑๐๐๐ กก. และถ้าคิดเป็นต้นทุนของไข่แต่ละฟองแล้ว จะพบว่ามีค่าน้อยกว่า ๑ สตางค์เท่านั้นเอง

ดร.เสกสมเปิดเผยต่อไปว่า ประเทศไทยเราถือได้ว่าเป็นรายแรกของโลก ที่สามารถนำสารไอโอดีนใส่ลงไปในไข่ไก่ได้ในอัตราที่เหมาะสมได้เป็นผลสำเร็จหลังจากที่ทางประเทศได้หวัน ก็ได้ใช้ไอโอดีนจากสาหร่ายซึ่งเป็นแหล่งของสารไอโอดีนในทะเล แต่สามารถเพิ่มได้เพียง ๓๐ ไมโครกรัมเท่านั้นเอง

ซึ่งทางคณะวิจัยยังได้รับความร่วมมือ จากสาขาอุตสาหกรรมเกษตร ของคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ในการศึกษา

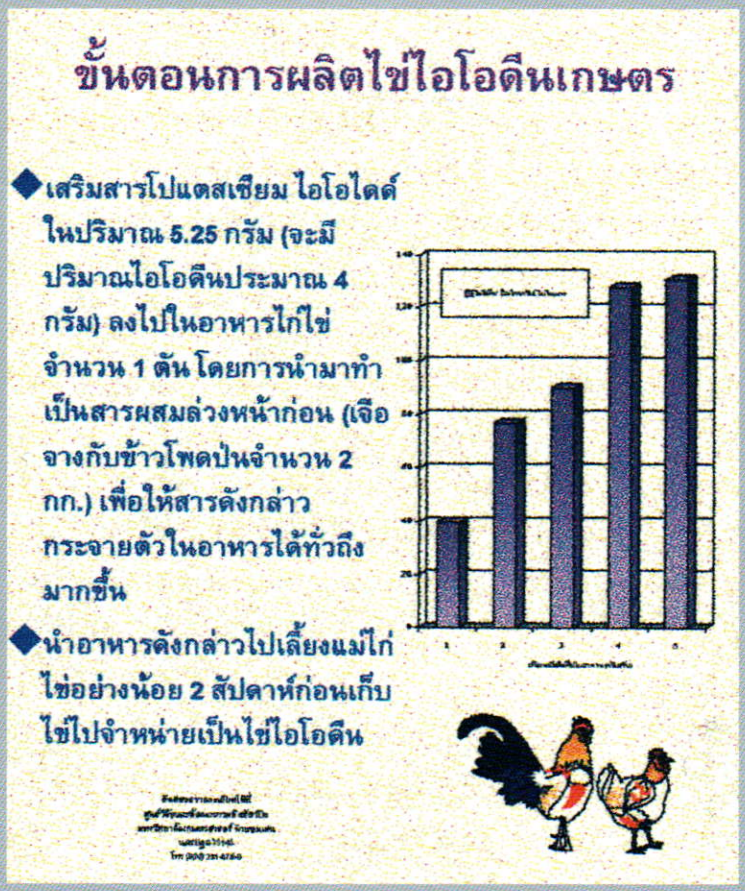

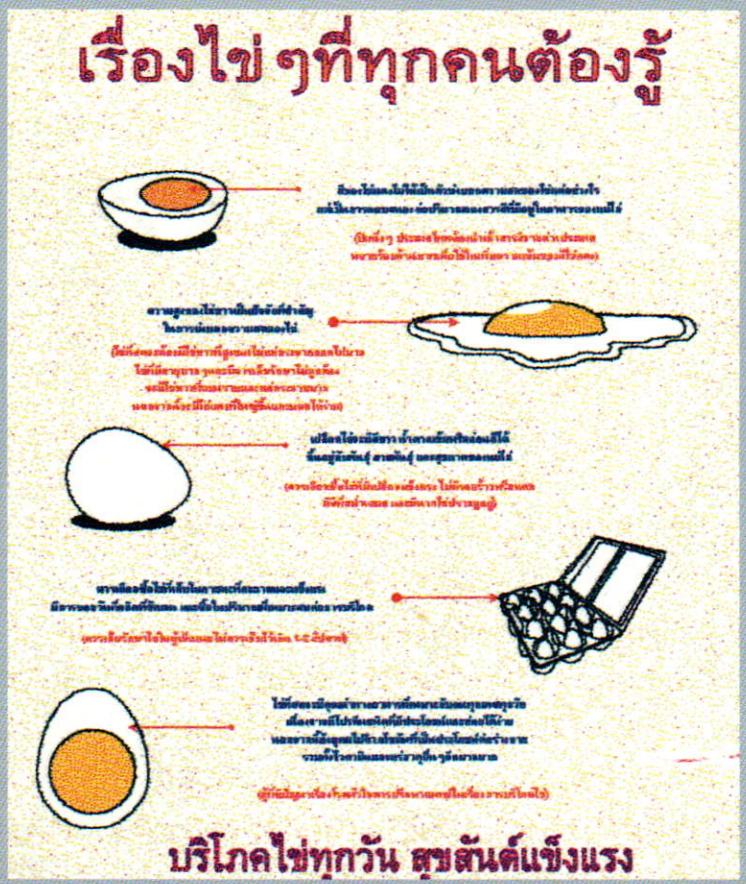

ผลของการประกอบ อาหารจากไข่ไอโอดีนเกษตรดังกล่าวต่อปริมาณไอโอดีน

ซึ่งพบว่าการต้มไข่ไอโอดีนเกษตร ไม่ว่าต้มสุกหรือต้มแบบยางมะตูม ก็จะทำให้เกิดการสูญเสียไอโอดีนเพียงประมาณ ๖-๗ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ดังนั้น เด็กที่ได้บริโภคไข่ไอโอดีนเกษตรโดยวิธีการต้มก็จะยังคงได้รับไอโอดีน ในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกายในแต่ละวันได้อย่างเหมาะสม

ตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นมา คณะวิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมการเสริมธาตุ **"ซีลีเนียม"** ลงไปในไข่ไอโอดีนเกษตร เพื่อช่วยให้ขบวนการใช้ประโยชน์ได้ ของไอโอดีนในร่างกายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งผลการศึกษาคาดว่าจะแล้วเสร็จในกลางปี ๒๕๔๒

นอกจากนี้ ทางคณะวิจัยยังได้วางแผนในการศึกษาถึงความเป็นไปได้ ในการเพิ่มไวตามินเอ. และธาตุเหล็ก ในไข่ไก่ เพื่อช่วยเพิ่มทางเลือกในการได้รับสารอาหารดังกล่าว แก่ผู้ที่ประสบปัญหาการขาดแคลน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีที่มีครรภ์และเด็กๆ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะสามารถเริ่มได้ ตั้งแต่กลางปี ๒๕๔๒ เป็นต้นไป

ในขณะนี้นักวิชาการไทยเราสามารถเพิ่มปริมาณสารไอโอดีน

ได้มากถึง ๑๓๐ ไมโครกรัม ซึ่งนับได้ว่าเป็นรายแรกของโลก ในการเพิ่มปริมาณไอโอดีนในไข่ไก่ใช้ประโยชน์ได้สำเร็จแล้ว

ส่วนทางด้านต้นทุนการผลิตนั้นก็ถูกมากเมื่อเทียบกับวัตถุดิบ ๑ ตัน อาหารจะเพิ่มต้นทุนการผลิตไข่เพียง ๔-๕ บาทเท่านั้นเอง หรือเป็นไข่ก็ฟองละไม่ถึง ๑ สตางค์ด้วยซ้ำไป

และแนวโน้มในอนาคตก็มีความเป็นไปได้ ที่จะให้โรงงานอุตสาหกรรมที่ผลิตอาหารสัตว์เพิ่มปริมาณสารไอโอดีนลงไปในอาหารสำเร็จรูปที่ใช้เลี้ยงสัตว์ เพื่อให้อาหารสัตว์ที่ส่งขายออกไปยังที่ต่างๆ ของประเทศไทย เป็นแหล่งของไอโอดีนให้กับสัตว์ได้เลยโดยตรง

และส่งผลช่วยให้สัตว์ที่กินอาหารดังกล่าว มีปริมาณไอโอดีนในเนื้อ นม หรือไข่ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของสัตว์แต่ละชนิด และเป็นแหล่งไอโอดีนอีกแหล่งหนึ่งที่สามารถจะได้รับนอกเหนือจากการบริโภคอาหารทะเล หรือเกลือเสริมไอโอดีนอย่างแต่ก่อน

ซึ่งในเรื่องนี้ ดร.เสกสมก็ได้คุยกับทางภาคอุตสาหกรรมแล้ว ส่วนใหญ่ก็ขานรับที่จะทำให้ประชาชน ได้บริโภคไข่ไก่ที่มีสารไอโอดีนโดยถ้วนหน้ากัน

เพราะดูจากตัวเลขใน ๑ วัน เมืองไทยเราก็มีการผลิตไข่ได้ถึง ๑๒-๑๔ ล้านฟอง และไข่เหล่านี้เองที่ได้ส่งขายไปทั่วประเทศ ทำให้ประชาชนทั่วประเทศได้บริโภคไข่ที่นอกจากจะมีโปรตีนแล้ว ยังจะได้รับสารไอโอดีนเพิ่มพิเศษอีกด้วย

การเพิ่มปริมาณไอโอดีนในไข่ จึงน่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เหมาะสม ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นดีแน่ๆ

ดร.เสกสมยังกล่าวด้วยว่า การวิจัยนอกจากจะทดลองโดยใช้สารโปแตสเซียมไอโอไดด์แล้ว ยังได้นำสารโปแตสเซียมไอโอเดรทมาทำการทดลองในลักษณะเดียวกันนี้ด้วย ทั้งนี้เพื่อขจัดคุณสมบัติความไม่คงทน และการสลายตัวได้ง่ายของสารไอโอไดด์นั้นด้วย

แต่เนื่องจากสารโปแตสเซียมไอโอเดรทหาซื้อได้ยาก และราคาค่อนข้างแพง อีกทั้งยังเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการทำไอโอดีนระเบิด ยังไม่สามารถหาซื้ออย่างอิสระได้ จึงเป็นข้อจำกัดในทางอุตสาหกรรม

แต่อย่างไรก็ตาม หากการทดลองความแตกต่างได้พบว่าการใช้สารโปแตสเซียมไอโอเดรทนั้นดีกว่า ก็จะทำให้ทางกระทรวงสาธารณสุข ช่วยเป็นสื่อกลางในการนำเข้ามา และนำไปแจกจ่ายให้แก่อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ได้สะดวกขึ้น

ซึ่งขณะนี้ก็ได้นำสารโปแตสเซียมไอโอเดรท มาทำการทดลองแล้ว และได้พบว่าสามารถตอบสนองต่อการเพิ่มปริมาณสารไอโอดีนในไข่ได้ดีเหมือนกัน แต่ยังระบุแน่ชัดไม่ได้ว่ามีปริมาณเพิ่มขึ้นมากเท่าไหร่ คงจะได้ทราบกันต่อไปในเร็ววันนี้อย่างแน่นอน

ทางด้าน ดร. เจริญศักดิ์ โรจนฤทธิ์พิเชษฐ์ รองอธิบดีฝ่ายบริหารและพัฒนานิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ผู้เคยดูแลงานวิจัยของคณะเกษตร ก็ได้เปิดเผยในเรื่องเดียวกันนี้ว่า นอกจากคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จะประสบความสำเร็จในการผลิตสูตร **"ไข่ไอโอดีน"** มาแก้ไขปัญหาโรคคอหอย พอกและโรคเอ๋อ ที่กำลังเป็นปัญหาในการพัฒนาประเทศไทยเราได้แล้วขณะนี้ทางคณะเกษตรยังได้พยายามทำการทดลองค้นคว้าหาพืชผัก ที่ให้ปริมาณสารไอโอดีนได้มากขึ้นอีกด้วย

ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคสารไอโอดีน ในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และช่วยให้ประหยัดได้ดียิ่งขึ้นด้วย

กฎหมายสำหรับประชาชน

สถิตย์ เล็งไธสง

การปลอมแปลงเงินตราและเอกสาร

ผมเป็นคนบ้านนอก เกิดในชนบทห่างไกล นานๆ จะได้ไปเยี่ยมบ้านสักครั้งหนึ่งไปทีไรผมก็มักจะไปพักผ่อนที่วัด ใต้ต้นไม้ที่ผมปลูกไว้เป็นป่าใหญ่สุดแสนจะชื่นใจใต้ร่มพฤกษา แม้หน้าร้อนก็ยังเย็น เมื่อเดือนมิถุนายนที่ผ่านมาผมได้ไปเยี่ยมบ้านอีก รุ่งเช้าผมนำเสื่อไปปูนอนใต้ต้นไทร ซึ่งผมปลูกเมื่อคราวบวชลูกชาย ประมาณ ๕ ปีมานี้ นกกางเขนสองตัวผัวเมียส่งเสียงหวีดร้องอยู่บนกิ่งจันทน์ใกล้ที่ผมนอนประหนึ่งว่ามันทักทายผม ผมม่อยหลับไประยะหนึ่งพอตื่นขึ้นก็เห็นกำนันชวน นั่งอยู่ข้างๆ ยกมือไหว้ผม แล้วพูดว่า *"ผมมาสักครู่แล้วเห็นพี่หลับจึงนั่งคอย นานๆ พี่มาทีก็อยากรบกวนถามปัญหากฎหมาย"*

หลังจากไต่ถามสารทุกข์สุขดิบกันแล้ว กำนันก็เริ่มเรื่องว่า *"เวลานี้ชาวบ้านเดือดร้อนกันมาก เพราะเถ้าแก่คนหนึ่งในตลาดโกงราษฎรมหาศาล ในทุกรูปแบบ กู้เงิน สองพันก็กลายเป็นสองหมื่น ด้วยการแก้สัญญากู้ไปฟ้องศาล พอตั้งทนายเข้าไปให้สู้คดี ทนายของเราก็ไปยอมความกับเขา ทำอย่างนี้เป็นร้อยราย ไม่ผิดกฎหมายอะไรหรือพี่ มีราษฎรหลายคนมาปรึกษาผม ผมพาเขาไปแจ้งตำรวจก็ไม่ได้เรื่อง พี่ช่วยแนะนำด้วยว่า จะให้ราษฎรทำอย่างไร"* กำนันพูดปากคอสั่น ประหนึ่งว่าเป็นทุกข์ยิ่งกว่าราษฎร ที่ถูกโกง

"เติมศูนย์ก็ดี หรือกรอกข้อความลงในสัญญากู้ไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ดี มีความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิ โทษจำคุกอย่างต่ำ ๑ ปี ขั้นสูงถึง ๑๐ ปี และถ้าเขานำสัญญานั้นไปอ้างในศาล ก็เป็นการนำสืบหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ มีโทษจำคุกถึง ๓ ปี และถ้าเขาเบิกความประกอบเอกสารว่า จำเลยกู้เงินไปตามสัญญากู้ซึ่งไม่จริง ก็เป็นเบิกความเท็จต่อศาลมีความผิดโทษจำคุกถึง ๕ ปี ถ้าพนักงานสอบสวนไม่ดำเนินคดีให้ผู้เสียหายก็มีสิทธิฟ้องคดีเอง" กำนันสั่นศีรษะ เล็กน้อยก่อนพูดว่า

"ผมพอทราบ ว่าผู้เสียหายฟ้องคดีเองได้ตามหนังสือกฎหมายเล่มเล็กของสำนักนายกรัฐมนตรีที่พี่เคยนำมาแจก แต่ราษฎรทำเองไม่เป็น จะจ้างทนายฟ้องก็ไม่มีเงินจ้างทนายท้องถิ่นก็พึ่งยาก เพราะเขาเป็นพรรคพวกกัน ต้องหวังพึ่งพี่ทางไกล ช่วยหาทนายฟรีให้ อันนั้นเอาไว้ก่อนเถอะ ผมไม่เข้าใจว่า การปลอมเอกสารต่างกับการปลอม เงินปลอมทองอย่างไร"

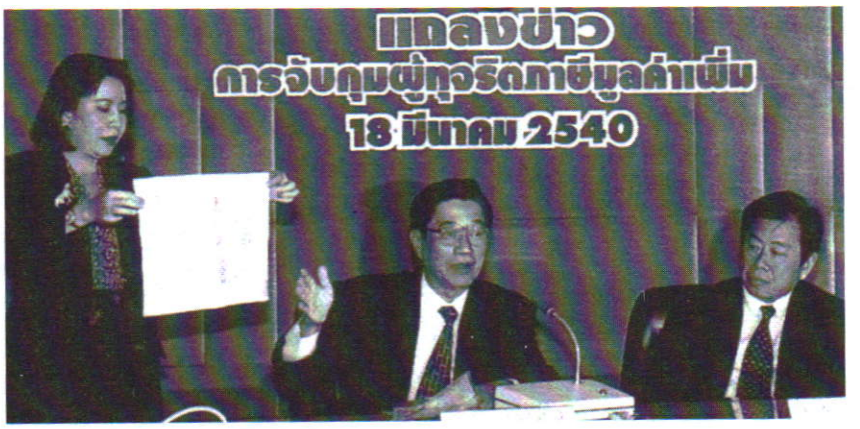

*"ปลอมทองคือเอาโลหธาตุอย่างอื่นมาผสมกับทอง เช่น ทองแดง ปนทองคำทำให้เป็นนาก ไม่มีความผิด ปลอมเงินคือทำเงินตราที่จับจ่ายใช้สอยกันอยู่ในท้องตลาดขึ้นใหม่ให้เหมือนเงินตราที่แท้จริง ไม่ว่าจะเป็นเงินเหรียญหรือธนบัตร โทษสูงแทบไม่น่าเชื่อเลย จำคุกอย่างต่ำ ๑๐ ปี คือลงน้อยกว่านั้นไม่ได้ อย่างสูงถึง ๒๐ ปี หรือตลอดชีวิต ลองคิดดูเถอะ ปลอมเหรียญ ๕ บาท เพียงเหรียญเดียวถูกจำคุกถึง ๑๐ ปีไม่คุ้มกันเลย ที่กฎหมายวางโทษสูงก็เพราะเป็นการทำลายเศรษฐกิจ ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ เพราะเงินเกิดขึ้นนอกระบบ คนได้มาฟรีๆ แม้แต่หลังเลือกตั้งที่มีการแจกเงินก็เกิดภาวะเงินเฟ้อได้ระยะหนึ่ง ส่วนการแปลงเงินตรานั้น เป็นการทำให้เงินตราผิดไปจากเดิม เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามูลค่าสูงกว่าจริง เช่น ทำธนบัตรใบละ ๒๐ เป็น ๕๐ บาท เป็นต้น โทษเท่ากัน แต่ขั้นต่ำๆ กว่าปลอมคือจำคุกอย่างต่ำ ๕ ปี ส่วนเอกสารนั้นกฎหมายกล่าวถึงแต่คำว่า **"ปลอม"** แม้จะแก้ตัวเลข เช่น ขูดหมายเลขเครื่องยนต์ออก ตัวหนึ่งแล้วตอกเลขใหม่เข้าไปแทน หรือเติมศูนย์จากหมื่นเป็นแสน ซึ่งว่าที่จริงเป็นการแปลง แต่กฎหมาย ก็เรียกว่าปลอมเอกสาร เพราะฉะนั้น ปลอมเอกสารจึงเป็นการกระทำหลายรูปแบบปลอมขึ้นทั้งฉบับ เช่น เขาไม่ได้กู้เงินเลย ก็ปลอมเอกสารขึ้นว่าเขากู้ เป็นต้น หรือปลอมบาง ส่วน เช่น ไม่ได้ลงอัตราดอกเบี้ยไว้ในสัญญากู้ก็ไปเติมว่า **"ดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี"** หรือ ลงลายมือชื่อปลอมหรือประทับตราปลอมและการกระทำทั้งหลายนั้นน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนด้วย ถ้าทำแล้วไม่อาจจะเกิดความเสียหายก็ไม่เป็นปลอม เช่นใครไปลบคำว่า **"ก็"** ในหนังสือ เรียนซึ่งไม่มีความสำคัญเลยออก ก็ไม่น่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ใคร จึงไม่เป็นการปลอมเอกสาร และการปลอมนั้นมีเจตนาที่จะให้ผู้หนึ่งผู้ใดเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง เช่น เติมศูนย์เข้าไปที่จำนวนเงินที่กู้จากหมื่น ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่กู้จริง เพื่อให้คนเชื่อว่าเป็นจำนวนแสน เป็นต้น จึงจะเป็นความผิด กรอกข้อความลงไปในแผ่นกระดาษ ที่มีลายมือชื่อของผู้อื่นอยู่แล้วก็เรียกว่าปลอมเอกสาร แต่โทษฐานปลอม เอกสารนี้น้อยกว่าฐานปลอมแปลงเงินตรามาก คือ ปลอมเอกสารธรรมดา เช่น ที่ไม่เกี่ยวหรือก่อให้เกิดสิทธิอะไร เป็นต้นว่า จดหมายอะไรทำนองนั้น โทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี แต่ถ้าปลอมเอกสารสิทธิเช่น เช็ค ใบมอบอำนาจ สัญญากู้ หรือเอกสารราชการ เช่น หนังสือราชการ เป็นต้น โทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๕ ปี และถ้าเป็นการปลอมเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ เช่น โฉนดที่ดิน หรือ ปลอมพินัยกรรม ใบหุ้น หรือ ปลอมเช็ค เป็นต้น โทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปีถึง ๑๐ ปี"* ผมพูดยังไม่ทันจบดี กำนันก็สอดขึ้นว่า

"นางทองสีบ้านดอนหันตำบลเรานี่แหละไปให้ถ้อยคำเท็จต่อเจ้าพนักงานที่ดิน เพื่อขอออก นส. ๓ ก็เห็นศาลลงโทษ แต่ท่านรอการลงอาญาให้ อย่างนี้เป็นปลอมเอกสารหรือเปล่าครับเพราะเธอไม่ได้ขีดเขียนอะไรเลยนอกจากลงลายมือชื่อ"

"เป็นการแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชน หรือ เอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐาน โดยประการที่น่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน โทษจำคุกถึง ๓ ปี เหมือนพวกแพทย์ หรือนักบัญชีหรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ทำคำรับรองเท็จก็มีความผิด โทษจำคุก

ไม่เกิน ๒ ปี เออ คนที่ใช้เอกสารปลอม หรือคำรับรองอันเป็นเท็จที่ว่ามานี้ก็มีความผิด รับโทษอย่างเดียวกัน แต่ต้องใช้โดยรู้ว่าเป็นของปลอมหรือของเท็จนะ จึงจะผิด ถ้าไม่รู้ก็เรียกว่ามีเจตนาจึงไม่ผิด" ผมตอบยังไม่จบดีกำนันก็ถามขึ้นอีกว่า

"คนที่ปลอมเอกสารแล้วนำเอกสารที่ตนปลอมไปใช้ด้วยรับโทษ ๒ เท่าตัวไหม"

"พี่กำลังจะพูดอยู่พอดี อันนี้น่าจะเป็นอย่างกำนันว่าเพราะเป็นการกระทำ ๒ ครั้ง แต่เรื่องนี้กฎหมายบัญญัติยกเว้นไว้เป็นพิเศษว่า ถ้าปลอมเองใช้เองกฎหมายให้ลงโทษฐานใช้แต่กระทงเดียว โทษเท่ากับปลอมอย่างเดียว"

"ปลอมเงินต่างประเทศผิดไหมครับ" กำนันถาม

"ว่าที่จริงไม่น่าจะผิด แต่เนื่องจากเงินต่างประเทศก็หมุนเวียนในเมืองไทยเหมือนกัน เช่น มีเงินดอลลาร์ ก็ไปแลกเป็นเงินไทยได้ ทำให้เศรษฐกิจไทยเสียหายเหมือนกัน กฎหมายจึงเอาผิดแต่โทษน้อย กว่าปลอมเงินไทยกึ่งหนึ่ง" ผมตอบ

"แล้วพวกที่ทำธนบัตรหลวงพ่อ แพงใบละ ๕๐๐๐ บาท ติดตามรถเพื่อโชคลาภ ผิดไหมครับ" กำนัน ซักผม

"การทำวัตถุให้คล้ายธนบัตรหรือเงินเหรียญกฎหมายก็เอาผิดเหมือนกัน แต่ต้องคล้ายทั้งลักษณะและขนาด อันนั้นใบใหญ่กว่าธนบัตร และจำนวนเงินก็๕๐๐๐ บาท จะเรียกว่าคล้ายเห็นจะยาก คงไม่ผิด"

"คนใช้เงินปลอมผิดหรือเปล่าครับ"

"ถ้าใช้ทั้งที่รู้ว่าเป็นเงินปลอมก็ผิด แต่โทษน้อยกว่าฐานปลอมเล็กน้อย ถ้าปลอมเองใช้เองกฎหมายให้ลงโทษฐานปลอมแต่กระทงเดียว เหมือนเรื่องปลอมและใช้เอกสารที่ปลอมเสียเองที่พี่พูดมาแล้ว เออ คนที่ทำเครื่องมือสำหรับปลอมหรือแปลงเงินตราก็มีความผิดนะ เงินปลอมก็ดีเครื่องมือ ที่ใช้ปลอมเงินตราก็ดีศาลจะริบหมด ไม่เหมือนปากกาที่ใช้เขียนสัญญาปลอมศาลไม่ริบเพราะปกติใช้ในการอย่างอื่น"

การปลอมดวงตรา แสตมป์ และตั๋ว

"สมัยผมเป็นเด็ก สงครามเลิกใหม่ๆ เราใช้กระดาษทำเอง ซึ่งมันแสนจะหยาบ น้าผมคนหนึ่งใช้ก้นขวดประทับตราอำเภอในเอกสาร ของอำเภอที่แกทำขึ้นเอง แกใช้ดินน้ำมันติดก้นขวดเข้าแล้วใช้ไม้จิ้มๆ คล้ายตัวสิงห์ ใช้ดินหม้อทาแล้วใช้ประทับลงบนกระดาษหยาบๆ เห็นเป็นรอยลางๆ คล้ายรอยตราจริง อย่างนี้ผิดไหมครับ"

"นั่นเป็นการปลอมดวงตราของทางราชการผิดแน่ แล้วประทับตราปลอมในเอกสารอีกก็เป็นปลอมเอกสารราชการ ผิดสองกระทง การทำดวงตราปลอม ผิดทั้งนั้น ถ้าเป็นตราแผ่นดิน หรือพระปรมาภิไธย คือตราในหลวงโทษจำคุกสูงตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี ถ้าเป็นตราของทางราชการ ของเจ้าพนักงาน หรือขององค์การสาธารณะหรือของทบวงการเมืองโทษก็น้อยลงมาจำคุก ๗ ปี แม้แต่ตราดีๆ ก็นำไปใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์อันเป็นการทุจริต ก็มีความผิด โทษเท่ากับปลอมดวงตรานั้นๆ"

"สิ่งที่น่ายวนใจให้คนปลอมอีกอย่างหนึ่งก็คือ แสตมป์และตั๋ว ผมเข้าใจว่าถือหลักอย่างเดียวกันกับปลอมเอกสารไม่ทราบว่าถูกหรือไม่ และโทษสูงหรือเปล่า" กำนันถาม

"ไม่เหมือนปลอมเอกสารเลยทีเดียว แต่เหมือนปลอมเงินตรา คือ ทำแสตมป์รัฐบาลขึ้นใหม่ให้คนเชื่อว่าเป็นของจริง ไม่มีการปลอมบางส่วน หรือแปลงแสตมป์ด้วยการทำให้มูลค่าแสตมป์สูงกว่าจริง หรือ ลบรอยฆ่าให้ใช้ได้ใหม่ก็มีความผิดทั้งสิ้น แต่โทษไม่เท่ากัน และน้อยกว่าโทษฐานปลอมแปลงเงินตรามาก คือ ปลอมหรือแปลงแสตมป์รัฐบาลจำคุก ๑ ถึง ๗ ปี ถ้าลบแสตมป์ที่ใช้แล้วเพื่อให้ใช้ได้อีก หรือขาย หรือเสนอขาย หรือ แลกเปลี่ยน โทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี"

พอผมหยุดหายใจกำนันก็ถามต่อ "แล้วปลอมแปลงตั๋วโดยสาร เป็นปลอมเอกสารสิทธิหรือเปล่า โทษเท่าใด"

"อันนี้ กฎหมายกล่าวถึงเฉพาะการปลอมหรือแปลงตั๋วโดยสารซึ่งใช้ในการขนส่งสาธารณะ

เช่น ตั๋วรถเมล์ และกำหนดโทษไว้จำคุกไม่เกิน ๒ ปี ถ้าเป็นตั๋วที่ประชาชนใช้ในการเข้าชมสถานที่ใดๆ เช่น โรงหนังหรือละคร โทษเพียง ๑ ปี ความจริงตั๋วต่างๆ นั้นเป็นเอกสารสิทธิ น่าจะโทษสูงตามที่พี่เคยพูดมาข้างต้น" ผมตอบ

"ไม่เห็นพี่พูดถึงโทษปรับเลย มีแต่โทษจำคุกหรืออย่างไร" กำนันถาม

"พี่ต้องขอโทษด้วย ความจริงเรื่องปลอมนี้มีโทษปรับทุกกรณี กฎหมายมักจะกล่าวว่าหรือปรับเท่านั้นเท่านี้ด้วยหรือทั้งจำทั้งปรับเป็นต้น เดิมถืออัตราปีละ ๒,๐๐๐ บาท ซึ่งน้อยมากเพราะกฎหมายออกมาเมื่อปี ๒๔๙๙ เกือบ ๔๐ ปีแล้ว สมัยนั้นเงินแพง เวลานี้ค่าของเงินน้อยลง น่าจะเปลี่ยนเป็นปรับสูงขึ้นสำหรับมาตราที่แก้ไขใหม่ แต่ก็ไม่เห็นแก้ บางมาตราที่เกี่ยวกับชีวิต หรือเกี่ยวกับเพศ โดยเฉพาะที่โทษสูงๆ ไม่มีโทษปรับก็มี พี่ก็เลยไม่พูดถึงโทษปรับ เพราะเห็นว่าไม่ค่อยสำคัญ โดยมาก ถ้าศาลลงโทษจำคุกแล้วก็จะไม่ลงโทษปรับ ถ้าลงโทษปรับก็หมายความว่า ศาลจะรอการลงโทษจำคุกให้ เพราะฉะนั้นอย่าถือเป็นเรื่องสำคัญเลยนะน้องนะ"

ขณะนั้นก็มีเสียงฆ้องดังขึ้นเป็นสัญญาณว่า พระจะฉันเพล กำนันชวนผมขึ้นไปบนศาลาเป็นลูกศิษย์พระ ซึ่งความจริงท่านสมภารบอกผมไว้แล้ว ถึงผมไม่ขึ้นไป ท่านสมภารก็มักจะให้คนนำถาดอาหารมาให้ที่ใต้ต้นไม้ แต่เมื่อกำนันชวนก็เต็มใจ ผมกับกำนันจึงพากันขึ้นไปบนศาลา ขณะนั้นพระกำลังฉัน มีชาวบ้านนั่งกันอยู่หลายคน ทักทายผมเซ็งแซ่ เราคุยกันเรื่องทำมาหากินตลอดจนเรื่องการบ้านการเมือง เมื่อพระฉันเสร็จ ให้พรแล้ว เราจึงได้ตีวงรับประทาน อาหารกลางวันกัน ซึ่งเป็นมื้อแรกที่ผมได้รับประทานอาหารพื้นบ้านและชอบใจมากที่สุด ขณะนั้นเที่ยงวันพอดี ฟ้ามืดลงและฝนก็ปรอย เหมือนกับหลายๆ คราวที่ผ่านมา เป็นนิมิตว่าฟ้าดินท่านอนุโมทนาในกุศลกรรมที่เรากำลังกระทำอยู่ ผมกำหนดจิตอุทิศส่วนบุญให้แก่บิดามารดาซึ่งล่วงลับไปแล้วทั้งสองคน ประมาณบ่ายโมงเรารับประทานกันเสร็จ มีผู้ถามผมว่าจะรับน้ำฝนหรือน้ำบ่อ ผมขอน้ำบ่อบาดาล ซึ่งส่งตามท่อมาจากอีกหมู่บ้านหนึ่ง ทั้งอร่อยและสะอาด จากนั้นอีกประมาณครึ่งชั่วโมงชาวบ้านก็ทยอยกันกลับ คงเหลือกำนันกับพวกผู้ชายอีก ๔-๕ คน ที่อยู่ต่อเพื่อถามปัญหา ผมบอกให้กระเถิบกันเข้ามาใกล้ๆ จะได้ยินถนัด

ความผิดเกี่ยวกับการค้า

ทิดสมกระเถิบเข้ามาพลางปรารภถึงปัญหาเรื่องแม่ค้าหัวแหลมในตลาด เมื่อผมถามว่าแหลมอย่างไร แกก็เล่าว่า

"เมื่อสองสามวันมานี้ พี่ไปตลาด ซื้อส้มกิโลหนึ่ง มาถึงบ้านชั่งได้ ๘ ขีด พี่ขอถามว่าพวกนี้ไม่ผิดกฎหมายหรืออย่างไร" ในทันใดนั้นตาเส็งก็สอดขึ้นว่า

"ไม่แต่แม่ค้าขายส้มหรอกนะครับ แม้น้ำมันตามปั๊มบางแห่งมันก็โกง เลขขึ้น ๑๐ ลิตร แต่จริงๆ แล้ว ได้ไม่ถึง ๙ ลิตร ลุงสมสังเกตไหม เวลาเราเอาข้าวสารไปขายน่ะ พวกที่มารับซื้อ ชั่งก็แข็ง ถังก็ใหญ่ ตวงแบบเอาเปรียบทั้งสิ้น ผมก็อยากรู้เหมือนกันจะทำอย่างไรกับคนพวกนี้" ดูมีอารมณ์กันทั้งสองคน ผมจึงบอกราษฎรว่า

"ทีหลังไปตลาด ให้ใช้ก้อนดินเหนียวไปด้วยซิ ชั่งให้ได้ ๑ กิโลพอดี แล้วใส่ถุงพลาสติกไปด้วย ก่อนจะซื้ออะไรก็ให้วางถุงดินเหนียวลงไปบนตาชั่งก่อนแล้วค่อยซื้อ ถ้าตาชั่งอ่อนไป ก็อย่าซื้อ รีบไปแจ้งตำรวจทันที วันหลังมันจะได้ไม่ทำอีก" ทันใดนั้นมีผู้ถามขึ้นว่า

"โทษแพงไหมพวกนี้" ผมตอบว่า

"สำหรับผู้มีเครื่องชั่ง ตวง หรือ วัด ที่ผิดพิกัดอัตรา เพื่อเอาเปรียบในการค้า หรือมีไว้เพื่อขาย จำคุกถึง ๓ ปี" ทันใดนั้นตาลดก็สอดขึ้นว่า

"แล้วพวกที่ไม่ต้องชั่งไม่ต้องตวง แต่เอาเปรียบทางอื่นอีกเยอะแยะแล้วไม่ผิดหรือเจ้านาย"

"ผมกำลังจะพูดอยู่พอดี แต่ตาลดสอดขึ้นก่อน คือ บางคนก็หลอกว่า สินค้าของเราทำจากนอกคุณภาพดี แต่ความจริงไม่ใช่ บางคนเอาของเก่ามาหลอกขายเป็นของใหม่บางคนก็คุยว่า เป็น

ของที่มีคุณภาพดีเยี่ยม แต่ใช้ได้ไม่กี่วันก็พัง บางร้านหลอกว่าสินค้าของตนมีปริมาณสูง เช่น บอกว่าทองร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่จริงๆ แล้วเพียง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ เหล่านี้มีความ ผิด อาจจะผิดฐานฉ้อโกงก็ได้ แต่ถ้าไม่ถึงฉ้อโกงก็ผิดตามกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๑ โทษ จำคุก ๓ ปีเหมือนกัน แต่ยอมความกันไม่ได้เหมือนฉ้อโกง เพราะหลอกคนทั่วไป ถึงผู้เสียหายไม่เอาเรื่อง ตำรวจก็ดำเนินคดีได้"

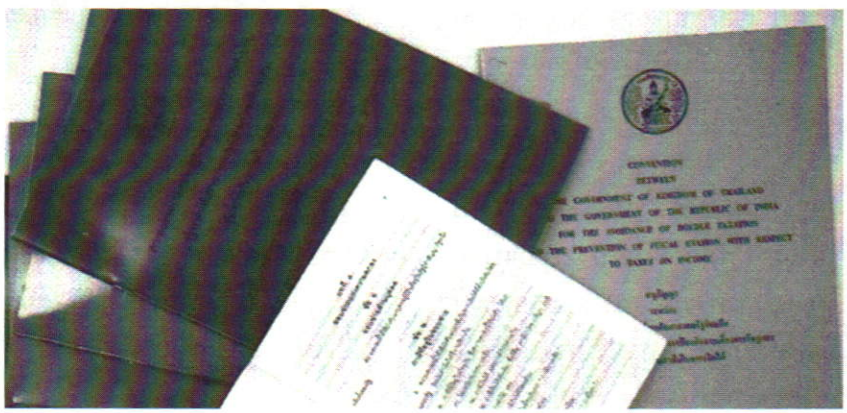

ตาลดเล่าให้ที่ประชุมฟังว่า *"เมื่อปีที่แล้วลูกที่เยอรมันสั่งให้ซื้อกางเกงยีน เขาเขียนชื่อเป็นภาษาฝรั่งมาให้ด้วย พอซื้อส่งไป ก็ถูกต่อว่า เป็นของปลอม พวกนี้ผิดหรือเปล่านะคุณอา พี่รู้สึกเจ็บที่ขั้วหัวใจจริงๆ"*

"ผิดแน่ มีหลายอย่างเสียด้วย เช่น ๑. ใช้ยี่ห้อ ป้าย ชื่อ หรือรูปรอยประดิษฐ์ ของผู้อื่นมาใช้กับสินค้าของตนเพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นสินค้าของผู้อื่นตามชื่อหรือยี่ห้อนั้น ๒. เลียนป้ายหน้าร้าน หรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกันเพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อสถานการค้าของ ตนเป็นสถานการค้าของผู้อื่นที่อยู่ใกล้เคียง อยู่ไกลไม่เป็นไร ๓. แพร่ข่าวเท็จเพื่อให้เสียความเชื่อถือ ในกิจการค้าของผู้อื่น เพื่อประโยชน์แก่การค้าของตน เหล่านี้ผิดทั้งนั้น โทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี คนขายก็มีความผิด และมีโทษเท่ากัน แต่เป็นเรื่องส่วนตัว กฎหมายให้ยอมความกันได้ คือถ้าผู้เสียหายไม่เอาเรื่องเจ้าหน้าที่บ้านเมืองไม่มีอำนาจไปยุ่ง" ผมตอบพลางขอน้ำดื่มให้หายคอแห้ง ตาสมส่งน้ำฝนมาให้ผมลองดื่มเทียบกับน้ำบ่อดู จากนั้นก็ถามว่า

"เมื่อวานซืนนี้ได้ข่าวว่าตำรวจจับโกส่วน ข้อหาปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้านี่แหละจำไม่ได้แน่ มันต่างกันอย่างไรระหว่างปลอมกับเลียน"

"ปลอมเครื่องหมายการค้าก็คือ ทำเครื่องหมายการค้าปลอมขึ้นเหมือนของคนอื่นเป๊ะเลย แต่เลียนนั้นเป็นแต่เพียงทำให้คล้ายดูผาดๆ แล้วคิดว่าเป็นเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น แต่ถ้าดูให้ดีแล้วจะเห็นว่าไม่ใช่ อย่างนี้เขาเรียกว่าเลียนเครื่องหมายการค้า จะมีความผิดก็ต่อเมื่อ เครื่องหมายการค้าที่ถูกปลอมหรือเลียนนั้นได้จดทะเบียนแล้ว จดในประเทศไทยก็ได้ หรือจดไว้ที่เมืองนอกก็ได้ ไม่เช่นนั้นไม่ผิด พวกพ่อค้าตามตลาดนี้ไม่มีปัญญาปลอมหรือเลียนหรอก อย่างดีก็ไปซื้อของที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของคนอื่นเขามาขายซึ่งมีความผิดด้วย มีโทษเท่ากันกับทำเอง คือจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ปกติศาลมักจะไม่ลงเต็ม แม้แต่โทษจำคุกก็มักจะรอการลง อาญา เว้นแต่จะรายใหญ่จริงๆ ที่สำคัญก็คือศาลสั่งริบสินค้าปลอมนั้นด้วย"

ขณะนั้นตะวันคล้อยมากแล้ว ชาวบ้านชวนกันกลับ บอกว่ามีปัญหาอีกมากมาย แต่อยากจะให้พักผ่อน ผมจึงนัดชาวบ้านในวันรุ่งขึ้นที่เก่าและเวลาเดิม คือราว ๑๐ นาฬิกา พอชาวบ้านไปลับตาผมก็ทอดตัวลงนอน อากาศหลังฝนปรอย และลมที่พัดผ่านมวลพฤกษานานาพันธุ์สุดแสนจะเย็นชื่นใจ ไม่นานก็ม่อยหลับ จนกระทั่งพระตีโปงตอนใกล้ค่ำจึงตื่นขึ้นเดินกลับบ้านน้องสาวที่ผมพักด้วย เสียงหริ่งร้องระงมยามรัตติกาลภายใต้บรรยากาศที่เงียบสงัด มีชาวบ้านมาคุยด้วยหลายคน แต่ห้ามถามปัญหาเพราะว่ารุ่งเช้าเป็นวันนัดเสวนาอยู่แล้ว เราคุยกันแต่เรื่องเก่าๆ สมัยผมเป็นเด็กหาปลา ทอดแห เหยียบ ใบไม้หากบและเก็บเห็ด สุดแสนจะมีความสุข

เรียน ท่านผู้อ่านวารสารไทย

คณะอนุกรรมการจัดทำวารสารไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้จัดพิมพ์วารสารไทยมาตั้งแต่ต้นปี ๒๕๒๔ เพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านต่างๆที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน และเพื่อเป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เราได้เปิดโอกาสให้ท่านผู้อ่านได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆที่เกี่ยวกับวารสารไทย หรือหากท่านต้องการให้เรานำเสนอเรื่องใดที่ท่านคิดว่าน่าสนใจ และมีประโยชน์ต่อส่วนรวมและชาติบ้านเมือง คอลัมน์นี้เป็นเวทีของท่าน ขอได้โปรดเสนอความคิดเห็นส่งมาในใบตอบรับนี้ และกรุณาอย่าลืมปิดดวงตราไปรษณีย์ยากรด้วย

ขอขอบคุณ

ใบตอบรับ *วารสารไทย*	ได้รับ วารสารไทย ฉบับที่.....เรียบร้อยแล้ว	วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕.....
ชื่อผู้รับ.....		
ที่อยู่/สถานที่ทำงาน :		
คำถาม/ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นต่างๆ :		

(ตัดตรงรอยนี้)

กรุณาส่ง

ปิดดวงตราไปรษณียากร
๒ บาท

ฝ่ายจัดทำ **"วารสารไทย"**
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อย จปร. (เดิม) ทำเนียบรัฐบาล
ถนนราชดำเนิน เขตดุสิต
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

(แนวพับ)

(แนวพับ)

พระศรีสากยมุนี ประดิษฐานภายในพระวิหาร วัดสุทัศนเทพวราราม

(ภาพ : สมชาย ตำรงกิตติกุล)

ภาพพุทธประวัติ

ภาพที่ ๓๐ : การปรินิพพาน

เมื่อทรงสั่งสอนสาวกองค์สุดท้าย คือ สุภัททะปริพาชกแล้ว พระพุทธเจ้าก็เสด็จดับขันธปรินิพพาน ในวันวิสาขะปุณณะมี

บรรยาย : พิทูร มลิวัลย์
เขียนภาพ : สนั่น รัตนะ

และในคืนวันนั้น สุภัททะปริพาชกได้มาเฝ้าขออุปสมบท พระองค์ก็ทรงอนุญาตให้อุปสมบทเป็นพระสาวกองค์สุดท้ายของพระพุทธองค์ ต่อจากนั้น พระองค์ก็ได้ประทานพระโอวาทแก่ภิกษุสงฆ์ ครั้นถึงยามสุดท้ายแห่งวันเพ็ญเดือนวิสาขะ ก็เสด็จดับขันธปรินิพพาน